

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน
ประจำปี 2560

กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตุลาคม 2561

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี พ.ศ. 2560 นี้ จัดทำขึ้นตามบทบัญญัติที่ปรากฏใน พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มีวัตถุประสงค์อย่างสำคัญในการรวบรวมข้อมูลระดับชาติของสถานการณ์เด็กและเยาวชนทุกช่วงวัย โดยรวบรวมสิ่งที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2560 ผลการศึกษาพบว่า

การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีตั้งแต่ในระดับนโยบายไปจนถึงระดับกิจกรรม โครงการ อันได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560 – 2564 มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนและนักศึกษา และการแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนบูรณาการตลอดช่วงวัย คณะทำงานชุมชนคุ้มครองเด็ก และโครงการต่อเนื่องเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด

จำนวนประชากรเด็กและเยาวชน อายุ 0 – 25 ปี พบว่า ลดลงจากปี พ.ศ. 2559 21,227,381 คน คิดเป็นร้อยละ 32.07 ของประชากรทั่วราชอาณาจักร ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากครอบครัวในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีบุตรน้อยลง ครอบครัวมีขนาดเล็กลงเป็นครอบครัวเดี่ยว และโครงสร้างประชากรในประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การขยายตัวของเขตเมือง การพัฒนาเทคโนโลยี ความแตกต่างของคุณลักษณะตามเจนเนอเรชั่น (Generation) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ และอุบัติภัยรูปแบบใหม่ และการเคลื่อนย้ายถิ่นของประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่วนสถานการณ์ช่วงปฏิสนธิ – 2 ปี พบว่า โดยภาพรวม หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ ได้รับการฝากครรภ์ในเวลาที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 66.55 ซึ่งเป็นผลจากการได้จัดสิทธิประโยชน์บัตรทอง ปี พ.ศ. 2560 คือ ดูแลครรภ์ให้หญิงตั้งครรภ์ต่อเนื่องอย่างน้อย 5 ครั้ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ครั้งที่ 1 จำนวน 1,200 บาทต่อครั้งต่อคน และครั้งที่ 2 – 4 จำนวน 400 บาทต่อครั้งต่อคน รวมทั้งแนวโน้มการได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีนของหญิงตั้งครรภ์ที่เพิ่มให้มากขึ้นทุกปี สำหรับอัตราการตายของทารกอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 28 วัน คือ 4.41 ต่อทารกเกิดมีชีพ 1,000 คน โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2559 ที่มีอัตราการตายของทารกอยู่ที่ 3.94 ต่อทารกเกิดมีชีพ 1,000 คน

ข้อมูลในช่วงเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี พบว่าร้อยละของเด็กอายุ 0 – 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 95.86 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองมีพัฒนาการล่าช้าแล้วได้รับการกระตุ้นพัฒนาการจนมีพัฒนาการสมวัย (TEDA4I) คิดเป็นร้อยละ 51.92 ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ TEDA4I (Work Load) คิดเป็นร้อยละ 26.67 ที่กระตุ้นแล้วปกติ ผลมาจากการส่งเสริมการเกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็กอายุ 0 – 5 ปี สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ มีสถานการณ์ดีขึ้น คือ เด็กอายุ 3 ปี เริ่มปราศจากฟันผุ

ในเด็กช่วงวัย 6 – 12 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยเรียน พบว่า การพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) ของเด็กไทย มีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กไทยมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติขึ้นไป ส่วนการเจริญเติบโตทางร่างกายของเด็กวันเรียนมีส่วนสูงและรูปร่างสมส่วนระดับดี สำหรับอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีอัตราการเสียชีวิตเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักไปที่พัฒนาการด้านสติปัญญา (IQ) และการเจริญเติบโตทางกาย ความเจ็บป่วย การจมน้ำ เป็นต้น ส่วนข้อมูลด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านที่จับต้องได้ยาก เช่น ด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ข้อมูลครอบครัว ฯลฯ ยังไม่มีการนำมารายงานให้เห็นชัดในช่วงวัยนี้

ช่วงวัย 13 – 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น พบว่า โดยส่วนใหญ่ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ความเสี่ยงในการเกิดโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นไทยอายุ 10 – 19 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมจนเกิดปัญหาการติดเกมส์และพนันออนไลน์

ช่วงวัยของประชากรที่มีความต้องการการพัฒนาขีดความสามารถ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ประชากรกลุ่มอายุ 15 – 24 ปีหรือกลุ่มเยาวชน มีความต้องการพัฒนาขีดความสามารถมากที่สุด (ร้อยละ 13.4) รองลงมา กลุ่มอายุ 25 – 34 ปี ร้อยละ 11.3 กลุ่มอายุ 35 – 44 ปี ร้อยละ 10.9 กลุ่มอายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ 9.2 กลุ่มอายุ 55 – 59 ปี ร้อยละ 7.0 และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 2.1 ซึ่งเป็นกลุ่มอายุ 15 – 24 ปีหรือกลุ่มเยาวชน ที่ต้องการการพัฒนาขีดความสามารถกว่าช่วงอายุอื่น ๆ

ในประเด็นเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ ที่สำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2560 คือ เด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการตั้งครุฑแทน หรือการรับจ้างตั้งครุฑ ซึ่งพบว่า ผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทางตรงคือเกิดการสูญเสียสมาชิกในครอบครัวละคนในชุมชน เกิดภาวะทุพพลภาพ มีเด็กพิเศษในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม จำนวนเด็กที่เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบมีจำนวนเพียง 2 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำที่สุดในรอบ 14 ปี เป็นผลจากเครือข่ายที่ทำงานด้านเด็กกว่า 23 องค์กร ได้เข้ามาร่วมดำเนินการตามหลักมนุษยชน โดยเฉพาะเรื่องของสิทธิที่เด็กจะมีชีวิตรอดมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางอ้อมคือต้องประสบกับข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพร้อมของการให้บริการ การเข้าถึงบริการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งเด็กและเยาวชน เป็นต้น ก่อให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการ สภาวะทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นต้น สำหรับเรื่องปัญหาจากการตั้งครุฑแทนที่ส่งผลโดยตรงต่อเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษนั้น จากการศึกษาทบทวนการดำเนินการในด้านดังกล่าวพบว่า มีข้อมูลน้อยมาก รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนมีไม่เพียงพอ อาทิ สัดส่วนของเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษที่ได้รับการเข้าถึงบริการพื้นฐาน อัตราการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ภายหลังที่มีการบัญญัติกฎหมายสำหรับการตั้งครุฑแทน พบว่ายังมีการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามมาตรา 24 ซึ่งในปัจจุบันมีการรับจ้างตั้งครุฑ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนต่อไป รวมทั้งอาจเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ได้

กรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ ซึ่งปัจจุบันได้มีการจัดทำทำเนียบเด็กอัจฉริยะที่สร้างชื่อเสียงในระดับโลก เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ ดนตรี เป็นต้น ส่วนการดำเนินการพัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจโดยตรง ได้พยายาม

ที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จัดประชุมสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 19 เรื่องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษสู่ศักยภาพการแข่งขันของประเทศ เพื่อพัฒนาเด็กอัจฉริยะให้ตรงจุด เหมาะสมแก่ตัวเด็กและประเทศชาติที่สามารถเป็นแรงในการแข่งขันโลก นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) เพื่อเน้นพัฒนากลยุทธ์ความคิดระดับสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดเชิงเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ให้แก่เด็กปฐมวัย ประถมศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน มีการดำเนินการจัดตั้งในทุกระดับ ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (8,781 แห่ง) เพื่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกระดับให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชนและสังคม รวมทั้งเป็นตัวแทนของเยาวชนในการประสานกับกลุ่มเครือข่ายหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ทันกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรม/โครงการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเด็กและเยาวชนได้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในฐานะผู้ขับเคลื่อน และดูแลชุมชนและสังคมอย่างเป็นระบบ ตลอดจนผลักดันให้เครือข่ายเด็กและเยาวชนเป็นหนึ่งในเบญจภาคีสำหรับการเป็นตัวแทนในเวทีทั้งระดับชาติ ภูมิภาค และสากลต่อไปในอนาคต

เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคท้องถิ่นและภาคส่วนต่าง ๆ มีกิจกรรม/โครงการการพัฒนาเด็กจำนวนมาก ขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ โครงการสภาเด็กและเยาวชน อาสาทำความดีเพื่อสังคม กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ โครงการสภาเด็กและเยาวชนต้นแบบ ต้านยาเสพติดป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โครงการสภาเด็กและเยาวชน หัวใจใสสะอาด เป็นต้น สังเกตได้ว่า โครงการเหล่านี้มุ่งพัฒนาด้าน “จิตใจ” เป็นหลักซึ่งดูจะเป็นด้านที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจมากนักในอดีต นอกจากนี้ยังพบว่าการระดมสรรพกำลังในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มีการผนึกกำลังกันแบบ “เบญจภาคี” มากขึ้น ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเศรษฐกิจ ภาควิชาการ และเครือข่ายเด็กและเยาวชน เพื่อเสริมสร้างพลังการทำงานที่แข็งแกร่งของแต่ละหน่วยงานโดยใช้ความถนัดของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ที่มุ่งสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ซึ่งการผนึกกำลังเช่นนี้ยังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทวีคูณในการทำงานและสร้างรูปแบบการทำงานใหม่ที่เป็นบูรณาการอย่างแท้จริง

ผลการบูรณาการของหน่วยงานที่ร่วมกันแบบเบญจภาคี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทางด้านสื่อได้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ และให้สื่อได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เครือข่ายครอบครัวเผ่าระวังและสร้างสรรค์สื่อ สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น ที่มีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจในการนำเสนอข่าวสาร หรือเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทัน มีวิจารณญาณ ตลอดจนมีภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่อให้สามารถใช้สื่อได้อย่างปลอดภัย

ในด้านของอาสาสมัครในการพัฒนาเด็กและเยาวชนก็เช่นกัน ประเทศไทยมีอาสาสมัครที่ทำงานด้านเด็กหลากหลาย อาทิ มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) สมาคมอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม (ดาหลา) เครือข่ายจิตอาสา จิตอาสาพลังแผ่นดิน ที่ร่วมกันส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับอย่างครอบคลุมทุกมิติ โดยเฉพาะด้าน สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งอันที่จริงแล้วยังมีอาสาสมัครอื่น ๆ อีกมาก แต่อาจจะไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำงานของอาสาสมัครเหล่านี้ไว้เลยทำให้ไม่เห็นภาพรวมทั้งหมดของงานจิตอาสาที่เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาเด็ก

ในประเด็นด้านงบประมาณปีพ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นช่วงแรกในการดำเนินงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 โดยการจัดสรรงบประมาณที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเด็กที่ปรากฏในยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ซึ่งจัดสรรงบประมาณรายจ่ายจัดสรรงบประมาณรายจ่าย เพื่อพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ ทั้งนี้ ในภาพรวม การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยจัดสรรให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 กระทรวง และหน่วยงานส่วนราชการที่ไม่สังกัดกระทรวง รวมทั้งสิ้น 20,516.7113 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.85 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 หรือคิดเป็นร้อยละ 13.06 ของงบประมาณจัดสรรทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานนอกภาครัฐราชการที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งหน่วยงานองค์กรดังกล่าวขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรและบุคคลได้อย่างสูงสุด รวมทั้งมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และกองทุนและเงินทุนหมุนเวียน และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อย่างไรก็ตามจาก การสรุปสถานการณ์จากรายงานฉบับนี้ยังคงเห็นโอกาสการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ในเชิงนโยบายและการทำงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชน นำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ตลอดจนมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนร่วม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งการดำเนินงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามช่วงวัยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) ของเด็กไทยมีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ความเสี่ยงในการเกิดโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นไทยอายุ 10 - 19 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นต้น ประเทศไทยผลักดันนโยบายต่าง ๆ ในด้านการป้องกันแก้ไขปัญหา อาทิ การให้เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจาก 1 ปี (12 เดือน) เป็น 3 ปี (36 เดือน) เดือนละ 600 บาท จนอายุครบ 3 ปี ซึ่งได้กำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติผู้มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนเฉพาะครอบครัวยากจนหรือเสี่ยงจน หรือสมาชิกในครอบครัวมีรายได้

เฉลี่ยต่อหัวไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน ต้องมีผู้รับรองและผ่านการอนุมัติการขอลงทะเบียน เป็นเหตุให้เกิดภาวะการณ์ 2 รูปแบบ คือ “ภาวะรั่วไหล” หรือคนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายแต่ได้รับเงิน (Inclusion error) และ “ภาวะตกหล่น” หรือการเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง (Exclusion error) ดังนั้นควรมีระบบคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ

2. ในส่วนเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษยังเป็นกลุ่มที่รัฐต้องให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเด็นเรื่องเด็กที่กระทำความผิด และเด็กถูกระทำความรุนแรง เพราะในที่ผ่านมาข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงที่เด็กกระทำความผิด และเด็กถูกระทำความรุนแรงมีเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นมาตรการหรือนโยบายต่าง ๆ ที่เข้ามาให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตัวอย่างเช่น ทวีปยุโรปใช้การบริการสังคม กักขังตัวที่บ้าน ฝรั่งเศส โปแลนด์ ใช้เครื่องติดตามตัว กำไร EM สำหรับผู้กระทำความผิดที่พักการลงโทษ หรือช่วงประกันตัว การไกล่เกลี่ย ใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ และการจ่ายค่าปรับ เป็นต้น

3. การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน โดยภาพรวมมีผลการจัดตั้งได้ครบครอบคลุมทุกระดับ ตำบล เทศบาล อำเภอ เขต (กรุงเทพมหานคร) และจังหวัด อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ยังเผชิญเรื่องข้อจำกัดของกฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ตัวอย่างเช่น บางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อดำเนินโครงการไปแล้วกลับถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแย้งกลับว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของ อบจ. ส่งผลให้ถูกเรียกเงินคืน แย้งกลับว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่งผลให้ถูกเรียกเงินคืน จึงเป็นเหตุทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดหลายแห่งไม่สามารถจัดโครงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนทั้งด้านการศึกษา และกีฬาได้ ในประเด็นเพิ่มเติมเรื่องสภาเด็กและเยาวชนพบว่าขาดการบูรณาการแผนงานเกี่ยวกับเด็ก ทั้งภารกิจ บุคลากร และงบประมาณ รวมทั้งข้อจำกัดทางกฎหมายที่กำหนดให้ อบจ. ทำงานเกี่ยวกับเด็กได้เฉพาะภาพรวมระดับจังหวัดเท่านั้น ดังนั้น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกระทรวงมหาดไทย ควรร่วมกันออกเป็นระเบียบหลักเกณฑ์ที่ระบุอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อทำแผนส่งเสริมการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนได้ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายทั้งภารกิจและงบประมาณ

4. การพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยฐานข้อมูลที่ต้องการ มีสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งประเทศ ในส่วนข้อมูลเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำเพื่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน แต่การจัดทำฐานข้อมูลยังไม่เป็นระบบ ดังนั้น กรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานหลัก จึงควรจัดทำฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนจัดทำระบบสถิติเด็กและเยาวชนที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นระบบ

คำนำ

กรมกิจการเด็กและเยาวชน มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมและสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบาย และมาตรการที่กำหนด เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ดังนั้น กรมกิจการเด็กและเยาวชน จึงได้จัดทำรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในบริบทสังคม เศรษฐกิจ ความท้าทาย และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง (ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ) ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ เพื่อจัดทำรายงานการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560 โดยประกอบด้วย สารสำคัญ ดังนี้ สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนา เด็กและเยาวชน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน การใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มของปัญหาและเสนอแนะ แนวทางแก้ไขการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอนาคต

อนึ่ง รายงานในครั้งนี้อาจจะลุล่วงลงได้นั้น โดยได้รับความร่วมมือจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน ในการร่วมกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการ รวมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่ได้เสียสละเวลาแสดงความคิดเห็น และอนุเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำรายงานครั้งนี้ คณะผู้จัดทำรายงาน ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
คำนำ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ฎ
ส่วนที่ 1 สถานการณ์เด็กและเยาวชน	1
1.1 ประชากรเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560	1
1.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	4
1.3 ผลสำเร็จของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559	8
ส่วนที่ 2 สภาพการณ์และแนวโน้ม ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน	28
2.1 ช่วงปฏิสนธิ – 2 ปี	28
2.2 ช่วงเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี	42
2.3 ช่วงเด็กวัย 6 – 12 ปี	50
2.4 ช่วงเด็กวัย 13 – 17 ปี	61
2.5 ช่วงเยาวชน 18 – 25 ปี	72
2.6 เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ	79
2.7 เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ	86
2.8 เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดและเด็กในกระบวนการยุติธรรม	92
ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	98
3.1 กรณีสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	98
1) ผลงานความก้าวหน้าของสภาเด็กและเยาวชนระดับต่าง ๆ	98
2) ความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน	102
3) สภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	113
3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่	116
3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียน และเวทีนานาชาติ	121
ส่วนที่ 4 ผลการบูรณาการของภาคประชารัฐต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	125
4.1 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	125
4.2 บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	134
4.3 บทบาทของภาควิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	144
4.4 บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	153
4.5 บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	156
4.6 การระดมสรรพกำลังแบบเบญจภาคีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน	163

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 5 งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	165
5.1 งบประมาณรัฐบาล	165
5.2 งบประมาณนอกภาครัฐราชการ	185
5.3 งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ	190
ส่วนที่ 6 บทสรุปและบทวิเคราะห์	193
บรรณานุกรม	198

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	จำนวนประชากรเด็กและเยาวชน ปี พ.ศ. 2559 – 2560 จำแนกตามเพศและอายุ	1
ตารางที่ 2	จำนวนร้อยละของเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ	3
ตารางที่ 3	สถิติการเกิดใหม่ทั่วประเทศและจังหวัดที่มีการเกิดมากที่สุด 5 อันดับแรก ประจำปี พ.ศ. 2560	4
ตารางที่ 4	ประเด็นข้อสังเกตผลการดำเนินงานเป็นรายยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559	13
ตารางที่ 5	ผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	52
ตารางที่ 6	เปรียบเทียบร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	74
ตารางที่ 7	เปรียบเทียบจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน	74
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนคนพิการเด็กและเยาวชนจำแนกตามช่วงอายุ	90
ตารางที่ 9	แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษา	90
ตารางที่ 10	แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามการประกอบอาชีพ	91
ตารางที่ 11	แสดงข้อมูลคดีรับใหม่ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามเพศ	93
ตารางที่ 12	แสดงจำนวนยอดสะสมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	94
ตารางที่ 13	แสดงจำนวนคดีจำแนกตามอายุขณะกระทำผิด	94
ตารางที่ 14	แสดงผลการดำเนินงานตามผลผลิต/ตัวชี้วัด	96
ตารางที่ 15	แสดงผลการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ	103
ตารางที่ 16	การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชน ในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560	105
ตารางที่ 17	หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560	116
ตารางที่ 18	สถานภาพขององค์กร	134
ตารางที่ 19	พื้นที่ดำเนินงาน	135
ตารางที่ 20	ประเด็นการดำเนินงาน	135
ตารางที่ 21	แนวทางการดำเนินงาน	137
ตารางที่ 22	กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงาน	138
ตารางที่ 23	ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆของสังคม	138
ตารางที่ 24	การทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่	139
ตารางที่ 25	การทำงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย	140
ตารางที่ 26	ประเภทของธุรกิจ	141
ตารางที่ 27	พื้นที่การสนับสนุน	142
ตารางที่ 28	ประเด็นและสัดส่วนของประเด็นการสนับสนุน	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 29 เหตุผลของการสนับสนุน	143
ตารางที่ 30 ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม	143
ตารางที่ 31 การสนับสนุนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย	144
ตารางที่ 32 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	165
ตารางที่ 33 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	167
ตารางที่ 34 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงศึกษาธิการ	169
ตารางที่ 35 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	174
ตารางที่ 36 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงสาธารณสุข	175
ตารางที่ 37 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงมหาดไทย	177
ตารางที่ 38 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	178
ตารางที่ 39 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงวัฒนธรรม	179
ตารางที่ 40 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงแรงงาน	180

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 41 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงแรงงาน	181
ตารางที่ 42 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ หน่วยงาน ส่วนราชการไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง	182
ตารางที่ 43 การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	183
ตารางที่ 44 การจัดสรรรายได้ให้แก่สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ	183
ตารางที่ 45 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ ของหน่วยงานนอกภาครัฐราชการ	186
ตารางที่ 46 สถานทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2560	188
ตารางที่ 47 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำแนกรายแผน	188
ตารางที่ 48 งบประมาณตามกลุ่มแผนงานหลักของแผนงานหลักของแผนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ประจำปี พ.ศ. 2559 – 2560	190
ตารางที่ 49 งบประมาณดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน	190
ตารางที่ 50 ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศ	191
ตารางที่ 51 งบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐกิจ	192
ตารางที่ 52 ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศ	192

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 จำนวนร้อยละของเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ	2
ภาพที่ 2 แสดงจำนวนเด็กและเยาวชน ประจำปี พ.ศ. 2560 จำแนกตามภูมิภาค	3
ภาพที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชนย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2556 - 2560)	5
ภาพที่ 4 แสดงความเชื่อมโยงกรอบการพัฒนาแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559	10
ภาพที่ 5 แสดงความเชื่อมโยงกลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน	11
ภาพที่ 6 แสดงประเด็นเปรียบเทียบแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน	27
ภาพที่ 7 จำนวนหญิงตั้งครรภ์จะต้องได้รับการฝากครรภ์คุณภาพครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์	28
ภาพที่ 8 อัตราตายของทารกแรกเกิด	29
ภาพที่ 9 ทารกแรกเกิดจนถึงอายุต่ำกว่า 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว	30
ภาพที่ 10 อัตราตายของมารดา	31
ภาพที่ 11 หญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน	31
ภาพที่ 12 ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม	32
ภาพที่ 13 การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ในเด็กอายุครบ 1 ปี และ 2 ปี	33
ภาพที่ 14 ช่วงอายุและสภาพปัญหาของผู้ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	34
ภาพที่ 15 เด็กปฐมวัยไทย อายุ 0 - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย	43
ภาพที่ 16 การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ในเด็กอายุครบ 3 ปี และ 5 ปี	44
ภาพที่ 17 เด็ก 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน	45
ภาพที่ 18 เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ	45
ภาพที่ 19 จำนวนผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก	46
ภาพที่ 20 การเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียน	52
ภาพที่ 21 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อการประชากรแสนคน	62
ภาพที่ 22 การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามช่วงอายุ	63
ภาพที่ 23 จำนวนผู้ป่วยยาเสพติด	65
ภาพที่ 24 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี	65
ภาพที่ 25 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาและไม่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	72
ภาพที่ 26 ร้อยละของผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกตามช่วงอายุ	73
ภาพที่ 27 ร้อยละของผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ จำแนกตามหลักสูตร	73
ภาพที่ 28 ร้อยละอัตราการว่างงานของเยาวชนหรือผู้ที่มีอายุ 15-24 ปี	75
ภาพที่ 29 ความชุกผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรอายุ 15-19 ปี	76
ภาพที่ 30 แสดงจำนวนคดีจำแนกตามฐานความผิดประจำปี พ.ศ. 2560	95

ส่วนที่ 1

สถานการณ์เด็กและเยาวชน

1.1 ประชากรเด็กและเยาวชน ปี พ.ศ. 2560

ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 66,188,503 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 32,464,906 คน และเพศหญิง จำนวน 33,723,597 คน ในจำนวนนี้มีประชากรเด็กและเยาวชน อายุตั้งแต่ 0 - 25 ปี จำนวน 21,227,381 คน คิดเป็นร้อยละ 32.07 ของประชากรทั้งประเทศ โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 10,870,928 คน และเพศหญิง จำนวน 10,356,453 คน ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ.2559 จำนวน 304,425 คน (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรเด็กและเยาวชน ปี พ.ศ. 2559 – 2560 จำแนกตามเพศและอายุ

อายุ	ปี พ.ศ. 2559			ปี พ.ศ. 2560		
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
น้อยกว่า 1 ปี	322,426	304,759	627,185	319,487	300,579	620,066
1 ปี	348,598	330,685	679,283	336,834	318,327	655,161
2 ปี	371,662	350,867	722,529	350,678	332,858	683,536
3 ปี	381,349	359,658	741,007	373,341	352,526	725,867
4 ปี	408,723	386,293	795,016	382,345	360,603	742,948
5 ปี	400,852	378,217	779,069	409,254	386,836	796,090
6 ปี	386,837	366,114	752,951	401,113	378,546	779,659
7 ปี	398,864	376,172	775,036	387,054	366,448	753,502
8 ปี	401,328	378,918	780,246	399,106	376,492	775,598
9 ปี	410,103	387,638	797,741	401,655	379,273	780,928
10 ปี	406,998	383,740	790,738	410,373	387,971	798,344
11 ปี	411,400	389,921	801,321	407,268	384,070	791,338
12 ปี	416,371	394,628	810,999	411,639	390,294	801,933
13 ปี	405,208	383,085	788,293	416,515	394,944	811,459
14 ปี	406,638	385,279	791,917	405,144	383,298	788,442
15 ปี	408,200	386,930	795,130	406,538	385,513	792,051
16 ปี	429,560	409,323	838,883	407,987	387,230	795,217
17 ปี	429,547	407,393	836,940	429,189	409,599	838,788
18 ปี	457,432	436,579	894,011	429,078	407,381	836,459

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวนประชากรเด็กและเยาวชน ปี พ.ศ. 2559 – 2560 จำแนกตามเพศและอายุ

19 ปี	495,318	472,229	967,547	456,632	436,363	892,995
20 ปี	505,801	482,447	988,248	494,784	472,402	967,186
21 ปี	490,647	478,762	969,409	496,373	482,619	978,992
22 ปี	479,371	462,038	941,409	494,672	478,856	973,528
23 ปี	479,247	466,804	946,051	476,028	462,038	938,066
24 ปี	488,204	474,712	962,916	479,932	466,752	946,684
25 ปี	486,141	471,790	957,931	487,909	474,635	962,544
รวมทั้งสิ้น	11,026,825	10,033,191	21,531,806	10,870,928	10,356,453	21,227,381

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560

เมื่อพิจารณาข้อมูลประชากรในประเทศไทย จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2560 พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 มีประชากรอายุระหว่าง 0 – 25 ปี จำนวน 21,227,381 คน คิดเป็นร้อยละ 32.07 ของประชากรทั้งประเทศ โดยมีเด็กอายุ 0 – ต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 13,730,927 คน คิดเป็นร้อยละ 20.74 และเยาวชนอายุ 18 – 25 ปี จำนวน 7,496,456 คน คิดเป็นร้อยละ 11.33 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 จำนวนร้อยละของเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560

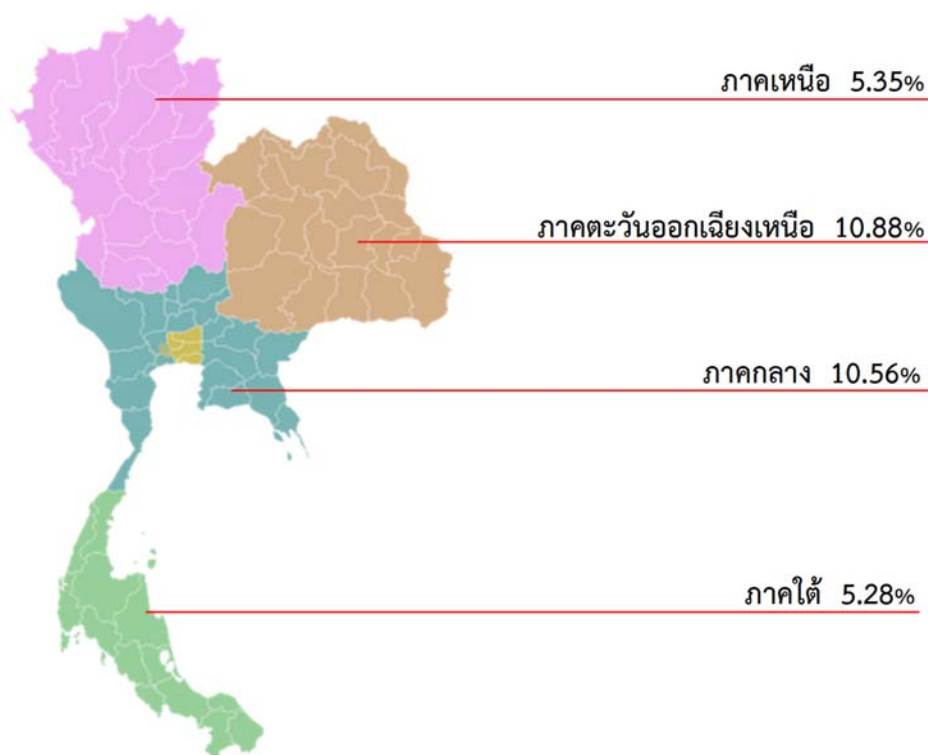
เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 18 – 25 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 7,496,454 คน คิดเป็นร้อยละ 35.32 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 6 – 12 ปี จำนวน 5,481,302 คน คิดเป็นร้อยละ 25.82 ช่วงอายุ ช่วงอายุ 13 – 17 ปี จำนวน 4,025,957 คน คิดเป็นร้อยละ 18.97 ช่วงอายุ 3 - 5 ปี จำนวน 1,164,940 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 และช่วงอายุ 0 - 2 ปี จำนวน 1,958,763 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนทั้งประเทศ (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละของเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุ

อายุ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ร้อยละของประชากรตามช่วงอายุ
0 – 2 ปี	1,006,999	951,764	1,958,763	9.22
3 – 5 ปี	1,164,940	1,099,965	2,264,905	10.67
6 – 12 ปี	2,818,208	2,663,094	5,481,302	25.82
13 – 17 ปี	2,065,373	1,960,584	4,025,957	18.97
18 – 25 ปี	3,815,408	3,681,046	7,496,454	35.32

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560

เมื่อจำแนกตามภูมิภาคพบว่า ภูมิภาคที่มีประชากรเด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจำนวนเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น 7,204,213 คน คิดเป็นร้อยละ 10.88 รองลงมาคือภาคกลาง มีจำนวนเด็กและเยาวชน 6,989,395 คน คิดเป็นร้อยละ 10.56 ภาคเหนือ จำนวน 3,541,457 คน คิดเป็นร้อยละ 5.35 และภาคใต้ จำนวน 3,492,316 คน คิดเป็นร้อยละ 5.28 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนเด็กและเยาวชน ประจำปี พ.ศ. 2560 จำแนกตามภูมิภาค

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2560

ในประเด็นจังหวัดที่มีอัตราการเกิดมากที่สุด 5 อันดับ พบว่า กรุงเทพมหานครมีอัตราการเกิดสูงที่สุด โดยมีเด็กเกิดใหม่ในปี พ.ศ. 2560 จำนวน 90,904 คน รองลงมาคือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดสงขลา โดยมีเด็กเกิดใหม่จำนวน 30,564 คน 23,705 คน 20,252 คน และ 19,524 คน ตามลำดับ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถิติการเกิดใหม่ทั่วประเทศและจังหวัดที่มีการเกิดมากที่สุด 5 อันดับแรก ประจำปี พ.ศ. 2560

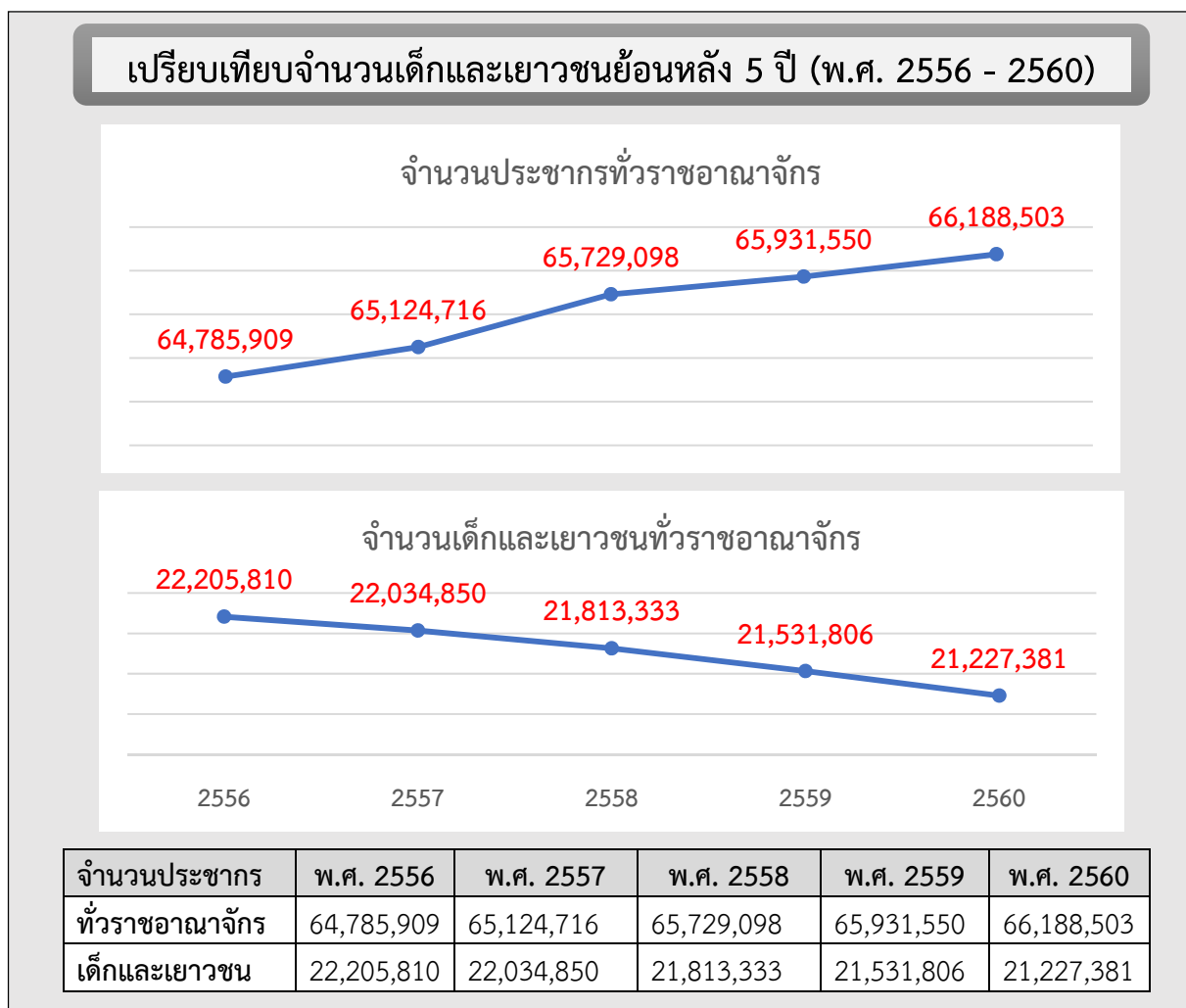
จังหวัด	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ทั่วราชอาณาจักร	362,510	340,245	702,755
จังหวัดกรุงเทพมหานคร	46,838	44,066	90,904
จังหวัดชลบุรี	15,888	14,676	30,564
จังหวัดนครราชสีมา	12,260	11,445	23,705
จังหวัดเชียงใหม่	10,395	9,857	20,252
จังหวัดสงขลา	10,030	9,494	19,524

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2560

1.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1.2.1 โครงสร้างประชากร

ประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จากข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรตามกลุ่มอายุที่สำคัญคือ ประชากรวัยเด็ก (อายุ 0 - 14 ปี) และประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) มีจำนวนและสัดส่วนลดลง ขณะที่ประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อัตราพึ่งพิงวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น นั่นคือคนวัยแรงงานจะต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนเด็กและเยาวชนย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ. 2556 - 2560)

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2560

1.2.2. โครงสร้างครอบครัวไทยและสภาพแวดล้อมเด็ก

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความทันสมัย (Modernization) และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) ส่งผลให้ครอบครัวไทยในปัจจุบันมีโครงสร้างรูปแบบ และบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไป (พัชราภา, 2557) ซึ่งโดยภาพรวมครอบครัวไทยมีบุตรน้อยลง รูปแบบครอบครัวมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว มีสถิติการแต่งงานลดลง การหย่าร้างมีแนวโน้มสูงขึ้น (ข้อมูลสถิติการจดทะเบียนสมรส กรมการปกครอง, 2560) อัตราการเกิดลดลง ความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น และที่สำคัญมีแม่เลี้ยงเดี่ยวเพิ่มมากขึ้นนอกจากนี้สังคมไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเครือญาติเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของครอบครัวไทยเป็นครอบครัว

ที่มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีพ่อหรือแม่ที่เลี้ยงลูกตามลำพัง ครอบครัวเพศเดียวกัน และครอบครัวข้ามรุ่น (ครอบครัวที่เด็กอยู่กับปู่ย่าตายาย)

1.2.3 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของคนในสังคมทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของคนในรูปแบบที่หลากหลาย จะส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต พฤติกรรม และการสื่อสารของคนในสังคม ยกตัวอย่างเช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นง่ายขึ้น สะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เพราะเป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างช่องทาง และสังคมแห่งการเรียนรู้ใหม่ ๆ ช่วยจุดประกายความคิด และจินตนาการใหม่ๆ ในเชิงสร้างสรรค์นอกจากเทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก และเยาวชนแล้ว แต่ในขณะเดียวกันยังเป็นภัยคุกคามต่อเด็กและเยาวชนจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากเกินไป เพราะเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปในทางที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งเป็นข้อจำกัด ต่อผู้ที่มีฐานะยากจนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียมคนทั่วไป (ภัสรา พงษ์สุขเวชกุล, 2555)

1.2.4 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

การขยายตัวของเขตเมือง (Urban Growth Boundary) การขยายตัวของเมืองในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศมีขยายตัวของเขตเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้การจัดสวัสดิการพื้นฐานของรัฐทั้งด้านการศึกษา และสวัสดิการอื่นๆ ไม่ทั่วถึง ไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเขตเมืองได้อย่างเพียงพอ จากการขยายเขตเมือง ที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อทางเลือกดำเนินชีวิต และการตัดสินใจเริ่มสร้างครอบครัว และเมื่อมีบุตรอาจปล่อยให้บุตรอยู่ในความดูแลของปู่ย่าตายายในพื้นที่ชนบท (คาสปาร์ พิค, วาสนา อิมเมม และรัตนภรณ์ ตั้งธนเศรษฐ, 2559) ขยายตัวของเขตเมืองดังกล่าว ในอนาคตประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตเมือง และก่อให้เกิดปัญหา การกระจุกตัวของความยากจนในเขตเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรม รวมถึงความมั่นคงในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชากรอย่างเห็นได้ชัด

การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Developments) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต พฤติกรรม และการสื่อสารของคนในสังคม ทุกเพศ ทุกวัย อินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิมในโลกแห่งความเป็นจริงไปสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในโลกเสมือนจริง (Virtual World) ซึ่งการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วผ่านโลกเสมือนจริงทำให้ผู้คนมีความรู้มากขึ้น เกิดเครือข่ายทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น อีกทั้งเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ในขณะเดียวกันการปฏิสัมพันธ์ในโลกแห่งความเป็นจริงจะลดลง

ความแตกต่างของคุณลักษณะตามเจเนอเรชัน (Generation) เด็กและเยาวชนที่เกิดในยุคต่างกัน จะเติบโตมาในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีอุปนิสัยที่ต่างกัน แต่ละเจเนอเรชันก็จะมีแบบแผนทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่แสดงออกแตกต่างกัน เด็กและเยาวชนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2523-2540 จัดอยู่ในเจเนอเรชันวาย (Generation Y)

เกิดและเติบโตมาในยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จะมีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งมั่น สามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน ทำงานเป็นทีมเก่ง แต่ไม่ค่อยมีความอดทน เด็กและเยาวชนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2540 - 2552 จัดอยู่ในเจนเนอเรชันแซด (Generation Z) เกิดและเติบโตมาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพแวดล้อม และโครงสร้างของครัวเรือน เด็กและเยาวชนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2553 ขึ้นไป จัดอยู่ในเจนเนอเรชันแอลฟา (Generation Alpha) เด็กกลุ่มนี้เกิดและเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี เป็นกลุ่มที่ถูกเรียกว่า “Digital natives” (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2559)

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ และอุบัติภัยรูปแบบใหม่ (Climate Changes and Natural disasters) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันเนื่องมาจากการเร่งพัฒนาประเทศ การบุกรุกพื้นที่ป่า และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเกินความจำเป็น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธรรมชาติเสียสมดุล อีกทั้งการเพิ่มสูงขึ้นของอุณหภูมิโลก ได้แก่ ปรากฏการณ์เอลนีโญ และลานีนา เป็นต้น ส่งผลต่ออากาศแปรปรวน กระตุ้นการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติรุนแรง เกิดการขาดแคลนน้ำ เกิดโรคระบาดเพิ่มขึ้น ซึ่งผลกระทบเหล่านี้สร้างความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชากร โดยเฉพาะความยากจน การอพยพย้ายถิ่น และการแย่งชิงทรัพยากรเพื่อการดำรงชีพด้านอาหาร และพลังงาน ซึ่งเด็กและเยาวชนต้องมีความรู้และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าวได้ นอกจากนี้ภาครัฐยังต้องเตรียมความพร้อม และมีวิธีบริหารความเสี่ยงที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ (ลดาวัย คำภา, 2557)

1.2.5 การเคลื่อนย้ายถิ่นของประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การเคลื่อนย้ายถิ่นของประชากร ซึ่งมีเด็กจำนวนไม่น้อยที่ออกเดินทางเคลื่อนย้ายจากภูมิลำเนาของตนเองและครอบครัวไปยังภูมิลำเนาอื่น เพื่อแสวงหาชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีทั้งการเคลื่อนย้ายภายในประเทศ และข้ามพรมแดนมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า ลาว และกัมพูชา เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาเด็กเร่ร่อนในพื้นที่ ซึ่งเด็กที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัวและเป็นกลุ่มเปราะบางถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ เป็นต้น (พนัส หมั่นมานะ, 2559) ทั้งนี้ปัญหาจากการย้ายถิ่นของประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่

1) **แรงงานเด็กและเยาวชน แรงงานเด็กต่างชาติ** เป็นกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบ ทำงานหนักเกินเวลาที่กำหนด และได้ค่าจ้างต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาทำงานในภาคการเกษตร ทำงานรับใช้ตามบ้าน หรืองานรับจ้าง ที่สภาพการทำงานมักจะอันตราย และเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิด

2) **เด็กและเยาวชนถูกนำมาแสวงประโยชน์ทางเพศ** ปัญหาเด็กและเยาวชนถูกนำมาแสวงหาประโยชน์ทางเพศ มี 2 รูปแบบ คือ การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีเด็กหญิงจากประเทศเพื่อนบ้าน และการแสวงหาประโยชน์จากเด็กไทย ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะเด็กหญิงจากประเทศลาวถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ นั่นคือ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาว ส่วนการที่เด็กไทยถูกนำไปแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศนั้น มักเกิดจากหนีออกจากบ้านเนื่องจากมีปัญหาคอร์บครัว และบางรายก็สมัครใจที่จะเข้าร่วมขบวนการการค้าประเวณีเพราะต้องการนำเงินไปใช้จ่าย

3) **เด็กและเยาวชนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ เด็กและเยาวชนไร้สัญชาติ** มักเป็นชนกลุ่มน้อยที่เกิดในประเทศไทย แต่เนื่องจากพ่อแม่ไม่ได้รับสัญชาติไทย ลูกจึงไม่ได้รับสัญชาติไทยด้วย หรือเป็นเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นแรงงานข้ามชาติอาศัยในเมืองไทย ในปัจจุบันแม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้ยกเลิกข้อสงวนมาตรา 7 ว่าด้วยสัญชาติ และการจดทะเบียนการเกิด ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อปี พ.ศ. 2551 ที่มีผลบังคับให้รัฐต้องคุ้มครองเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยโดยการลงทะเบียนการเกิด แต่ในทางปฏิบัติยังทำได้ไม่ทั่วถึง

4) **เด็กและเยาวชนผู้ลี้ภัย เด็กและเยาวชนผู้ลี้ภัยที่อาศัยอยู่ในค่ายอพยพ** แม้จะได้รับความช่วยเหลือจากหลายหน่วยงาน แต่สภาพความเป็นอยู่ การศึกษา และการรักษาพยาบาลยังเป็นไปอย่างจำกัด ซึ่งถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ลี้ภัยต้องดิ้นรนออกมามหาหนทางทำ เพื่อให้ตัวเองมาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แม้ว่าเสี่ยงต่อการถูกหลอกลวง และการถูกเอารัดเอาเปรียบ

1.3 ผลสำเร็จของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559

เนื้อหาส่วนนี้นำเสนอสาระสำคัญของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติพ.ศ. 2555 - 2559 การประเมินผลสำเร็จตามกรอบแนวคิด CIPP และความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 กับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ดังนี้

1.3.1 สาระสำคัญของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

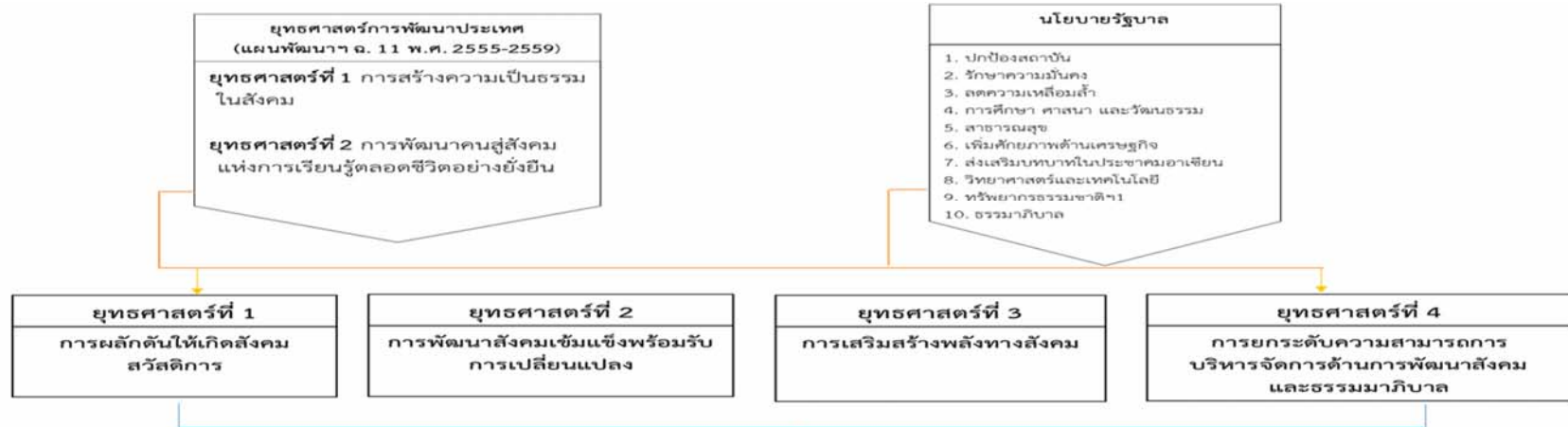
ประเทศไทยมีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 โดยแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนเริ่มกำเนิดขึ้นครั้งแรกในช่วงระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) และได้มีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545 - 2554) มีจุดเน้นการพัฒนา 3 ด้าน คือ การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาครอบครัวและชุมชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และในช่วงปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” (พ.ศ. 2550 - 2559) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปีลงมาที่สืบเนื่องมาจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ (United Nations General Assembly Special Session on Children: UNGASS) ว่าด้วยเรื่องโลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก (A World Fit for Children)

ในระยะของการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 ประเทศไทยเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ อยู่ในช่วงของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน บรรจุในยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม และยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาของกรมกิจการเด็กและเยาวชน ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555 - 2559) ซึ่งได้ผนวกรวมนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กตามแนวทาง “โลกที่เหมาะสมสำหรับเด็ก” พ.ศ. 2550 - 2559 กับยุทธศาสตร์จังหวัดนำร่องสำหรับเด็กและเยาวชน

กอปรกับการจัดตั้งของกรมกิจการเด็กและเยาวชน เดิมชื่อ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ เป็นส่วนราชการมีฐานะกรม สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการกิจการเด็กและเยาวชนตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับลงวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2558 เล่ม 132 ตอนที่ 15 ก หน้า 49 ภายใต้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2558 ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน การส่งเสริมสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยการกำหนดนโยบาย มาตรการ กลไก ส่งเสริมสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการที่กำหนด เพื่อให้เด็กและเยาวชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

ในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 เชื่อมโยงให้สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “เด็กและเยาวชนมีความมั่นคง แข็งแรง ดี มีสุข และสร้างสรรค์” และกำหนดพันธกิจ ประกอบด้วย 1) พัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งกายใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม และพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย 2) เสริมพลังภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนและทุกระดับในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกำหนดเป้าประสงค์ มาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน (ดังภาพที่ 4)

แผนพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2555-2559

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559

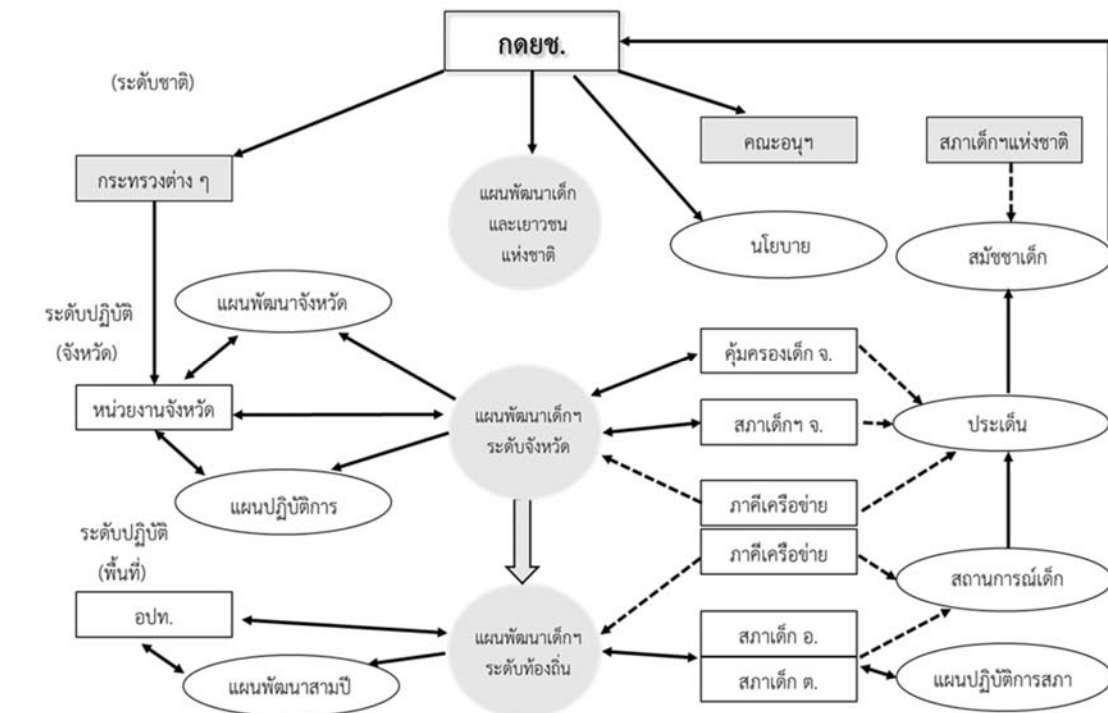

ภาพที่ 4 แสดงความเชื่อมโยงกรอบการพัฒนาแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ทั้งนี้ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554 และคณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ได้กำหนดกรอบทิศทางของการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในทุกกระดับ ใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กร เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนเป็นแนวทางในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์

ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 การดำเนินการตามยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ และมาตรการที่กำหนดไว้ ซึ่งมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายหน่วยงานประสานความร่วมมือให้เกิดกลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ทั้งนี้ ระดับนโยบาย ได้แก่ 1) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) 2) คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด และ 3) จังหวัด และระดับปฏิบัติ ได้แก่ 1) หน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละมาตรการของแต่ละยุทธศาสตร์ 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ภาคีเครือข่าย (หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคท้องถิ่น และสถาบันวิชาการ) และสภาเด็กและเยาวชน (ดังภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 แสดงความเชื่อมโยงกลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
ที่มา : คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2554)

ความเชื่อมโยงของกลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นกระบวนการบูรณาการทำงานร่วมกัน จากระดับนโยบายลงสู่ระดับปฏิบัติการ มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินการที่ชัดเจน ทั้งนี้ ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ และมาตรการ ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 มุ่งเน้นต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนตามช่วงวัย การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชน และภาคีเครือข่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจากการรายงานการประเมินผล แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ในระยะ 2 ปีแรก ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือมีเพียง 1 ใน 4 ของยุทธศาสตร์ที่มีผลการดำเนินงานเกินร้อยละ 50 และมียุทธศาสตร์ที่ 2 ความคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการความคุ้มครองเป็นพิเศษและเด็กพิเศษ มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 24.5 และเมื่อพิจารณาในระดับตัวชี้วัดพบว่า จำนวน 143 ตัวชี้วัดตามแผนพัฒนาการ (เฉพาะเด็ก) มีผลการดำเนินงานในภาพรวมเพียงร้อยละ 51.05 แม้จะเกินร้อยละ 50 แต่ถือเป็นผลด้านการดำเนินงานที่ค่อนข้างน้อย

จากการพิจารณากระบวนการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 - 2559 (ระยะครึ่งแผน) พบว่า การประสาน เชื่อมโยงการดำเนินการของหน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ยังมีค่อนข้างน้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินการในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนั้น ควรกำหนดกลไกและรูปแบบการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของกรอบแนวทางการปฏิบัติงานไปสู่ระดับนโยบาย นอกจากนี้ ควรกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านการประสานงาน ในส่วนของแนวทางการติดตามประเมินผล ระบุให้มีการติดตามในระยะครึ่งแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน และสิ้นสุดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในประเด็นความก้าวหน้าและผลลัพธ์ ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนให้เห็นระดับผลสำเร็จของการดำเนินการในแต่ละช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยควรมุ่งให้ความสำคัญต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเพียงพอเหมาะสมของทรัพยากรในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนา ผลผลิต ผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงแก้ไขสำหรับการดำเนินการในระยะต่อไป

ในการดำเนินการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ตามยุทธศาสตร์ และมาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์ มีข้อสังเกตดังนี้

ตารางที่ 4 ประเด็นข้อสังเกตผลการดำเนินงานเป็นรายยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

ยุทธศาสตร์	ข้อสังเกต
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดมาตรการการพัฒนาให้มีความสำคัญเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย โดยมุ่งเน้นพัฒนาสิ่งสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการให้เหมาะสมตามความจำเป็น ส่งเสริมปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย ครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งเป็นแนวทางในการเสริมสร้างพื้นฐานการพัฒนาแก่เด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน 2. การดำเนินการภายใต้มาตรการการส่งเสริมกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบ ในลักษณะของการบูรณาการ โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก/รอง นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากสถาบันครอบครัวและผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนา 3. ในมาตรการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน กำหนดแนวทางการพัฒนาโดยพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวม ซึ่งแนวทางการดำเนินการของมาตรการดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรง นอกจากนี้ การดำเนินการยังมุ่งให้ความสำคัญต่อการเปิดพื้นที่เพื่อสร้างสังคมเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน รวมทั้งกำหนดแนวทางทั้งด้านการส่งเสริมสนับสนุน และการป้องกันโยมมีการจัดระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคมและวัฒนธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน มีกระบวนการสื่อสารระหว่างกลุ่มองค์กรเด็กและเยาวชน ให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทุกระดับ
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษและเด็กพิเศษ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. กำหนดรูปแบบการดำเนินการแบบองค์รวม สนับสนุนให้ดำเนินการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการพัฒนา ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพบริการพื้นฐาน สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน พัฒนาบุคลากร อย่างไรก็ตาม มีการใช้กลไกครอบครัวเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน แต่เป็นเพียงการเสริมสร้างทักษะความรู้ให้แก่ครอบครัว ยังไม่ปรากฏแนวทางการพัฒนาที่เด่นชัด เนื่องจากเป็นตัวแปรสำคัญหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน 5. สนับสนุนให้ดำเนินการพัฒนาภายใต้ฐานความรู้ โดยกำหนดให้มี มาตรการพัฒนาระบบข้อมูล องค์ความรู้ มีการติดตามประเมินผล มีกลไกของภาครัฐมาเป็นแนวทางในการสนับสนุนการพัฒนาทั้งด้านนโยบายและงบประมาณ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชน 6. การดำเนินการในมาตรการเฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแก้ไข แต่ในการดำเนินการเป็นไปในลักษณะเชิงรับเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และโครงการที่ดำเนินส่วนใหญ่เป็นโครงการเชิงรับ

ตารางที่ 4 (ต่อ) ประเด็นข้อสังเกตผลการดำเนินงานเป็นรายยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

<p>ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน</p>	<p>7. มาตรการสำหรับการดำเนินงานด้านสภาเด็กและเยาวชน มีกระบวนการที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งและความสามารถในการพัฒนาสู่ความยั่งยืนได้ โดยมีการพัฒนาศักยภาพของคณะบริหาร เสริมสร้างความเข้มแข็งของสภาฯ สร้างการมีส่วนร่วมจากเด็กและเยาวชน รวมทั้งส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายในทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน</p> <p>8. มีกลไกเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้ดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน</p> <p>9. กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน</p> <p>10. กำหนดแนวทางการทำงานในลักษณะของการบูรณาการของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้เชื่อมโยงและเป็นระบบจากระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ</p>
<p>ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน</p>	<p>11. กำหนดแนวทางการดำเนินการแบบเชิงรุก ให้ความสำคัญต่อการจัดระบบการบริหารจัดการที่ครอบคลุมในทุกมิติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างเป็นระบบภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัด โดยกำหนดรูปแบบการพัฒนาภายใต้ฐานความรู้ มีการบูรณาการการทำงานให้เชื่อมโยงในระดับนโยบาย กำกับติดตามนโยบายและแผน ให้มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนาบุคลากรด้านเด็กและเยาวชน รวมทั้งมีองค์กรกลางในการบริหารจัดการ</p> <p>12. กำหนดมาตรการให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสและเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคม ระบบบริการ และระบบคุ้มครอง ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้เป็นการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งมีการพัฒนาระบบและกลไกเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ</p>

แม้ว่าการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2559 มีการดำเนินรูปแบบโครงการ/กิจกรรม ตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2555 - 2559 ซึ่งได้ต่อยอดจากการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2555 - 2558 เพื่อให้เป้าหมายของแผนปฏิบัติการบรรลุตามที่ตั้งไว้ หากแต่มาตรการโดยรวมเป็นการนำมาตราการแต่ละหน่วยงานมาต่อกัน ทำให้แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน บางมาตรการไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งแนวทางการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน กล่าวคือ การดำเนินบางมาตรการแบบเชิงรุก เช่น มาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ควรมีการสนับสนุนงบประมาณดำเนินรูปแบบโครงการ/กิจกรรมแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอ สามารถเข้าถึงแหล่งงบประมาณได้โดยง่าย รวมทั้งการสร้างความรู้ ความเข้าใจในแผนปฏิบัติการในแต่ละระดับ มีเจ้าภาพหลักที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

ประชาสัมพันธุ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบกันอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ตลอดจนควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

1.3.2 การประเมินผลจาก CIPP Model

การประเมินผลสำเร็จของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นการประเมินโดยได้พัฒนากรอบการประเมินจาก CIPP Model ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังจากการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท (Context) ได้แก่ ความชัดเจนของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ความจำเป็นที่ต้องดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ปัญหาสถานการณ์ด้านเด็ก การตั้งคณะกรรมการทำงานด้านเด็ก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) ได้แก่ ความรับผิดชอบการทำงานด้านเด็ก การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ รูปแบบการทำงานแบบบูรณาการ 3) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ กลไกการทำงานตามแผน ปัญหาอุปสรรคการทำงาน การแก้ไขปรับปรุงให้การดำเนินการในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น การตรวจสอบกิจกรรมและกรอบเวลา และ 4) ด้านผลที่ได้จากการดำเนินงาน (Products) ได้แก่ ประสิทธิภาพของโครงการ ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถสรุปผลการประเมิน รายละเอียดดังนี้

1) ด้านบริบท (Context)

ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า โดยในภาพรวม แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559 ภายใต้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม และยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ และมาตรการ ทำให้มีความชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน อีกทั้งทั้งทางกรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานเพื่อใช้ในการติดตามประจำปี ทำให้สามารถดำเนินงานได้ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ ที่กำหนดไว้

สำหรับตัวชี้วัดหรือผลผลิตที่กำหนดขึ้น มีความสอดคล้องกับมาตรการ/โครงการที่กำหนดไว้ หากแต่ผลลัพธ์การดำเนินงานตามตัวชี้วัดยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

ประเด็นของการตั้งคณะกรรมการทำงานด้านเด็ก พบว่า การดำเนินงานในทุกกลไกการขับเคลื่อนทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติได้ทำงานเต็มตามศักยภาพ ทำให้การกำหนดเป้าประสงค์มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างครบถ้วน

ปัญหาสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ในภาพรวม พบว่าแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ให้ความสำคัญกับตัวเด็กและเยาวชนมากกว่าครอบครัวและชุมชนที่อยู่แวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม บทบาทสำคัญส่วนใหญ่ให้น้ำหนักกับหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงไม่ได้จัดลำดับความสำคัญประเด็นที่ต้องทำงานอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน เช่น การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ และเด็กพิเศษ หรือแม้แต่เด็กและเยาวชนใน 3 จังหวัดชายแดน

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs)

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ความรับผิดชอบการทำงานด้านเด็กของหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบหลัก คือกรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับภาคีเครือข่าย มีการคัดเลือกหน่วยร่วมดำเนินการหรือที่ปรึกษาได้อย่างเหมาะสม มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้รูปแบบการทำงานแบบบูรณาการ ภายใต้กลไกการขับเคลื่อนทั้งระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นโดยรวมมีการทำงานอย่างเต็มศักยภาพในแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม จากผลการดำเนินงานพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบ และภาคีเครือข่ายในทุกภาคส่วน มีความแตกต่างหลากหลายรูปแบบ จึงเป็นสาเหตุให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน มีการดำเนินงาน ไม่ครบทุกมาตรการ โดยยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ขณะที่ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจำนวนมาตรการที่ดำเนินงานน้อยที่สุด

สำหรับการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณ มีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิต และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หากพิจารณาเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมควรมีสัดส่วนของงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ นอกเหนือจากงบประมาณที่จัดสรรให้แต่ละหน่วยงานตามระบบปกติ ว่ามาจากแหล่งใด เช่น จากกระทรวง จังหวัด หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ในส่วนการกำหนดกรอบเวลาการดำเนินงานโครงการโดยรวม แต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมภายใต้ระยะเวลาของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ทำให้กิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแนวทาง/แผนการดำเนินงานมีความเหมาะสมในการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้บรรลุเป้าประสงค์ของการดำเนินงาน

3) ด้านกระบวนการ (Process)

ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า กลไกการทำงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 มีกระบวนการชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ทราบถึงขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบรวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานที่ดำเนินโครงการที่มีความชัดเจนและมีหลักฐานหรือเอกสารแสดงขั้นตอนการดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผลจากกระบวนการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย ได้กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง มีการจัดทำแบบฟอร์มสำหรับรายงานการดำเนินการที่เหมาะสมชัดเจน มีหลักฐาน/เอกสารที่แสดงถึงการติดตามและประเมินผลในระหว่างการทำงานโครงการ

ปัญหาอุปสรรคการทำงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เนื่องจากกระบวนการขับเคลื่อนมีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน ทำให้กระบวนการทำงานมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา เป็นเหตุให้กระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่อง ซึ่งพบว่าการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือระดับส่วนกลาง และระดับพื้นที่ ระดับส่วนกลาง ประกอบด้วย คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) หน่วยงานระดับกระทรวงที่รับผิดชอบหลักในแต่ละมาตรการ และระดับพื้นที่ ประกอบด้วย จังหวัด คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ตัวแทนจากหน่วยงานรับผิดชอบหลัก พัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งแต่ละหน่วยงาน มีการทำงานที่แตกต่างกันไป

4) ด้านผลได้จากการดำเนินงาน (Products)

ผลการประเมินด้านผลได้จากการดำเนินงานพบว่า ในภาพรวมผลการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนตามยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ และมาตรการที่กำหนดไว้ ในช่วงระยะ 2 ปีแรก (ปี พ.ศ. 2555 - 2556) ไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีเพียง 1 ใน 4 ของยุทธศาสตร์ที่มีผลการดำเนินงานเกินร้อยละ 50 และมียุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ และเด็กพิเศษ มีผลการดำเนินงานน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะ 3 ปีหลัง (ปี พ.ศ. 2557 - 2559) หน่วยงานรับผิดชอบหลักในแต่ละมาตรการของแต่ละยุทธศาสตร์ มีการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองตามตัวชี้วัด ซึ่งมีมาตรการที่ได้มีการดำเนินงานไปแล้วจากทั้งหมด 81 มาตรการ โดยยุทธศาสตร์ที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน รองลงมาคือยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ตามลำดับ ซึ่งมีผลลัพธ์การดำเนินงานตามตัวชี้วัดสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ

1. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้าน ร้อยละ 72.8 โดยมีพัฒนาการสมวัยด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่สูงสุด รองลงมา คือ ด้านสังคม พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และด้านภาษา ตามลำดับ ซึ่งพบว่า มีเด็กปฐมวัยอีก ร้อยละ 27.2 ที่ยังคงมีพัฒนาการล่าช้า
2. การดำเนินการควบคุมคุณภาพเกลือและเครื่องปรุงรสที่เสริมไอโอดีนพบว่า ได้มีการจัดทำระบบในการเสริมไอโอดีน ทั้งในระบบการผลิต การกระจาย และการบริโภค
3. สภาวะการขาดสารไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์และเด็กลดลงพบว่า ร้อยละ 95 ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน แต่กินยาทุกวันเพียงร้อยละ 84 ทำให้เด็กส่วนหนึ่งได้รับไอโอดีนไม่เพียงพอ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสติปัญญาหรือ IQ และพัฒนาการที่ผิดปกติของเด็ก
4. ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย ผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำเพียงร้อยละ 34 ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานที่หลากหลาย ได้แก่ ด้านการเจริญเติบโต อนามัยในช่องปากและการจัดอาหารหลักสุขาภิบาล ด้านการจัดเตรียมอาหารสะอาดถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร ด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ตามช่วงวัยตามเกณฑ์อายุโดยครูพี่เลี้ยงเด็ก ด้านจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
5. อัตราการคลอดบุตรในเด็กอายุ 15 - 19 ปี ต่อหญิงวัยเดียวกัน 1,000 คน ลดลง จากอัตรา 51.2 ในปี 2556 เป็นอัตรา 47.9 ในปี พ.ศ. 2557 และเป็นอัตรา 44.8 ในปี พ.ศ. 2558 และเป็นอัตรา 42.5 ในปี พ.ศ. 2559 (สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์, 2560) แต่ยังคงพบว่าวัยรุ่นยังขาดความรู้ในการคุมกำเนิด และการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ มีข้อจำกัด จึงนำไปสู่ปัญหา “การท้องซ้ำ”
6. จำนวนเด็กที่ออกโรงเรียนกลางคันลดลง

7. ร้อยละ 80 ของสภาเด็กและเยาวชนดำเนินงานได้ตามมาตรฐานสภาเด็กและเยาวชนที่กำหนดไว้

นอกเหนือจากนี้ ยังมีบางตัวชี้วัดสำคัญในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559 ที่ยังไม่บรรลุผลลัพธ์ ได้แก่

1. ครอบครัวเข้มแข็งและมั่นคง มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ดังจะเห็นได้จากความรุนแรงในครอบครัว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
2. เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีทักษะขั้นพื้นฐาน
3. เด็กและเยาวชนนอกโรงเรียนสามารถเข้าถึงการมีงานทำ
4. พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ได้แก่ การใช้สารเสพติด การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา การไม่ออกกำลังกาย การติดเกมในเด็กและเยาวชน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
5. คุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นพลเมืองดีของเด็กและเยาวชน
6. ความเครียดของเด็กและเยาวชน
7. เด็กและเยาวชนเข้าถึงหลักประกันในการดำรงชีวิตอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

ดังนั้น ผลได้จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2555 – 2559 ที่แสดงให้เห็นจากตัวชี้วัดสำคัญ ยังไม่บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ เนื่องจากตัวชี้วัดบางตัวไม่สามารถเห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในระยะเวลาอันสั้น เช่น ตัวชี้วัดเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นพลเมืองดีของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะต้องมีการผลักดัน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

หากพิจารณาประสิทธิผลของกลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ปัจจัยความสำเร็จ รวมถึงแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อให้เห็นภาพเชื่อมโยงการประสานการทำงานของกระบวนการขับเคลื่อนแผนเด็กและเยาวชน จึงใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน ตลอดจนได้ศึกษาสภาพบริบทของปัญหาในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของกลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ พบว่า กลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติทั้ง 7 กลไกการทำงานในด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีผลการทำงานที่สอดคล้องกับแผนและเป็นไปตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนี้คือ

1.1) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติดำเนินงานผ่านการประชุมที่มีคณะกรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อทำงานในด้านต่างๆ จำนวน 21 คณะ และสรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญในการประชุมมีเรื่องสำคัญ เช่น นโยบายด้านเด็กและเยาวชนของรัฐบาล เรื่องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ

1.2) เรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558 การจัดทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเพื่อสนับสนุนให้เยาวชนในสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนโดยไม่ถือ

เป็นวันลา นอกจากนี้ ยังมีร่างพระราชบัญญัติการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมความปลอดภัยในการกีฬาและนันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน

1.3) การดำเนินงานระหว่างประเทศ เช่น โครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน ไทย-จีน การดำเนินงานเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และการเตรียมตัวเข้าเป็นประชาคมอาเซียน

1.4) การดำเนินงานด้านการวางแผนนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน เช่น แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555- 2559 งานด้านสภาเด็กและเยาวชน งานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ สมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ การป้องกันและแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และเรื่องอื่นๆ เช่น การดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นต้น

1.5) การประสานงานระหว่างหน่วยงานในเรื่องการขอความร่วมมือสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กในศูนย์ราชการถนนแจ้งวัฒนะ

1.6) รายงานผลการดำเนินงานความก้าวหน้าในการทำงาน ได้แก่ รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน งานที่เกี่ยวกับสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และรายงานอื่น ๆ เช่น ผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการต่าง ๆ รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง

1.7) การแต่งตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งปัจจุบันคณะอนุกรรมการจำนวน 21 คณะ

2) กระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 กำหนดกลไกและแนวทางโดย โดย

1) กลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 มี 2 ระดับ คือ

➤ ระดับนโยบาย ประกอบด้วย (1) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) ทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทาง สร้างสรรค์กระแสทางสังคม และแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (2) คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ของจังหวัด และ (3) จังหวัดบรรจุประเด็นจังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด

➤ ระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย (1) หน่วยงานรับผิดชอบหลัก/รอง ในแต่ละมาตรการของแต่ละยุทธศาสตร์จัดทำแผนปฏิบัติการรายปี โดยมีแผนงาน/โครงการที่ตอบสนองตามตัวชี้วัด (2) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมมือส่งเสริมและประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น (3) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคท้องถิ่น สถาบันวิชาการ เช่น สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกันเป็นภาคีเครือข่าย

บริหารจัดการให้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเด็กและเยาวชน การจัดการความรู้พัฒนานวัตกรรม การพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง รวมทั้งพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในรูปสมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในทุกระดับ และ (4) สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเผยแพร่ด้านวิชาการ การศึกษา กีฬา และวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาของท้องถิ่น และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

กลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ในระดับนโยบาย เป็นการทำงานภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก แห่งชาติ มีบทบาทในการทำหน้าที่กำหนดทิศทาง สร้างกระแสทางสังคม และแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือทุกภาค ส่วนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งกลไกดังกล่าวเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเคลื่อนไหวประเด็นการพัฒนาเด็กและ เยาวชน โดยคณะทำงานทั้งสองชุดเป็นผู้แทนจากหน่วยงาน/องค์กรที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการพัฒนาสังคม ของประเทศ รวมทั้งการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่จังหวัด นอกจากนี้ คณะกรรมการชุดแรก นอกจากผู้แทน จากหน่วยงานในระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ยังประกอบด้วยผู้แทนจากเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับการคัดเลือกจาก สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง สามารถให้ข้อมูลและสะท้อนผลกระทบได้ อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน จึงเป็นตัวแปรสำคัญต่อระดับความสามารถในการสื่อสารการดำเนินการพัฒนาเด็กและ เยาวชนสู่สาธารณชน นอกจากนี้กลไกการทำงานในระดับนโยบาย ยังทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนา เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ คณะทำงานในระดับนโยบายเปรียบเสมือนผู้นำในการบริหารการพัฒนาเด็กและเยาวชน กำหนดทิศทางการดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาเด็กและ เยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 โดยกระบวนการทำงานในฐานะผู้กำหนดนโยบายและถ่ายทอดลงไปสู่ หน่วยงานระดับพื้นที่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด ทำหน้าที่ในการ สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ของจังหวัด รวมทั้งจังหวัดร่วมผลักดันให้มี การบรรจุประเด็นจังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาเด็กและ เยาวชนต่อไปตามเป้าหมายของแผนต่อไป และกลไกการบริหารแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย หน่วยงานและองค์กรที่มีบทบาทภารกิจด้านเด็กและเยาวชนทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ ดำเนินการ ในลักษณะบูรณาการการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่การจัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับท้องถิ่นให้สอดคล้อง กับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 และขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก และเยาวชน โดยในแต่ละโครงการ/กิจกรรมจะกำหนดให้มีหน่วยงานหลักและหน่วยงานรอง เพื่อร่วมดำเนินการ ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ จากการดำเนินการในปี พ.ศ. 2560 ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่งผลให้ หน่วยงาน ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ส่งเสริมศักยภาพของเด็กและเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีการเปิดพื้นที่สาธารณะ (Public Space) เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยหน่วยงาน/องค์กรที่มีบทบาทภารกิจ ร่วมบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่ รวมทั้งการสนับสนุนจากภาคประชาสังคม สะท้อนให้เห็นถึงความยั่งยืน ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ กลไกในระดับปฏิบัติการกำหนดให้มีการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคี เครือข่ายเพื่อร่วมกันบริหารจัดการให้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรด้านเด็กและเยาวชน การจัดการ

ความรู้พัฒนานวัตกรรม การพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง ซึ่งกลไกดังกล่าวสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้ฐานความรู้ มีระบบการจัดการความรู้ ก่อให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

2) แนวทางการขับเคลื่อนและกลไกการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนไว้ 2 แนวทาง โดยแนวทางที่ 1 สร้างความเข้าใจร่วมกับภาคีเครือข่ายอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เพื่อให้ภาคีทุกภาคส่วนร่วมกำหนดแผนงาน โครงการ ในภารกิจของหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน และแนวทางที่ 2 สนับสนุนและพัฒนาระบบข้อมูลและแผนที่ทางสังคม (Social Mapping) ในระดับพื้นที่ และเชื่อมโยงไปถึงระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เพื่อบ่งชี้สถานะทุนทางสังคมและปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยสร้าง หรือ ต้นทุนชีวิต แนวคิดเชิงบวกที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนในการสร้างความเข้าใจร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อเป็นการสื่อสารแนวทางการปฏิบัติตามมาตรการของการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน สร้างการรับรู้และความเข้าใจการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามกรอบระยะเวลา เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนการปฏิบัติในลักษณะของการบูรณาการ ร่วมกันของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ แนวทางการขับเคลื่อน แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนและพัฒนาระบบข้อมูลและแผนที่ทางสังคม (Social Mapping) ในระดับพื้นที่ รวมทั้งให้สามารถเชื่อมโยงไปถึงระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้ หน่วยปฏิบัติสามารถเข้าถึงข้อมูลของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิเคราะห์เพื่อ วางแผนการดำเนินงานให้ เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและบรรลุเป้าหมายการขับเคลื่อนในแต่ละมาตรการของแผน

สำหรับกลไกการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 เพื่อรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงาน รวมทั้งประสิทธิผลของกลไกการบริหารแผน ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ดังนี้ คือ 1) ประเมินการบรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามตัวชี้วัดสำคัญ 2) ติดตามประเมินผลระดับยุทธศาสตร์ตามตัวชี้วัด 3) ติดตามประเมินผลระดับแผนงาน โครงการ กิจกรรมโดยให้ หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ประเมินตนเอง 4) จัดให้มีการประเมินระยะครึ่งแผน และสิ้นสุดแผนทั้งประเด็น ความก้าวหน้า และผลลัพธ์โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

กลไกการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นการทำงานภายใต้ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติให้เกิดศูนย์ ข้อมูลข่าวสารและติดตามระดับชาติที่มีสำนักงานสถิติแห่งชาติ และตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐเป็นองค์ประกอบหลัก โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและเยาวชนร่วมด้วย เชื่อมโยงการทำงานผ่านคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ไปถึงหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่รับผิดชอบด้านการเฝ้าระวังทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ กำหนดประเด็นการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่กำหนดด้านการบรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนา

การตัวชี้วัดในระดับยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดระดับแผนงาน โครงการ กิจกรรมโดย ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งสามารถสะท้อนผลการดำเนินการตามกรอบของแผนพัฒนาเด็ก

และเยาวชน อย่างไรก็ตาม ในการประเมินในระดับแผนงาน โครงการ กิจกรรมโดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ประเมินตนเอง เพื่อให้สามารถสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ควรกำหนดให้มีหน่วยงานอื่น (Third Party) มาร่วมประเมินด้วย นอกจากนี้ กลไกการติดตามยังจัดให้มีการประเมินระยะครึ่งแผน และสิ้นสุดแผน โดยมอบหมายให้สำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการประเมินในประเด็นความก้าวหน้า และผลลัพธ์ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อการติดตามผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในระยะครึ่งแผนและสิ้นสุดแผน เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการประเมินติดตามผลการดำเนินการ นอกจากนี้ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้า และผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ ในกระบวนการประเมินควรกำหนดแนวทางหรือเครื่องมือการประเมินที่สะท้อนให้เห็นภาพรวมในทุกมิติของการพัฒนาและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านความสามารถในการสนองตอบความต้องการของเด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ความเพียงพอเหมาะสมของทรัพยากร ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนิน ผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ควรสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการพัฒนาที่มีต่อสังคม ท้องถิ่น รวมทั้งแนวทางการยั่งยืนจากการพัฒนา ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงความคุ้มค่าในการพัฒนาทั้งเชิงเศรษฐกิจและสังคม

3) ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน พบว่า

3.1) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติเป็นกรอบสำคัญในการทำงานพัฒนาด้านเด็กและเยาวชน มีความชัดเจนในการกำหนดเป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ มาตรการ และกลไกในการขับเคลื่อนแผน รวมถึงเส้นทางการเชื่อมโยงระหว่างกลไกต่างๆ ดังนั้น จึงควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางสำหรับพื้นที่ในระดับปฏิบัติ เพื่อนำแผนปฏิบัติการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไป นอกจากนี้ ควรให้มีแผนการติดตามการทำงานของกลไกต่างๆ เพื่อช่วยสนับสนุนให้พื้นที่ที่ยังไม่ได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติสามารถทำงานต่อไปได้ และนำผลที่ได้มาใช้ในการทบทวนแผนเป็นระยะต่อไป

3.2) ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแผน และการพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

3.3) บุคลากรผู้รับผิดชอบในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้นำระดับท้องถิ่น ที่ให้ความสำคัญกับงานด้านเด็กและเยาวชน เช่น การสร้างความตระหนักในเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญกับงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการกำหนดให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นวาระของจังหวัด

3.4) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกลไก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในแต่ละกลไก

3.5) การทำงานแบบบูรณาการ ร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน รูปแบบการประสานงานควรจะมีหลากหลาย ไม่ใช่เพียงแต่การส่งหนังสืออย่างเป็นทางการเท่านั้น แต่ควรจะมีการติดต่อประสานกันในรูปแบบอื่นๆ และให้ความร่วมมือกันทำงานเป็นทีม นอกจากนี้ ควรพิจารณาถึงภาคเอกชนและภาคธุรกิจที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

3.6) ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมให้เพียงพอ ตรงต่อเวลา จะช่วยให้การขับเคลื่อนแผนดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3.7) ฐานข้อมูลสารสนเทศ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการรวบรวมข้อมูลสำคัญสำคัญและจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นฐานในการพิจารณาสถานการณ์และบริบทของพื้นที่เพื่อวางแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพิ่มการติดตามประเมินผลของแผนต่อไปด้วย

โดยภาพรวมผลสำเร็จของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 พบว่าสิ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน มีดังนี้

1. ความชัดเจนของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ควรมีการกำหนดเส้นทางการเชื่อมโยงระหว่างกลไกแต่ละตัว ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิต/ผลลัพธ์ที่จะได้จากกลไกหนึ่งไปยังอีกกลไกหนึ่งให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีความตระหนักในเรื่องของการพัฒนาเด็กและเยาวชนของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในแต่ละกลไก ลำดับหรืออำนาจในการสั่งการระหว่างหน่วยงาน

1.3.3 ความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 กับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564

ตามที่กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ให้ตรงกับช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เริ่มกำเนิดขึ้นครั้งแรกในช่วงระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) จากนั้นได้มีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน และป้องกันแก้ไขปัญหาสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายตามสภาวะการณ์ ซึ่งจุดเน้นของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนจะแตกต่างกันไปแต่ละช่วงสมัย เช่น ในช่วงแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ. 2545 - 2554) ที่สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2554 ได้กำหนดให้เด็กและเยาวชนเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนานโยบายเยาวชนแห่งชาติ มีจุดเน้นการพัฒนา 3 ด้าน คือ การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาครอบครัวและชุมชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2550 รัฐบาลได้ประกาศวาระเพื่อเด็กและเยาวชน มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อกระตุ้นการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงปีขึ้นอีก โดยมีเรื่องสำคัญ 5 เรื่อง คือ 1) สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน และครอบครัว 2) กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน 3) สถานรับเลี้ยงเด็กศูนย์พัฒนาเด็กและโรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพ 4) จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน และ 5) กฎหมายครอบครัว ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำนโยบายของรัฐบาลและวาระแห่งชาติที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนไปสู่การปฏิบัติ ผลที่ได้จากการประกาศวาระเด็กและเยาวชน ดังกล่าว ในระดับจังหวัดจึงมีแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและ

เยาวชน พ.ศ. 2550 – 2553 ซึ่งมีสาระหลักที่จังหวัดต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น 8 มิติ คือ เมืองปลอดภัย เมืองสุขภาพ เมืองครอบครัว เมืองแห่งการเรียนรู้ เมืองที่คุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน เมืองที่เด็ก และเยาวชนมีส่วนร่วม เมืองปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยง และเมืองอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ สรุปได้ว่าในช่วงแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว (พ.ศ.2545 - 2554) ที่สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีนโยบายและ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับชาติสองฉบับ และมีแผนยุทธศาสตร์จังหวัดนำอยู่สำหรับเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัดทุกจังหวัด ซึ่งได้กำหนดสาระที่มีความครอบคลุมทั้งกลุ่มวัย สภาวะความเป็นอยู่ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย และประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

ตามบทบัญญัติที่ปรากฏในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ดย.) ได้จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 -2559 ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และได้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน เมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2554 และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 มีจุดเน้น คือ การพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนตามช่วงวัย การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชน และภาคีเครือข่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 ที่ผ่านมามีข้อค้นพบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เน้นตัวเด็กและเยาวชนมากกว่าครอบครัว ชุมชนที่อยู่แวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน
2. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน มีความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และสถานการณ์เด็กและเยาวชน
3. งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ต้องอาศัยงบประมาณที่จัดสรรให้แต่ละหน่วยตามระบบปกติ
4. หน่วยงานในระดับพื้นที่มีการนำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ไปปรับใช้โดยนำทิศทางของยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน จัดทำเป็นแนวทางจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนจังหวัด ตำบล ตลอดจนบรรณงานด้านเด็กและเยาวชนไว้ในกระบวนการวางแผนของท้องถิ่น
5. ปัจจัยความสำเร็จในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ต้องมีความชัดเจน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและตัวชี้วัดต้องเอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน การทำงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมให้เพียงพอและตรงตามกำหนดเวลา จึงจะช่วยให้การขับเคลื่อนแผนให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจาก ในระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินภารกิจด้านเด็กและเยาวชน ภายใต้โครงสร้างที่ส่วนราชการระดับกรม แบ่งหน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบทางด้านการกำหนดนโยบายและวิชาการ ออกจากด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริม

ความเชี่ยวชาญในงานเฉพาะด้าน แต่ด้วยข้อจำกัดในการปฏิบัติจริง ไม่อาจแยกงานด้านการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติออกจากกันอย่างสมบูรณ์ เป็นผลให้เกิดความซ้ำซ้อน และไม่มีประสิทธิภาพ ในการขับเคลื่อนภารกิจในภาพรวมต่อกลุ่มเป้าหมายด้านเด็กและเยาวชนอย่างเชื่อมโยงและบูรณาการกัน ทางกรมกิจการเด็กและเยาวชน เดิมชื่อ “สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ” เป็นส่วนราชการมีฐานะกรม สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของเด็กและ เยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การคุ้มครองและพัฒนาเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษและเด็กพิเศษ ยุทธศาสตร์ ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งกระบวนการ ขับเคลื่อนได้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

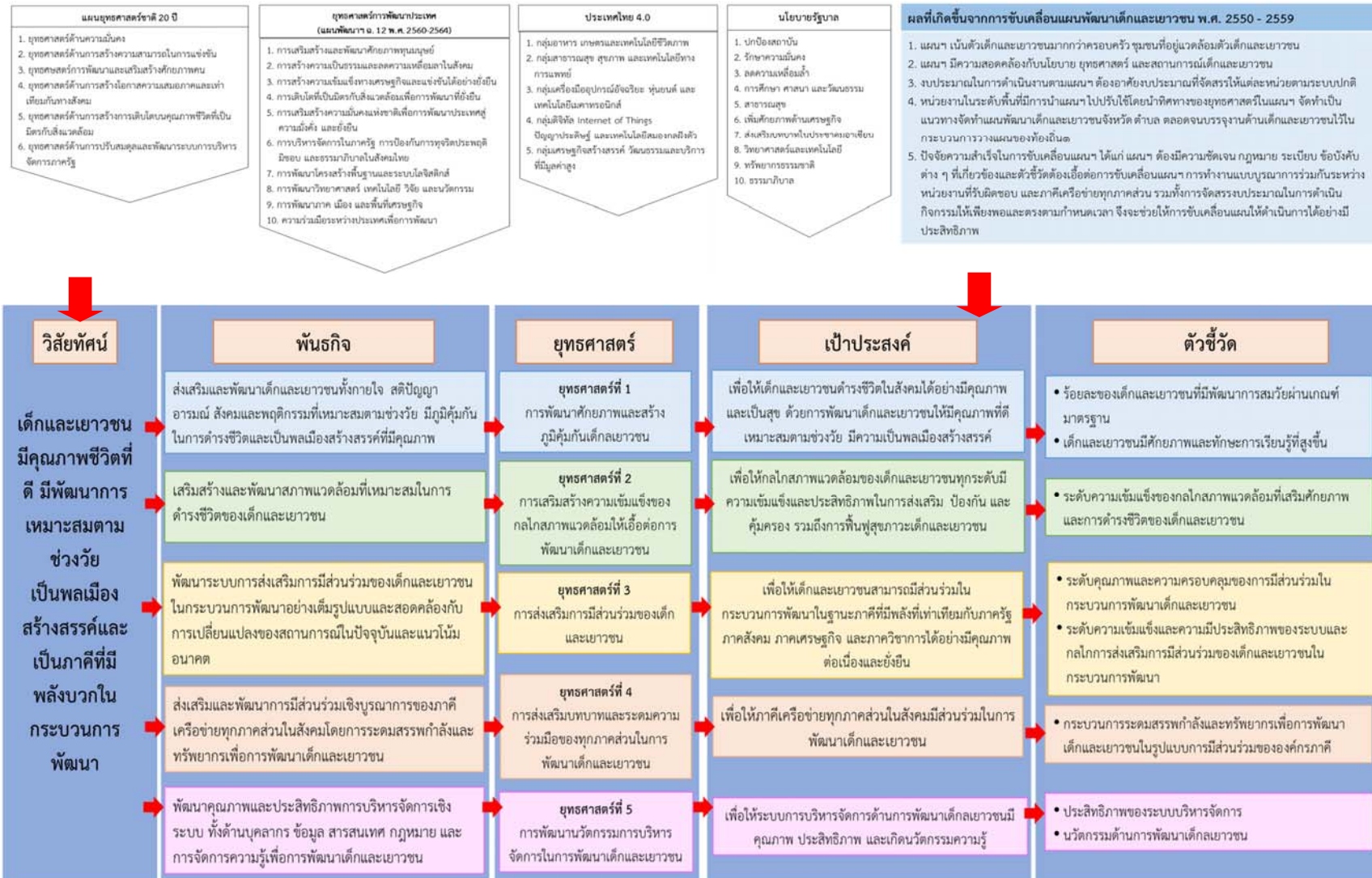
ต่อมาในระหว่างปี พ.ศ. 2559 ทางกรมกิจการเด็กและเยาวชนได้มีการปรับยุทธศาสตร์ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2559 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ 11 ด้านของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แลลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันศุกร์ที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 โดยมีสาระสำคัญที่เพิ่มเติม ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึง บริการของรัฐ การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ตลอดจนการส่งเสริมการบริหารราชการ แผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ เป็นต้น ในการนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้กำหนดยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริม และพัฒนาเด็กและเยาวชนตามช่วงชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในประชาคม อาเซียน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเข้มแข็งของท้องถิ่นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเพิ่มขีดความสามารถด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างต้นแบบในการ จัดสวัสดิการเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การยกระดับสมรรถนะองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเพิ่มเติม ในประเด็นของการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในประชาคมอาเซียน และการยกระดับสมรรถนะองค์กร ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้กรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นไปตามหลักสากล

ดังนั้น หากเปรียบเทียบกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในช่วงแรก (พ.ศ. 2545 - 2554) และในช่วงสอง (พ.ศ. 2555 - 2559) จะพบความแตกต่างและไม่สมบูรณ์ของกระบวนการขับเคลื่อน กล่าวคือ ในช่วงแรกของการขับเคลื่อน แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การพัฒนาครอบครัวและชุมชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ในเวลาต่อมา ของการขับเคลื่อน แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญกับตัวเด็กและเยาวชนมากกว่าครอบครัวและชุมชน ที่อยู่แวดล้อมเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนตามช่วงวัย การคุ้มครองและพัฒนา เด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสภาเด็กและเยาวชน และภาคีเครือข่าย เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารจัดการในการคุ้มครองและพัฒนา เด็กและเยาวชน แม้ว่าภายใต้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในช่วงที่สอง จะพบว่ายังมีกระบวนการ ย่อยหลายกระบวนการที่ยังบกพร่อง ทำให้การผลักดันแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน สู่แผนปฏิบัติการไม่สัมฤทธิ์ผล

เท่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากต้องอาศัยองค์ประกอบหลายองค์ประกอบเข้าด้วยกัน ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญ ประเด็นที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน งบประมาณในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน การบูรณาการการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

ในการนี้ กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ให้มีความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นเป้าหมายในเชิงผลลัพธ์ มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบมากขึ้น และส่งเสริมศักยภาพคนทำงานด้านเด็กและเยาวชน กรอบแนวคิดสำคัญคือพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทย ปีพ.ศ. 2579 ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปี รวมทั้งได้บูรณาการนโยบาย “ไทยแลนด์ 4.0” ตลอดจนได้นำหลักการของ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ การไม่เลือกปฏิบัติและประโยชน์สูงสุดของเด็ก ร่วมกับแนวคิด “ทฤษฎีระบบนิเวศของบรอนเฟน เบรนเนอร์” ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานที่ตัวเด็กและเยาวชนพร้อมกับบริบทแวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) มีนโยบายและยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ 26 มาตรการ มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกายใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคม (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560) (ดังภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 แสดงประเด็นเปรียบเทียบแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
 ที่มา : คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ 2

สภาพการณ์แนวโน้ม และปัญหา

ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

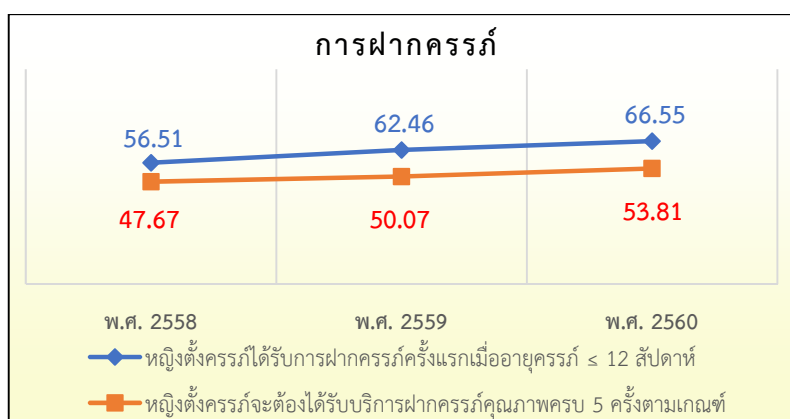
2.1 ช่วงปฏิสนธิ - 2 ปี

2.1.1 สภาพการณ์และแนวโน้ม

• การฝากครรภ์

ข้อมูลอนามัยแม่และเด็กจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีหญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ ≤ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 66.55 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ ≤ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 56.51 และ 62.46 ตามลำดับ ทั้งนี้จากการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2560 พบหญิงตั้งครรภ์ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ ≤ 12 สัปดาห์ ร้อยละ 65.18

นอกจากนี้ หญิงตั้งครรภ์จะต้องได้รับบริการฝากครรภ์คุณภาพครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับบริการฝากครรภ์คุณภาพครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 53.81 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 60 แต่จากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการฝากครรภ์คุณภาพครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 47.67 และ 50.07 ตามลำดับ และจากการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2560 พบหญิงตั้งครรภ์ได้รับบริการฝากครรภ์คุณภาพครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 52.94

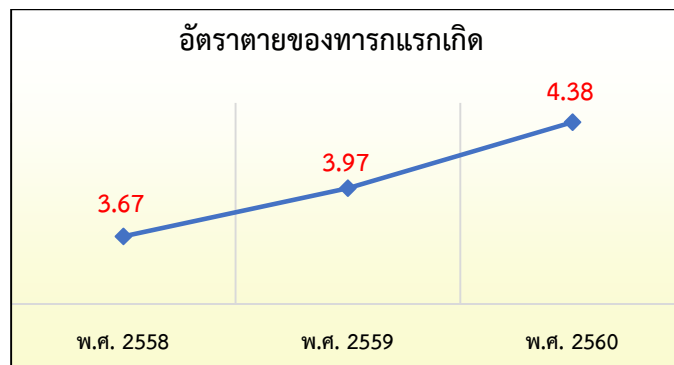

ภาพที่ 7 จำนวนหญิงตั้งครรภ์จะต้องได้รับบริการฝากครรภ์คุณภาพครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์
ที่มา : ข้อมูลอนามัยแม่และเด็ก ระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

• อัตราตายของทารกแรกเกิด (Neonatal mortality rate)

อัตราตายของทารกแรกเกิด (Neonatal mortality rate) หมายถึง จำนวนการตายของทารกแรกเกิดที่มีอายุต่ำกว่า 28 วัน ต่อจำนวนเด็กเกิดมีชีวิต 1,000 คนต่อปี อัตราตายของทารกแรกเกิดเป็นดัชนีอนามัยที่สำคัญ ใช้เป็นเครื่องชี้วัดสภาวะสุขภาพอนามัยของชุมชนได้ดี มีส่วนช่วยในการประเมินบริการอนามัยแม่และเด็ก ซึ่งอัตราตายของทารกแรกเกิดจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ภาวะโภชนาการ การบริการอนามัยในด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในวัยทารก

ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 อัตราตายของทารกแรกเกิดอายุ ≤ 28 วัน เท่ากับ 4.38 ต่อทารกเกิดมีชีวิต 1,000 คน ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ น้อยกว่า 5 ต่อ 1,000 ทารกเกิดมีชีวิต และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีอัตราตายของทารกแรกเกิดอายุ ≤ 28 วัน เท่ากับ 3.67 และ 3.97 ตามลำดับ

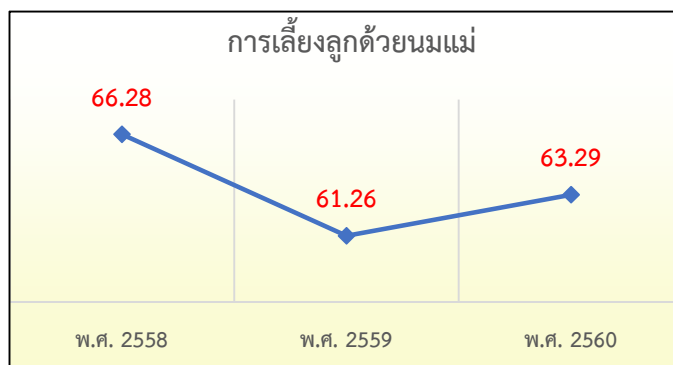
ภาพที่ 8 อัตราตายของทารกแรกเกิด

ที่มา : ข้อมูลอนามัยแม่และเด็ก ระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

• การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การเลี้ยงลูกด้วย “นมแม่” นั้นมีประโยชน์ทั้งสุขภาพของแม่และลูก เพราะในน้ำนมแม่อุดมไปด้วยสารอาหารที่เด็กทารกต้องการครบถ้วน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันโรคที่ดี ทำให้ทารกมีสุขภาพแข็งแรง และยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแม่กับลูก

ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีทารกแรกเกิดจนถึงอายุต่ำกว่า 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว ร้อยละ 63.29 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ยังไม่มีแนวโน้มที่แน่นอน นั่นคือในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีทารกแรกเกิดจนถึงอายุต่ำกว่า 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่พบ ร้อยละ 61.26 แต่ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ที่พบร้อยละ 66.28

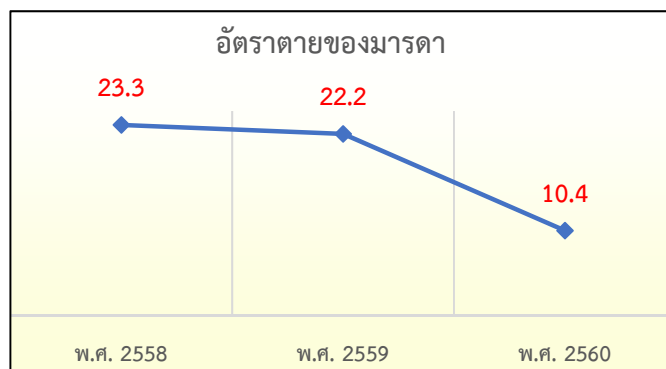

ภาพที่ 9 ทารกแรกเกิดจนถึงอายุต่ำกว่า 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว
ที่มา : ข้อมูลอนามัยแม่และเด็ก ระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

• อัตราตายของมารดา (Maternal mortality rate)

การตายของมารดา สะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานการดูแลและบริการด้านแม่และเด็ก สภาพสังคม และการสาธารณสุข ตลอดจนถึงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้น การตายของมารดาจึงถูกกำหนดเป็นเป้าหมายหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรควบคู่ไปกับการวางแผนครอบครัว ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีอัตราตายของมารดา เท่ากับ 10.4 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกิน 20 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มลดลงในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 อัตราการตายของมารดา เท่ากับ 23.3 และ 22.2 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน ตามลำดับ

จากการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีอัตราการตายมารดา เท่ากับ 23.75 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2559 ที่มีอัตราการตายมารดาเท่ากับ 24.06 ต่อการเกิดมีชีพแสนคน แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์มารดาตายในปี พ.ศ. 2560 ลดลง เมื่อพิจารณาสาเหตุการตายของมารดาส่วนหนึ่งมาจากภาวะแทรกซ้อนช่วงระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด ได้แก่ ภาวะตกเลือดหลังคลอด (Postpartum Hemorrhage; PPH) และภาวะครรภ์เป็นพิษ (Pregnancy Induced Hypertension; PIH) อีกส่วนหนึ่งเสียชีวิตจากสาเหตุโรคทางอายุรกรรมและศัลยกรรม เช่น โรคหัวใจ ภาวะติดเชื้อ และเอดส์ เป็นต้น

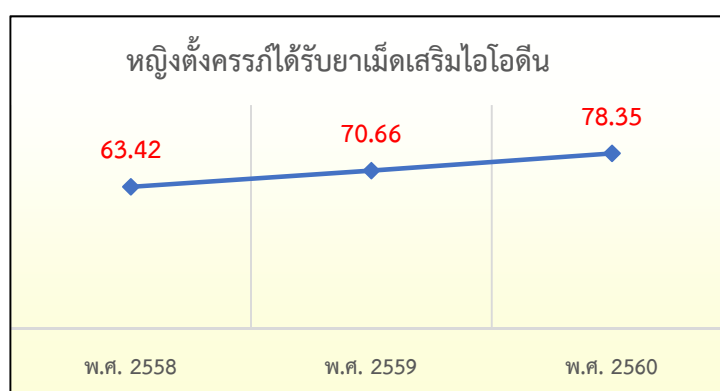

ภาพที่ 10 อัตราตายของมารดา

ที่มา : ระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

• ไอโอดีน

เนื่องจากไอโอดีนมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา มีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นการให้ยาเม็ดเสริมไอโอดีนสำหรับหญิงตั้งครรภ์ จึงเป็นหนึ่งในบริบทการพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับพื้นฐาน เพราะสามารถป้องกันปัญหาความบกพร่องให้กับทารกในครรภ์ได้ ข้อมูลอนามัยแม่และเด็กจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบว่า มีหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก ร้อยละ 78.35 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 100 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน ธาตุเหล็ก และกรดโฟลิก ร้อยละ 63.42 และ 70.66 ตามลำดับ

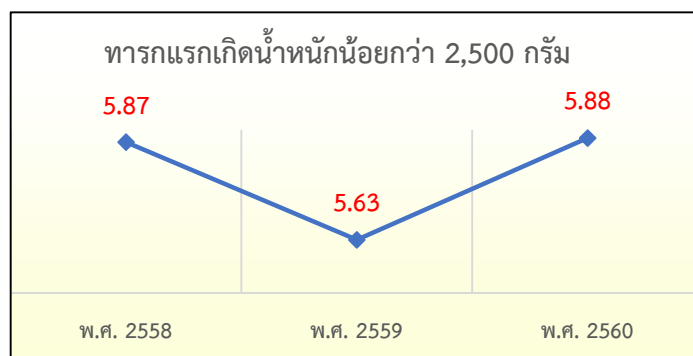

ภาพที่ 11 หญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีน

ที่มา : ข้อมูลอนามัยแม่และเด็กจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

• **ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย**

ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศ เนื่องจากน้ำหนักแรกเกิดมีความสัมพันธ์กับภาวะภูมิคุ้มกันต่ำ พัฒนาการล่าช้า มีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย และยังมีความเสี่ยงต่อการตายปริกำเนิด (Perinatal Mortality) และระยะขวบปีแรกของชีวิตด้วย ดังนั้น การป้องกันการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยจึงเป็นสิ่งจำเป็น แผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) จึงได้กำหนดเป้าหมายการลดอัตราการเกิดทารกน้ำหนักแรกเกิดน้อย ไม่เกินร้อยละ 7 ซึ่งข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กแรกเกิดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 5.88 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 7 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ยังไม่มีแนวโน้มที่แน่นอน นั่นคือในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่พบ ร้อยละ 5.63 แต่ตัวเลขปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ที่พบร้อยละ 5.87

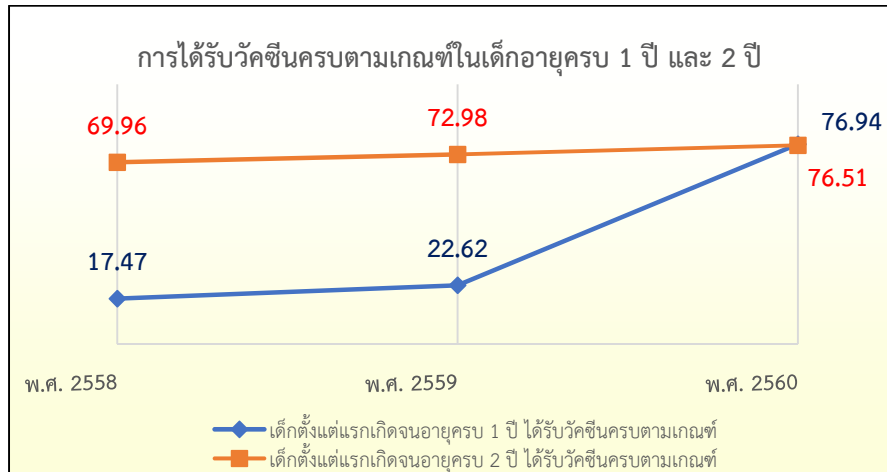
ภาพที่ 12 ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม

ที่มา : ระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

• **การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ในเด็กอายุครบ 1 ปี และ 2 ปี**

การสร้างภูมิคุ้มกันโรคด้วยวัคซีนเป็นกลวิธีในการป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพสูง วัคซีนเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค ใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสำคัญ และมีอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ซึ่งข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 1 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ (ได้แก่ วัคซีน BCG, HB1, DTP-HP3, OPV3, MMR1 และ IPV) ร้อยละ 76.94 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 1 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ ร้อยละ 17.47 และ 22.62 ตามลำดับ

สำหรับความครอบคลุมของการได้รับการวัคซีนในเด็กอายุครบ 2 ปี พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 2 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ (ได้แก่ วัคซีน BCG, HB1, DTP-HP3, OPV3, MMR1, DTP4 และ IPV) ร้อยละ 76.51 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 จากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 2 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ ร้อยละ 69.96 และ 72.98 ตามลำดับ

ภาพที่ 13 การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ในเด็กอายุครบ 1 ปี และ 2 ปี
ที่มา : ระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

• โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (Child Support Grant Project)

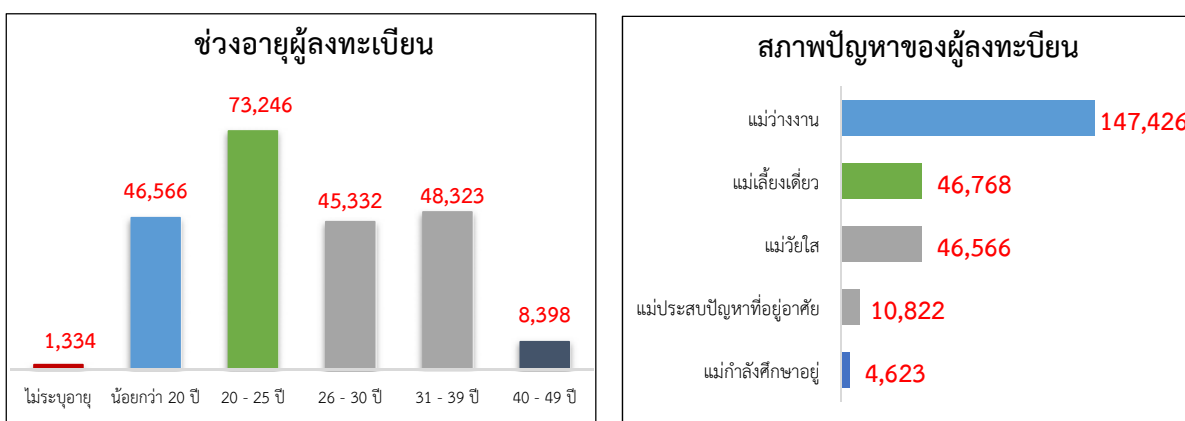
โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นนโยบายสำคัญระดับชาติตามแผนบูรณาการการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต เป็นการสร้างระบบคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) โดยจัดสวัสดิการการเงินอุดหนุนให้กับเด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน มุ่งเน้นให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย เพื่อเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2558 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการของโครงการ โดยให้เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิดที่อยู่ในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน ที่เกิดระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2559 รายละ 400 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 1 ปี และเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2559 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ดำเนินโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดต่อเนื่อง โดยให้เงินอุดหนุนตั้งแต่แรกเกิดจนครบอายุ 3 ปี สำหรับที่เด็กอยู่ในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน และเพิ่มเงินอุดหนุนเป็น 600 บาทต่อเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป

ผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (ข้อมูล ณ วันที่ 29 กันยายน 2560) พบว่า มีผู้มาลงทะเบียน 223,199 คน (เป้าหมาย 200,000 คน)

เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่มีจำนวน 154,855 คน (เป้าหมาย 128,000 คน) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ภูมิภาคที่มีจำนวนผู้ลงทะเบียนสูงสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลาง โดยมีจำนวนผู้ลงทะเบียน 84,810 คน 60,398 คน 43,456 คน และ 34,535 คน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุที่มาลงทะเบียนมากที่สุด คือ อายุ 20 - 25 ปี จำนวน 73,246 คน รองลงมาคือ อายุ 31-39 ปี จำนวน 48,323 คน อายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 46,566 คน อายุ 26-30 ปี จำนวน 45,332 คน อายุ 40-49 ปี จำนวน 8,398 คน และไม่ระบุอายุ จำนวน 1,334 คน

เมื่อพิจารณาตามสภาพปัญหาของผู้ลงทะเบียนขอรับสิทธิ์ พบว่า เป็นแม่ว่างงาน จำนวน 147,426 คน แม่เลี้ยงเดี่ยว 46,768 คน แม่วัยใส 46,566 คน แม่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัย 10,822 คน และแม่กำลังศึกษาอยู่ 4,623 คน

ภาพที่ 14 ช่วงอายุและสภาพปัญหาของผู้ลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

2.1.2 ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนา

• การดำเนินการประเด็นการฝากครรภ์

กระทรวงสาธารณสุข ให้ความสำคัญกับประเด็นการฝากครรภ์ โดยได้จัดให้มี “โครงการส่งเสริมสาวไทยแก้มแดง มีลูกเพื่อชาติ” ซึ่งเป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนานามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2569) ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้้อตราเกิดใหม่ มีการคลอดที่ปลอดภัย ทารกแรกเกิดมีสุขภาพแข็งแรง และพร้อมเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ

“โครงการส่งเสริมสาวไทยแก้มแดง มีลูกเพื่อชาติ” จัดสิทธิประโยชน์ดูแลหญิงตั้งครรภ์อย่างมีคุณภาพ โดยหญิงตั้งครรภ์จะได้รับบริการฝากครรภ์อย่างน้อย 5 ครั้ง นอกจากนี้ยังได้รับการตรวจโปรตีนและน้ำตาลในปัสสาวะตลอดการตั้งครรภ์ถึงหลังคลอด การตรวจประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และคลอด พร้อมรับวิตามินเสริมธาตุเหล็ก ไตรเฟอร์รีน เพื่อช่วยในการเจริญเติบโตของทารก

ป้องกันความผิดปกติแต่กำเนิด ทั้งนี้หญิงตั้งครรภ์ทุกคนสามารถเข้ารับบริการฝากครรภ์ได้ที่หน่วยบริการในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งโดยไม่เสียค่าบริการ

• การดำเนินการด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นรากฐานที่สำคัญของการส่งเสริมสุขภาพของเด็กในช่วงระยะ 2 - 3 ปีแรกของชีวิต และเป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้วว่านมแม่มีประโยชน์มหาศาล โดยเฉพาะสารอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของร่างกายและสมอง และมีภูมิคุ้มกันช่วยให้ทารกไม่เจ็บป่วยบ่อย นอกจากนี้ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังมีประโยชน์ต่อตัวแม่ด้วย โดยช่วยลดความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งเต้านม มะเร็งรังไข่ และเบาหวาน อีกทั้งช่วยประหยัดเงินค่านมผงด้วย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จึงมีนโยบายส่งเสริมให้หญิงหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุครบ 6 เดือน จากนั้นให้กินนมแม่อย่างต่อเนื่องควบคู่กับอาหารตามวัยไปจนเด็กอายุ 2 ปี หรือนานกว่านั้น ซึ่งเป็นไปตามแนวทางที่องค์การอนามัยโลกกำหนด

ในปี พ.ศ. 2560 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2560 เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของไทย ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของประเทศไทยที่ประกาศใช้เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคกลุ่มทารกและเด็กเล็ก โดยมีหลักการสำคัญ คือ การควบคุมการส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อโฆษณา และวิธีการลด แลก แจก แถม ของผลิตภัณฑ์กลุ่มอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก หรือผลิตภัณฑ์นมผง ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการห้ามโฆษณา หรือห้ามสื่อสารทางการตลาดทุกช่องทาง โดยเฉพาะอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กที่มีอายุ 0-3 ปี ซึ่งก็คือนมผง รวมถึงผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ใช้เป็นอาหารที่มีส่วนประกอบของสารอาหารที่เหมาะสมและเพียงพอที่จะใช้เลี้ยงทารกตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร

• การดำเนินการประเด็นไอโอดีน

ภาวะขาดสารไอโอดีนเป็นภาวะทุพโภชนาการที่เกิดขึ้นกับประชากรทั่วโลก และเป็นสาเหตุที่พบมากที่สุดของภาวะปัญญาอ่อน ซึ่งพบได้ในทุกกลุ่มอายุ แต่จะมีผลร้ายแรงในทารกตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนอายุ 2 - 3 ปี โดยมีผลในการลดความเฉลียวฉลาดหรือไอคิวของเด็กลง การได้รับสารไอโอดีนไม่พอของหญิงตั้งครรภ์อาจทำให้ทารกตายตั้งแต่อยู่ในครรภ์หรือแท้งหรือพิการตั้งแต่กำเนิด เด็กที่เกิดจากแม่ที่ขาดสารไอโอดีนมีโอกาสที่จะเป็นปัญญาอ่อน เป็นใบ้ ส่วนในเด็กวัยเรียนที่ขาดสารไอโอดีนจะส่งผลให้เรียนรู้ช้า เฉื่อยชา เป็นคอพอก

โครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อขจัดโรคขาดสารไอโอดีนให้หมดไปจากประเทศไทยอย่างยั่งยืน และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนทุกกลุ่มวัย ข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินโครงการควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน โดยสำนักโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2560 มีผลการดำเนินงานโครงการตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ขับเคลื่อนการควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนสู่ความยั่งยืน

➤ การสร้างเสริมและพัฒนาเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ให้เกิดความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ มีการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายในทุกกระดับ ดังนี้

○ ความร่วมมือกับระดับนานาชาติ ได้แก่ Iodine Global Network (IGN) และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) แลกเปลี่ยนประสบการณ์ดำเนินงาน ทำวิจัยร่วมกัน ทั้งยังสนับสนุนงบประมาณและให้คำปรึกษาทางวิชาการ

○ คณะกรรมการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนแห่งชาติ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธาน มีกิจกรรมการประชุมล่าสุด เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานภายใต้ 7 ยุทธศาสตร์หลัก พ.ศ. 2557 – 2559 และมีมติเห็นชอบ 4 ยุทธศาสตร์การดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ปี พ.ศ. 2560 – 2564 นอกจากนี้ยังมีคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน 4 คณะ และคณะอนุกรรมการที่จัดตั้งขึ้นจาก 3 กระทรวง ได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมภายใต้แผนยุทธศาสตร์ 4 ยุทธศาสตร์ ให้บรรลุเป้าหมาย

○ ความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน มีหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยกรวมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และกรมอนามัย ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพด้านเทคนิคและวิชาการ รวมทั้งมีการมอบโล่รางวัล “เกลือคุณภาพ” (อย. ควอลิตี้อวอร์ด) แก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เสริมไอโอดีน

➤ สร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน/หมู่บ้านไอโอดีนสู่ความยั่งยืน เพื่อชุมชนและประชาชนสามารถที่จะดูแลตนเองได้

○ ชุมชน/หมู่บ้านไอโอดีน โดยการขับเคลื่อน “ชุมชน/หมู่บ้านไอโอดีน” จำนวน 58,307 หมู่บ้าน (ร้อยละ 75.5) จากเป้าหมายในทุกชุมชน/หมู่บ้านทั่วประเทศ

○ การสนับสนุนงบประมาณของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 20,000 บาทต่อชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อจัดทำโครงการพระราชดำริสาธารณสุข

○ กรมการพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการส่งเสริมการควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ในกิจกรรมโครงการปี พ.ศ. 2560 ใน 76 จังหวัด ให้มีวิถีชีวิตแบบพอเพียงและมีความสุข

➤ พัฒนาต่อยอดมาตรการเกลือเสริมไอโอดีนถ้วนหน้า มุ่งสู่มาตรการเกลือเสริมไอโอดีนยั่งยืน โดยมีการดำเนินการระบบเกลือเสริมไอโอดีนยั่งยืนในพื้นที่ต้นแบบ ได้แก่ “สารคามโมเดล” จ. มหาสารคาม และ “บ้านดุงโมเดล” จ. อุดรธานี และการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการทำงานจังหวัดไอโอดีนยั่งยืนมุ่งสู่เด็กตักศิลา 4.0 (Smart Kids 4.0) จ. มหาสารคาม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์โรคขาดสารไอโอดีน

➤ เฝ้าระวังในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ เด็กอายุ 3 – 5 ปี ผู้สูงอายุ และเด็กนักเรียนในโรงเรียน ดำรวจตรวจระเวนชายแดน

- เฝ้าระวังติดตามการจ่ายและการกินยาเม็ดเสริมไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร จากรายงาน Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ปี พ.ศ. 2560 หญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดร้อยละ 79.61
- วิเคราะห์สถานการณ์การผลิตเกลือบริโภคและผลิตภัณฑ์ปรุงรสเสริมไอโอดีน การกระจายและความครอบคลุมของการใช้เกลือเสริมไอโอดีนที่มีคุณภาพ ในปี พ.ศ. 2560 พบเกลือบริโภค ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย ผ่านมาตรฐาน (20 – 40 ppm) มีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2558 พบน้ำปลาและผลิตภัณฑ์ปรุงรสที่ได้จากการย่อยโปรตีนของถั่วเหลืองที่ได้มาตรฐานมีจำนวนลดลงจากปี พ.ศ. 2558 ส่วนน้ำเกลือปรุงอาหารที่ได้มาตรฐานมีจำนวนเพิ่มขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2558

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงสังคม

ดำเนินการจัดกิจกรรมโดยหน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2560 ได้แก่ การรณรงค์เนื่องใน “วันไอโอดีนแห่งชาติ” การประชาสัมพันธ์ผ่านรายการโทรทัศน์จำนวน 9 รายการ สถานีวิทยุจำนวน 3 รายการ หนังสือพิมพ์จำนวน 6 ฉบับ ผ่านสื่อออนไลน์จำนวน 6 เรื่อง สื่อสิ่งพิมพ์จำนวน 6 เรื่อง การบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน 2 วิชา และจัดกิจกรรมรณรงค์ 6 เรื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวิจัยและพัฒนา

- การศึกษาผลของการให้ยาเม็ดเสริมไอโอดีนต่อภาวะโภชนาการไอโอดีนหญิงตั้งครรภ์ เป็นการศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับนโยบายเกี่ยวกับยาเม็ดเสริมไอโอดีน
- การศึกษาประเมินชัยโรคโลหิตจางในเลือดของหญิงตั้งครรภ์ เพื่อหาค่ามัธยฐานไอโอดีนที่เหมาะสมในการบ่งชี้ว่าได้รับไอโอดีนเพียงพอ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับเกณฑ์การประเมินภาวะโภชนาการไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์
- การศึกษาปริมาณการบริโภคสารไอโอดีนในอาหารของประเทศไทย โดยพบว่าในภาพรวมประชากรทุกกลุ่มอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 65 ปีขึ้นไป ได้รับสารไอโอดีนเพียงพอ
- การพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ไอโอดีนในเกลือ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความชำนาญในการตรวจวิเคราะห์ไอโอดีนในเกลือ
- การพัฒนาเครื่องผสมเกลือไอโอดีนแบบต่อเนื่องสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพื่อเป็นการพัฒนาเครื่องมือสำหรับเสริมไอโอดีนในเกลือให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- พัฒนาระบบควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ปรุงรสเสริมไอโอดีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศักยภาพการเสริมไอโอดีนในเครื่องปรุงรสแก่ผู้ประกอบการ

• การดำเนินการประเด็นการตายของมารดาและทารกแรกเกิด

จากการสำรวจของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่าอัตราการตายของมารดาของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงอย่างช้า ๆ เมื่อพิจารณาสาเหตุการตายของมารดาส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากภาวะแทรกซ้อนช่วงระหว่างตั้งครรภ์ คลอด และหลังคลอด อีกส่วนหนึ่งเสียชีวิตจากโรคทางอายุรกรรมและศัลยกรรม จึงต้องมุ่งเน้นการทบทวนสาเหตุการตายของมารดาเพื่อวางแผนพัฒนาระบบการดูแลมารดาตั้งครรภ์และหลังคลอดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะระบบการคัดกรองภาวะเสี่ยงหรือโรคทางอายุรกรรม และการจัดการรายบุคคล และทบทวนระบบการดูแลรักษาในระหว่างคลอดและหลังคลอด

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาการตายมารดาตามมาตรการการดำเนินงาน ดังนี้

มาตรการ 1 : การบริหารจัดการและการขับเคลื่อนการดำเนินงาน

ใช้กลไก MCH Board/คณะกรรมการคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อน ติดตาม และบริหารจัดการดำเนินงานภายในพื้นที่ โดยการจัดประชุม MCH Board เพื่อออกมาตรการ/แนวทางการขับเคลื่อน และถ่ายทอดสู่ปฏิบัติ เพื่อป้องกันและลดการตายมารดาในพื้นที่

ใช้มาตรการ/แนวทางการขับเคลื่อน เพื่อป้องกันและลดอัตราการตายมารดา โดยมีการจัด Zoning ผู้เชี่ยวชาญและการจัดระบบส่งต่อช่วยเหลือมารดาเสี่ยง มี Standing Order ในโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งเพื่อป้องกันมารดาตายจากสาเหตุของการตกเลือด และความดันโลหิตสูงในหญิงตั้งครรภ์ และมีระบบเฝ้าระวังการตายมารดาทุกจังหวัด

มาตรการ 2 : การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดี และลดปัจจัยเสี่ยง

สร้างความตระหนักรู้แก่หญิงตั้งครรภ์และครอบครัวผ่านกระบวนการโรงเรียนพ่อแม่ โดยให้หน่วยบริการทุกระดับ มีและใช้แผนการสอนที่กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้พ่อแม่เข้าร่วมกระบวนการโรงเรียนพ่อแม่ ในการสร้างพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด และทราบถึงความผิดปกติที่ต้องมาพบแพทย์ทันที โดยการใช้สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก

สนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์เข้าถึงนวัตกรรมสื่อสารสองทาง เพื่อสร้างกระแสความรู้ด้านสุขภาพ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

มาตรการ 3 : การสร้างภาคีเครือข่าย

สร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนท้องถิ่น อสม. และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการคัดกรองความเสี่ยง ติดตาม และดูแลหญิงตั้งครรภ์ และหลังคลอด โดยเฉพาะในรายที่มีความเสี่ยง พร้อมทั้งใช้กลไก MCH Board ขับเคลื่อนงานอนามัยแม่และเด็ก โดยบูรณาการงานกับ Service Plan และเชื่อมโยงกับ พชอ. เพื่อให้เห็นปัญหาและกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน

มาตรการ 4 : ระบบบริการที่มีคุณภาพ

สนับสนุนให้หน่วยงานในพื้นที่จัดบริการตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก โดยใช้แนวทางการดูแลสตรีตั้งครรภ์แนวใหม่ตามข้อเสนอแนะองค์การอนามัยโลกในบริบทประเทศไทย และการลดคุณภาพ

พัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความสามารถในการคัดกรองความเสี่ยงในหญิงตั้งครรภ์ และคัดกรองความเสี่ยงในท้องคลอด และฝึกการปฏิบัติ เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ การทำคลอดติดไหล่ และการทำคลอดท่าก้น เป็นต้น พร้อมทั้งพัฒนาระบบส่งต่อหญิงตั้งครรภ์ในภาวะฉุกเฉิน

มีมาตรการและกลไกเชิงพื้นที่ในการป้องกันการเกิด 3D : Delay Detection, Delay Decision และ Delay Refer

• **การดำเนินการประเด็นทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย**

ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย เป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญของการเจริญเติบโต และการมีชีวิตรอดของทารก ทารกที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม จะมีอัตราการอยู่รอดต่ำ ซึ่งจะส่งผลให้ทารกมีภูมิคุ้มกันต่ำ พัฒนาการล่าช้า มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาท้องเสียและปอดบวม ทั้งนี้ปัญหาทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย มีสาเหตุสำคัญมาจากการคลอดก่อนกำหนด พฤติกรรมสุขภาพ พักผ่อนน้อย ทำงานหนัก และภาวะโภชนาการของมารดาขณะตั้งครรภ์

ในปี พ.ศ. 2560 กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดให้มีนโยบายการป้องกันการคลอดก่อนกำหนดสำหรับประเทศไทย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาระดับทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย ดังนี้

- สถานบริการสาธารณสุขทุกเครือข่าย จัดให้มีบริการอนามัยแม่และเด็กที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง มีระบบส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนด
- หญิงตั้งครรภ์ทุกราย ได้รับบริการฝากครรภ์คุณภาพ และได้รับการคัดกรองความเสี่ยงต่อการคลอดก่อนกำหนด และได้รับการแก้ไขโดยเน้นการจัดการรายบุคคลเมื่อมีความเสี่ยง
- ทารกที่คลอดก่อนกำหนดได้รับการดูแลตามมาตรฐาน เหมาะสมกับศักยภาพของโรงพยาบาล
- ส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด

แนวปฏิบัติเพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนดในประเทศไทย สถานบริการสาธารณสุขทุกเครือข่าย จัดให้มีบริการการป้องกันการคลอดก่อนกำหนด โดยการกำหนดเป็นกิจกรรมคุณภาพในหน่วยบริการฝากครรภ์ ดังนี้

- บริการฝากครรภ์คุณภาพ โดยเน้นการใช้เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงหญิงตั้งครรภ์ทุกครั้งที่มาฝากครรภ์
- ตรวจหาการติดเชื้อที่ส่งผลต่อการคลอดก่อนกำหนดในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกทุกราย เช่น การตรวจการติดเชื้อทางเดินปัสสาวะและอวัยวะสืบพันธุ์ การตรวจฟัน เป็นต้น
- ตรวจอัลตราซาวด์มาตรฐานการบริการเมื่ออายุครรภ์ 20 – 24 สัปดาห์ แก่หญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ทุกราย กรณีที่โรงพยาบาลสามารถวัดความยาวปากมดลูกได้ทางช่องคลอด และพบปากมดลูกสั้นกว่า 2.5 เซนติเมตร ให้ micronized progesterone เหน็บทางช่องคลอด ตั้งแต่อายุครรภ์ 24 – 36 สัปดาห์

- หญิงตั้งครรภ์ที่เคยมีประวัติการคลอดก่อนกำหนด หรือหญิงตั้งครรภ์ที่มีความเสี่ยงการคลอดก่อนกำหนดทุกราย ให้ micronized progesterone เหน็บทางช่องคลอด เพื่อป้องกันการคลอดก่อนกำหนด ตามแนวทางราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย
- โรงพยาบาลจัดระบบการรับ – ส่งต่อของหญิงตั้งครรภ์เสี่ยงต่อการคลอดก่อนกำหนด
- ทารกที่คลอดก่อนกำหนดได้รับการดูแลตามมาตรฐาน เหมาะสมกับศักยภาพของโรงพยาบาล
- ส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายในชุมชนมีส่วนร่วม โดยกระตุ้นให้หญิงตั้งครรภ์ ฝากครรภ์เร็ว ก่อน 12 สัปดาห์ หญิงตั้งครรภ์ทราบความเสี่ยงและดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ. สต.) ลงทะเบียนตั้งครรภ์เสี่ยง และมีการติดตามเยี่ยม ส่งต่อ เพื่อการดูแลรักษารายบุคคล

• การดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

โครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เป็นนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยจัดสวัสดิการเงินอุดหนุนให้กับเด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจน หรือครัวเรือนที่เสี่ยงต่อความยากจน มุ่งเน้นให้เด็กแรกเกิดได้รับการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย เพื่อเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีผลการดำเนินงานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการโครงการ ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) และคณะอนุกรรมการประสานและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (จังหวัด) ในการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (ศดร.)

ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการสัมภาษณ์ผ่านสื่อของผู้บริหารทางโทรศัพท์ วิทยู สารคดี มีการจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อความอักษรวิ้ง และสื่อออนไลน์ ออกหน่วยบริการเคลื่อนที่กิจกรรมในโรงพยาบาล เสียงตามสายในชุมชน ประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ช่วยค้นหากลุ่มเป้าหมายหญิงตั้งครรภ์ นอกจากนี้องค์การยูนิเซฟ ยังนำสื่อทั้งในประเทศและต่างประเทศไปทำข่าวในพื้นที่ ทำให้โครงการเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

ด้านการวางระบบฐานข้อมูล มีการบันทึกข้อมูลของผู้ลงทะเบียนเชื่อมโยงเครือข่ายส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นทั่วประเทศ สามารถรายงานสถิติผู้มาลงทะเบียนเป็นปัจจุบัน และประมวลผลส่งออกข้อมูลเพื่อการตรวจสอบและจ่ายเงินอุดหนุนในระบบ e-Payment ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการอบรมเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่ใช้งานระบบทั่วประเทศ เปิดช่องทางสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับโครงการได้ที่ call center โทร 081-888 3520 และบุคคลทั่วไปสามารถสอบถามข้อมูล ร้องเรียน ร้องทุกข์ ได้ที่ 1300

ด้านการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล ข้อมูลการลงทะเบียนช่วยให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายสมควรได้รับความช่วยเหลือในเรื่องอื่นอย่างไร โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น แม่ว่างงาน แม่วัยใส แม่เลี้ยงเดี่ยว แม่ประสบปัญหาที่อยู่อาศัย และแม่ที่กำลังศึกษา และใช้รูปแบบโครงการพระราชรัฐในการดำเนินการช่วยเหลือ เช่น การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเด็กแรกเกิด การส่งเสริมด้านอาชีพและรายได้ ภาคเอกชนโดยบริษัท DTAC ให้บริการ (กต *1515) ส่ง SMS ให้ความรู้เรื่อง การดูแลเด็กตามช่วงวัยให้ผู้ได้รับสิทธิ์ในโครงการฟรี ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 และยังจัดการรวมนิยม บ้านเด็กแรกเกิด “กิจกรรมครอบครัวมีสุข” ทำให้มีข้อมูลนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือตามสภาพแต่ละปัญหา

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีแผนงานดำเนินงานเพื่อการพัฒนางาน ดังต่อไปนี้

การลดปัญหาการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายแท้จริง ด้วยการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสารมวลชนอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้เลี้ยงดูเด็ก/ผู้ปกครอง ลงทะเบียนได้ การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่โดยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ใช้กลไกอาสาสมัครและสถานบริการสาธารณสุข จัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานในพื้นที่ร่วมกันจัดประชุมขยายผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การลดช่องว่างของเด็กในครัวเรือนยากจนแต่อยู่ในระบบประกันสังคม ด้วยการปรับปรุงระเบียบตัดเงื่อนไขเด็กที่อยู่ในระบบประกันสังคม คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2560 ให้ยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดว่าผู้มีสิทธิ์ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดต้องไม่เป็นผู้อยู่ในระบบประกันสังคม และให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บูรณาการการดำเนินโครงการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับภาพรวมการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยทั้งระบบ รวมถึงพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลผู้มีรายได้น้อยตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐนำมาใช้เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ และปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบและรับรองสิทธิ์

การเพิ่มประสิทธิภาพการจ่ายเงิน โดยการจัดประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) การปรับปรุงระบบบันทึกข้อมูล การจ้างเหมาเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลเพิ่ม

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตแม่เด็ก โดยการจัดตั้งคณะทำงาน “เติบโตอย่างมีคุณภาพ ครอบครัวมีสุข” เพื่อพิจารณาเนื้อหาองค์ความรู้ และคู่มือเกี่ยวกับการส่งเสริม พัฒนากลุ่มเป้าหมายในโครงการ และการจัดทำเอกสารคู่มือแนวทางการเสริมพลังครอบครัว “เติบโตอย่างมีคุณภาพ ครอบครัวมีสุข” โดยการสนับสนุนงบประมาณให้บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดละ 40,000 บาท ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ การพัฒนาตนเอง การสร้างความรัก ความผูกพัน และการกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

2.2 ช่วงเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี

2.2.1 สภาพการณ์และแนวโน้ม

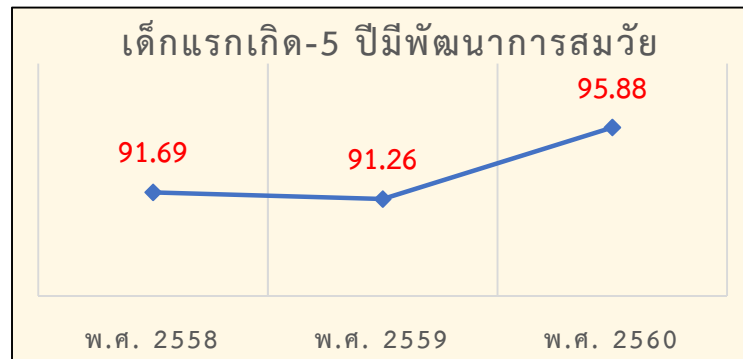
● พัฒนาการสมวัย

การส่งเสริมพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี เป็นช่วงเวลาสำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานของความพร้อมในการเรียนรู้ การมีสุขภาพดี และมีความสุข โดยเด็กวัยนี้สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ การเล็งดู และสภาวะแวดล้อม ดังนั้นการปลูกฝังพื้นฐานที่ดีโดยให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครบทุกด้าน จะส่งผลให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

ข้อมูลผลการคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทยภายใต้การดำเนินงาน “โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558” ของกลุ่มพัฒนานามัยเด็กปฐมวัย สถาบันพัฒนานามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบเด็กไทยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 78.4 และพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 21.6 และจากการเปรียบเทียบกับข้อมูลประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ซึ่งพบเด็กไทยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 76.7 และมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 23.3 แสดงให้เห็นว่าเด็กไทยมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น

ข้อมูลจากการศึกษาสถานการณ์พัฒนาการเด็กไทยวัยแรกเกิด – 5 ปี สถาบันพัฒนานามัยเด็กแห่งชาติ โดย “การสุ่มสำรวจคัดกรองพัฒนาการเด็ก 4 ช่วงวัย” ในกลุ่มเด็กไทยอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 พบว่า ในภาพรวมระดับประเทศ เด็กไทยพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 23 (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560) เมื่อพิจารณาพัฒนาการแยกรายด้าน พบว่า เด็กปฐมวัยไทยมีพัฒนาการสงสัยล่าช้าในด้านการเข้าใจภาษา (Receptive language) มากที่สุด พบมากในกลุ่มเด็กช่วง 18 และ 30 เดือน รองลงมาคือ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก และสติปัญญา (Fine motor) พบมากในกลุ่มเด็กช่วง 42 เดือน และด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (Gross motor) พบมากในกลุ่มเด็กช่วง 9 เดือน

ข้อมูลอนามัยแม่และเด็ก จากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบเด็กแรกเกิด -5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 95.88 ซึ่งบรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือร้อยละ 80 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 พบเด็กแรกเกิด-5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 91.26 และ 91.69 ตามลำดับ

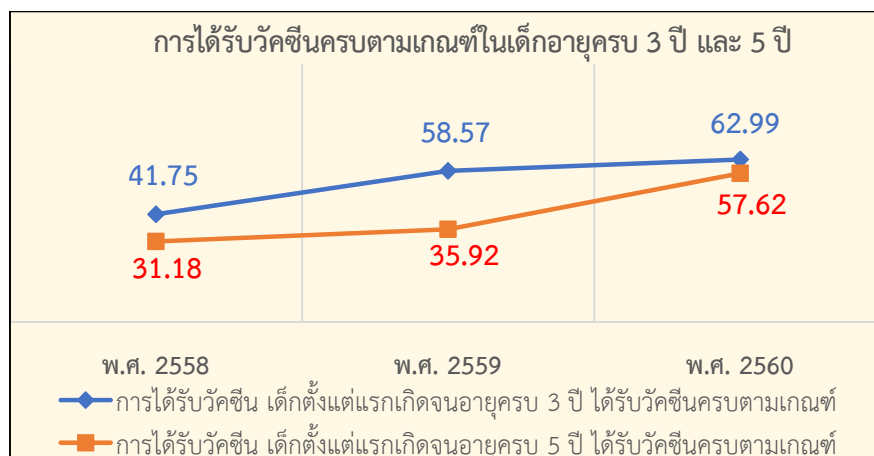
ภาพที่ 15 เด็กปฐมวัยไทย อายุ 0 - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย
ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

- การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ในเด็กอายุครบ 3 ปี และ 5 ปี

ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 3 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ (ได้แก่ วัคซีน BCG, HB1, DTP-HP3, OPV3, MMR1, JE, DTP4, OPV4 และ MMR2) ร้อยละ 62.99 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 มีเด็กอายุครบ 3 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ ร้อยละ 41.75 และ 58.57 ตามลำดับ

สำหรับความครอบคลุมของได้รับการวัคซีนในเด็กอายุครบ 5 ปี พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 5 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ (ได้แก่ วัคซีน BCG, HB1, DTP-HP3, OPV3, MMR1, JE, DTP4, OPV4, MMR2 และ OPV5) ร้อยละ 57.62 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 มีเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบ 5 ปี ได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ ร้อยละ 31.18 และ 35.92 ตามลำดับ

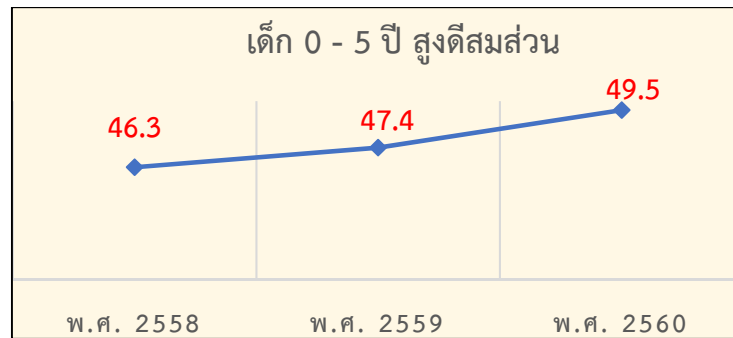

ภาพที่ 16 การได้รับวัคซีนครบตามเกณฑ์ในเด็กอายุครบ 3 ปี และ 5 ปี
ที่มา : ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

● การเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย

เด็กวัยก่อนเรียน เป็นวัยแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการ เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญและเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กวัยเรียนมีความสัมพันธ์กับสุขภาพ กล่าวคือ เมื่อมีการเจริญเติบโตดี มีพัฒนาการสมวัย ย่อมเป็นผู้ที่มีสุขภาพดี ดังนั้นแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนได้มุ่งเน้นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบเด็กอายุ 0 – 5 ปี สูงดีสมส่วน ร้อยละ 49.5 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 โดยเด็กชายอายุ 5 ปี มีส่วนสูงเฉลี่ย 110 เซนติเมตร และเด็กหญิงอายุ 5 ปี มีส่วนสูงเฉลี่ย 109.4 เซนติเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วนร้อยละ 46.3 และ 47.4 ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เด็กอายุ 0 - 5 ปี ไม่สูงดีสมส่วนนั้น มีสาเหตุหลักมาจากภาวะโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในหญิงตั้งครรภ์ การบริโภคอาหารในหญิงตั้งครรภ์ไม่เหมาะสม การบริโภคอาหารของเด็กไม่เหมาะสม การมีกิจกรรมทางกายน้อยของเด็ก นอกจากนี้รายได้ของครอบครัวก็มีผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กด้วย

ภาพที่ 17 เด็ก 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน

ที่มา : ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

● **สภาวะสุขภาพช่องปาก**

ปัญหาที่พบมากที่สุด และเป็นปัญหาทันตสุขภาพที่สำคัญของเด็กไทยก่อนวัยเรียน คือ โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย (Early Childhood Caries) ที่นอกจากจะก่อให้เกิดความเจ็บปวดแล้ว การสูญเสียฟันก่อนกำหนดทำให้เด็กได้รับประทานอาหารลำบาก ซึ่งส่งผลต่อน้ำหนักและการเจริญเติบโตของเด็ก ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 71.7 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 47.0 และ 51.1 ตามลำดับ

จากเอกสารรายละเอียดตัวชี้วัดระดับสำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2560 พบเด็กอายุ 3 ปี ฟันผุในฟันน้ำนม ร้อยละ 29.04, 3.69 และ 7.19 ตามลำดับ

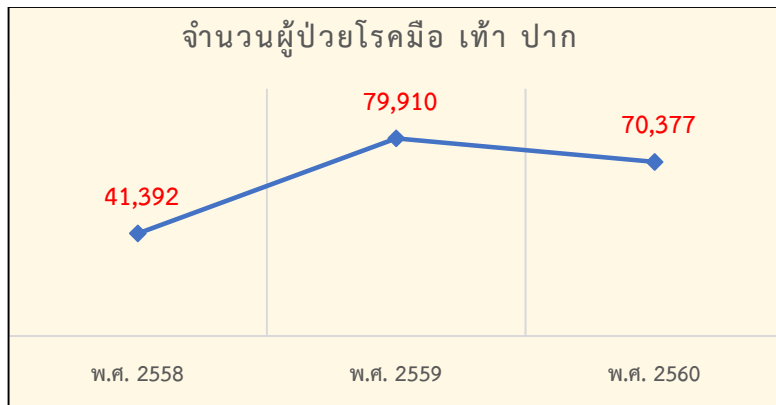

ภาพที่ 18 เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ

ที่มา : ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

● สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก

โรคมือ เท้า ปาก เกิดจากการติดเชื้อไวรัสลำไส้กลุ่ม Enterovirus และ Coxsakievirus มักจะระบาดในเด็กอายุต่ำกว่า 10 ปี และพบบ่อยในเด็กทารกหรือเด็กเล็กอายุน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งจะมีอาการรุนแรงกว่าเด็กโต ข้อมูลจากรายงานการเฝ้าระวังโรค สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก จำนวน 70,377 ราย ส่วนใหญ่พบในเด็กอายุ 1 ปี ร้อยละ 25.90 รองลงมา พบในเด็กอายุ 2 ปี ร้อยละ 23.74 และเด็กอายุ 3 ปี ร้อยละ 18.05 ตามลำดับ โดยภูมิภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุดคือ ภาคเหนือ 129.06 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภาคกลาง 119.79 ต่อประชากรแสนคน ภาคใต้ 96.74 ต่อประชากรแสนคน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 87.91 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ และจังหวัดที่พบอัตราป่วยสูงสุดคือ จันทบุรี 193.12 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ สุราษฎร์ธานี 181.03 ต่อประชากรแสนคน และตราด 111.78 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2560 พบว่า ยังไม่มีแนวโน้มที่แน่นอน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก จำนวน 41,392 ราย และ 79,910 ราย ตามลำดับ

ภาพที่ 19 จำนวนผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก

ที่มา : ข้อมูลจากรายงานการเฝ้าระวังโรค สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

2.2.2 ผลการดำเนินการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

➤ การดำเนินการด้านพัฒนาการ

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำโครงการเด็กไทยรุ่นใหม่ พัฒนาการสมวัย พร้อมเรียนรู้ โดยมีหน้าที่หลัก ดังนี้

1. การสนับสนุนด้านวิชาการ ได้แก่

1.1 การพัฒนาคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)

1. การทบทวนการพัฒนาคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) โดยประธานที่ปรึกษาโครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กฯ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาการเด็ก และบุคลากรจากสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ สถาบันราชานุกูล สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่ กรมสุขภาพจิต และสำนักตรวจและประเมินผล สำนักงาน

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 24 คน ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ณ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี กรมการแพทย์ **โดยมีผลลัพธ์จากการประชุมคือ** ปรับปรุงคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ในประเด็นทักษะการประเมิน วิธีประเมินเฝ้าระวังโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ วิธีประเมินทักษะโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และอสม.

2. จัดพิมพ์คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับปรับปรุง

- จัดพิมพ์คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 จำนวน 40,000 เล่ม โดยใช้งบประมาณสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติและจัดสรรคู่มือไปยังศูนย์อนามัยที่ 1 – 12 สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง (สสม.) และสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ เชียงใหม่

- จัดพิมพ์คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (ปรับปรุงล่าสุดเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560) : DSPM จำนวน 576,000 เล่ม และคู่มือการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยง: DAIM จำนวน 64,000 เล่ม โดยใช้ QR Code Link To Clip VDO ตามช่วงวัยเพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจเร็ว และจัดสรรคู่มือไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานอนามัย สำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลเอกชน โรงพยาบาลรัฐทั่วประเทศ เพื่อจ่ายให้เด็กไทยแรกเกิดและเด็กปฐมวัยทุกคน โดยใช้งบประมาณสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)

3. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาการเด็กไทย ปี พ.ศ. 2560 “พัฒนาทักษะผู้ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)” โดยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร กรมแพทย์ทหารบก สำนักพัฒนาสังคม ศูนย์อนามัยที่ 1-12 สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง (สสม.) เขตสุขภาพที่ 1-13 และสำนักงานสนับสนุนบริการสุขภาพเขต 1-13 รวมทั้งสิ้น 220 คน **โดยประเด็นสำคัญจากการประชุมคือ** การพัฒนาแนวทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาการเด็กไทยปี พ.ศ. 2560 และพัฒนาทักษะผู้ประเมินพัฒนาการเด็กด้วยเครื่องมือ DSPM โดยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะจากการประชุมคือ 1) การทำความเข้าใจในข้อประเมินคู่มือ DSPM ให้ตรงกัน 2) มาตรฐานของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการ และ 3) วิธีการประเมินเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งสิ่งสำคัญในการดำเนินงานคัดกรองพัฒนาการเด็ก คือ การค้นพบเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าได้จำนวนมาก เร็ว รายงานข้อมูลตามความเป็นจริง พัฒนาทักษะผู้ประเมินให้มีความเชี่ยวชาญในทักษะการคัดกรองพัฒนาการเด็ก และเข้าใจการดำเนินงานพัฒนาการเด็กที่เป็นแนวทางเดียวกัน

1.2 การขับเคลื่อนการเฝ้าระวัง คัดกรองการสุ่มสำรวจพัฒนาการเด็ก ปี พ.ศ. 2560 และร่วมวางแผนการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ ดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 29 - 30 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ณ โรงแรมบัดดี้ โอเรียนทอล ริเวอร์ไซด์ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากศูนย์อนามัยที่ 1-12 สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง (สสม.) และผู้รับผิดชอบ Child Project Manager / งานพัฒนาการเด็กของจังหวัด จำนวน 75 คน **ประเด็นสำคัญจากมติที่ประชุมคือ** แนวทางการจัดทำแผนเด็กปฐมวัยในพื้นที่และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้ดูแลเด็ก โดยการเยี่ยมเสริมพลังผู้ปฏิบัติงานประเมินคัดกรอง เฝ้าระวังพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำประเด็นปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จในพื้นที่มาเป็นประเด็นในการขับเคลื่อนและพัฒนา

2. การสนับสนุนการดำเนินงาน การกำกับติดตามเชิงบริหารจัดการ กลไกการดำเนินงานและคุณภาพการคัดกรองพัฒนาการเด็ก 4 ช่วงวัย ได้แก่

การเยี่ยมเสริมพลังผู้ปฏิบัติงานประเมินคัดกรอง เฝ้าระวังพัฒนาการเด็ก ในระดับเขตสุขภาพ

- เยี่ยมเสริมพลังร่วมกับสำนักตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ จังหวัด/4 ภาค โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารจากส่วนกลาง เขตบริการสุขภาพ นักวิชาการ พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจาก 4 ภาค/6 จังหวัด ลงเยี่ยมเสริมพลัง ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี เพชรบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช

- เยี่ยมเสริมพลังโดยสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ ในพื้นที่ 4 จังหวัด โดยผู้บริหารและนักวิชาการของสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย เยี่ยมเสริมพลังพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของศูนย์อนามัย ประกอบด้วย ศูนย์อนามัยที่ 3 จังหวัดอุทัยธานีและนครสวรรค์ ศูนย์อนามัยที่ 5 จังหวัดราชบุรี ศูนย์อนามัยที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี สถาบันพัฒนาสุขภาพระดับเขตเมือง กรุงเทพมหานคร

➤ **การดำเนินการด้านการเจริญเติบโตเด็กปฐมวัย**

สูงตีสมส่วน หมายถึง เด็กที่มีส่วนสูงอยู่ในระดับสูงตามเกณฑ์ขึ้นไปและมีน้ำหนักอยู่ในระดับสมส่วน (ในคนเดียวกัน) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ตัวชี้วัดที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ในประเด็นเด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน คือ เด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ซึ่งมาตรการในการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขในการส่งเสริมเด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน คือ

1. การขับเคลื่อนนโยบายเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน

มุ่งผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายโภชนาการ 2,500 วันแรก และนโยบายที่มนมแห่งชาติ โดยแนวทางในการดำเนินงานคือ

- ให้จังหวัดถ่ายทอดนโยบายเด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน ให้แก่อำเภอและตำบล
- ให้จังหวัด/อำเภอ/ตำบล กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมเด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน

2. การมีส่วนร่วมเพื่อเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน

มุ่งพัฒนาตำบลส่งเสริมเด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน (อาหารแม่และเด็ก ยาเม็ดไอโอดีน ธาตุเหล็ก กรดโฟลิก ยาน้ำเสริมธาตุเหล็ก กิจกรรมทางกาย การนอน) ฟันไม่ผุ พัฒนาการสมวัย โดยแนวทางในการดำเนินงานคือ

- ให้จังหวัด/อำเภอ/ตำบล มีการประเมินตำบลส่งเสริมเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน ฟันไม่ผุ พัฒนาการสมวัย

- ให้จังหวัด/อำเภอ/ตำบล มีแผนพัฒนางานโภชนาการ ทันตสุขภาพ กิจกรรมทางกาย และการนอน สุขากิจบาล อาหาร และน้ำ ใน 5 setting ได้แก่ สถานบริการสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์เด็กเล็ก ชุมชน และครอบครัว

- มีผลการดำเนินงานพัฒนาตำบลส่งเสริมเด็ก 0 - 5 ปี สูงตีสมส่วน ฟันไม่ผุ พัฒนาการสมวัย

3. การจัดการบริการโภชนาการและสุขภาพช่องปากในสตรีและเด็กปฐมวัย โดยกลไกเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster: PCC)

- ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการจัดการบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสตรีและเด็กปฐมวัย ด้านโภชนาการและสุขภาพช่องปาก โดยใช้กลไกเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster: PCC) โดยแนวทางในการดำเนินงานคือ
  - การจัดการบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัยสตรีและเด็กปฐมวัย ด้านโภชนาการและสุขภาพช่องปาก โดยใช้กลไกเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster: PCC)
  - จังหวัดและอำเภอมีการประเมินผลการดำเนินงานของ PCC ในการจัดการบริการโภชนาการและสุขภาพช่องปากสตรีและเด็กปฐมวัย

➤ การดำเนินการด้านสุขภาพในช่องปาก

โครงการรณรงค์ “คนไทยฟันดี สดุดีสมเด็จพระเจ้า สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก”

จากจุดเริ่มต้นของ “หน่วยแพทย์อาสาสมัครสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ที่จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2512 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีทันตแพทย์ไปปฏิบัติงานร่วมกับแพทย์ เพื่อบำบัดความทุกข์ทรมานด้วยโรคในช่องปากของประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร จนถึง พ.ศ. 2529 มูลนิธิแพทย์อาสาสมัครสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) ได้จัดโครงการรณรงค์ทางทันตสาธารณสุข ในวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2529 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นครั้งแรก และได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาทุกปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้วันที่ 21 ตุลาคมของทุกปีเป็น “วันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ” ซึ่งมูลนิธิ พอ.สว. ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมรณรงค์ทางทันตสาธารณสุขแก่ประชาชนทุกกลุ่มวัยทั่วประเทศ ในวันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้า “พระมารดาแห่งการทันตแพทย์ไทย”

ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดกิจกรรมรณรงค์ทางทันตสาธารณสุขได้มีแผนการจัดกิจกรรมวันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ ประกอบด้วย การจัดการทันตสาธารณสุข ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐแก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าบริการเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และสื่อสารด้านสุขภาพให้ประชาชนมีความรู้ด้านสุขภาพ เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปากที่ส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิต โดยในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2560 กรมอนามัยร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดพิธีเปิดโครงการรณรงค์ “คนไทยฟันดี สดุดีสมเด็จพระเจ้า สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก” เนื่องในวันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ ภายในงานประกอบด้วยนิทรรศการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อให้ประชาชนผู้มาร่วมงานสามารถดูแลสุขภาพตนเอง ครอบครัว และชุมชนได้

➤ การดำเนินการด้านการป้องกันโรคมือ เท้า ปาก

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคไม่ให้เชื้อโรคแพร่กระจายและลดการป่วยของเด็ก จึงดำเนินโครงการศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

ซึ่งมาตรการในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล มีประโยชน์ต่อการลดการติดต่อของโรคในเด็ก โดยใช้มาตรการเฝ้าระวังป้องกันล่วงหน้า การคัดกรองเด็กทุกเช้า การแยกเด็กป่วยออกจากเด็กปกติ ปัจจุบันมีหน่วยงานให้ความสำคัญกับงานศูนย์เด็กเล็กมากขึ้น จึงมีนโยบายการบูรณาการความร่วมมือภายใต้แผนบูรณาการกลุ่มวัยระหว่าง 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีการประสานงานเพื่อพัฒนามาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีแผนงานป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก (HFMD) พ.ศ. 2560 – 2564 มีเป้าหมายเพื่อลดอัตราป่วยโรคมือ เท้า ปาก ในเด็กอายุ 0 – 5 ปี เมื่อเทียบกับค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี (ต่อแสนประชากร) โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

มาตรการที่ 1 เฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล เพื่อลดจำนวนเหตุการณ์ระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ในเด็กอายุ 3 – 5 ปี ในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในพื้นที่จากรายงาน Event Base ของสำนักระบาดวิทยา

การดำเนินการระดับประเทศ : สนับสนุนคู่มือแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อให้กับพื้นที่ พัฒนาสมรรถนะ/ศักยภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขด้านการป้องกันควบคุมโรค และพัฒนาระบบสารสนเทศ E-learning หลักสูตรความรู้เรื่องโรคติดต่อ สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก

การดำเนินการระดับเขต/จังหวัด : ประชุมหรืออบรมให้ความรู้แก่ครู/ผู้ดูแลเด็ก/ผู้ปกครอง

มาตรการที่ 2 ส่งเสริมให้เกิดการป้องกันควบคุมโรคในชุมชน เพื่อให้เกิดชุมชนต้นแบบที่มีการดำเนินการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็ก โดยมีการดำเนินการดังนี้

การดำเนินการระดับประเทศ : พัฒนาองค์ความรู้ต้นแบบชุมชนในการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็ก

การดำเนินการระดับเขต/จังหวัด : สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกลุ่มแกนนำเพื่อการขับเคลื่อนงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็ก เช่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข ชมรม/สมาคมผู้ปกครอง ในการสร้างชุมชนต้นแบบ สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการควบคุมโรคในชุมชน

2.3 ช่วงเด็กวัย 6 – 12 ปี

2.3.1 สภาพการณ์และแนวโน้ม

1) พัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

จากผลการสำรวจสถานการณ์ระดับสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เด็กไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2560 ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ เด็กนักเรียนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สอศ.และราชภัฏ) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 77 จังหวัดทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีเด็กไทยที่มีสติปัญญา

เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 100 อยู่ที่ร้อยละ 27.61 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ที่ร้อยละ 50.00 และพบเด็กไทยมีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) อยู่ในเกณฑ์ปกติขึ้นไป ร้อยละ 92.04 ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ร้อยละ 70.00

2) อัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี

การจมน้ำเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตสูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง จากข้อมูลเบื้องต้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 – 2560) พบว่ามีเด็กจมน้ำเสียชีวิตสูงถึง 957 คน/ปี หรือวันละเกือบ 3 คน โดยช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม เป็นช่วงเดือนที่มีเด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุด เพราะตรงกับช่วงปิดภาคการศึกษาและช่วงฤดูร้อน ข้อมูลจากระบบตัวชี้วัด กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบว่าอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ที่ 6.57 คน ต่อประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีแสนคน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ไม่เกิน 5.00 คน ต่อประชากรเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีแสนคน

ข้อมูลจากสำนักโรคไม่ติดต่อ (กลุ่มป้องกันการบาดเจ็บจากสาเหตุอื่น ๆ) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี จมน้ำเสียชีวิต 708 คน ในจำนวนนี้มีเด็กเล็ก (อายุ 0-2 ปี) จมน้ำเสียชีวิตถึง 140 คน ซึ่งแหล่งน้ำที่เด็กจมน้ำเสียชีวิตมากที่สุด คือ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคกลาง โดย 5 จังหวัดแรกที่มีจำนวนเด็กเสียชีวิตสูงที่สุดคือ นครราชสีมา อุบลราชธานี สุรินทร์ ศรีสะเกษ และสกลนคร ตามลำดับ

3) การเจริญเติบโต ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน และส่วนสูงของเด็กวัยเรียน

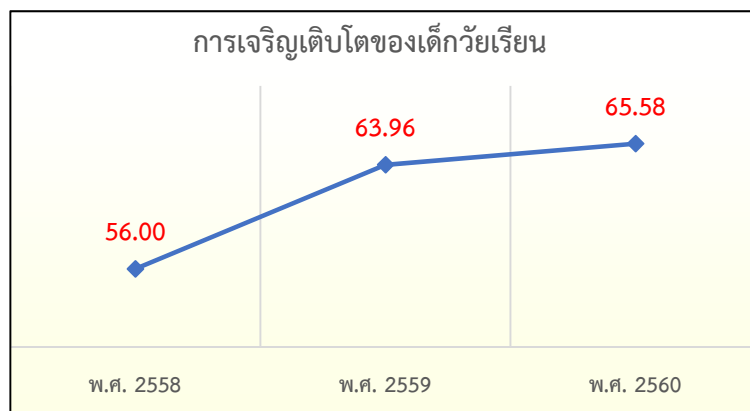
ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุขของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

ภาคการศึกษาที่ 1 (พฤษภาคม-กรกฎาคม) พบเด็กวัยเรียนสูงดีสมส่วน ร้อยละ 65.22 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดคือ ร้อยละ 66 และพบเด็กมีภาวะผอม ร้อยละ 4.99 เด็กมีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 11.13 และเด็กที่มีภาวะเตี้ย ร้อยละ 5.08

ภาคการศึกษาที่ 2 (ตุลาคม-มกราคม) พบเด็กวัยเรียนสูงดีสมส่วน ร้อยละ 65.59 ซึ่งยังไม่บรรลุเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดคือ ร้อยละ 66 และพบเด็กมีภาวะผอม ร้อยละ 4.44 เด็กมีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 10.11 และเด็กที่มีภาวะเตี้ย ร้อยละ 6.31 โดยเด็กชายอายุ 12 ปี มีส่วนสูงเฉลี่ย 147.96 เซนติเมตร และเด็กหญิงอายุ 12 ปี มีส่วนสูงเฉลี่ย 149.50 เซนติเมตร

ข้อมูลการเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียน ตามตัวชี้วัดระดับจังหวัด ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เด็กวัยเรียน (6-14 ปี) มีส่วนสูงระดับดี และรูปร่างสมส่วน ร้อยละ 65.58 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีเด็กวัยเรียน (6-14 ปี) มีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วน ร้อยละ 56.00 และ 63.96 ตามลำดับ และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบเด็กวัยเรียนที่เริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 10.12 เด็กวัยเรียนผอม ร้อยละ 4.43 และเตี้ย ร้อยละ 6.32

ภาพที่ 20 การเจริญเติบโตของเด็กวัยเรียน
ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

➤ การศึกษา

คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในปีการศึกษา พ.ศ. 2560 กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) มีข้อเสนอให้ตัดวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ออกจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (ONET) ซึ่งจัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) แล้วให้โรงเรียนเป็นผู้ประเมินวิชาดังกล่าวเอง ข้อมูลจากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ในส่วนของผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในปีการศึกษา พ.ศ. 2560 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ในวิชาหลักทุกวิชา ยังคงไม่ถึงร้อยละ 50 และมีค่าเฉลี่ยรวมทุกวิชาเท่ากับ 39.79 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมทุกวิชา มีแนวโน้มลดลง คือในปี 2558 และ 2559 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกวิชาเท่ากับ 44.97 และ 43.19 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิชาหลัก	คะแนนเฉลี่ย		
	พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560
ภาษาไทย	49.33	52.98	46.98
ภาษาอังกฤษ	40.31	34.59	36.34
คณิตศาสตร์	43.47	40.47	37.12
วิทยาศาสตร์	42.59	41.22	39.12
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	49.18	46.68	-
คะแนนเฉลี่ยรวม	44.97	43.19	39.79

ดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2560 สถาบันการจัดการนานาชาติ หรือไอเอ็มดี (International Institute for Management Development : IMD) ได้เผยแพร่ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา (Education Infrastructure) ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในรายงาน The World Competitiveness Yearbook (WCY) ซึ่งผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 54 ลดลง 2 อันดับเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2559 และเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียนยังด้อยกว่าสิงคโปร์ (ลำดับที่ 5) และมาเลเซีย (ลำดับที่ 40) เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษา ตามกรอบการประเมินของไอเอ็มดี จำนวน 18 ตัวชี้วัด ในปี พ.ศ. 2560 เทียบกับปี พ.ศ. 2559 พบว่า

ตัวชี้วัดที่มีอันดับดีขึ้น มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คน ที่สอนระดับประถมศึกษา 2) ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา 3) การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน 4) การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา 5) การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ และ 6) ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ

สำหรับตัวชี้วัดที่มีอันดับเท่าเดิม มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อ GDP และ 2) อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา

ส่วนตัวชี้วัดที่มีอันดับลดลง มี 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) งบประมาณด้านการศึกษาต่อประชากร 2) งบประมาณด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 3) อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา 4) ร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 5) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน 6) จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน 7) ผลการทดสอบ PISA 8) ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) 9) อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป 10) ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาอันดับตัวชี้วัดด้านการศึกษาจำแนกตามเป้าหมายแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 พบว่า **ด้านการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access)** พิจารณาจากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 83.6 (อันดับ 53) จากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า อัตราการเข้าเรียนระดับมัศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ประเทศไทยมีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 79.5 (อันดับ 52) และ 79.6 (อันดับ 53) ตามลำดับ และแม้ว่าจะแน้อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่ยังคงต่ำกว่าประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิก ที่ส่วนใหญ่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 85 ขึ้นไป โดยเฉพาะฮ่องกง ที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 100 (อันดับ 1)

ด้านความเท่าเทียม (Equity) พิจารณาจากร้อยละของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 54.4 (อันดับ 44) ซึ่งลดลงถึง 21 อันดับ จากปี พ.ศ. 2558 ที่มีอัตราของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 60.9 (อันดับ 23) และเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พบว่า ส่วนใหญ่มีอัตรา

ของผู้หญิงที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปลดลง ยกเว้น ญี่ปุ่น เกาหลี และอินโดนีเซีย ที่มีแนวโน้มดีขึ้น สำหรับฮ่องกง และสิงคโปร์ ไม่ได้เข้าร่วมการจัดอันดับในตัวชี้วัดนี้

ด้านคุณภาพการศึกษา (Quality) ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา 7 ตัวชี้วัด ได้แก่

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2560 ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาของประเทศไทย 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 15.39 คน (อันดับที่ 27) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับดีขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 16.28 คน (อันดับที่ 34) และ 16.28 คน (อันดับที่ 34) ตามลำดับ

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนที่สอนระดับมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2560 ครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย 1 คนรับผิดชอบนักเรียนประมาณ 30 คน (อันดับ 63) ซึ่งถือเป็นอันดับที่ต่ำที่สุดในประเทศกลุ่มเอเชียแปซิฟิก และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับแย่ลง โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียนประมาณ 19.91 คน (อันดับที่ 55) และ 19.91 คน (อันดับที่ 54) ตามลำดับ

ผลสัมฤทธิ์ของการอุดมศึกษา พิจารณาจากร้อยละของประชากรอายุ 25 - 34 ปี ที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป โดยในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีประชากรช่วงวัยดังกล่าวสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 32.7 (อันดับ 37) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับดีขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีประชากรสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ร้อยละ 18.0 (อันดับ 53) และ 18.0 (อันดับ 52) ตามลำดับ

ผลการทดสอบ PISA (Programme for International Student Assessment) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กอายุ 15 ปี ระดับนานาชาติ ทุก 3 ปี โดยสำรวจความรู้ด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน จัดขึ้นโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยได้คะแนนด้านคณิตศาสตร์ 415 คะแนน (อันดับที่ 49) วิทยาศาสตร์ 421 คะแนน (อันดับที่ 49) และด้านการอ่าน 409 คะแนน ซึ่งทั้ง 3 ทักษะ ประเทศไทยยังมีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย OECD

ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (TOEFL) เป็นการทดสอบภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งไอเอ็มดีได้นำคะแนนเฉลี่ยจากการสอบ TOEFL มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดอันดับ โดยในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่ในอันดับที่ 58 และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีผลการจัดอันดับแย่ลงเล็กน้อย โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ผลการจัดอันดับด้านความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 57 และ 57 ตามลำดับ

การสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารภาคธุรกิจเพื่อทราบถึงประสิทธิภาพการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน โดยในปี พ.ศ. 2560 พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนประเมินการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน 4.48 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน (อันดับ 46) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนประเมินการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนดีขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีคะแนนประเมินการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน 3.81 (อันดับ 50) และ 4.09 (อันดับ 49) ตามลำดับ

อัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 3.3 (อันดับ 47) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยประชากร มีผลการจัดอันดับเรื่องอัตราการไม่รู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปี แ่ลง โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ไม่รู้หนังสือ 3.3 (อันดับ 43) และ 3.3 (อันดับ 45) ตามลำดับ

ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา (Efficiency) ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับควมมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา 6 ตัวชี้วัด ได้แก่

งบประมาณด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 3.9 ของ GDP (อันดับ 43) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษาอยู่ในระดับไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ประเทศไทยมีการลงทุนทางการศึกษา ร้อยละ 4.2 (อันดับ 39) และ 3.9 (อันดับ 43) ตามลำดับ

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากร ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชากรเท่ากับ 238 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 55) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชาชนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อประชาชน 246 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 52) และ 246 ดอลลาร์สหรัฐ (อันดับ 53) ตามลำดับ

งบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 17.8 (อันดับ 41) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสูงมากในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งแตกต่างจากปี พ.ศ. 2559 และ 2560 โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ประเทศไทยมีงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 37.0 (อันดับ 2) และ 19.7 (อันดับ 33) ตามลำดับ

นักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศต่อประชากร 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนต่อในประเทศไทย เพียงร้อยละ 0.19 (อันดับ 53) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนต่อลดลง โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนต่อ ร้อยละ 0.32 (อันดับ 49) และ 0.32 (อันดับ 51)ตามลำดับ

นักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาต่อประชากร 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2560 มีนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 0.39 (อันดับ 53) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยมีนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ประเทศไทยมีนักศึกษาในประเทศที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ร้อยละ 0.38 (อันดับ 51) และ 0.39 (อันดับ 51) ตามลำดับ

ระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยได้คะแนนประเมินระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจของประเทศ 4.45 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 46) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนการประเมินระบบการศึกษาของไทยที่ตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ได้คะแนนการประเมิน 3.93 (อันดับ 46) และ 4.3 (อันดับ 44) ตามลำดับ

ด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ประเมินสมรรถนะด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

การตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของการอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยได้คะแนนประเมินการตอบสนองต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ 4.99 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 46) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนการประเมิน ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ได้คะแนนการประเมิน 4.16 (อันดับ 53) และ 4.62 (อันดับ 47) ตามลำดับ

การบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยได้คะแนนประเมินด้านการบริหารจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจ 5.41 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 43) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนการประเมิน ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ได้คะแนนการประเมิน 4.73 (อันดับ 52) และ 5.26 (อันดับ 45) ตามลำดับ

ทักษะทางภาษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยได้คะแนนประเมินด้านทักษะทางภาษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ 4.3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 10 (อันดับ 50) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนการประเมิน ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 ได้คะแนน 3.38 (อันดับ 53) และ 3.86 (อันดับ 52) ตามลำดับ

2.3.2 ผลการดำเนินการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

➤ ด้านพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

กรมสุขภาพจิต ได้ดำเนินการป้องกันปัญหาและส่งเสริมศักยภาพพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กไทยใน 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมพัฒนาการในสถานบริการสาธารณสุขทุกระดับโดยให้ความสำคัญต่อเด็กที่มีภาวะเสี่ยงให้ได้รับการช่วยเหลือแก้ไขโดยเร็วที่สุด
- 2) ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าเรียน ทั้งทักษะการอ่าน การคำนวณ ผ่านกลไกการเลี้ยงดูและการเล่นที่ถูกต้องในครอบครัวและศูนย์เด็กเล็ก มีเครื่องมือที่ทุกฝ่ายจะใช้ร่วมกันในการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก
- 3) การติดตามดูแลเด็กต่อเนื่องในวัยเรียนด้วยการคัดกรองปัญหาการเรียนรู้ สมาธิ ออทิสติก อารมณ์และพฤติกรรม เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็ก

อีกทั้งยังได้มีนโยบายเน้นการเฝ้าระวัง และดูแลช่วยเหลือเด็กวัยเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ ซึ่งมีแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) สร้างความเข้มแข็งและต่อเนื่องให้กับระบบการดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบสาธารณสุขและโรงเรียน
- 2) ส่งเสริมการเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง ให้เด็กมี IQ และ EQ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสากล

- 3) สื่อสารและสร้างความตระหนักในสถานการณ์ IQ และ EQ ของเด็กไทย
- 4) พัฒนาโปรแกรมเตรียมพร้อมด้านทักษะชีวิต เพื่อก้าวสู่วัยรุ่นคุณภาพ

➤ **ด้านการเจริญเติบโต ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน และส่วนสูงของเด็กวัยเรียน**

ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนในเด็กวัยเรียนยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขระดับประเทศที่จะต้องดำเนินการ ควบคุมป้องกันและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เพราะเด็กอ้วนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะมีโอกาสเป็นโรคอ้วน และนำไปสู่โรคติดต่อไม่เรื้อรัง (Non-communicable diseases, NCDs) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินโครงการลดปัญหาภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนในเด็กวัยเรียน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีผลการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการปัญหาภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนในเด็กวัยเรียน ให้กับนักวิชาการจากศูนย์อนามัยเขต และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 233 คน โดยบูรณาการร่วมกับโครงการเด็กวัยเรียน สูงสมส่วน สมองดี แข็งแรง ภายใต้ชื่อการส่งเสริมเด็กไทยยุคใหม่เติบโตสมวัย สูงดีสมส่วน ไม่อ้วน ผอม เตี้ย

2. พัฒนาระบบการคัดกรอง ส่งต่อ เด็กอ้วนกลุ่มเสี่ยงภายใต้ระบบรายงาน HDC เชื่อมโยงระบบคัดกรอง ส่งต่อ เด็กอ้วนจากระบบรายงาน 43 แฟ้มสู่ระบบรายงาน HDC ส่งต่อเด็กอ้วนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียน โดยมีนักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ.) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ฯลฯ

3. พัฒนาศักยภาพนักจัดการนำหน้าเด็กวัยเรียน “Smart Kids Coacher” ในพื้นที่ทั้งระดับเขต จังหวัด สถานบริการสาธารณสุขและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นนักจัดการนำหน้าเด็กวัยเรียน “Smart Kids Coacher” ได้มีการอบรมครู ก. จำนวน 200 คน ครู ข. จำนวน 2,228 คน และแกนนำนักเรียน “Smart Kids Leader” จำนวน 622 คน รวมบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งสิ้น จำนวน 3,050 คน

4. คัดกรองเด็กวัยเรียนที่มีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน จำนวน 328,634 คน พบเด็กอ้วนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 20,080 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 โดยเด็กอ้วนกลุ่มเสี่ยงที่มี obesity sign ได้รับการส่งต่อ จำนวน 3,309 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5

5. นิเทศติดตามงานด้านการจัดการปัญหาภาวะเริ่มอ้วนและอ้วนในเด็กวัยเรียนเชิงคุณภาพในพื้นที่ 4 ภาค 4 จังหวัด คือ จังหวัดขอนแก่น ฉะเชิงเทรา น่าน และสงขลา

4) ด้านการศึกษาของเด็กวัย 6 – 12 ปี

ข้อมูลจากรายงานการประเมินผลแผนการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนำเสนอผลการดำเนินงานจากการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการ ฯ สู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของแผนปฏิบัติราชการ ฯ 6 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โดยมีผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1

โครงการสนับสนุน/ส่งเสริมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ในปี พ.ศ. 2560 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการจำนวน 21,417 แห่ง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ Active learning ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามความสนใจและความถนัดอย่างเต็มศักยภาพ มีคุณภาพตามหลักสูตร และมีความสุขกับการเรียนรู้

โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในปี พ.ศ. 2560 มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และพัฒนาห้องสมุดให้เป็น “ห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ” จำนวน 399 แห่ง และสามารถสร้างเครือข่ายโรงเรียนได้ 944 แห่ง นอกจากนี้ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการสำรวจข้อมูล และมีข้อมูลสารสนเทศจำนวนนักเรียนในโรงเรียนที่ร่วมโครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและเข้าใช้ห้องสมุด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียน

โครงการยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านศักยภาพการเรียนรู้เชิงกระบวนการสู่ความทัดเทียมนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2560 มีการจัดทำหนังสือกิจกรรมการบูรณาการการสอนและการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM Education) และคู่มือกิจกรรม STEM Education ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 และพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “STEM Education: ต้นกล้า Smart Trainer Team” เพื่อสร้างทีมครู “STEM Education”

2. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2

โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยในปี พ.ศ. 2560 มีนักศึกษาทุนโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 3,097 คน คิดเป็นร้อยละ 60.73

โครงการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนตามแนวทาง STEM Education โดยในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทำความร่วมมือกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาสู่สถานศึกษา ให้ครอบคลุมทุกจังหวัดและทุกเขตพื้นที่การศึกษา โดยพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนที่เป็นศูนย์ฝึกอบรม STEM Education จังหวัด (154 แห่ง) จำนวน 439 คน จากเป้าหมาย จำนวน 700 คน คิดเป็นร้อยละ 62.71

โครงการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโรงเรียนเอกชน โดยในปี พ.ศ. 2560 ครูโรงเรียนเอกชนที่เข้ารับการพัฒนาศักยภาพความรู้ ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน จำนวน 2,736 คน จากเป้าหมาย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 1,302 โดยจัดอบรม

ภาษาอังกฤษแบบเข้ม (Boot Camp) อบรมภาษาอังกฤษระดับภูมิภาค : อบรมภาษาอังกฤษตามกรอบ
 อิงความสามารถภาษาอังกฤษที่เป็นสากลระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาหลักสูตรระยะยาว อบรมครูสอน
 ภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา : พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโรงเรียนเอกชน

โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามโครงการในพระราชดำริ โดยในปี พ.ศ. 2560 ได้พัฒนาครู
 และบุคลากรทางการศึกษากลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี จำนวน 2,680 คน

3. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3

โครงการพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี และด้านนาฏศิลป์
 โดยในปี พ.ศ. 2560 มีการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่เป็นศูนย์พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษเพื่อ
 นำไปใช้จัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาทักษะนักเรียนด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี และด้าน
 นาฏศิลป์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ และศูนย์พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้าน
 ดนตรีและด้านนาฏศิลป์ การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านดนตรี และศูนย์พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้าน
 ดนตรีและด้านนาฏศิลป์ เพื่อให้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ผู้มีความสามารถพิเศษด้าน
 ดนตรี (โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร) โดยโอนจัดสรรงบประมาณค่าซ่อมแซม หอพักนักเรียน
 หญิง และจัดซื้อครุภัณฑ์เครื่องดนตรี

โครงการพัฒนาโรงเรียนจุฬารัตนาลัยให้เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค โดยใน
 ปี พ.ศ. 2560 มีนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ ได้รับเข้าศึกษาในโรงเรียน
 จุฬารัตนาลัย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,106 คน และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน
 1,720 คน

4. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4

โครงการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 สู่การปฏิบัติ โดยในปี พ.ศ.
 2560 มีแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2575 ที่ผ่าน ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่
 14 มีนาคม พ.ศ. 2560 และได้จัดพิมพ์ รายงานแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาจังหวัดที่สอดคล้องกับ
 แผนการศึกษาแห่งชาติ

โครงการส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
 ของไทย ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 มีรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการจัดทำ
 ร่างรายงานสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน (กิจกรรมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน) ในปี พ.ศ. 2560
 ได้จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนา
 คุณภาพผู้เรียน ให้กับ นักเรียนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2,062,726 คน
 ใน 3,541 โรงเรียน จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าครองชีพชั่วคราวครูโรงเรียนเอกชน (วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี)
 10,357 คน จำนวน 2,715 โรงเรียน

โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2560 เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6,793,829 คน งบประมาณจำนวน 37,328,652,225 ล้านบาท

5. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5

โครงการส่งเสริมการศึกษานอกระบบผ่านโทรทัศน์สาธารณะ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีโอกาสเรียนรู้จากครูผู้สอนและวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาโดยตรง มีจำนวนผู้รับบริการผ่านเว็บไซต์ www.etvthai.tv จำนวน 2.9 ล้านวิว

6. ผลการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6

โครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2560 ผู้บริหาร ครูทางการศึกษา และผู้เรียนโรงเรียนเอกชน ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนา จำนวน 127,772 คน โดยได้รับการพัฒนาและสนับสนุนในเรื่อง ดังต่อไปนี้

- 1) เงินอุดหนุนพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ปรับอัตราอุดหนุนจากเดิม ร้อยละ 70 เป็นประมาณร้อยละ 85 ของค่าใช้จ่ายรายหัว ภาครัฐ ให้แก่โรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญในจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา (อำเภอนาทวี อำเภोजะนะ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย) และสตูล เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนและเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษา จำนวน 223 แห่ง นักเรียน 85,820 คน
- 2) เงินอุดหนุน เสริมสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาเอกชน: ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนโรงเรียนเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนา จำนวนทั้งสิ้น 41,727 คน

โครงการบริหารจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ (กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพการศึกษาเอกชนในจังหวัดชายแดนใต้) โดยให้การอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา (อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี) ดังนี้ 1) ให้เงินเพิ่มพิเศษค่าจ้างในการพัฒนาการศึกษาแก่ครู โรงเรียนเอกชนในระบบ จำนวน 306 แห่ง ครู 8,859 คน คนละ 2,500 บาท/เดือน 2) ให้การสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนแก่ข้าราชการ และพนักงานราชการ จำนวน 716 คน

โครงการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีประชาชน เยาวชนฯ ได้รับการดำเนินการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ รวม 11,537 คน ได้แก่ 1) ฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น จำนวน 4,880 คน 2) นักเรียนที่ฝึกงานต่างภาคต่างจังหวัด จำนวน 1,219 คน 3) นักเรียน นักศึกษาสนใจเรียนภาษาอังกฤษแบบเข้มข้นกับครูต่างชาติ 920 คน นักเรียน นักศึกษา สนใจเรียนภาษามลายูกลาง กับครูต่างชาติ 409 คน 4) ฝึกอบรมอาชีพให้กับนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 81 แห่ง 1,941 คน ฝึกอบรมอาชีพให้กับนักเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ 93 แห่ง 2,168 คน ฯลฯ 5) ผู้เรียนปีการศึกษา 2559 ระดับ ปวช. 708 คน และ ระดับ ปวส. 1,273 คน

● **ด้านการป้องกันการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี**

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในเด็กผ่านโครงการ “ทีมผู้ก่อการดี (Merit Maker)” เป็นการดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน จิตอาสา โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการป้องกันการจมน้ำตามแนวทางขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2560 โดยการสร้างทีมผู้ก่อการดี ซึ่งก็คือทีมที่มีการดำเนินงานป้องกันการจมน้ำในมาตรการต่าง ๆ

การดำเนินงานผู้ก่อการดี (Merit Maker) ป้องกันการจมน้ำในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีทีมผู้ก่อการดีป้องกันการจมน้ำที่เกิดขึ้นใหม่ (ไม่ซ้ำทีมเดิมของปี พ.ศ. 2559 และ 2558) จำนวน 1,093 ทีม ครอบคลุม 384 อำเภอ ใน 67 จังหวัด ยกเว้นจังหวัดแพร่ ลำปาง ลำพูน เลย นครนายก กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา สงขลา ปัตตานี และกรุงเทพมหานคร ที่ไม่มีทีมผู้ก่อการดี

การดำเนินงานผู้ก่อการดี (Merit Maker) ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนจำนวนมาก โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีผลทำให้เกิด

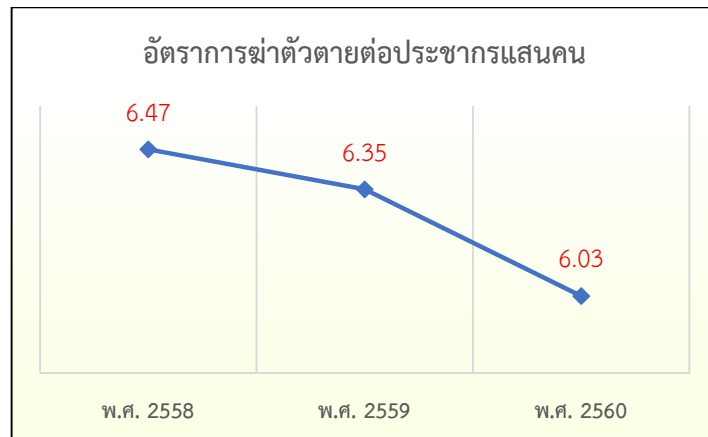
- การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง จำนวน 5,325 แห่ง ให้มีการสร้างรั้วหรือติดป้ายคำเตือน และจัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยงเพื่อป้องกันการจมน้ำ
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4,005 แห่ง มีการให้ความรู้แก่ครู/ผู้ดูแลเด็ก/เด็กทุกคน และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกศูนย์ รวมทั้งจัดให้มีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก
- สถานบริการสาธารณสุข/ชุมชน/โรงเรียน จำนวน 4,005 แห่ง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการจมน้ำแก่ประชาชนและเด็กในพื้นที่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
- พื้นที่มีวิทยากรเพื่อสอนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด จำนวน 9,095 คน
- เด็กอายุ 6-14 ปี ได้เรียนหลักสูตรว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด จำนวน 201,700 คน
- คนในชุมชนหรือเด็กได้ฝึกปฏิบัติการช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR) จำนวน 7,260 คน
- มีกิจกรรมรณรงค์ป้องกันเด็กจมน้ำเกิดขึ้น จำนวน 4,259 ครั้ง
- มีผลการศึกษาวิจัยหรือติดตามประเมินผล จำนวน 198 เรื่อง

2.4 ช่วงเด็กวัย 13 – 17 ปี

2.4.1 สภาพการณ์และแนวโน้ม

1) สุขภาพจิต

ข้อมูลจากรายงานอัตราการฆ่าตัวตาย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อการประชากรแสนคน เท่ากับ 6.03 ซึ่งลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2559 ที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 6.47 และ 6.35 ตามลำดับ โดยภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุด และจังหวัดที่มีอัตราการฆ่าตัวตายต่อประชากรแสนคน มากที่สุด 5 อันดับแรกคือ แม่ฮ่องสอน น่าน ตราด แพร่ และลำปาง มีอัตราการฆ่าตัวตายต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 14.55, 12.13, 11.86, 11.83 และ 11.54 คน ตามลำดับ

ภาพที่ 21 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จต่อการประชากรแสนคน
ที่มา : ข้อมูลจากรายงานอัตราการฆ่าตัวตาย กรมสุขภาพจิต

ข้อมูลจากรายงานการฆ่าตัวตายของประเทศไทย แยกตามช่วงอายุ กรมสุขภาพจิต พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีเด็กอายุ 10-19 ปี ฆ่าตัวตายจำนวน 139 คน โดยลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 - 2559 ที่มีเด็กอายุ 10-19 ปี ฆ่าตัวตายจำนวน 153 คน และ 193 คน ตามลำดับ

สำหรับประเด็นโรคซึมเศร้า กรมสุขภาพจิต ระบุว่าวัยรุ่นไทยอายุ 10-19 ปี มีความเสี่ยงเป็นโรคซึมเศร้าสูงร้อยละ 44 และมีอัตราป่วยเป็นโรคซึมเศร้าร้อยละ 18 โดยลักษณะอาการทางอารมณ์และพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าจะไม่เหมือนอาการของผู้ใหญ่คือ อาจมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง ทำร้ายตัวเองหรือคนอื่น มีอารมณ์ก้าวร้าวหรือแปรปรวนง่าย หรือมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ใช้ยาเสพติด ทำให้ผู้ปกครอง ครู เข้าใจผิดคิดว่าเป็นปัญหานิสัยเกเร จึงทำให้วัยรุ่นที่มีภาวะซึมเศร้าจำนวนมากไม่ได้รับการช่วยเหลือ นำไปสู่ปัญหาที่มีความรุนแรงขึ้นตามมา เช่น ฆ่าตัวตาย ทำร้ายคนอื่น ดิตยา เป็นต้น

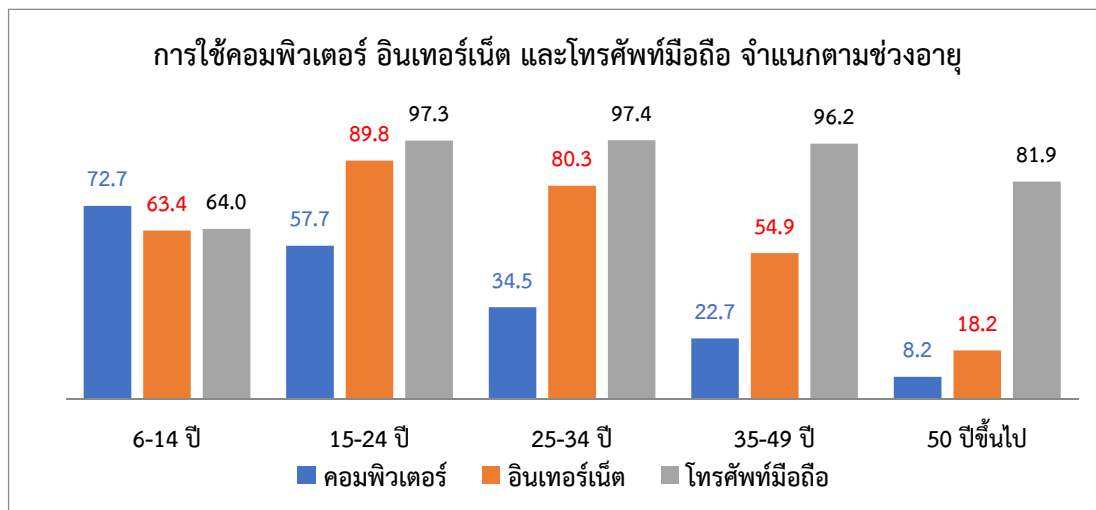
2) การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์

จากการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป พบว่า มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 19.4 ล้านคน (ร้อยละ 30.8) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 33.4 ล้านคน (ร้อยละ 52.9) และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 55.6 ล้านคน (ร้อยละ 88.2) เมื่อพิจารณาแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 พบว่า ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ลดลงจากร้อยละ 34.9 เป็นร้อยละ 30.8 ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.3 เป็นร้อยละ 52.9 ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 79.3 เป็นร้อยละ 88.2 เมื่อพิจารณาการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือในแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

การใช้คอมพิวเตอร์ ประชากรกลุ่มอายุ 6-14 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์สูงสุด คือ ร้อยละ 72.7 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 57.7 และกลุ่มอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 34.5

ใช้อินเทอร์เน็ต ประชากรกลุ่มอายุ 15-24 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด คือ ร้อยละ 89.8 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 80.3 และกลุ่มอายุ 6-14 ปี ร้อยละ 63.4

การใช้โทรศัพท์มือถือ ประชากรในกลุ่มอายุ 25-34 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้โทรศัพท์มือถือสูงที่สุด คือ ร้อยละ 97.4 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 97.3 และกลุ่มอายุ 35-49 ปี ร้อยละ 96.2

ภาพที่ 22 การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามช่วงอายุ

ที่มา : การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พ.ศ. 2560 ของสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ช่วงวัยทำงาน/วัยเรียนหนังสือ Gen Z (คนที่เกิดในปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป) ใช้เวลาในการเล่นโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, Line เป็นต้น มากเป็นอันดับที่ 1 โดยมีจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3 ชั่วโมง 42 นาทีต่อวัน รองลงมา เป็นการดูโทรทัศน์ ดูภาพยนตร์ ฟังเพลงทางออนไลน์ (เฉลี่ย 3 ชั่วโมงต่อวัน) เล่นเกมออนไลน์ (เฉลี่ย 2 ชั่วโมง 48 นาทีต่อวัน) และอ่านหนังสือทางออนไลน์ (เฉลี่ย 2 ชั่วโมงต่อวัน)

ส่วนกิจกรรม 5 อันดับแรกของเด็ก Gen Z เป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้โซเชียลมีเดีย ไม่ว่าจะเป็น Line, Facebook, Instagram, YouTube เป็นต้น เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น พูดคุย ดูหนังออนไลน์ ดูถ่ายทอดสด และคุยโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชัน ถือเป็นกิจกรรมยอดฮิตอันดับที่ 1 ของ Gen Z ร้อยละ 83.2 รองลงมาเป็นการดูทีวี/ฟังเพลงทางออนไลน์ ร้อยละ 76.8 การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 71.6 การดาวน์โหลดเกม/ภาพยนตร์/เพลง/ซอฟต์แวร์ ร้อยละ 63.9 และการเล่นเกมนออนไลน์ ร้อยละ 51.7

ด้านการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ จะเห็นได้ว่า Gen Z มีการใช้งาน YouTube มากเป็นอันดับที่ 1 ร้อยละ 99.4 รองลงมาเป็น Facebook ร้อยละ 97.7 และ Line ร้อยละ 88.2

3) ปัญหาการติดเกม

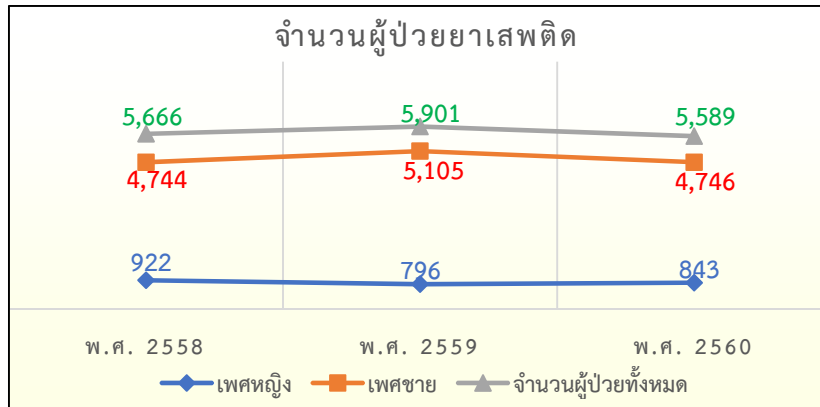
จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ในเขตกรุงเทพมหานคร มีเด็กป่วยเป็นโรคติดเกม (Game addiction) รายใหม่ 129 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 6 เท่าตัว จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และมีเด็กที่ป่วยและได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่าเป็นโรคติดเกมรวม 429 ราย ซึ่งมากเป็นอันดับ 3 รองจากโรคสมาธิสั้น และปัญหาพฤติกรรมดื้อรั้น พบในเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง (อัตรา 7 ต่อ 1) และเด็กที่ป่วยเป็นโรคติดเกมอายุน้อยที่สุดเพียง 5 ปี เท่านั้น ซึ่งเด็กที่ป่วยเป็นโรคติดเกมใช้เวลาเล่นเกมเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมง โดยสถานที่ที่เด็กใช้เล่นเกมออนไลน์มากที่สุดคือบ้าน ร้อยละ 97 รองลงมาคือ โรงเรียน ร้อยละ 72

ข้อมูลรายงานผลการรักษาของทีมนักจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น ที่ตรวจรักษาเด็ก 6-17 ปี ที่ป่วยเป็นโรคติดเกม พบว่า เด็กที่ป่วยเป็นโรคติดเกมจะพบโรคจิตเวชอื่นร่วมด้วย โดยในกลุ่มอายุ 13-17 ปี พบโรคทางจิตเวชร่วมมากถึง 8 โรค ได้แก่ โรคสมาธิสั้น (Attention deficit hyperactivity disorder) ปัญหาการเรียนรู้ (Learning disorder) โรควิตกกังวลกลัวเข้าสังคม (Anxiety) ย้ำคิดย้ำทำ โรคซึมเศร้า (Depression) โรคอารมณ์ 2 ขั้ว โรคจิตหวาดระแวง และโรคลมชัก

4) ปัญหายาเสพติด

ข้อมูลจากสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีผู้ป่วยยาเสพติดของสถาบันธัญญารักษ์ทั้งหมด 5,589 ราย ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเพศชาย 4,746 ราย และเพศหญิง 843 ราย เป็นวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 0-14 ปี จำนวน 110 ราย อายุ 15-19 ปี จำนวน 765 ราย และอายุ 20-24 ปี จำนวน 995 ราย และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มลดลง คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 มีผู้ป่วยยาเสพติดของสถาบันธัญญารักษ์ 5,666 และ 5,901 ราย ตามลำดับ

ข้อมูลจากแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระบุว่า ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาการเสพติดและการใช้ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน เห็นได้จากผลการบำบัดรักษา โดยมีผู้เข้ารับการรักษาทุกระบบรวม 177,731 คน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มและเยาวชน อายุ 15-24 ปี โดยมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 41.5 ของผู้เข้ารับการรักษาทั้งหมด ซึ่งลดลงจากเดิมที่สัดส่วนเป็นร้อยละ 52.3

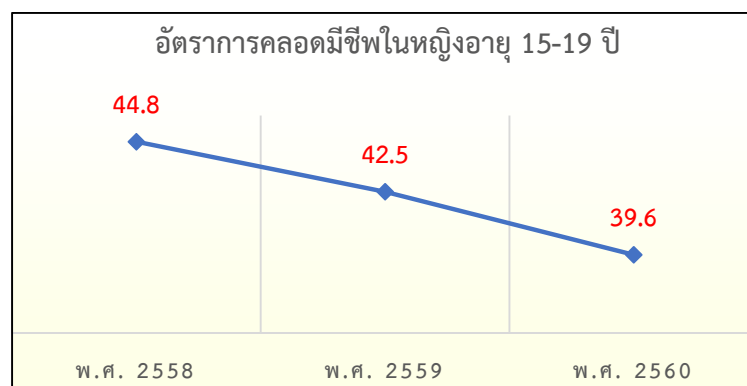

ภาพที่ 23 จำนวนผู้ป่วยยาเสพติด

ที่มา : สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์

5) การตั้งครุฑก่อนวัยอันควร (คุณแม่วัยใส)

ในการติดตามสถานการณ์การตั้งครุฑในวัยรุ่นของประเทศไทย ปัจจุบันใช้ข้อมูลการคลอดมีชีพในกลุ่มประชากรหญิงอายุ 15 – 19 ปี ข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพ จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี เท่ากับ 39.6 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 - 2561 (ไม่เกิน 42 ต่อพัน) และจากข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มลดลงทุก ๆ ปี คือ ในปี พ.ศ. 2558 และ 2559 พบอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี เท่ากับ 44.8 และ 42.5 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกรายจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี มากที่สุด 5 อันดับแรกคือ นครนายก ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี ระยอง และสมุทรสาคร โดยมีอัตราการคลอดเท่ากับ 63.9, 59.2, 57.6, 56.5 และ 56.3 ตามลำดับ

ภาพที่ 24 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี

ที่มา : ข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพ จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

นอกจากนี้ การติดตามข้อมูลการตั้งครุฑซ้ำในระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ที่ใช้ในการติดตามการตั้งครุฑซ้ำที่รวมทั้งการคลอดและการแท้ง พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี ตั้งครุฑซ้ำสูงถึงร้อยละ 16.9

2.4.2 ผลการดำเนินการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

6) ด้านสุขภาพจิต

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ผู้บริหารกรมสุขภาพจิต คณะกรรมการกำหนดกรอบทิศทางแผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิต ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ดำเนินการทบทวนและออกแบบกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญ โดยเฉพาะในประเด็นการลดอคติต่อผู้มีปัญหาสุขภาพจิต และการให้โอกาสผู้มีปัญหาสุขภาพจิตได้เข้ามามีส่วนร่วมในวิถีชีวิตการทำงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ตามศักยภาพ ทำให้กรมสุขภาพจิตต้องกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ใหม่คือ “การสร้างความตระหนักและความเข้าใจต่อปัญหาสุขภาพจิต” ซึ่งเป็นที่มาของกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญ โดยเฉพาะกระบวนการ “ส่งเสริมสุขภาพจิตและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต” และกระบวนการ “พัฒนาเครือข่ายในการดำเนินงานสุขภาพจิต” เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนางานสาธารณสุขของประเทศ อันจะไปสู่การบรรลุเป้าหมาย “ประชาชนมีสุขภาพจิตดี มีความสุข” โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กรมสุขภาพจิต มีนโยบาย/ประเด็นการดำเนินงานสุขภาพจิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

การพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางด้านสุขภาพจิตและจิตเวช (Excellence Center) โดยมีการแบ่งระดับศูนย์ความเป็นเลิศทางการแพทย์ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การสร้างความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ (Competitive advantage) ระดับที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบสุขภาพ (Service system strengthening) และระดับที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำของสถานบริการ (Inclusive growth) การพัฒนาระบบบริการตามประเด็นความเป็นเลิศ ผ่านการบรรลุเป้าหมายด้านการบำบัดรักษาผู้ป่วย และการพัฒนาแนวเวชปฏิบัติรายโรค

การพัฒนาบริการเฉพาะทางสุขภาพจิตและจิตเวช (Super Specialist Service) โดยมุ่งเน้นให้บริการจิตเวชเชื่อมต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชที่มีอาการรุนแรง ยุ่งยากซับซ้อนจากหน่วยบริการสาธารณสุขในเขตสุขภาพ และเป็นต้นแบบการจัดบริการสำหรับผู้ป่วยจิตเวชรุนแรง ยุ่งยาก ซับซ้อน ได้แก่ บริการจิตเวชเด็กและวัยรุ่น บริการนิติจิตเวช บริการจิตเวชสูงอายุ บริการจิตเวชยา/สารเสพติดและระบบบริการผู้ป่วยจิตเวชที่มีความเสี่ยงสูงต่อการก่อความรุนแรง (Serious mental illness with high risk to violence: SMI-V)

พัฒนาระบบการเข้าถึงบริการผู้ป่วยโรคจิตเวชที่สำคัญ กรมสุขภาพจิตดำเนินการพัฒนาระบบการเข้าถึงบริการผู้ป่วยโรคจิตเวชที่สำคัญทั้งโรคจิต โรคซึมเศร้า โรคร่วมจิตเวช-สารเสพติด และปัญหาการฆ่าตัวตายมาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการลดช่องว่างการบริการตาม “แนวทางขององค์การอนามัยโลกในการปฏิบัติการเพื่อลดช่องว่างของการเข้าถึงบริการสุขภาพจิต (Mental Health Gap Action Programme: mhGAP)” สอดรับกับนโยบายของประเทศในการดูแลและให้โอกาสแก่ผู้ป่วยจิตเวช ลดความสูญเสียด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันของประชากร

7) ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์

ในยุคของเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า ทำให้การติดต่อสื่อสารเปลี่ยนแปลงไป ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว โดยไม่ถูกจำกัดด้วยเวลา อุปกรณ์การสื่อสาร และสถานที่ ผู้ใช้สื่อสามารถโต้ตอบกันได้ในรูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง คือเป็นทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร โดยผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย ก่อให้เกิดวิถีชีวิต วัฒนธรรม และทัศนคติที่แตกต่างไปจากเดิม และยังมีบทบาทในการสร้างค่านิยมทั้งในเชิงลบและในเชิงสร้างสรรค์แก่เยาวชนด้วย

ในปี พ.ศ. 2560 คณะกรรมการป้องกันสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการสร้างสื่อในสังคมไทยเพื่อรับใช้ประชาชน ส่งเสริมคนดี มีความรู้ มีสติและภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งในการสืบทอดวิถีไทยผสมผสานความร่วมมืออย่างลงตัว คงความเป็นเอกลักษณ์ไทย โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสนับสนุนการผลิตและเผยแพร่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ มาตรการในการดำเนินงาน

- 1) ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ
- 2) ส่งเสริมให้ผู้ผลิตสื่อมีองค์ความรู้ในการผลิตและเผยแพร่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์
- 3) สนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ผลิตสื่อมีการผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เป็นจำนวนมาก
- 4) ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับสื่อที่มีความหลากหลายและครอบคลุมทุกพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อและพฤติกรรมการใช้สื่อเชิงสร้างสรรค์ มาตรการในการดำเนินงาน

- 1) พัฒนาประมวลจริยธรรม และแนวปฏิบัติที่ดีของสื่อแต่ละแขนงที่มีมาตรฐานและเป็นไปเพื่อการรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) พัฒนาแนวทางเพื่อสร้างการรู้เท่าทันสื่อในรูปแบบต่าง ๆ
- 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ระหว่างภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
- 4) รมรณรงค์เพื่อสร้างวัฒนธรรมในการใช้สื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้แก่ผู้ผลิตสื่อและประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบูรณาการกลไกการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการในการดำเนินงาน

- 1) จัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับชาติ
- 2) สร้างกลไกความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพ
- 3) จัดทำแผนงบประมาณตามโครงการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ของแต่ละหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาและบูรณาการการบังคับใช้กฎหมาย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม มาตรการในการดำเนินงาน

- 1) สร้างและพัฒนากลไกการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อ
- 2) พัฒนานองค์ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับสื่อให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้อง
- 3) จัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อ
- 4) สร้างองค์ความรู้/เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องการบังคับใช้กฎหมายให้กับผู้ผลิตสื่อและประชาชนได้รับทราบ
- 5) จัดทำแนวทางการเฝ้าระวัง และตรวจสอบสื่อที่ไม่เหมาะสม
- 6) พัฒนาช่องทาง สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ได้จัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพครู ศึกษานิเทศก์ แกนนำเด็กและเยาวชน ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และพัฒนาความเป็นพลเมือง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมศักยภาพครู ศึกษานิเทศก์ และแกนนำเด็กและเยาวชน ให้สามารถใช้ข่าวสาร สื่อ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล เป็นเครื่องมือจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตอบโจทย์ Head (สมอง) Heart (หัวใจ) และ Hand (มือ) คือ ฝึกให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ติความ และประเมินคุณค่าของข่าวสาร (สมอง) ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม สิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตอาสาที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่ดีขึ้น (Heart) และการที่เด็กได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงจะทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง (Hand) และยังเป็นการพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพอีกด้วย

8) ด้านยาเสพติด

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้แผนประชารัฐร่วมใจ สร้างหมู่บ้านชุมชนมั่นคง ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559-2560 ประกอบด้วย 4 แผน คือ

1. แผนป้องกันยาเสพติด เพื่อเป็นการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันยาเสพติด และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

1.1 ใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมชุมชน การมีกฎกติการ่วมกันของคนในหมู่บ้าน/ชุมชนในการสอดส่องดูแลและควบคุมปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเอง

1.2 ใช้สื่อทุกประเภทและวิธีการรณรงค์ทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งสื่อบุคคล เสียงตามสาย รถกระจายเสียง การอบรมให้ความรู้และสร้างทักษะโดยวิทยากรให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดและร่วมกันต่อต้าน

1.3 ขับเคลื่อนงานโครงการและกิจกรรมตามแผนงานป้องกันยาเสพติดที่กำหนดไว้ ได้แก่ การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เด็กเล็ก การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยโครงการครู D.A.R.E. โครงการ 1 ตำรวจ 1 โรงเรียน การป้องกันยาเสพติดในสถานประกอบการและวิสาหกิจชุมชน

1.4 ใช้พลังคุณธรรมจากกลไกสถาบันทางสังคม สถาบันทางศาสนาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนสร้างค่านิยม 12 ประการ และปลูกฝังอุดมการณ์จิตอาสา

1.5 จัดระเบียบสังคมในหมู่บ้าน/ชุมชน แหล่งมั่วสุมแหล่งอบายมุขตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 22/2558 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2558 เรื่อง มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแข่งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในทางสาธารณะและการควบคุมสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะคล้ายกับสถานบริการ

1.6 จัดตั้งศูนย์เยาวชนนอกสถานศึกษาในอำเภอและเขต เพื่อรวบรวมข้อมูลเยาวชนนอกสถานศึกษา และส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรมเชิงบวก โดยแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่

2. แผนบำบัดรักษายาเสพติด เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ติดยาเสพติด เพื่อสร้าง/พัฒนาระบบการรับรองการคืนคนดีให้สังคม โดยมีการดำเนินงานดังนี้

2.1 ประชาสัมพันธ์ ชักชวน และจูงใจให้ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา โดยการปรับทัศนคติของผู้เสพผู้ติดยาเสพติดให้เห็นผลกระทบของการใช้ยาเสพติด การปรับทัศนคติของครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อให้เกิดการยอมรับปัญหา

2.2 ค้นหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 108/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 โดยกำหนดแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการในการค้นหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ ด้วยการตั้งด่านตรวจปัสสาวะแบบบูรณาการ การจัดระเบียบสังคม การจัดทำประชาคมแบบบูรณาการ รวมถึงการให้หมู่บ้าน/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กรณีไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามประกาศ ให้ดำเนินการตามกฎหมาย หรือตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

2.3 ดำเนินการประเมินคัดกรองโดยศูนย์เพื่อการคัดกรอง เพื่อประเมินสภาพการเสพติด และนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับประวัติและพฤติการณ์ของผู้เสพผู้ติดยา ดังนี้

(1) กลุ่มผู้ใช้ ให้สถานพยาบาล เช่น รพช./รพ.สต. รับไปดำเนินการตามแนวทางการฟื้นฟู

(2) กลุ่มผู้เสพ ให้ส่งเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือสถานพยาบาล เช่น โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป เพื่อดำเนินการฟื้นฟู โดยทันที

(3) กลุ่มติด ผู้ติดยาหนัก หรือมีปัญหาทางจิต ให้ส่งสถานพยาบาลที่มีศักยภาพในการรองรับ เช่น โรงพยาบาลเฉพาะทาง (โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลจิตเวช) หรือ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป

2.4 ดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัด โดยให้ศูนย์เพื่อประสานการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูระดับอำเภอเป็นแกนหลักสำคัญ พร้อมจัดโครงสร้างกำลังปฏิบัติและจัดระบบการบริหารจัดการข้อมูลในแต่ละพื้นที่อำเภอ เพื่อรองรับการติดตามที่ชัดเจน และมีการมอบภารกิจให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน ชุดปฏิบัติการ และทีมสหวิชาชีพ ดำเนินการติดตาม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือตามความประสงค์การขอรับความช่วยเหลือของผู้ผ่านการบำบัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม และจัดทำโครงการเพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดในพื้นที่

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโดยยึดสภาพปัญหาของพื้นที่

3. แผนปราบปรามยาเสพติด เพื่อควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด และสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.1 จัดให้มีระบบการข่าวระดับหมู่บ้าน/ชุมชน สามารถระบุผู้ค้า ผู้เสพ เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่โดยรวบรวมประมวลข่าวสารจากทุกแหล่ง ทั้งข่าวสารข้อร้องเรียนเรื่องยาเสพติดจากประชาชน ข้อมูล

จากผู้เสพผู้ติดที่เข้ารับการรักษา ข้อมูลจากการประชาคมหมู่บ้าน รวมทั้งข้อมูลจากแหล่งข่าวและชุดปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ

3.2 จัดชุดปฏิบัติการในพื้นที่โดยการสนธิกำลังระหว่างฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจตรา ตรวจค้น จับกุมดำเนินคดีตามกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด

3.3 ประสานขอรับการสนับสนุนกำลังปฏิบัติการจากศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดและศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.จ./กทม.) ชุดปฏิบัติการระดับภาค รวมทั้งชุดปฏิบัติการของ ศอ.ปส. ตามสถานการณ์ปัญหาของพื้นที่

3.4 ใช้อำนาจตามกฎหมายเชิญบุคคลผู้อาจเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดมาให้ข้อมูลและปรับทัศนคติ หรือส่งต่อให้ ศอ.ปส. หรือหน่วยทหาร ดำเนินการตามระดับพฤติการณ์

3.5 จัดกำลังอาสาสมัคร ตรวจตรา เผ่าระวังป้องกันมิให้มีการเสพ และค้ายาเสพติดในพื้นที่ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งจะต้องมีระบบและกลไกการคุ้มครองประชาชน

4. แผนบริหารจัดการอย่างบูรณาการ เพื่อการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

4.1 จัดทำแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนทุกอำเภอ ทุกเขต และนำแผนไปสู่การปฏิบัติประสานและบริหารงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามแผน

4.2 จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ/เขต (ศปก.อ./ข.) เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกการเชื่อมโยงข้อมูลการติดตามสถานการณ์ การบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงาน โครงการ

4.3 จัดชุดปฏิบัติการตำบล ประกอบด้วย หน่วยงานด้านบังคับใช้กฎหมายและความมั่นคง หน่วยงานด้านรณรงค์ให้ความรู้และช่วยเหลือผู้เสพผู้ติด หน่วยงานด้านการพัฒนาเพื่อสร้างกระบวนการชุมชนให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านเข้มแข็งในการต่อต้านยาเสพติดและมีความมั่นคงปลอดภัยจากยาเสพติดต่อไป

4.4 รายงานผลการปฏิบัติต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด/ศูนย์อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.จ./กทม.) และให้ ศอ.ปส.จ./กทม. รวบรวมผลการปฏิบัติรายงาน ศอ.ปส.

9) ด้านการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (คุณแม่วัยใส)

ตามกรอบการพัฒนาชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่มีเป้าหมายสู่การเป็น “ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” หนึ่งในยุทธศาสตร์หลักคือ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ที่มีเป้าหมายสำคัญคือ การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคั้งครรภ์ในวัยรุ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 2 ว่าด้วยการส่งเสริมการเกิดและการเติบโตอย่างมีคุณภาพ โดยกระทรวงสาธารณสุขมีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. การผลักดันและสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาคั้งครรภ์ในวัยรุ่นในระดับเขต และระดับจังหวัด ของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยมีมาตรการดำเนินงานดังนี้

- เร่งรัดและผลักดันแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
  - สนับสนุนส่งเสริมการจัดประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานครให้ได้ตามเป้าหมายอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
  - มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัด
  - สร้างกลไกการดำเนินงานที่มีการประสานงานกับหน่วยงาน 5 กระทรวงหลักในระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่องจริงจัง
  - สร้างการสื่อสารสาธารณะเพื่อให้วัยรุ่นและครอบครัวเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ในรูปแบบที่หลากหลายตรงตามความต้องการ
2. การส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (Youth Friendly Health Service: YFHS) อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ และทีมนักจัดการสุขภาพวัยรุ่น โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยมีมาตรการดำเนินงานดังนี้
- สนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพทีมเยี่ยมเสริมพลังโรงพยาบาลตามมาตรฐาน YFHS ฉบับบูรณาการ และขับเคลื่อนการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ระดับเขตและระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ
  - พัฒนาระบบบริการสุขภาพในสถานบริการสาธารณสุขระดับต่าง ๆ เพื่อเอื้อให้วัยรุ่นและเยาวชนเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตรในรูปแบบที่หลากหลายตรงกับความต้องการ
  - กระตุ้นและส่งเสริมให้โรงพยาบาลมีการดำเนินการและพัฒนาให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน YFHS ฉบับบูรณาการ
  - สนับสนุนให้มี รพ.สต. มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัด YFHS
  - ผสานความร่วมมือระหว่างศูนย์อนามัย สคร. ศูนย์สุขภาพจิต และสจจ. เพื่อเยี่ยมเสริมพลังโรงพยาบาลในเขตรับผิดชอบให้ดำเนินงานตามมาตรฐาน YFHS ฉบับบูรณาการร่วมกับเกณฑ์อำเภออนามัยการเจริญพันธุ์
  - จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรตามมาตรฐาน YFHS (ฉบับบูรณาการ) และอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์
  - ขยายทีมนักจัดการสุขภาพวัยรุ่น (Teen manager) ระดับเขตสุขภาพ/จังหวัด สู่ระดับอำเภอ/ตำบล
3. การลดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี
- ส่งเสริมให้วัยรุ่น และครอบครัวมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการคุมกำเนิดหลังคลอดหรือหลังแท้ง
  - ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิการคุมกำเนิดหลังคลอดหรือหลังแท้งด้วยวิธีกึ่งถาวร (ภายใน 6 สัปดาห์หลังคลอด/หลังแท้ง)
  - การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรผู้ให้บริการมีความรู้และทักษะการคุมกำเนิดด้วยวิธีกึ่งถาวรอย่างต่อเนื่อง และเพียงพอสำหรับการจัดบริการในพื้นที่

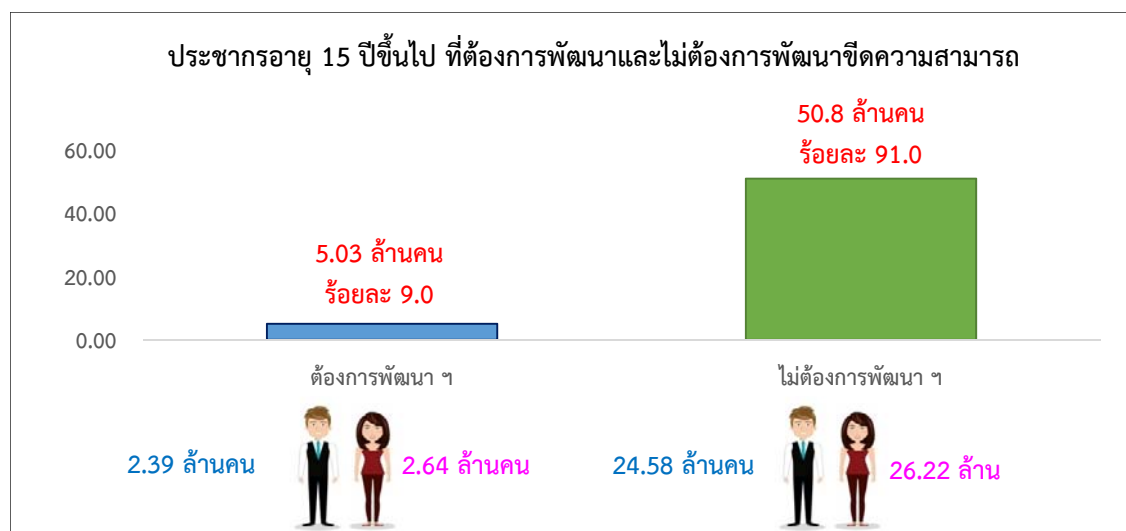
- การตรวจสอบปัญหาในด้านระบบการสำรองเวชภัณฑ์คุมกำเนิดชนิดกึ่งถาวร และพัฒนาระบบการจัดการในพื้นที่ เพื่อให้มีเวชภัณฑ์สำหรับการคุมกำเนิดอย่างเพียงพอต่อความต้องการของวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีที่มาใช้บริการ

2.5 ช่วงเยาวชน 18 – 25 ปี

2.5.1 สภาพการณ์และแนวโน้ม

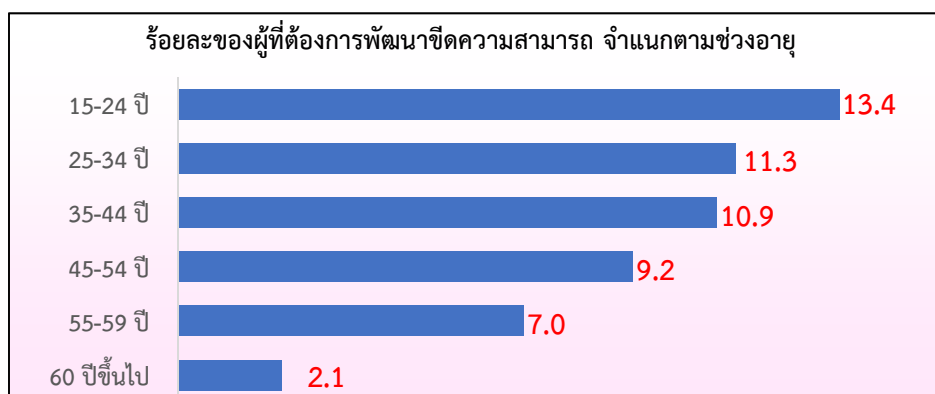
1) ความต้องการพัฒนาขีดความสามารถ

ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาขีดความสามารถของประชากร พ.ศ. 2560 พบว่า จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีประมาณ 55.83 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ 5.03 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.0 ของประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เพศชาย 2.39 ล้านคน (ร้อยละ 8.9) และเพศหญิง 2.64 ล้านคน (ร้อยละ 9.1)

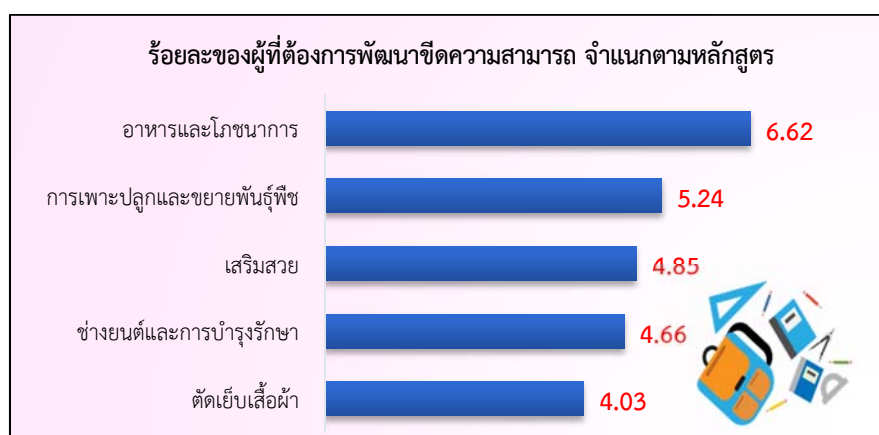
ภาพที่ 25 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาและไม่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า ผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ ส่วนใหญ่มีอายุ 15-24 ปี หรือกลุ่มเยาวชน ร้อยละ 13.4 รองลงมาคือ อายุ 25 – 34 ปี ร้อยละ 11.3 อายุ 35 – 44 ปี ร้อยละ 10.9 อายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ 9.2 อายุ 55 – 59 ปี ร้อยละ 7.0 และอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.1 ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ายิ่งอายุมากขึ้น ความต้องการพัฒนาขีดความสามารถจะลดลง

ภาพที่ 26 ร้อยละของผู้ที่ต้องการพัฒนาชีวิตความสามารถ จำแนกตามช่วงอายุ
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาชีวิตความสามารถ พบว่า หลักสูตรที่มีผู้สนใจต้องการพัฒนาชีวิตความสามารถมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ด้านอาหารและโภชนาการ 6.62 แสนคน รองลงมาคือ ด้านการเพาะปลูกและขยายพันธุ์พืช 5.24 แสนคน เสริมสวย 4.85 แสนคน ช่างยนต์และการบำรุงรักษา 4.66 แสนคน และตัดเย็บเสื้อผ้า 4.03 แสนคน

ภาพที่ 27 ร้อยละของผู้ที่ต้องการพัฒนาชีวิตความสามารถ จำแนกตามหลักสูตร
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2560

เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ต้องการพัฒนาชีวิตความสามารถยังไม่มีแนวโน้มที่แน่นอน โดยในปี พ.ศ. 2558-2560 มีผู้ที่ต้องการพัฒนาชีวิตความสามารถ ร้อยละ 8.2 ร้อยละ 7.3 และร้อยละ 9.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ

หน่วย (ล้านคน)

ลักษณะความต้องการ	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	55.09	55.47	55.83
ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	4.49	4.06	5.03
ไม่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	50.60	51.41	50.80
ร้อยละของผู้ที่ต้องการพัฒนาขีดความสามารถ	8.2	7.3	9.0

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560

➤ การมีงานทำของเยาวชน

ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จำนวนผู้มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 56.11 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่พร้อมจะทำงาน 37.72 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 37.19 ล้านคน ผู้ว่างงาน 3.64 แสนคน และผู้ที่รอฤดูกาล 4.62 แสนคน ส่วนผู้อยู่นอกกำลังแรงงานหรือผู้ที่ไม่พร้อมทำงาน 18.39 ล้านคน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน คนชรา เป็นต้น

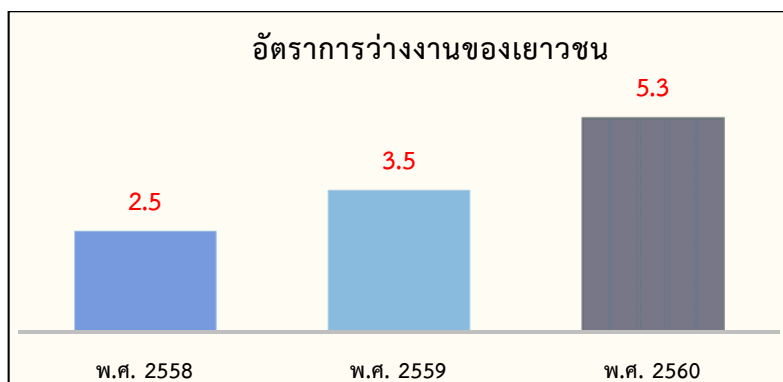
ตารางที่ 7 เปรียบเทียบจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงาน

หน่วย (ล้านคน)

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2558		พ.ศ. 2559		พ.ศ. 2560	
	พ.ย.	ธ.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	55.38	55.41	55.74	55.77	56.08	56.11
- ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	38.56	39.16	38.11	37.79	38.28	37.72
○ ผู้ที่มีงานทำ	38.11	38.87	37.66	37.36	37.72	39.19
○ ผู้ว่างงาน	0.35	0.25	0.38	0.30	0.44	0.37
○ ผู้ที่รอฤดูกาล	0.10	0.04	0.07	0.13	0.12	0.16
- ผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน	0.35	16.25	17.63	17.98	17.80	18.39

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการว่างงานตามกลุ่มอายุ ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า กลุ่มวัยเยาวชนหรือผู้มีอายุ 15-24 ปี มีอัตราการว่างงานร้อยละ 5.3 ซึ่งโดยปกติในกลุ่มนี้อัตราการว่างงานจะสูง และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูล อัตราการว่างงานของกลุ่มเยาวชนหรือผู้มีอายุ 15-24 ปี ย้อนหลัง 3 ปี พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2558-2559 มีอัตราการว่างงานของเยาวชน ร้อยละ 2.5 และร้อยละ 3.5 ตามลำดับ

ภาพที่ 28 ร้อยละอัตราการว่างงานของเยาวชนหรือผู้ที่มีอายุ 15-24 ปี
ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2560

➤ การสูบบุหรี่

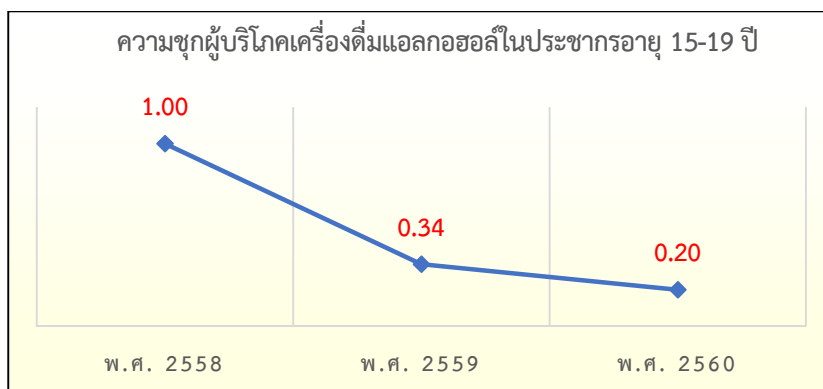
ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน เป็นผู้สูบบุหรี่ 10.7 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) ซึ่งในจำนวนนี้เป็นผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำ 9.4 ล้านคน (ร้อยละ 16.8) สูบนาน ๆ ครั้ง 1.3 ล้านคน (ร้อยละ 2.3) เมื่อพิจารณาจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ช่วงอายุ 25-44 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด (ร้อยละ 21.9) รองลงมาคือ ช่วงอายุ 20-24 ปี (ร้อยละ 20.7) ช่วงอายุ 45-59 ปี (ร้อยละ 19.1) กลุ่มผู้สูบบุหรี่หรือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 14.4) และกลุ่มเยาวชนหรือผู้ที่มีอายุ 15-19 ปี (ร้อยละ 9.7) และเมื่อพิจารณาอัตราการบริโภคยาสูบรายจังหวัด พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 10 จังหวัดที่มีอัตราการบริโภคยาสูบสูงสุด ได้แก่ 1) กระบี่ 2) นครศรีธรรมราช 3) สตูล 4) สกลนคร 5) ระนอง 6) สงขลา 7) อุตรธานี 8) สุราษฎร์ธานี 9) พัทลุง และ 10) ตรัง ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบอัตราการสูบบุหรี่ในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ย้อนหลัง 3 ปี พบว่าการสูบบุหรี่ในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มลดลง (ปี พ.ศ. 2559 ไม่มีการสำรวจ) จากร้อยละ 20.7 ในปี พ.ศ. 2557 เป็นร้อยละ 19.9 ในปี พ.ศ. 2558 และร้อยละ 19.1 ในปี พ.ศ. 2560 สำหรับอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกของผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำ ในปี พ.ศ. 2560 คือ 18.1 ปี ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมีอายุ 17.8 ปี

● การดื่มสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ของเขตสุขภาพทั้ง 12 เขต ซึ่งไม่รวมกรุงเทพมหานคร พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีความชุกผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 0.20 เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 พบว่า มีแนวโน้มลดลงในทุก ๆ ปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 และ 2559 มีความชุกผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 0.34 และ 1.00 ตามลำดับ

ภาพที่ 29 ความชุกผู้บริโภครีโมตเคลื่อนที่ในประชากรอายุ 15-19 ปี
ที่มา : ข้อมูลจากระบบรายงานมาตรฐาน (HDC) สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

2.5.2 ผลการดำเนินการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา

2) ด้านการมีงานทำ

ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมากขึ้น มีผลกระทบต่อการทำงานของประชาชน กรมการจัดหางาน โดยกองส่งเสริมการมีงานทำ จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการมีงานทำ พ.ศ. 2560–2564 ขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการแนะแนวอาชีพ จึงมุ่งเน้นที่จะยกระดับขีดความสามารถ และมาตรฐานการแนะแนวอาชีพของบุคลากรและเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เตรียมความพร้อมแก่กลุ่มเป้าหมายก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีมาตรการดำเนินงาน 3 มาตรการ คือ

มาตรการที่ 1 พัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพให้เกิดประสิทธิผล โดยการปรับปรุงกระบวนการแนะแนวอาชีพให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม และส่งเสริมนักเรียน/นักศึกษาให้มีการวางแผนการเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและความต้องการของตลาดแรงงาน

มาตรการที่ 2 พัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมการฝึกอบรม ผ่านหลักสูตรการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในรูปแบบประชารัฐ และการจัดกิจกรรมให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือตามกลไกประชารัฐในการบูรณาการการพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้สามารถอยู่ในตลาดแรงงานและมีความก้าวหน้าในอาชีพ

มาตรการที่ 3 การเทียบเคียงมาตรฐานฝีมือแรงงานเข้าสู่กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยการจัดทำกรอบเทียบเคียงมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเข้าสู่กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อใช้ในการประเมิน

ศักยภาพในการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงกับคุณวุฒิ และจัดทำหลักสูตรมาตรฐานอาชีพเพื่อใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

กลยุทธ์ที่ 2 บริหารจัดการข้อมูลเพื่อการแนะแนวอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านแรงงาน ข้อมูลด้านอาชีพ แหล่งทุน แหล่งตลาด เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรและเครือข่ายด้านการแนะแนวอาชีพ โดยการพัฒนาหลักสูตรด้านการแนะแนวอาชีพที่เป็นมาตรฐานกลางและมีประสิทธิภาพ จัดอบรมพัฒนาบุคลากรด้านการแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางานและเครือข่าย เพิ่มศักยภาพบุคลากรด้านการแนะแนวอาชีพและเครือข่ายให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถแนะแนวอาชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ และเพิ่มเครือข่ายนักแนะแนวอาชีพ เพื่อการบริการอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาเครื่องมือการแนะแนวอาชีพ โดยการพัฒนาาระบบวิเคราะห์ศักยภาพในภาพรวมรายบุคคล โดยประมวลผลจากผลการทดสอบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผนการเข้าสู่อาชีพ และพัฒนารูปแบบการแนะแนวอาชีพผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าถึงบริการแนะแนวได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

3) ด้านการสูบบุหรี่

เนื่องจากปัญหาการบริโภคยาสูบเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ โดยกลยุทธ์การตลาดบุหรี่ทำให้เกิดนักสูบบุหรี่รุ่นใหม่ในกลุ่มเยาวชนเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2560 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นอีกหนึ่งมาตรการที่จะช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนจากปัญหาการติดบุหรี่ โดยมีมาตรการสำคัญที่ประชาชนต้องรับทราบ คือ

1. ห้ามขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี
2. ห้ามให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้ขายยาสูบ
3. ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบใน 4 กลุ่มสถานที่ ได้แก่ วัดหรือสถานที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานพยาบาลและร้านขายยา สถานศึกษาทุกระดับ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก
4. กำหนดห้ามโฆษณาสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบในทุกรูปแบบ
5. ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบทำกิจกรรม ซีเอสอาร์ อุปลั๊กสนับสนุนบุคคล
6. ห้ามตั้งวางโชว์ผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือซองบุหรี่ ณ จุดขาย
7. ห้ามแบ่งซองขายบุหรี่เป็นรายมวน
8. เพิ่มโทษผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่เป็นปรับไม่เกิน 5,000 บาท
9. เจ้าของสถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ มีหน้าที่ต้องประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนดูแลให้ไม่มีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ หากฝ่าฝืนไม่ดำเนินการ เจ้าของสถานที่มีโทษปรับไม่เกิน 3,000 บาท

สำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดให้มีมาตรการในการดำเนินงานควบคุมการบริโภคยาสูบ เพื่อลดอัตราการสูบบุหรี่ในกลุ่มวัยรุ่น (อายุ 15-18 ปี) และลดอัตราการได้รับควันบุหรี่มือสองของประชาชน โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

1. พัฒนากลไก นโยบาย/กฎหมาย สร้างความร่วมมือและการสื่อสารความเสี่ยง
2. พัฒนาระบบเฝ้าระวัง และการจัดการความรู้ในการป้องกัน ควบคุมการบริโภคยาสูบ
3. การป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาสูบรายใหม่ และป้องกันเยาวชนจากกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมยาสูบ
4. การทำให้สิ่งแวดล้อมปลอดควันบุหรี่
5. การช่วยผู้เสพให้เลิกยาสูบ

นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง สำนักงานควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ และมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ (เครือข่ายครูเพื่อโรงเรียนปลอดภัย) เพื่อกำหนด “7 มาตรการเพื่อสถานศึกษาปลอดบุหรี่” เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานสถานศึกษาปลอดบุหรี่ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย “สถานศึกษาปลอดบุหรี่” ของสถานศึกษา
2. การบริหารจัดการในสถานศึกษาปลอดบุหรี่
3. การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อ “สถานศึกษาปลอดบุหรี่”
4. การสอดแทรกเรื่องบุหรี่ในการเรียนการสอน และกิจกรรมนอกหลักสูตร
5. การมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษา ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาปลอดบุหรี่
6. การดูแลช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษาไม่ให้สูบบุหรี่
7. การมีกิจกรรมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4) ด้านการดื่มสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ดำเนินงานด้านป้องกันควบคุมและแก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายระดับประเทศในการลดปริมาณ การบริโภค ต่อประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป ไม่เกิน 6.54 ลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อคนต่อปี ในปี พ.ศ. 2564 และความชุกของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประชากรอายุ 15-19 ปี ไม่เกินร้อยละ 19.9 โดยดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การควบคุมการเข้าถึงทางเศรษฐศาสตร์และทางกายภาพ

ดำเนินการพัฒนา ปรับปรุง และผลักดันอนุบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ให้มีความทันสมัย ดำเนินการรับเรื่องร้องเรียน ออกตรวจเฝ้าระวัง และบังคับใช้ กฎหมาย รวมถึงมีการพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่และเครือข่ายการจัดการความรู้ และดำเนินการ สืบสวนหาข้อเท็จจริงของประชาชนเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการพัฒนากฎหมาย และนโยบายการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนค่านิยม และลดการสนับสนุนในการดื่ม

ดำเนินการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับเครือข่าย โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ รวมถึงการจัดกิจกรรมวันงดดื่มสุราแห่งชาติ ซึ่งตรงกับ วันเข้าพรรษา เพื่อกระตุ้นให้ประชาชน และสังคมตระหนักถึงโทษ พิษภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พร้อมทั้งร่วม

ลงนามงดเหล้า ทำความดีถวายในหลวงรัชกาลที่ 9 รวมถึงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดอันตรายจากการบริโภค

ดำเนินการจัดทำชุดข้อเสนอแนะสำหรับผู้ไม่สมควรดื่มสุรา ร่วมกับราชวิทยาลัย และสมาคมวิชาชีพด้านสุขภาพ เพื่อแนะนำประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ได้จัดลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ “9 หน่วยงานร่วมใจต้านภัยแอลกอฮอล์” เพื่อร่วมกันดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามบริบทความรับผิดชอบและพัฒนาแนวทางการคัดกรองบำบัดรักษาผู้มีปัญหาจากการดื่มสุรา วางแผนนำไปขับเคลื่อนในสถานบริการสุขภาพทุกระดับ ต่อไปในปี พ.ศ. 2561

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่

ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในและรอบสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในพื้นที่ 24 จังหวัด โดยการพัฒนาศักยภาพครู และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสร้างเครือข่ายในพื้นที่นำร่อง โดยใช้มาตรการชุมชนเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลสมุด อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ รวมถึงการถอดบทเรียนรูปแบบชุมชนต้นแบบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากลไกการจัดการและสนับสนุนที่เข้มแข็ง

ดำเนินงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ กับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) และการพัฒนาความร่วมมือในระดับภูมิภาค ASEAN ในระดับประเทศ ดำเนินการขับเคลื่อนกลไกคณะกรรมการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด ตามแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติ โดยเชิญผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด สรรพสามิตจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ตำรวจภูธร และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดร่วมกัน จัดทำแผนปฏิบัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด

2.6 เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ

เด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษในที่นี้ มีความหมายครอบคลุมถึงเด็กกลุ่มด้อยโอกาส และมีแนวโน้มที่จะถูกเอารัดเอาเปรียบจากคนต่าง ๆ ที่แวดล้อม โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเด็กที่ได้รับการอุ้มบุญ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.6.1 เด็กที่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1) สถานการณ์และแนวโน้ม

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นมาต่อเนื่องยาวนาน ในปี พ.ศ. 2547 เป็นความรุนแรงอีกระลอกที่สถานการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอีกครั้ง ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วิธีการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความพร้อมและการเข้าถึงสาธารณสุขภาคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร บริการด้านสุขภาพ การเข้าถึงระบบสาธารณสุข เป็นต้น ที่มีน้อยกว่าในพื้นที่อื่น ซึ่งส่งผลต่อประชาชนรวมทั้งเด็กและเยาวชนในพื้นที่

ทั้งนี้ ผลกระทบจากความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สรุปได้ดังนี้

ผลกระทบโดยตรงที่เกิดจากความรุนแรงจากเหตุการณ์ความขัดแย้ง ที่ทำให้เกิดความสูญเสีย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และยังส่งผลกระทบต่อเด็กที่อยู่ในพื้นที่ จากผลการสำรวจของกลุ่มด้วยใจ (Hearty Support Group) ในประเด็นเด็กที่ได้รับผลกระทบต่อร่างกายพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปี พ.ศ. 2560 มีเด็กเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ จำนวน 238 คน มีเด็กได้รับบาดเจ็บจำนวน 1,151 คน เด็กพิการจำนวน 36 คน และมีเด็กที่ต้องกำพร้าจากสถานการณ์จำนวน 6,998 คน รวมแล้วเด็กที่ได้รับผลกระทบทั้งหมดมีจำนวนถึง 8,423 คน อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของผลกระทบที่ทำให้เด็กที่เสียชีวิต มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 ซึ่งตัวเลขลดลงเป็นน้อยกว่า 10 คนต่อปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2560 ตัวเลขของเด็กที่เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบมีจำนวนเพียง 2 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำที่สุดในรอบ 14 ปี เป็นผลจากเครือข่ายที่ทำงานด้านเด็กกว่า 23 องค์กรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 โดยเฉพาะเรื่องของสิทธิที่เด็กจะมีชีวิตรอด นำมาซึ่งการปฏิบัติการทางทหารที่เคารพในหลักสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

สำหรับผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประชาชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ทั้งด้านการเรียนการสอน การสาธารณสุข การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

- งานอนามัยแม่และเด็ก

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ด้านสาธารณสุขของประชาชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ในด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุข บริการสาธารณสุขที่มีไม่เพียงพอ ทั้งในด้านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ และบุคลากรสาธารณสุข เป็นต้น ทั้งนี้ จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา “วิเคราะห์สถานการณ์-ปัจจัยการแก้ไขปัญหาอนามัยแม่และเด็กใน 3 จังหวัดชายแดนใต้” หนึ่งในทางรอดแก้วิกฤติ “แม่ตายหลังคลอด”¹ จากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ในปี พ.ศ. 2559 ชี้ให้เห็นว่า สถานการณ์งานอนามัยแม่และเด็กในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีความน่าเป็นห่วงเข้าขั้นวิกฤตอยู่มาก เหตุเพราะอัตราส่วนการตายของมารดายังเป็นปัญหาสาธารณสุขในระดับพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง โดยพบสูงสุดใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 82.81, 67.43 และ 63.93 ต่อแสนคนในการเกิดมีชีวิต ตามลำดับ (เกณฑ์มาตรฐาน ไม่ควรเกินร้อยละ 15 ต่อแสนคนในการเกิดมีชีวิต)

นอกจากนี้ ยังพบปัญหามารดาขาดสารอาหาร และมีภาวะซีดในขณะตั้งครรภ์ โดยพบสูงสุดที่จังหวัดปัตตานี ร้อยละ 18.4 รองลงมา ได้แก่ นราธิวาส 17.2 และยะลา 16.1 ตามลำดับ (เป้าหมายที่กำหนดไม่ควรเกินร้อยละ 10) ส่งผลต่อทารกแรกคลอด อาจทำให้เกิดการคลอดก่อนกำหนดและคลอดมาแล้วน้ำหนักน้อย ส่วนสถานการณ์ทารกแรกคลอดในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ยังมีทารกจำนวนมากที่มีน้ำหนักแรกคลอดต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างมาก (เกณฑ์น้ำหนักแรกคลอดต้องไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม) ซึ่งภาพรวม

¹ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.). งานวิจัยชี้ 3 จังหวัดชายแดนใต้แม่ตายหลังคลอดอยู่ในขั้นวิกฤติ-เด็กคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ และ 3 ทางออก. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2561 จาก <https://thaipublica.org/2016/04/maternal-and-child-health-situation-in-three-southernmost-provinces/>

ของประเทศ ทารกแรกคลอดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม อยู่ที่ร้อยละ 7.8 โดยอัตราสูงสุดอยู่ที่จังหวัดยะลา ร้อยละ 9.5 รองลงมาได้แก่ นครราชสีมา 7.4 และปัตตานี 6.7 ทั้งนี้ การเสียชีวิตส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุที่สามารถป้องกันได้ในบริบทของสูติศาสตร์สมัยใหม่ และมีเพียงน้อยรายที่เกิดจากเหตุสุติวิสัย

- ภาวะทุพโภชนาการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ² โดยการสนับสนุนขององค์การยูนิเซฟ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 ในประเด็นปัญหาเด็กและสตรีในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีในจังหวัดนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา มีภาวะเตี้ยแคระแกร็น (ความสูงต่ำกว่าเกณฑ์อายุ) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยในจังหวัดนราธิวาสมีเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ที่มีภาวะเตี้ยแคระแกร็นสูงถึงร้อยละ 29 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 11 ในขณะที่จังหวัดยะลา ปัตตานี สตูล และสงขลา อัตราน้อยกว่าร้อยละ 21 ร้อยละ 19 ร้อยละ 17 และร้อยละ 13 ตามลำดับ

ผลสำรวจยังชี้ว่าการได้รับวัคซีนของเด็กยังคงเป็นปัญหาสำคัญในจังหวัดชายแดนใต้ ในขณะที่ทั่วประเทศไทยมีเด็กอายุ 12-23 เดือนร้อยละ 72 ได้รับภูมิคุ้มกันครบก่อนอายุ 1 ปี แต่สัดส่วนนี้ต่ำมากในจังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี ซึ่งอยู่ที่เพียงร้อยละ 37 ร้อยละ 39 และร้อยละ 40 ตามลำดับ และผลสำรวจรายจังหวัดยังพบว่า เยาวชนอายุ 15-24 ปี ในจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากเอชไอวี โดยในจังหวัดนราธิวาสมีเยาวชนชายเพียงร้อยละ 16 และเยาวชนหญิงเพียงร้อยละ 21 ที่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้องเกี่ยวกับการแพร่เชื้อเอชไอวี ในขณะที่จังหวัดปัตตานี เยาวชนชายร้อยละ 20 และเยาวชนหญิงร้อยละ 25 ตอบคำถามได้

- ภาวะทุพพลภาพ และสภาวะทางจิตใจ

เด็กในพื้นที่จำนวนกว่า 6,300 คน ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงในปี พ.ศ. 2547 ส่งผลให้เกิดภาวะทุพพลภาพ รวมทั้งในเหตุการณ์ที่ต้องสูญเสียคนในครอบครัวได้ส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจของเด็ก นอกจากนี้ ภาวะทุพพลภาพในเด็ก ยังเกิดจากสาเหตุหลักที่ทำให้มีจำนวนเด็กกลุ่มนี้มากขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การแต่งงานก่อนวัย พ่อแม่มีลูกช่วงที่มีอายุมาก แม่กินยาขับ เป็นต้น³ นอกจากนี้ เหตุการณ์ความขัดแย้งก่อให้เกิดการทำลายชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียน สถานพยาบาล วัด รวมถึงบุคลากรเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นยังคงส่งผลกระทบต่อตัวเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกายและสภาพจิตใจต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทำให้ในพื้นที่มีเด็กทุพพลภาพหรือเด็กพิเศษจำนวนมากที่จำเป็นต้องได้รับการเยียวยา

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เด็กที่ได้รับผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ต้องหยุดเรียน เกิดความล่าช้าในการเรียนและลดทอนศักยภาพเด็กและเยาวชนในระยะยาว รวมถึงผลกระทบทางด้านจิตใจเพราะต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตเมื่อสภาพร่างกายเปลี่ยนจากเด็กปกติมาเป็นเด็กพิการ จากการรายงานพบว่าเด็กพิการมีปัญหาด้านสุขภาพจิตมากกว่าเด็กปกติ โดยเฉพาะ

² ข่าวสดออนไลน์. (18 กันยายน 2560). “ยูนิเซฟ” ชี้เด็กจังหวัดชายแดนใต้ ขาดสารอาหารมากที่สุด ผอมแห้งกว่าภาคอื่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561. จาก https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_515765

³ ชาวจริง. (16 มกราคม 2560). เด็กสามจังหวัดชายแดนใต้กว่าหมื่นราย เผชิญโชคชะตาที่โหดร้าย. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2561. จาก <https://www.benarnews.org/thai/news/TH-children-deepsouth-01132017181209.html>.

เด็กที่มีอายุน้อยที่จะได้รับการเปรียบเทียบ การถูกล้อเลียน และการถูกควบคุมในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อความปลอดภัย อันจะส่งผลต่อเด็กในเรื่องการขาดความมั่นใจในตัวเองและภาวะซึมเศร้า ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้เด็กได้รับการรักษา เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ โดยควรให้มีการรักษาฟรีจนเด็กหายเป็นปกติ รวมถึงการให้เด็กได้พบจิตแพทย์เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจด้วย

2) ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์พัฒนาเด็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) เรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์พัฒนาเด็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ ห้องน้ำพราว 1 โรงแรมซี เอส ปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี หน่วยงานที่เข้าร่วม ประกอบด้วย ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา โดยมีพลโท คุณวุฒิมหอกแก้ว แม่ทัพน้อยที่ 4/รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ร่วมพิธีลงนาม เพื่อบริหารการภารกิจของทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยตกลงดำเนินการร่วมกันภายใต้กรอบแนวคิดการดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านการดูแลสุขภาพ 3) ด้านการพัฒนาการศึกษาก่อนวัยเรียน 4) ด้านการปรับพฤติกรรมตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ 5) ด้านการสร้างความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งการบันทึกความร่วมมือจากหน่วยงานทั้ง 27 องค์กร มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 โดยมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเจ้าภาพ ทั้งนี้ สภาพปัญหาของเด็กปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาสภาวะทุพโภชนาการ น้ำหนักและส่วนสูงเด็กไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ปัญหาสุขภาพอนามัยในช่องปาก ฟันผุ เป็นโรคในช่องปาก ปัญหาด้านการพัฒนาสติปัญญา รวมถึงปัญหาการรับรู้เชิงสัญลักษณ์ของความเป็นชาติไทย พลเมืองไทย และการใช้ภาษาไทย ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยที่มีช่วงอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีคุณภาพที่มีมาตรฐานทัดเทียมภูมิภาคอื่น เป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐบาลจะต้องเร่งรัดดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยเร็ว⁴

การดำเนินการด้านการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยศูนย์ประสานงานและบริหาร การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) หรือกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนหน้า) ได้แถลงผลงานและ ความก้าวหน้าในครั้งนี้ แยกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 รอบ 6 เดือน และ(ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ทั้งนี้ เพื่อสนองต่อความต้องการตามวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่และบริบทของการพัฒนาประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้พื้นที่ 44 อำเภอ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และสงขลา (4 อำเภอ คือ เทพา จะนะ นาทวี และสะบ้าย้อย) เป็นการจัดการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศปบ.จชต.) หรือกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนหน้า) ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเชื่อมโยงและบูรณาการงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ชุมชนและประชาชน ซึ่งสถาบันและสถานศึกษาในพื้นที่มีจำนวนทั้งสิ้น 5,747 แห่ง ผู้เรียน 946,746 คน และครูผู้สอน 75,744 คน นอกจากนี้ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาฯ มีภารกิจเพื่อยกระดับการ บริหารงานให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งได้ดำเนินการภายใต้โครงการทั้งหมด 127 โครงการ งบประมาณ 2,777.737 ล้านบาท มีผลการดำเนินงานภายใต้ 7 จุดเน้น ได้แก่ 1) การเสริมสร้างความปลอดภัย ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และสถานศึกษา 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การเสริมสร้างโอกาส ทางการศึกษา 4) การผลิตคนและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่และการมีงานทำ 5) การศึกษาเพื่อความมั่นคง 6) การสร้างความรับรู้ความเข้าใจ และ 7) การบริหารจัดการ⁵

ตามแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและในระดับพื้นที่ จำเป็นต้องพิจารณาการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ให้ครอบคลุมทุกมิติ พิจารณาตั้งแต่ต้นเหตุ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกิด ผลสัมฤทธิ์ สรุปลักษณะการดำเนินการมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและ เยาวชน รวมถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจแก่เด็ก เยาวชนและประชาชนในพื้นที่
- 2) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพในพื้นที่ให้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ความพร้อมของบริการ การเข้าถึงบริการของประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 3) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก รวมทั้งการกำหนดวิธีการและ มาตรการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชน เด็กและเยาวชนในพื้นที่

⁴ กอ.รมน.ภาค 4 สน. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงร่วม(MOU) เรื่องการขับเคลื่อนการพัฒนา คุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์พัฒนาเด็กและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2561. จาก http://region6.prd.go.th/ewt_news.php?nid=15076&filename=index

⁵ กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาชายแดนภาคใต้ 20 ปี. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2561. จาก http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=48087&Key=news_Surachet

4) การสร้างกลไกเชื่อมต่อเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น หรือการจัดตั้งเครือข่ายเด็ก หรือสมัชชาว่าด้วยเด็กในพื้นที่ขัดแย้ง เพื่อร่วมกำหนดแนวทาง มาตรการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

5) การจัดกลไก รูปแบบการติดตามผล การประเมินสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยมีผู้รับผิดชอบและสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนในพื้นที่

2.6.2 การตั้งครุฑแทน หรือการรับจ้างตั้งครุฑ

1) สถานการณ์และแนวโน้ม

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ในหมวด 3 การตั้งครุฑแทน ตามมาตรา 21 ภายใต้บังคับมาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 18 การดำเนินการให้มีตั้งครุฑแทนอย่างน้อยต้องเป็นไปตามเงื่อนไข กรณีที่ภรรยาไม่สามารถตั้งครุฑได้ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครุฑแทน ต้องมีสัญชาติไทย ในกรณีที่สามีหรือภริยาไม่ได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้ว ต้องมิใช่บุพการีหรือผู้สืบสันดานของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย หญิงที่รับตั้งครุฑแทนต้องเป็นญาติสืบสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ในกรณีที่ไม่มีญาติสืบสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ให้หญิงอื่นรับตั้งครุฑแทนได้ และหญิงที่รับตั้งครุฑแทนต้องเป็นหญิงที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้วเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายที่อยู่กินฉันสามีภรรยา จะต้องได้รับความยินยอมจากสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายดังกล่าวด้วย ในมาตรา 22 การดำเนินการให้มีการตั้งครุฑแทนตามพระราชบัญญัตินี้ให้กระทำได้สองวิธี คือ (1) ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีและไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครุฑแทน และ (2) ใช้ตัวอ่อนที่เกิดจากอสุจิของสามีหรือไข่ของภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะให้มีการตั้งครุฑแทนกับไข่หรืออสุจิของผู้อื่น ทั้งนี้ ห้ามใช้ไข่ของหญิงที่รับตั้งครุฑแทน นอกจากนี้ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติฯ หมวด 4 ระบุความเป็นบิดาและมารดาของเด็กและการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยให้สิทธิความเป็นบิดามารดาแก่สามีเจ้าของอสุจิและภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย

จากการบัญญัติกฎหมายการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ได้ระบุการตั้งครุฑและการตั้งครุฑแทนซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมชาติที่บิดามารดาเป็นผู้ถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม รวมทั้งความเป็นพ่อแม่ของเด็กที่เกิดมาอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ก็ตาม แต่ยังคงพบว่าการอุ้มบุญต้องประสบกับปัญหา แม้ว่าตามบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 24 จะระบุห้ามมิให้มีการตั้งครุฑแทนเพื่อประโยชน์ทางการค้าก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องของจริยธรรมที่เกิดขึ้นในกรณีที่เด็กเกิดมาไม่สมบูรณ์ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรง

2) ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในประเด็นปัญหา “การตั้งครรถแทน” หรือ “การอุ้มบุญ” กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย พลตำรวจเอก อดุลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีคำสั่งให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รมรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องกฎหมายอุ้มบุญหรือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 และให้ดำเนินการคุ้มครอง สนับสนุน ส่งเสริมเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญให้มีพัฒนาการที่สมวัย รวมถึงการเข้มงวดการพิจารณาการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมของชาวต่างประเทศที่อาจใช้เป็นช่องทางในการส่งเด็กออกนอกประเทศ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560)

หากพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหา “การตั้งครรถแทน” เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จุฑามาศ น้ำเงิน (2559) ได้ศึกษาเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา “การตั้งครรถแทน” มีรายละเอียดดังนี้

1) ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “การตั้งครรถแทน” ให้ครอบคลุมทุกกรณีที่มีการดำเนินการ โดยให้หญิงอื่นตั้งครรถแทนคู่สมรสที่ประสงค์จะมีบุตร โดยไม่จำเป็นต้องมีข้อตกลงเป็นหนังสือ และไม่จำเป็นต้องใช้เฉพาะกรณีคู่สมรสนั้นเป็นสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น เนื่องจากมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “การตั้งครรถแทน” ว่าหมายถึง การตั้งครรถแทนโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยหญิงที่รับตั้งครรถแทนมีข้อตกลงเป็นหนังสือไว้กับสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายก่อนตั้งครรถแทนว่าจะให้ทารกในครรภ์เป็นบุตรของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ก่อให้เกิดปัญหาในการใช้การตีความตัวบทที่มีคำดังกล่าวเป็นองค์ประกอบในบทกำหนดความรับผิด เช่น ในบทบัญญัติมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ที่ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการให้มี “การตั้งครรถแทน” เพื่อประโยชน์ทางการค้า จำต้องตีความตามบทนิยามที่กำหนดไว้ข้างต้น ทำให้การตั้งครรถแทนจำกัดอยู่เฉพาะการดำเนินการตามบทนิยามดังกล่าวเท่านั้น และจะได้รับโทษเมื่อฝ่าฝืนตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน จึงเกิดปัญหาว่าการดำเนินการให้มีการตั้งครรถแทนโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในบทนิยาม กลับไม่ต้องด้วยองค์ประกอบมาตรา 24 อันจะทำให้รับโทษทางอาญา ก่อให้เกิดช่องว่างในทางกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่การตั้งครรถแทนนอกเหนือจากบทนิยามนั้นควรต้องมีการควบคุมมากกว่าวิธีการตั้งครรถแทนตามบทนิยามดังกล่าว นอกจากนี้การกำหนดบทนิยามดังกล่าวยังส่งผลถึงการตีความไปถึงบทบัญญัติอื่นที่มีคำดังกล่าวบัญญัติไว้เป็นองค์ประกอบในความรับผิดทางอาญาอื่นอีกด้วย เช่น ในบทบัญญัติมาตรา 27 และมาตรา 28

2) ควรกำหนดให้แพทย์หรือผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม มีความรับผิดทางอาญาเป็นการเฉพาะเพิ่มขึ้นจากโทษที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม กรณีดำเนินการให้มีการรับตั้งครรถแทนที่ฝ่าฝืนมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 (โดยแก้ไขมาตรา 45) ควบคู่กับการกำหนดโทษให้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมายประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยไม่อาจจะขอรับใบอนุญาตได้อีก แต่ควรจะกำหนดบทยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบ

วิชาชีพเวชกรรมดังกล่าวไว้หากบุคคลนั้นได้ให้บริการทางการแพทย์ ทางเทคนิค หรือทางวิชาชีพแก่หญิงหลังจากหญิงนั้นตั้งครรภ์แล้ว

3) ควรกำหนดให้บุคคลใดก็ตามที่ดำเนินการให้มีการรับตั้งครรภ์แทนโดยฝ่าฝืนมาตรา 22 ให้มีความผิดและรับโทษทางอาญา โดยมีบทยกเว้นความรับผิดหรือยกเว้นโทษให้กับสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะมีบุตร และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน

4) ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “เพื่อประโยชน์ทางการค้า” ให้ชัดเจนเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการใช้และการตีความ โดยอาจกำหนดว่า หมายถึง การรับตั้งครรภ์เพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทนไม่ว่าจะมีประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายอันจำเป็นที่เกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทนนั้น

5) ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติความรับผิดและโทษทางอาญา กรณีที่มีการดำเนินการให้มีการรับตั้งครรภ์แทนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยอาจจะกำหนดเป็นบทบัญญัติว่า “ผู้ใดดำเนินการให้มีการรับตั้งครรภ์แทนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ต้องระวางโทษ” ทั้งนี้ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” ให้ชัดเจนไว้ด้วย โดยอาจนำคำนิยามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ว่า “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอราน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม”

สำหรับข้อค้นพบจากการจัดทำรายงานนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้มงวดในการดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งบัญญัติห้ามดำเนินการในทางการค้า นอกจากนี้ ในการรับจ้างที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันยังเป็นช่องทางของการนำไปสู่การค้ามนุษย์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบแก่เด็กต่อไปในอนาคตได้

2.7 เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ

2.7.1 เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

เด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือหรือเด็กอัจฉริยะ มีลักษณะเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ในธรรมชาติของมนุษย์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 ด้าน ที่มาจากระบบการคิดพื้นฐานของสติปัญญาของมนุษย์ที่แตกต่างกันซึ่งมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป บางคนอาจมีปัญญาหรือความสามารถสูงมากทั้ง 9 ด้าน แต่บางคนอาจจะมีเพียงหนึ่งหรือ 2 ด้าน ด้านอื่นๆ ไม่สูงมากนัก เป็นความสามารถทางปัญญาหรือความสามารถทางชีวจิตวิทยา (Biopsychological Potential) ซึ่งเป็นระบบการได้มาของแต่ละบุคคล โดยแสดงออกในบริบทของวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่เพื่อแก้ปัญหาและสร้างผลงานที่มีคุณค่าแก่สังคม จากความสามารถที่หลากหลายของแต่ละบุคคล ปัญญาหรือความสามารถที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะคณิตศาสตร์ ด้านดนตรี ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านมิติ ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติ และด้านจิตนิยมหรือการดำรงอยู่ของชีวิต⁶

1) สถานการณ์และแนวโน้ม

ในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้จัดทำเนียบเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือทำเนียบเด็กอัจฉริยะ ซึ่งได้แสดงความสามารถให้สังคมไทยรวมถึงทั่วโลกได้รับรู้ โดยเด็กอัจฉริยะของไทยที่มีศักยภาพที่โดดเด่นตั้งแต่วัยเยาว์ในทำเนียบเด็กอัจฉริยะของไทย ตัวอย่างเช่น

- สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้เกินกว่าเด็กในวัยเดียวกันในหลายด้าน ๆ จนเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ ว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษหลากหลายในระดับสูงและมีมนุษยสัมพันธ์ดี ยังเล่นเหมือนเด็ก ๆ อารมณ์ดี เบิกบาน มีอารมณ์ขัน มีชีวิตวัยเด็กเหมือนคนทั่วไป โดยล่าสุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล ได้เชิญเข้ามาร่วมทำงานวิจัยด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์และด้านวิทยาศาสตร์

- เด็กอัจฉริยะของไทยที่สอบได้คะแนนอันดับที่ 1 ของโลก ได้ทดสอบทำข้อสอบวัดระดับความรู้ในระบบนานาชาติของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (International General Certificate of Secondary Education: IGCSE) ได้คะแนนเป็นอันดับที่ 1 ของโลก ถึง 2 วิชา คือวิชาเศรษฐศาสตร์ และวิชาภูมิศาสตร์ และทำคะแนนระดับสูงสุดของประเทศถึง 3 วิชา คือวิชาชีววิทยา เคมี และประวัติศาสตร์

- เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถในด้านการเขียนนวนิยายภาษาอังกฤษที่อายุน้อยที่สุดในประเทศ

- มีความสามารถทางคอมพิวเตอร์ โดยเป็นแชมป์โลกไมโครซอฟท์เวิร์ด ชนะเลิศในการแข่งขันทักษะการใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์ ออฟฟิศ เวิร์ด 2007 ในรายการ Worldwide Competition on Microsoft Office ซึ่งเป็นรายการที่มีผู้เข้าแข่งขันมากถึง 80,000 คน จาก 53 ประเทศทั่วโลก

- เด็กที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ในฐานะนักเรียนไทยคนแรกที่คว้ารางวัลใหญ่จากการแข่งขันพัฒนาซอฟต์แวร์ระดับโลกของกูเกิลในระดับมัธยมศึกษา เพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาซอฟต์แวร์ระบบเปิดของกูเกิล หรือ GHOP (Google Highly Open Participation)

- เด็กอัจฉริยะด้านคณิตศาสตร์ตั้งแต่วัยเยาว์ คว้าเหรียญทอง คณิตศาสตร์โอลิมปิก ประจำปี พ.ศ. 2551 มีคะแนนเป็นอันดับ 8 ของโลก รางวัลเหรียญเงิน การแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2550 รางวัลเหรียญทอง ประเภทบุคคล การแข่งขันคณิตศาสตร์โลก ครั้งที่ 6 ประเทศไต้หวัน รางวัลเหรียญทอง ประเภทบุคคล การแข่งขันคณิตศาสตร์นานาชาติ ครั้งที่ 2 ประเทศอินเดีย

- นักกีตาร์คลาสสิกระดับโลก ที่เริ่มค้นพบอัจฉริยะทางด้านดนตรีตั้งแต่อายุ 5 ขวบ ได้รับความสำเร็จจากการแข่งขัน Kyznecov's International Competition 2010 ที่เมืองมะนิโตกอร์ส ประเทศรัสเซีย, Thailand International Guitar Festival 2010, Bangkok Guitar Festival 2010 ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ในการแข่งขัน “Mario Egido” guitar international competition 2011 สหราชอาณาจักร

⁶ วิชัย วงษ์ใหญ่. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2561 จาก http://www.curriculumandlearning.com/upload/Academicpapers/7_....pdf

สเปน ระหว่างวันที่ 25 – 27 มีนาคม พ.ศ. 2554 รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 จากประเทศออสเตรีย ที่เมืองรัฐ ระหว่างวันที่ 1-4 เมษายน พ.ศ. 2555

ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีเด็กจำนวนกว่า 9.8 ล้านคน ที่มีสติปัญญาและความสามารถที่หลากหลายและแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ เด็กเรียนเก่ง เด็กที่พัฒนาทางสมองช้า เด็กพิการ และเด็กออทิสติก ซึ่งเด็กเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งในปี พ.ศ. 2560 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบโล่รางวัลให้แก่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกจากทุกสังกัดทั่วประเทศ จำนวน 781 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนดีเด่น และเด็กและเยาวชนที่น่าชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ จำนวน 229 คน แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ 93 คน ด้านศิลปะและดนตรี 50 คน ด้านคุณธรรมจริยธรรม 23 คน ด้านกีฬาและนันทนาการ 43 คน และด้านทักษะฝีมือ วิชาชีพ 20 คน

2) ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การดำเนินการเพื่อการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษในปี 2560 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2560 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จัดประชุมสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 19 เรื่องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษสู่ศักยภาพการแข่งขันของประเทศ เพื่อพัฒนาเด็กอัจฉริยะให้ตรงจุด เหมาะสมแก่ตัวเด็กและประเทศชาติที่สามารถเข้าร่วมในการแข่งขันระดับโลก ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถพิเศษจำเป็นต้องได้รับการดูแลและพัฒนาเป็นพิเศษ ซึ่งถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นทรัพย์สินที่มีค่าของประเทศชาติ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กรู้ความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ อาทิ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ หรือดนตรี เพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้นำและทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ⁷

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) เพื่อเน้นพัฒนากลยุทธ์ความคิดระดับสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดเชิงเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ให้แก่เด็กปฐมวัย ประถมศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ

ในการพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยผ่านกระบวนการการเรียนรู้ จะกระทำได้ดีเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ควรเน้นการปฏิบัติกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทดลอง ค้นคว้า ด้วยตนเอง การเรียนรู้ควรเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับชีวิต จะเป็นความรู้ที่ผู้เรียนเข้าใจความหมาย และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง การเรียนรู้ควรเป็นการเรียนรู้ที่เป็นการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทุกๆ ด้าน เพื่อผู้เรียนจะได้มีโอกาสค้นพบความสามารถ และวิธีการเรียนรู้ของตน การเรียนรู้ที่ดีควรจัดให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานกับผู้อื่นหรือการทำงาน

⁷ _____. การพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ VS เด็กที่ได้รับการดูแลเป็นพิเศษ. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2561 จาก <https://teen.mthai.com/education/132793.html>

เป็นกลุ่ม สร้างโอกาสให้ผู้เรียน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์อารมณ์ ความคิด ความรู้สึกของตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สาระและเข้าใจตนเองมากขึ้น การเรียนรู้ที่ดีจะต้องให้ผู้เรียนสรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจะเป็นสิ่งที่มีความหมายคงทน คือ การจำ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนต่อและการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การประเมินผลควรเป็นตามสภาพจริง จะได้ตรงกับความสามารถ การคิด การแก้ปัญหา การประเมินชิ้นงาน ผลการดำเนินการ ความรู้สึกนึกคิด ต่างๆ รวมทั้งดูความก้าวหน้าการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน นอกจากนี้ ควรมุ่งเน้นใน 4 รูปแบบ คือ 1) เพิ่มพูนประสบการณ์ โดยเสริมหลักสูตรพิเศษ อย่างประเทศสิงคโปร์และเกาหลี 2) ขยายหลักสูตร เพิ่มเวลาเรียน เฉพาะด้านมากขึ้น 3) การลดเวลาเรียน เพิ่มกิจกรรมที่ได้ก่อกำเนิด และ 4) มีโค้ชชิ่งหรือผู้แนะนำตลอดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามสถานศึกษาสามารถเลือกนำรูปแบบที่เหมาะสมไปใช้ในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจโดยตรง ได้พยายามที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องใน 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้คือ 1) ด้านความมั่นคงที่จะต้องส่งเสริมและสอนให้นักเรียนรู้ความเป็นมาของตนเอง ภูมิประวัติศาสตร์ของชาติไทย สนับสนุนและช่วยเหลือการศึกษาในพื้นที่ชายขอบและพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความพร้อมทุกด้านมากขึ้น 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจะเป็ปัจจัยหลักในการสร้างศักยภาพเด็กไทยในเวทีนานาชาติ เช่น การเพิ่มทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการศึกษางานวิจัย การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การค้าขายกับต่างชาติ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การคิดวิเคราะห์ การยกระดับอาชีวศึกษา ให้เป็มีมืออาชีพ เป็นต้น 3) การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ คือการทำให้เด็กเก่ง โดยเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ที่จะต้องให้ได้เรียนกับครูที่ดีและเก่ง เพื่อหวังให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ขณะนี้ยังมีเด็กอีกกว่า 7 ล้านคน ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็เด็กยากจน และไม่ได้มีโอกาสเท่ากับคนอื่น ๆ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายพัฒนาโรงเรียนเหล่านี้ ที่เปรียบเสมือนโรงเรียน ICU กว่า 10,000 แห่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อให้มีห้องเรียนที่เพียงพอ มีครูครบชั้น มีโรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ และมีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครบครัน 5) การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การดำเนินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น และ 6) การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

นอกจากนี้ การดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งในการส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชน รวมถึงเด็กอัจฉริยะ เพื่อให้แสดงออกซึ่งศักยภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมต่อไป

2.7.2 เด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษ : เด็กพิการ

1) สถานการณ์และแนวโน้ม

จากการรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2560 พบว่า คนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและในวัยเรียน (แรกเกิด – 25 ปี) มีจำนวนทั้งสิ้น 72,641 คน โดยอยู่ในกลุ่มอายุ 6 - 12 ปี มากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 24,744 คน รองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุ 18 - 25 ปี จำนวน 22,461 คน กลุ่มอายุ 13 - 17 ปี จำนวน 17,058 คน กลุ่มอายุ 3 - 5 ปี จำนวน 6,729 กลุ่มอายุ 0 - 2 ปี 1,649 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนคนพิการเด็กและเยาวชนจำแนกตามช่วงอายุ

หน่วย : คน

อายุ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
0 - 2 ปี	923	726	1,649
3 - 5 ปี	3,935	2,794	6,729
6 - 12 ปี	15,775	8,969	24,744
13 - 17 ปี	11,193	5,865	17,058
18 - 25 ปี	15,130	7,331	22,461
รวม	46,956	25,685	72,641

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2560

สำหรับประเด็นเรื่องการศึกษาของคนพิการ พบว่า มีคนพิการที่ไม่ได้รับการศึกษา เนื่องจากอายุไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 1,909 คน อายุถึงเกณฑ์ แต่ไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 594,672 คน

คนพิการที่ได้รับการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 1,002,773 คน รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา จำนวน 137,134 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 25,677 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 16,978 คน ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2,494 คน และระดับอนุปริญญา จำนวน 1,026 คน

นอกจากนี้ จำนวนคนพิการที่ประกอบอาชีพ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 330,339 คน รองลงมาคือ ประกอบอาชีพ จำนวน 271,916 คน และไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากพิการมาก จำนวน 217,295 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา เนื่องจากอายุไม่ถึงเกณฑ์	1,909	0.11
อายุถึงเกณฑ์ แต่ไม่ได้รับการศึกษา	594,672	33.36
ประถมศึกษา	1,002,773	56.25
มัธยมศึกษา	137,134	7.69
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	25,677	1.44
อนุปริญญา	1,026	0.06
ปริญญาตรี	16,978	0.95
สูงกว่าปริญญาตรี	2,494	0.14
รวม	1,782,663	100.00

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2560

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนคนพิการจำแนกตามการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประกอบอาชีพ	271,916	33.18
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	330,339	40.31
ไม่ได้ประกอบอาชีพเนื่องจากพิการมาก	217,295	26.51
รวม	819,550	100.00

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2560

2) ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติในหลักการของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 – 2564 ดังนี้

1. ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการการดำเนินการตามแนวทางและมาตรการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2564 เพื่อขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. ให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี นำเสนอแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 - 2564 ให้คณะกรรมการเตรียมการยุทธศาสตร์ชาติทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมการยุทธศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

โดยแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 – 2564 กำหนดวิสัยทัศน์ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ซึ่งผลการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่

1) โครงการให้บริการสวัสดิการสังคมในสถาบันแก่คนพิการและบุคคลออทิสติก

เป็นการให้บริการสวัสดิการตามสิทธิขั้นพื้นฐานด้านปัจจัย 4 และกระบวนการของนักสังคมสงเคราะห์ด้านจิตวิทยา กายภาพบำบัด การบำบัดฟื้นฟู การอาชีพบำบัด การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การเสริมทักษะทางสังคม ทักษะในการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ตลอดจนสามารถช่วยเหลือตนเองให้สามารถกลับคืนสู่ครอบครัว ชุมชน และสังคม หรือปรับตัวให้อยู่กับสังคมแก่คนพิการในสถานคุ้มครองและพัฒนาคนพิการ จำนวน 9 แห่ง และศูนย์พัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก จำนวน 2 แห่ง รวมจำนวน 3,625 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2560)

2.8 เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดและเด็กในกระบวนการยุติธรรม

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติความหมายของเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดว่าหมายถึงเด็กที่ประพฤตินั้นไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อม หรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย เป็นเด็กที่ พระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็ก พ.ศ. 2546 มุ่งเน้นเพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพโดยการปกป้องดูแล พัฒนาและฟื้นฟูเด็กและครอบครัว ซึ่งอยู่ในสถานะที่จะต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2549 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด พ.ศ. 2549 คือ 1) **เด็กที่ประพฤตินั้นไม่สมควร** ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้คือ ประพฤติตนเกเรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการเล่น เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษ หรือของมีเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่าย หรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการณืค้าประเวณี หรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ประพฤติตนไปในทางชั่วร้ายหรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ ต่อต้านหรือท้าทายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้ และไม่เข้าเรียนในโรงเรียน หรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ 2) **เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี** ได้แก่ เด็กที่ประกอบอาชีพขพอทานหรือกระทำการส่อไปในทางขพอทาน โดยลำพังหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยงหรือส่งเสริม และประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี 3) **เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี** ได้แก่ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือบุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และ 4) **เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย** ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ดังต่อไปนี้ อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ หรือให้บริการทางเพศ เร่ร่อนไปตามสถานที่ต่าง ๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน และถูกทอดทิ้ง หรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

1) สถานการณ์และแนวโน้ม

สถานการณ์แนวโน้มการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เป็นปัญหาสังคมมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยเป็นความผิดที่เด็กเป็นผู้กระทำและถูกผู้อื่นกระทำ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด โดยผลการวิจัยของกรมสุขภาพจิตล่าสุด ในปี พ.ศ. 2558 การก่อคดีของเด็กและเยาวชน คือรูปแบบของการเจ็บป่วยทางจิตเวชที่ปะทุออกมาเป็นปัญหาสังคมที่เกิดมาจากความผิดปกติของตัวเด็กเอง การเลี้ยงดู และสภาพสังคม หากไม่ได้รับการดูแล เด็กจะก่อคดีอย่างซ้ำซาก เมื่อโตขึ้นจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพต่อต้านสังคม (Antisocial Personality Disorder) ซึ่งเป็นลักษณะของอาชญากรสังคม ทำผิดโดยไม่รู้สึกรู้ว่าผิด โทษคนอื่นว่าเป็นคนผิด เป็นที่มาของนิสัยฉ้อโกง ดังนั้นการส่งเสริม

ป้องกันปัญหาสารเสพติดและการกระทำผิดกฎหมายในเด็ก จำเป็นต้องเริ่มในระดับประถมศึกษาเพื่อป้องกันเด็กจากสารเสพติดและการออกจากระบบการศึกษาก่อนวัยอันควร

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก จำนวนเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำ ความผิด มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่จะพบว่าแนวโน้มความรุนแรงในการกระทำผิดมีความรุนแรง เพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในปี พ.ศ. 2560 ของสำนักงานวิจัยซูเปอร์โพล (SUPER Poll) จากการสนับสนุนของ สำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว สสส. ในโครงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม เยาวชนที่ตกเป็นข่าวหน้า 1 กับการเสพติด สู่แนวทางป้องกันแก้ไข กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนที่ตกเป็นข่าวในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนทำความผิด คือ การใช้สารเสพติด เช่น เหล้า บุหรี่ ยาบ้า ไอซ์ รวมทั้งเพื่อนชักชวน ทำตามเพื่อน เพราะอยากเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม อีกประการ คือครอบครัวไม่รู้วิธี ขาดทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก ทำให้เยาวชนไม่เห็นคุณค่าตัวเอง ขาดแรงจูงใจในการใช้ชีวิต สถาบันการศึกษากลายเป็นแหล่งบ่มเพาะความรุนแรง ไปจนถึงในส่วนของสังคมผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งมีนเมา ขาดความรับผิดชอบ มุ่งแต่ยอดขาย และสื่อมวลชนที่ปรุ้งแต่งข่าวให้หน้าติดตามจนเป็นการเสียมสอนให้ เด็กเยาวชนทำผิดรุนแรง⁸ ซึ่งสอดคล้องกับสถิติจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน จำแนกตามฐานความผิด พ.ศ. 2551 – 2560 พบว่าคดีที่มีจำนวนการกระทำความผิดสูงสุดในแต่ละปี คือความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ⁹ นอกจากนี้ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้านกาญจนาภิเษก ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ สาเหตุปัจจัยในการกระทำความผิดของเยาวชน จากการ ทำงานกับเด็กเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษกไว้ว่า “เหตุปัจจัยของการกระทำผิดของเยาวชนมีหลายส่วนด้วยกัน โดยเฉพาะความล้มเหลวของระบบการศึกษา อย่างคำว่า “เมื่อประตูโรงเรียนปิด ประตูคุกก็เปิด สำหรับเด็ก” เพราะสิ่งที่ติดมากับเด็กคือ ระบบที่ทำร้ายคน ความพ่ายแพ้ ความอ่อนแอ และเมื่อเด็กกระทำผิด ความจริง เป็นเพียงการก้าวผิดพลาด ซึ่งบางคนมีผลจากครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ขาดความอบอุ่นและการโอบกอด หรือเผชิญรับกับสถานการณ์การใช้ความรุนแรงจนเป็นความคุ้นชิน ดังนั้น เด็กที่กระทำผิดอาจมีสาเหตุจาก อารมณ์ชั่ววูบ และการติดคุก ก็ไม่ได้ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหา

สถิติข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีระบบการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พบว่า ในปี พ.ศ. 2560 มีเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด ซึ่งเป็นคดีรับใหม่จำนวนทั้งสิ้น 24,760 คน ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจาก ปี พ.ศ. 2559 หรือลดลงกว่าร้อยละ 15 และลดลงต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2558

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลคดีรับใหม่ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จำแนกตามเพศ

ปี พ.ศ.	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ไม่ระบุเพศ (คน)	รวม (คน)
2558	30,973	2,159	-	33,132
2559	27,092	2,201	-	29,293
2560	22,918	1,842	-	24,760

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2560

⁸ ไทยรัฐออนไลน์. 'ซูเปอร์โพล' เผยคน 90% เชื่อเยาวชนทำผิดตามภาพ-พาดหัวข่าว. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2561 จาก <https://www.thairath.co.th/content/967955>

⁹ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

เมื่อพิจารณาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวนทั้งสิ้น 23,120 คน พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 21,333 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 1,787 คน

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนยอดสะสมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ปี พ.ศ.	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ไม่ระบุเพศ (คน)	รวม (คน)
2558	28,453	2,084	-	30,537
2559	25,113	2,124	-	27,237
2560	21,333	1,787	-	23,120

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2560

สำหรับในปี พ.ศ. 2560 จำนวนคดีจำแนกตามอายุขณะกระทำความผิดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนอายุ 17 ปี มีการกระทำความผิดมากที่สุดจำนวนทั้งสิ้น 9,791 คดี รองลงมาคือ อายุ 16 ปี กระทำความผิดจำนวน 7,233 คดี อายุ 15 ปี กระทำความผิดจำนวน 4,430 คดี อายุ 14 ปี กระทำความผิดจำนวน 2,021 คดี อายุ 13 ปี กระทำความผิดจำนวน 841 คดี อายุ 12 ปี กระทำความผิดจำนวน 304 คดี อายุ 11 ปี กระทำความผิดจำนวน 98 คดี และอายุ 10 ปี กระทำความผิดจำนวน 30 คดี ตามลำดับ

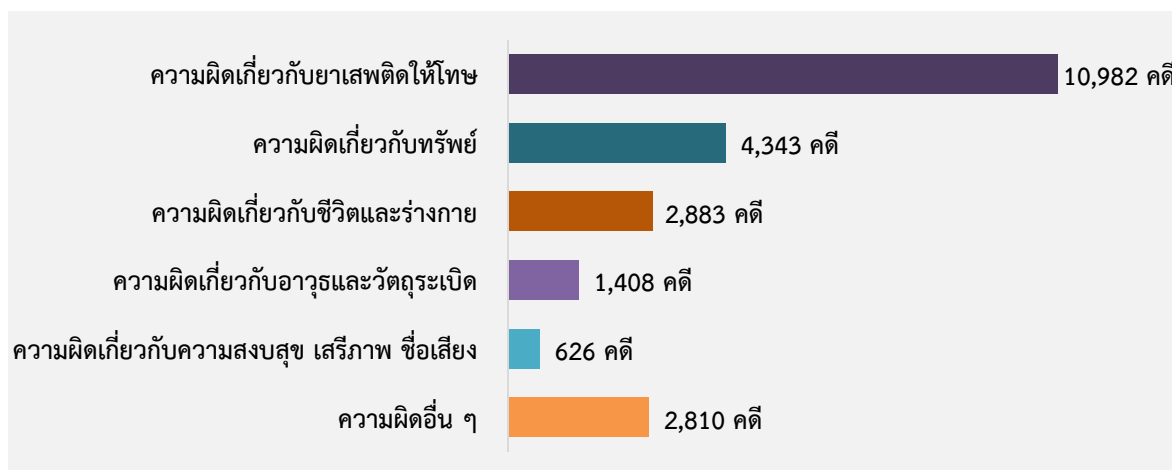
ตารางที่ 13 แสดงจำนวนคดีจำแนกตามอายุขณะกระทำความผิด

หน่วย: คดี

ปี พ.ศ.	อายุเกิน 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี					อายุเกิน 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี			อื่น ๆ	รวม
	10 ปี	11 ปี	12 ปี	13 ปี	14 ปี	15 ปี	16 ปี	17 ปี		
2558	38	97	344	1,070	2,821	5,897	9,345	13,484	36	33,132
2559	46	101	290	1,004	2,488	5,150	8,635	11,565	14	29,293
2560	30	98	303	841	2,021	4,430	7,233	9,791	13	24,760

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2560

เมื่อพิจารณาจำนวนคดีตามฐานความผิดประจำปีพ.ศ. 2560 พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ จำนวนทั้งสิ้น 10,982 คดี รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจำนวน 4,343 คดี ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายจำนวน 2,883 คดี ความผิดอื่น ๆ จำนวน 2,810 คดี ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด จำนวน 1,408 คดี และความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง จำนวน 626 คดี ตามลำดับ

ภาพที่ 30 แสดงจำนวนคดีจำแนกตามฐานความผิดประจำปี พ.ศ. 2560
ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2560

2) ผลการดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เนื่องจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก ได้แก่

1. พิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่นๆ
2. ดำเนินการด้านคดี ด้านการป้องกัน บำบัด แก้ไข พื้นฟู พัฒนาและสงเคราะห์ และติดตามประเมินผล
3. ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมและป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
4. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนากฎหมาย รูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน
5. พัฒนาการบริหารจัดการและบุคลากรด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ในปี พ.ศ. 2560 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงผลการดำเนินงานตามผลผลิต/ตัวชี้วัด

แผนงาน/ผลผลิต	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย/ หน่วยนับ	ผลการดำเนินงาน
1. เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้รับการป้องกันบำบัดแก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพ	จำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมดูแลตามคำสั่งศาล	5,000 ราย	9,455 ราย ร้อยละ 189.10
2. สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด	- ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีชมรม TO BE NUMBER ONE	51 แห่ง	95 แห่ง ร้อยละ 186.27
	- เด็กและเยาวชนได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด (ในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ)	7,000 ราย	8,444 ราย ร้อยละ 120.62
3. บำบัดรักษา ผู้เสพผู้ติดยาเสพติด	- การนำผู้เสพผู้ติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาของแต่ละระบบ	2,500 ราย	3,990 ราย ร้อยละ 159.60
4. สร้างปัญญา พัฒนาอาชีพ	- จำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมให้มิมีนิสัยรักการอ่านหรือได้รับการฝึกอาชีพที่มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน (ตัวชี้วัดใหม่ตามที่สำนักงบประมาณได้ให้ความเห็นชอบเปลี่ยนตัวชี้วัดใหม่ หนังสือ ที่ นร 0716/14311 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2560) ตัวชี้วัดเดิม คือ หน่วยงานมีสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและวิชาชีพที่ทันสมัย เป้าหมาย 52 แห่ง	300 ราย	547 ราย ร้อยละ 182.33
5. เพิ่มประสิทธิภาพการบำบัดทางจิตวิทยาในเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือปัญหาซับซ้อนรุนแรง	- จำนวนเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือปัญหาที่ซับซ้อนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตรงตามสภาพปัญหา (ค่าเป้าหมาย เปลี่ยนใหม่ตามที่สำนักงบประมาณได้ให้ความเห็นชอบเปลี่ยนตัวชี้วัดใหม่ตามหนังสือ ที่ นร 0716/14311 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2560) ค่าเป้าหมายเดิม คือ 274	1,350 ราย	1,901 ราย ร้อยละ 140.81
6. เด็ก เยาวชน และผู้เยาว์ได้รับการคุ้มครองและปฏิบัติตามมาตรฐาน	- จำนวนเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการควบคุมดูแลของสถานพินิจฯ	37,000 ราย	1,901 ราย ร้อยละ 140.81
7. เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาพฤตินิสัย	- จำนวนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการควบคุมและฝึกอบรม	11,000 ราย	10,210 ราย ร้อยละ 92.81
	- เด็กและเยาวชนที่หลบหนีจากสถานควบคุมได้สำเร็จต่อปี ไม่เกิน	0.05	0.57 ร้อยละ 0.52

ตารางที่ 14 (ต่อ) แสดงผลการดำเนินงานตามผลผลิต/ตัวชี้วัด

	- ร้อยละของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังพ้นโทษ ไม่เกิน	0.34	1.32 ร้อยละ 0.98
	- เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่น้อยกว่า ร้อยละ	70	90.97 ร้อยละ 20.97
8. กระบวนการยุติธรรมทางเลือกเพื่อสร้างความสมานฉันท์ในสังคม	- จำนวนผู้แทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม	330 ราย	1,645 ราย ร้อยละ 498.48

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2560

ส่วนที่ 3

การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การศึกษาการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน ในปี 2560 ดำเนินการศึกษากรณีสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ซึ่งมุ่งศึกษาในประเด็น 1) ผลงานความก้าวหน้าของสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่าง ๆ ความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน และสภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 2) เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และ 3) การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียน และเวทีนานาชาติ

3.1 กรณีสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

1) ผลงานความก้าวหน้าของสภาเด็กและเยาวชนระดับต่างๆ

การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้สภาเด็กและเยาวชน ได้ดำเนินการในระดับจังหวัดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยนำร่องในพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย สดุด สุรินทร์ และปราจีนบุรี และในปี พ.ศ. 2548 ดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ในระดับจังหวัด แต่ยังไม่มีความหมายรองรับ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2550 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ระดับอำเภอ จำนวน 878 แห่ง ระดับจังหวัด จำนวน 77 แห่ง และระดับชาติ ทั้งนี้ ในการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ให้แก่เด็กและเยาวชน เป็นกลไกของเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายที่มีโครงสร้างเชื่อมโยงกันทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ โดยภาครัฐมุ่งให้ความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมกับเด็กและเยาวชนในการดำเนินการพัฒนา เสริมสร้างบทบาทและกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และท้องถิ่นอย่างทั่วถึง รวมทั้งร่วมป้องกัน แก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่พร้อมจะเป็นพลังที่ยั่งยืนในการพัฒนาประเทศต่อไป

ในปี พ.ศ. 2560 มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ณ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2560 โดยมาตรา 10 ในวาระเริ่มแรก ให้มีการดำเนินการโดย 1) ให้มีสภาเด็กและเยาวชนตำบลหรือสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล ตามมาตรา 22 ให้แล้วเสร็จภายใน 120 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ 2) ให้มีสภาเด็กและเยาวชนเขตตามมาตรา 24 ให้แล้วเสร็จภายใน 150 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และ 3) ให้มีสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครตามมาตรา 28 ให้แล้วเสร็จภายใน 180 วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และกำหนดให้มีคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษยร์ักษาการตามพระราชบัญญัติ¹⁰ ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล รวมทั้งให้กรุงเทพมหานครส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน การจัดให้มีและดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนเขต และสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ตลอดจน ให้กรมกิจการเด็กและเยาวชนส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดตั้ง และการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ¹¹

โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมเด็กและเยาวชนแห่งชาติ เห็นชอบมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล/เทศบาล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และมอบหมายให้กรุงเทพมหานคร ร่วมกับ พม. ดำเนินการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนเขต และสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

แนวทางการดำเนินงาน มอบหมายให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่สำหรับการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล ตามมาตรา 22 โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการโดยใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ และสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มท. กรุงเทพมหานคร และกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ติดตามประเมินผลการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนฯ และรายงานผลต่อกรมกิจการเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ การจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละระดับมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1) สภาเด็กและเยาวชนตำบลหรือสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล ในพระราชบัญญัติกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล จัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล แล้วแต่กรณี ซึ่งสมาชิกประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลนั้น

เพื่อให้การดำเนินงานมีเอกภาพ จึงกำหนดให้มีคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบลหรือคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล ประกอบด้วย ประธานสภา และผู้บริหารอีกไม่เกิน 20 คน ให้มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสภาเด็กและเยาวชนและปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้การดำเนินงานต้องให้ความสำคัญผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส นอกจากนี้ กำหนดให้นายอำเภอ เป็นที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน และให้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็กและ

¹⁰ มติชนออนไลน์. ผุด 'สภาเด็ก-เยาวชน' 7,775 ตำบลทั่วประเทศ 'เวที ปชต.' คนรุ่นใหม่. สืบค้นเมื่อ 29 ตุลาคม 2560 จาก https://www.matichon.co.th/local/news_599155

¹¹¹¹ กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (ม.ป.ป.). แนวทางการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการเด็กและเยาวชน.

เยาวชน จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล แล้วแต่กรณี ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้แทนบ้านพักเด็กและครอบครัว ในแต่ละจังหวัด ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้แทนสถานศึกษา ผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลนั้น และผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมที่มีกิจกรรมหรือผลงาน เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนตำบลหรือ คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลเสนอ

1.2) สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สมาชิกประกอบด้วย คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนตำบล และ คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล ที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอนั้น

เพื่อให้การดำเนินงานมีเอกภาพ จึงกำหนดให้มีคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนอำเภอและคณะ บริหารสภาเด็กและเยาวชนเขต ประกอบด้วย ประธานสภา และผู้บริหารอีกไม่เกิน 20 คน ให้นายอำเภอหรือ ผู้อำนวยการเขต เป็นที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน และให้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็ก และเยาวชนอำเภอหรือคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเขต แล้วแต่กรณี จากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัด หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวในแต่ละจังหวัด ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้แทนสถานศึกษา ผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหรือเขตในกรุงเทพมหานครและผู้แทนองค์กรภาค ประชาสังคมที่มีกิจกรรมหรือผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่คณะบริหารสภา เด็กและเยาวชนอำเภอหรือคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนเขตเสนอ

1.3) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สมาชิกประกอบด้วยประธานสภาเด็กและเยาวชนอำเภอทุกอำเภอ และผู้แทนจากคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนอำเภอแต่ละอำเภอ อำเภอละ 4 คน

เพื่อให้การดำเนินงานมีเอกภาพ จึงกำหนดให้มีคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ประกอบด้วย ประธานสภา และผู้บริหารอีกไม่เกิน 20 คน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน จังหวัด ให้มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด และปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนด แนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็กและ เยาวชนจังหวัด และให้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด จากพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นายกองค์การบริหารส่วน จังหวัด หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวในแต่ละจังหวัด ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็ก และเยาวชน และผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมที่มีกิจกรรมหรือผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเสนอ

1.4) สภาเด็กและเยาวชนเขตในกรุงเทพมหานคร สมาชิกประกอบด้วยเด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขต พื้นที่กรุงเทพมหานครแต่ละเขตนั้น ซึ่งสมาชิกประกอบด้วย ประธานสภาเด็กและเยาวชนเขตจากทุกเขตใน กรุงเทพมหานคร และผู้แทนกลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย (ก) ผู้แทนจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่

กรุงเทพมหานคร ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ระดับละ 11 คน (ข) ผู้แทนเด็กและเยาวชน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้ลงทะเบียนไว้ตามระเบียบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด โดยคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มเด็กและเยาวชน จำนวน 12 คน ซึ่งต้องมาจากแต่ละกลุ่มอย่างน้อยกลุ่มละ 1 คน ทั้งนี้ การคัดเลือกสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครให้คำนึงถึงผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสด้วย

เพื่อให้การดำเนินงานมีเอกภาพ จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยประธานสภา 1 คน และผู้บริหารอีกไม่เกิน 20 คน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ให้มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสภาเด็กและเยาวชน และปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครและให้แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร จากผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้แทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน ผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน และผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมที่มีกิจกรรมหรือผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครเสนอ

1.5) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย สมาชิกประกอบด้วย ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดจากทุกจังหวัด ประธานสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนเด็กและเยาวชน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้ลงทะเบียนไว้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส จำนวน 38 คน

กำหนดให้มีคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ประธานสภา และผู้บริหารอีกไม่เกิน 25 คน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ให้มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และเสนอแผนงานหรือแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ ต่อกรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ รวมทั้งเป็นผู้แทน หรือเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้แทนเด็กและเยาวชนของประเทศในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ตลอดจนดำเนินการอื่นที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนี้ ในการดำเนินงานกำหนดให้คณะกรรมการแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยจากผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน ผู้แทนหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน และผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคมที่มีกิจกรรมหรือผลงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยเสนอ

สำหรับอำนาจหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางประสานงานเพื่อดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริม

สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กหรือเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ให้ความเห็นในการกำหนดแนวทาง นโยบาย แผนงาน และงบประมาณของหน่วยงานของรัฐเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ หรือประเมินเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และข้อมูลที่ถูกลงส่งต่อมายังสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน เสนอความเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน จัดทำประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ โดยให้คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยเป็นผู้เสนอ นอกจากนี้ สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยต้องจัดให้มีการประชุมสามัญอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 กำหนดให้สภาเด็กและเยาวชนในแต่ละระดับ มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานระหว่างสภาเด็กและเยาวชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา อาชีพและวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กหรือเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรม รวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะ หรือประเมินเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ เพื่อส่งต่อข้อมูลดังกล่าวให้กับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เสนอความเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนรวมทั้งการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ เสนอแนะและให้ความเห็นต่อสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ โดยให้คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดหรือคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานครแล้วแต่กรณี เป็นผู้เสนอ ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับข้อบังคับของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

2) ความสำเร็จ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

2.1) ความสำเร็จในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์ความสำเร็จของการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ในประเด็นผลสัมฤทธิ์ (Result) ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งพิจารณาการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายด้านผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

สำหรับความสำเร็จด้านผลผลิต (Output) คือ เกิดองค์กรเด็กและเยาวชนในรูปแบบสภาเด็กและเยาวชนในทุกๆระดับ ซึ่งการดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ตามที่กฎหมายกำหนด ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. 2560 กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการ

ปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน ตามการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ณ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ให้มีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล จำนวน 7,775 แห่ง และสภาเด็กและเยาวชน เขต และกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2560 เป้าหมายการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน จำนวนรวมทั้งสิ้น 8,781 แห่ง โดยสามารถดำเนินการจัดตั้งจำนวนรวมทั้งสิ้น 8,781 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของเป้าหมาย มีรายละเอียด (ดังตารางที่ 14)

ตารางที่ 15 แสดงผลการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับต่างๆ

ระดับ	เป้าหมาย	ดำเนินการจัดตั้ง	ระยะเวลา	ความสำเร็จในการจัดตั้งสภา
สภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล	7,775 แห่ง	7,775 แห่ง	จัดให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (11 ต.ค. 2560)	จัดแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ	878 แห่ง	878 แห่ง	จัดให้แล้วเสร็จภายใน 150 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (10 พ.ย. 2560)	จัดแล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด	76 แห่ง	50 แห่ง	จัดให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (10 ธ.ค. 2560)	ดำเนินการคัดเลือกวันที่ 4 พฤษภาคม 2560
สภาเด็กและเยาวชนเขต	50 แห่ง	50 แห่ง	จัดให้แล้วเสร็จภายใน 150 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (10 พ.ย. 2560)	
สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร	1 แห่ง	1 เขต	จัดให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (10 ธ.ค. 2560)	ดำเนินการคัดเลือกในเดือนธันวาคม
สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย	1 แห่ง	1 แห่ง	จัดให้แล้วเสร็จภายใน 180 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ (10 ธ.ค. 2560)	ดำเนินการคัดเลือกในเดือนธันวาคม

ที่มา : ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2560)

ส่วนผลสำเร็จด้านผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560 นั้น การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญหนึ่งเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยภาครัฐให้ความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน มุ่งเน้นการสร้างการ

มีส่วนร่วมกับเด็กและเยาวชนในการดำเนินการพัฒนา เสริมสร้างบทบาทและกระบวนการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ซึ่งการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชน ในทุกระดับทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเยาวชนในพื้นที่ ในการประสานกลุ่มต่าง ๆ ภายในพื้นที่จังหวัด รวบรวม สังเคราะห์ ปัญหาความต้องการเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ รวมทั้งทำหน้าที่ในการเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกลุ่มเยาวชนในการปฏิบัติภารกิจร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและท้องถิ่น โดยมุ่งให้ความสำคัญต่อการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่การเรียนรู้ในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและสมาชิกในชุมชน รวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมส่วนรวมให้เกิดขึ้นแก่เด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมผ่านสภาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560 เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการพัฒนาความสามารถและศักยภาพทางสติปัญญา อารมณ์และสังคม และด้านสุขภาพ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองต่อไป โดยมีรูปแบบการดำเนินการที่หลากหลาย ได้แก่ โครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ เช่น กิจกรรมในโรงเรียน กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ภายในชุมชน เช่น ทำความสะอาดลานวัด สวนสาธารณะ เป็นต้น การจัดอบรมแกนนำเยาวชนเพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ในประเด็นต่าง ๆ เช่น เอดส์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การฝึกภาวะผู้นำ/อบรมสร้างทีมงาน การป้องกันยาเสพติด เหล้า บุหรี่ การพนัน และอบายมุขต่างๆ โครงการพัฒนา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมเข้าค่าย เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ด้านต่างๆ เช่น ค่ายเยาวชน ค่ายอาสาพัฒนา และค่ายวิชาการ การมีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นต้น

จากรูปแบบการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ส่งผลต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ แก่เด็กและเยาวชน สามารถลดปัญหาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมมุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพ ทักษะความรู้ ภาวะผู้นำ การแสดงออก/แสดงความคิดเห็น การดำเนินชีวิตในระบอบประชาธิปไตย ทักษะการใช้ชีวิต การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งก่อให้เกิดความสามัคคี รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น โดยส่งผลให้สามารถลดปัญหาของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้

นอกจากนี้ ในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของสภาเด็กและเยาวชน มีกระบวนการโดยคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน ทำการศึกษา รวบรวมวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ จัดประชุมเพื่อวางแผนจัดทำโครงการ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลให้คำปรึกษา รวมถึงพิจารณาสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการโครงการ ซึ่งงบประมาณจะได้รับจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระบวนการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดทักษะ การเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ รวมทั้งการเขียนโครงการ การบริหารจัดการโครงการ เป็นต้น นอกจากนี้ ในการดำเนินการมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อให้เกิดลักษณะการบูรณาการการทำงานร่วมกันในพื้นที่

สำหรับผลงานการดำเนินโครงการ/กิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ในปี พ.ศ. 2560 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 16 การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

สภาเด็กและเยาวชน	โครงการ	เป้าหมาย
ภาคเหนือ		
1) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	เสริมสร้างทักษะชีวิตและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงใหม่	1) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กลุ่มเด็กชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มเด็กและเยาวชนชาติพันธุ์
2) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดตาก	เด็กและเยาวชนไม่เข้าใจ หรือครอบครัวไม่เข้าใจ	1) เพื่อให้เยาวชนและครอบครัวสามารถเข้าใจ เปิดใจ ยอมรับ ในสิ่งที่เยาวชนเป็นหรือครอบครัวต้องการ 2) หาจุดกึ่งกลางให้กับเด็ก เยาวชน และครอบครัว 3) ให้ครอบครัวเป็นที่ปรึกษาแรกเมื่อเด็กและเยาวชนประสบปัญหา
3) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพะเยา	สายใยครอบครัว	1) เพื่อพัฒนาครอบครัวทุกครอบครัวให้เป็นครอบครัวเข้มแข็ง 2) เพื่อสร้างความรักความสัมพันธ์ 3) ความอบอุ่นและศักยภาพที่มั่นคงเกิดขึ้นในครอบครัว 4) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกันก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
4) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพิษณุโลก	ครอบครัวสร้างสุข	1) เพื่อเป็นการสร้างกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวให้เกิดความรักความสัมพันธ์ 2) เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทัศนคติกันในครอบครัวและระหว่างครอบครัว 3) เกิดทัศนคติใหม่ ภาษาใหม่ ในสังคมที่ครอบครัวสามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง 4) ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันในการแก้ไขปัญหา
5) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	ลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของเด็กและเยาวชน	1) เพื่อลดความรุนแรงที่มีในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและปัญหาด้านความรุนแรงในครอบครัวที่มีแนวโน้มนำไปสู่อันตรายต่อเด็กและเยาวชน
6) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	เยาวชนยุคใหม่ใส่ใจสถาบันครอบครัว	1) เพื่อให้เกิดแกนนำเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นในด้านการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว 2) สร้างกลุ่มเครือข่ายหรือแกนนำ ในกลุ่มเด็กและเยาวชนชาติพันธุ์ 3) พัฒนากลุ่มเด็กและเยาวชนชาติพันธุ์ ให้มีศักยภาพในบทบาทหน้าที่ของเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 16 (ต่อ) การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

7) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุตรดิตถ์	ครอบครัวสร้างสุข	1) เพื่อสร้างความรักความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยมีครอบครัวในตัวเองและครอบครัวในชุมชนมาร่วมกิจกรรมครั้งนี้ด้วย 2) ครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ บทบาทในครอบครัว
8) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุทัยธานี	สานฝันปันความรู้	1) เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว 2) สร้างความหวังและแรงบันดาลใจแก่เด็กที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม 3) สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานที่ตนเองควรจะได้รับ
9) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่	จวนกันกิน ปากันแอมว่ ครอบครัวเฮาสุขสันต์	1) เพื่อให้ครอบครัวใช้เวลาว่างทำกิจกรรมร่วมกัน 2) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งในครอบครัว 3) เพื่อลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในครอบครัว
10) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดน่าน	ค่ายครอบครัวสานรักสานสัมพันธ์	1) สนับสนุนให้มีการแก้ไขและลดปัญหาครอบครัวในพื้นที่จังหวัดน่าน 2) เสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็กและเยาวชนในจังหวัดน่าน 3) เสริมสร้างและสนับสนุนให้เกิดแกนนำครอบครัวตัวอย่างใน 15 อำเภอของจังหวัดน่าน 4) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีเครือข่ายครอบครัวในทุกระดับพื้นที่ของจังหวัดน่าน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
11) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกาฬสินธุ์	ตุ้มโฮม กินเข้า ว่างัน สานสัมพันธ์ครอบครัวในชุมชนสร้างสุขเพื่อสุขภาพ	1) เพื่อส่งเสริมให้ครอบครัวในชุมชนมีสัมพันธ์ภาพที่ดี และลดความรุนแรงในเด็กเล็กสร้างสุขในชุมชน 2) เพื่อสร้างเวทีให้คนในครอบครัวมีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดูแลสุขภาพกาย สุขภาพจิต 3) เพื่อให้คนในครอบครัวรู้จักรับผิดชอบและบทบาทหน้าที่ของตนสามารถฝึกกำลังเป็นพลัง สร้างคนในพื้นที่ให้มีสุขภาพที่แข็งแรง
12) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ	สานไม้ไผ่ สานสายใยครอบครัว	1) เพื่อให้เด็ก เยาวชนและครอบครัวได้มีอาชีพที่ยั่งยืน 2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้สืบสานประเพณีท้องถิ่น 3) เพื่อให้ครอบครัวได้มีกิจกรรมที่สานสัมพันธ์ภายในครอบครัว
13) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม	ศาสตร์ศิลป์ถิ่นนครพนม	1) สร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้เด็กเยาวชนในชุมชน โรงเรียน ได้ตระหนักถึงวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้านอันเป็นมรดกของชาติ

ตารางที่ 16 (ต่อ) การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

14) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์	กั้นรั้วภัยในวัยรุ่น สานสายใยในครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อให้ครอบครัวมีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาภายในครอบครัวของตนเอง 2) เพื่อให้ครอบครัว พ่อ แม่ ลูก ได้ใช้เวลาด้วยกันอย่างมีคุณภาพ 3) เพื่อให้ พ่อ แม่ ได้รู้จักปัญหาที่ใกล้ตัวลูก เช่น ปัญหายาเสพติด และนำไปสู่การป้องกัน แก้ไขปัญหาวัยรุ่นในครอบครัว
15) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมหาสารคาม	ส่งเสริมอาชีพระหว่างเรียนแก่เด็กและเยาวชน	<ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อศึกษานโยบายมาตรการ กลไก และการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ 2) เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ 3) เพื่อให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการประกอบอาชีพ 4) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจไปประกอบอาชีพอันก่อให้เกิดรายได้ต่อไป
16) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดมุกดาหาร	เสวนาภูไท 3 วัย ฮักแพงแบ่งปัน	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมให้คนในชุมชนทั้ง 3 วัย คือ ผู้สูงอายุ ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน ได้พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ระหว่างวัย
17) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดยโสธร	สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดยโสธร ห่วงใยปัญหาสถานการณ์ครอบครัว	<ol style="list-style-type: none"> 1) สามารถติดตามสถานการณ์ในครอบครัว 2) ส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) ติดตามความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
18) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด	ร้อยเอ็ด เมืองสื่อสร้างสรรค์	<ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อสร้างแกนนำเด็กและเยาวชนในการเผยแพร่องค์ความรู้ต่อการบริโภคสื่อที่ถูกต้อง และเหมาะสม 2) เพื่อสร้างพื้นที่สื่อสร้างสรรค์ทางกายภาพ
19) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเลย	สื่อสร้างสรรค์ความฝันของเด็กไทยเลย	<ol style="list-style-type: none"> 1) เด็กและเยาวชนมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้วิเคราะห์เฝ้าระวังและผลิตสื่อได้
20) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสกลนคร	นักข่าวตัวจิ๋ว	<ol style="list-style-type: none"> 1) เด็กและเยาวชนเข้าร่วมอบรม การจัดรายการวิทยุและการจัดรายการถ่ายทอดสดทางเฟสบุ๊ก 2) เด็กและเยาวชนมีทักษะในการคิด และการสื่อสารในรูปแบบการจัดรายการวิทยุ และถ่ายทอดสดทางเฟสบุ๊ก
21) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองคาย	เสริมสร้างทักษะชีวิต ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	<ol style="list-style-type: none"> 1) ครอบครัวเป้าหมายได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันมีการสร้างเสริมความรักความเอาใจใส่ และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 16 (ต่อ) การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

22) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดหนองบัวลำภู	จูงแขนลูกจูงแขนหลานเข้าวัดฟังธรรม	1) อยากรให้เด็กและผู้ปกครองทำกิจกรรมกันมากขึ้น 2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีกิจกรรมในเวลาว่างให้เกิดประโยชน์ 3) เพื่อให้เด็กและเยาวชนและผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
23) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอำนาจเจริญ	ผู้ปกครองสร้างลูก เด็กและเยาวชนสร้างชาติ	1) เด็กและเยาวชนพร้อมผู้ปกครองที่ครอบครัวอยู่ในกลุ่มเสี่ยง จำนวน 50 ครอบครัว ประกอบด้วย ผู้ปกครองครัวเรือนละ 1 คน รวม 50 คน เด็กและเยาวชนครัวเรือนละ 1 คน รวม 50 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน
24) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี	ส่งเสริมอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	1) เพื่อให้เยาวชนรู้จักช่วยเหลือตนเองครอบครัว 2) เพื่อให้เยาวชนรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า 3) เพื่อให้เยาวชนรู้จักออมและมีวินัยในการใช้จ่าย 4) เพื่อให้เยาวชนรู้จักปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข
25) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี	รักเหนือรักครอบครัวสัมพันธ์	1) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นการใช้ “เวลา” อยู่ร่วมกันมากขึ้นและเป็นการแสดงความรักความอบอุ่นต่อกัน 2) เพื่อให้ชุมชนสังคมสภาพแวดล้อมรอบข้างครอบครัวเข้าใจรับฟังปัญหา ของเด็กและเยาวชนในชุมชนรวมทั้งให้คำปรึกษาได้ในทุกๆ เรื่อง
ภาคกลาง		
26) สภาเด็กและเยาวชนภาคกลาง	เสริมสร้างทักษะการพัฒนาเด็กและเยาวชน	1) เพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี 2) เพื่อให้เกิดเครือข่ายแกนนำเด็กและเยาวชนสู่กิจกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่ 2) เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการทำงานอย่างเป็นระบบและรู้จักวางแผนร่วมกัน
27) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดจันทบุรี	ส่งเสริมความเข้มแข็งสำหรับครอบครัว กิจกรรม ครอบครัวพอเพียง ตามวิถีพอเพียง	1) ให้ครอบครัว มาเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีการ เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
28) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา	ครอบครัวอบอุ่น เพิ่มพูนสายใยรัก	1) พัฒนาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น 2) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวเพื่อให้สามารถดำเนินงานของชุมชนให้เป็นแรงผลักดันต่อความเข้มแข็งของส่วนร่วม

ตารางที่ 16 (ต่อ) การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

29) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี	เชื่อมความสัมพันธ์ สร้างสัมพันธ์ภาพครอบครัวให้อบอุ่น	1) เพื่อสร้างความรักความเข้าใจและสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว 2) เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว 3) เพื่อเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิก ครอบครัว และปลูกฝังวิถีการดำเนินชีวิตที่ดี
30) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดตราด	พลังทีมวัยใส ใสใจเพศศึกษา	1) เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศยุคได้ ไม่ใช่เรื่องน่าอายและไม่ใช่อะไรที่ควรกลัว 2) เพื่อปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกให้กับนักเรียนชั้นประถมให้ใส่ใจในการเรียน เพราะตนเองยังอยู่ในวัยเรียนและยังไม่พร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์ 3) เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นเด็กดีของพ่อ แม่ ครู อาจารย์และทำความดีเพื่อสังคมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
31) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม	ครอบครัวสร้างสรรค์ สรรค์สร้างกิจกรรม	1) เป้าหมายเกิดครอบครัวตัวอย่างที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีและเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในจังหวัดนครปฐม
32) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครนายก	ครอบครัวอบอุ่นสู่สังคมเข้มแข็ง	1) เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความรักความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวและเกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
33) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี	ครอบครัวอบอุ่น	1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาทางด้านครอบครัวได้เข้ามาอบรมโครงการกับผู้ปกครอง
34) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี	สามวัย สามใจ ครอบครัว	1) ให้ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุที่ถูกต้อง
35) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปราจีนบุรี	ค่ายครอบครัวสุขสันต์ สามฝัน ปันสุข	1) เพื่อให้ครอบครัวมีสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัวที่ดีขึ้น 2) เพื่อให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ 3) เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม 4) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในครอบครัว
36) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง	ครอบครัวเข้มแข็ง	1) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีในครอบครัว 2) เพื่อป้องกันและแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว 3) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในครอบครัว

ตารางที่ 16 (ต่อ) การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

37) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดราชบุรี	คนในบ้านสดใส เปิดใจรับฟัง ครอบครัวสุข สรรค์ อบอุ่นหัวใจ	1) เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีของครอบครัว 2) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว 3) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
38) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดลพบุรี	สานสัมพันธ์ครอบครัวอบอุ่น	1) เพื่อให้สมาชิกในครอบครัว ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว 2) สร้างความรัก ความตั้งใจ ในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
39) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ	ปลูกป่าสร้างความสามัคคีเพื่ออนุรักษ์ ทรัพยากรชายฝั่ง	1) เพื่อเพิ่มความสามัคคีของเด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) เพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยการปลูกป่าป้องกันชายฝั่ง
40) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรสงคราม	ศึกษาดูงานเมืองสมุทรสงคราม	1) เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้วิถีชีวิตคนในชุมชนและเศรษฐกิจพอเพียง
ภาคใต้		
41) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดกระบี่	ครอบครัวต้นแบบ	1) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดปัญหาความยากจนในครอบครัว
42) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดตรัง	ลดอคติ เพิ่มความรู้ นำสู่การสร้างอาชีพ	1) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างครอบครัวที่มีรายได้น้อยกับครอบครัวที่มีรายได้สูง 2) เพื่อให้ครอบครัวที่มีรายได้น้อยสามารถลืมตาอ้าปากเองได้โดยใช้ความรู้จากการฝึกอาชีพ ในชุมชน 3) ให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้น้อยมีความรู้ด้านวิชาชีพ รวมทั้งมีต้นทุน ในการประกอบอาชีพในภายภาคหน้า 4) เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนต่อวิชาชีพชุมชน
43) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนครศรีธรรมราช	Product แก้งจน (1 อำเภอ 1 ของดี)	1) ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนแหล่งพื้นที่ให้เกิดเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว 2) ให้ครอบครัวสนับสนุนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนเสมือนนโยบาย รัฐบาลลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ 3) ให้สถานศึกษาเพิ่มหลักสูตรทักษะชีวิต ทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ 4) ให้สถานศึกษามีนโยบายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และมีระบบติดตามพร้อมประเมินผล
44) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดนราธิวาส	ครอบครัวต้นแบบ	1) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างพ่อ แม่ และลูก 2) เพื่อสร้างความอบอุ่นให้กันและกัน ไม่ให้เกิดปัญหาต่างๆ

ตารางที่ 16 (ต่อ) การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ ประจำปี พ.ศ. 2560

45) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี	เสริมสร้างอาชีพ	1) เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านอาชีพให้กับเด็กและเยาวชน 2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีรายได้เสริมระหว่างเรียน 3) เด็กและเยาวชนสามารถเผยแพร่อาชีพสู่ชุมชนและครอบครัว
46) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพังงา	ครอบครัวต้นแบบ	1) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดปัญหาความยากจนในครอบครัว
47) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพัทลุง	ครอบครัวต้นแบบ	1) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดปัญหาความยากจนในครอบครัว
48) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดภูเก็ต	GIVE	1) ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนศูนย์เรียนรู้ของชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว 2) ให้ครอบครัวสนับสนุนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนเสมือนนโยบายรัฐบาล ลดเวลาเรียนเพิ่มวิชา 3) ให้สถานศึกษาเพิ่มหลักสูตรทักษะชีวิต ทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ 4) ให้สถานศึกษามีนโยบายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และมีระบบติดตามประเมินผล
49) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดยะลา	พัฒนาทักษะอาชีพ และการออมเงินเพื่ออนาคต	1) สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกอาชีพ และประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียนได้ 2) เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ด้านทักษะการฝึกอาชีพที่หลากหลายให้แก่เด็กและเยาวชน 3) เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักการออมเงินอย่างสม่ำเสมอ
50) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดระนอง	ครอบครัวต้นแบบ	1) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดปัญหาความยากจนในครอบครัว
51) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	ล้อมรั้วด้วยรัก	1) มีครอบครัวตัวอย่างเพิ่มขึ้นทุกๆ 1 เดือน อย่างน้อย 2 หลังคาเรือน 2) มีศูนย์บริการและเรียนรู้เกิดขึ้นเดือนละ 1 ชุมชน
52) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสตูล	ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้เกิดรายได้	1) ลดปัญหาความยากจนในครอบครัว 2) ส่งเสริมความรู้ด้านทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนในแต่ละชุมชนให้ตรงตามบริบทของพื้นที่
53) สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสุราษฎร์ธานี	เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดปัญหาความยากจนในครอบครัว	1) เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและลดปัญหาความยากจนในครอบครัว

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2560

2.2) ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

จากการศึกษา ทบทวนผลการดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชนที่ดำเนินการในปี พ.ศ. 2560 พบว่าในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนผ่านสภาเด็กและเยาวชน ประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าพอสมควร อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่ต้องประสบปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการของสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) รูปแบบการบริหารจัดการ

การดำเนินการโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่ผ่านสภาเด็กและเยาวชน ให้ความสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมจากเด็กและเยาวชนในพื้นที่ แต่ในทางปฏิบัติ พบว่าในบางพื้นที่กำหนดงานโครงการ/กิจกรรม (events) โดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแล การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนมีค่อนข้างน้อย ส่งผลต่อความเชื่อเชิงหลักการของการทำงานร่วมกัน ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ

(2) การสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนผ่านสภาเด็กและเยาวชน ในบางพื้นที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในขอบเขตจำกัด ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร การดำเนินกิจกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ต้องประสบปัญหาการขาดการบูรณาการแผนงานเกี่ยวกับเด็ก ทั้งในด้านภารกิจ บุคลากร และงบประมาณ ทั้งจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งส่งผลต่อการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน

(3) การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

เนื่องจากกิจกรรมโดยส่วนใหญ่ต้องใช้ระยะเวลาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเรียนของเด็ก ทำให้ได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมจากเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย รวมทั้งไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาในบางพื้นที่

(4) งบประมาณ

เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณโดยส่วนใหญ่มาจากการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติพบว่ามีข้อจำกัด เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรง ทั้งนี้ เมื่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณให้สภาเด็กและเยาวชนดำเนินการโครงการ/ กิจกรรม แล้ว แต่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ตรวจสอบ ในประเด็นความไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กร จึงส่งผลให้ถูกเรียกเงินคืน ดังนั้น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดหลายแห่งไม่สามารถดำเนินโครงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนทั้งด้านการศึกษาและกีฬาได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าในบางพื้นที่ต้องประสบกับปัญหางบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

(5) ด้านบุคลากร/ เจ้าหน้าที่

คณะกรรมการบริหารของสภาเด็กและเยาวชน บางส่วนยังขาดภาวะผู้นำ และทักษะด้านการบริหารจัดการและการประสานงาน จึงทำให้มีการเปลี่ยนตัวคณะกรรมการบ่อย รวมทั้งบางคนไม่สามารถ

ปฏิบัติการกิจได้ทุกครั้ง เนื่องจากติดภารกิจด้านการเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน ทำให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินของสภาเด็กและเยาวชน

(6) ด้านสถานที่การดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ในบางพื้นที่ต้องประสบปัญหาด้านสถานที่ ทั้งในส่วนของที่ตั้งองค์กร และสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรม

(7) การรับรู้สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยยังไม่เป็นที่รับรู้ของสังคมในวงกว้าง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลมีค่อนข้างน้อย ผลงานไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

3) สภาเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชนจัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีองค์กรกลางสำหรับเด็กและเยาวชนในระดับต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเยาวชนประสานกลุ่มต่าง ๆ ภายในจังหวัด เพื่อรวบรวมปัญหาและความต้องการในการพัฒนา และขอเสนอในการพัฒนาเยาวชนเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงเครือข่ายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ซึ่งปัจจุบันได้ผลักดันให้เกิดโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างการมีส่วนร่วมจากเด็กและเยาวชน รวมทั้งสมาชิกในชุมชน ครอบคลุมทั่วประเทศ ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน ในการเป็นองค์กร (1) ประสานงานในระหว่างสภาเด็กและเยาวชนแต่ละระดับ (2) ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (3) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน (4) ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกตามวัยต่อสภาเด็กและเยาวชนในระดับถัดไป/หน่วยงาน/คณะกรรมการ กตยช. เพื่อร่วมกำหนดแนวนโยบาย แผนงาน งบประมาณของต่อหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน (5) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ และ (6) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยจัดทำประมวลจริยธรรม

การมีส่วนร่วมของสภาเด็กและเยาวชน ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน จะดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน ในแต่ละระดับ ทั้งในด้านการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ทั้งนี้ ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของสภาเด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้

- **การมีส่วนร่วมทางการเมือง/กำหนดนโยบาย** เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรกลางในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือเป็นตัวแทนของสภาเด็กและเยาวชนทั่วประเทศเพื่อเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับเยาวชน โดยเป็นศูนย์กลางในการรับข้อมูลจากสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดต่างๆ มาสะท้อนไปสู่ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในระดับนโยบายเพื่อนำไปสู่การขยายผลต่อไป ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ยังมี

ส่วนร่วมในการศึกษา วางแผน เขียนโครงการ ร่วมดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการกำหนดนโยบายสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และระดับประเทศ ตัวอย่างเช่น

1) การจัดเวทีสิทธิเด็ก ครั้งที่ 28 ภายใต้หัวข้อ “Every child can be a HERO: เราทุกคนก็เป็นฮีโร่ได้” เพื่อต่อต้านความรุนแรงในทุกรูปแบบ และยื่นข้อเสนอต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมใน 4 ข้อ ประกอบด้วย (1) ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาศักยภาพ และสร้างการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้มีบทบาท มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความรู้และทักษะในการจัดการปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง (2) ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสริมสร้างองค์ความรู้ สร้างจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของนักวิชาชีพและบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ให้มีทักษะ รู้เท่าทัน สามารถปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจากความรุนแรงได้ (3) ขอให้มึระบบบริการทางสังคมที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน มีมาตรการพิเศษสำหรับส่งต่อผู้ถูกระงับและผู้กระทำความรุนแรงให้ได้รับความช่วยเหลือ บำบัด ฟื้นฟู เยียวยาอย่างเหมาะสม และ (4) สร้างเสริมมาตรการ กลไก มาตรฐาน กฎระเบียบ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจากความรุนแรง

2) นายปยุตต์ อรุณทรัพย์ ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และคณะ ได้ร่วมหารือกับภาคีเครือข่ายขนส่งมวลชนทุกคนต้องขึ้นได้ (T4A) เพื่อหาแนวทางและความร่วมมือทางด้านการผลักดันนโยบายการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะ ในวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.00 น. ห้องประชุม 1 กรมกิจการเด็กและเยาวชน

3) เข้าร่วมเวทีสิทธิเด็ก ครั้งที่ 27 ภายใต้หัวข้อ "Be Smart & Safe Online : ก้าวทันสื่อ รู้ทันสิทธิ ออนไลน์" ระหว่างวันที่ 21 - 24 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ณ โรงแรมสินเกียรติบุรี จังหวัดสตูล

4) เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเด็กและเยาวชนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ณ สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ในวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ณ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

5) การประชุมคณะกรรมการ ที่ปรึกษา คณะทำงาน สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1/2560 ระหว่างวันที่ 17-18 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ณ โรงแรมภูเขางาม รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

6) ประธาน และรองประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เป็นผู้แทนเด็กและเยาวชน ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ครั้งที่ 1/2560 ในวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2560 ณ ห้องประชุมสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อาคารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

7) ประธาน และรองประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เป็นผู้แทนเด็กและเยาวชน ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ครั้งที่ 2/2559 ณ ห้องประชุมสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ชั้น 2 อาคารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

8) รองประธานกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และรองประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยประเด็น เป็นแขกรับเชิญ ในรายการ “จุดร่วมความคิด ปฏิรูปการศึกษา 4.0” ในวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2560

9) ตัวแทนสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ยื่นหนังสือต่อรองนายกรัฐมนตรี ณ สำนักบริหารกลาง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอ 7 มาตรการขับเคลื่อน พระราชบัญญัติการ

ตั้งครุฑในวัยรุ่นปี พ.ศ. 2559 โดยมีข้อเสนอ 7 ประการ คือ (1) ให้มีการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษา (2) วัยรุ่นที่ตัดสินใจเป็นพ่อแม่ต้องได้รับการสนับสนุนให้เรียนต่อ ฝึกอาชีพ ตามความต้องการ (3) วัยรุ่นสามารถเข้าถึงอุปกรณ์ป้องกันโรคและคุมกำเนิดโดยให้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมโดยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้มีบริการด้านสุขภาพทางเพศที่เป็นมิตรและต้องเป็นสถานที่และเวลาที่สะดวกสำหรับวัยรุ่น (4) ให้วัยรุ่นที่ประสงค์จะยุติการตั้งครรภ์สามารถเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาและการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย (5) รักษาความลับ และเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิตามหลักประกันสุขภาพ (6) ให้วัยรุ่นที่ท้องสามารถเรียนต่อในโรงเรียนเดิมได้ตามความสมัครใจ และ (7) ให้วัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 18 ปี มีสิทธิเข้ารับบริการสุขภาพทางเพศด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องได้รับการเซ็นยินยอมจากผู้ปกครอง

10) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ร่วมกับ สภาเด็กและเยาวชน 77 จังหวัดทั่วประเทศ และกลุ่มเด็กและเยาวชน ได้ร่วมประชุมวาระพิเศษผ่าน Video Conference ในการหารือประชุมวางแผนงานวันเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2560 ภายใต้หัวข้อ "เยาวชนไทย รวมใจภักดิ์ สืบสานปณิธานของพ่อ" ในวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2560 เพื่อเทิดพระเกียรติถึงพระอัจฉริยภาพของในหลวงรัชกาลที่ 9

11) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม จัดโครงการจุดนัดพบนักกิจกรรมเพื่อสังคม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ ห้องประชุมกรมกิจการเด็กและเยาวชน เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

12) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำปีประเทศไทย (UNICEF Thailand) จัดโครงการ “สมัชชาเด็กและเยาวชนกับการเรียนรู้เท่าทันสื่อออนไลน์” (ภาคกลาง) ระหว่างวันที่ 24 - 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ ไร่กุสุมาลีรีสอร์ท อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

13) กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำปีประเทศไทย (UNICEF Thailand) จัดโครงการ “สมัชชาเด็กและเยาวชนกับการเรียนรู้เท่าทันสื่อออนไลน์” (ภาคเหนือ) ระหว่างวันที่ 29 - 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ โรงแรมอมรินทร์ ลากูน จังหวัดพิษณุโลก

- **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ/วางแผน** การดำเนินการเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามบทบาทหน้าที่ของสภาเด็กและเยาวชน ในด้านการจัดกิจกรรม โดยการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการบริหารในการเข้าร่วมประชุม คิด วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและความต้องการเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่วางแผนการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ ร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และการจัดทำข้อเสนอโครงการร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- **การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน** โดยการดำเนินการด้านการบริหารจัดการโครงการ/ กิจกรรม รวมทั้งลงมือปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นไปตามแผนและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการทำหน้าที่ในการทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น เพื่อร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน

3.2 เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด จึงควรมีการประสานความร่วมมือสำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งมีการจัดตั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีหน่วยงานเครือข่ายด้านและเยาวชนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีการดำเนินการในลักษณะของการบูรณาการร่วมกันกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม รวมทั้งหน่วยงาน/องค์กรที่มีภารกิจอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นแนวทางในการบรรลุผลสำเร็จของการพัฒนา ซึ่งหน่วยงานเครือข่ายด้านและเยาวชนในพื้นที่ สรุปได้ (ดังตารางที่ 16)

ตารางที่ 17 หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560

หน่วยงานในพื้นที่	หน่วยงานต้นสังกัด	บทบาท พันธกิจ
ภาครัฐ		
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในระดับจังหวัดรวมทั้งรายงานสถานการณ์ทางสังคมและเสนอแนะแนวทางแก้ไข 2) ประสานและจัดทำแผนงาน โครงการและกิจการด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง 3.) ส่งเสริมและประสานการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ตามภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงานในกระทรวง 4. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการดำเนินงานกับองค์กรเครือข่ายในจังหวัดทั้งภาครัฐและเอกชน 5. ส่งเสริมและประสานงานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม รวมทั้งส่งต่อให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย 6. กำกับดูแลหน่วยงานในสังกัดกระทรวง ให้ดำเนินการตามกฎหมาย แนวนโยบายของกระทรวง และติดตามและประเมินผลแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงในความรับผิดชอบของส่วนราชการและหน่วยงานสังกัดกระทรวง ในระดับจังหวัด 7. เป็นศูนย์ข้อมูลด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัด 8. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการและผลการปฏิบัติงานของกระทรวง 9. รับเรื่องราวร้องทุกข์และแก้ไขปัญหาด้านสังคม ในระดับจังหวัด 10. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 17 (ต่อ) หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	กระทรวงศึกษาธิการ	<ul style="list-style-type: none"> ● รับผิดชอบงานธุรการของ กศจ. และการปฏิบัติงานราชการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของ กศจ. และตามที่ กศจ. มอบหมาย ● ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานด้านวิชาการ สั่งการ กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการ หรือ หน่วยงานและสถานศึกษา ใหญ่เป็นไปตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ ● จัดทำกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงานและตัวชี้วัดร่วมในการดำเนินงาน ● ปฏิบัติภารกิจตามนโยบาย หรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้ง ปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่าง ๆ ในระดับจังหวัด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	กระทรวงสาธารณสุข	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขในเขตพื้นที่จังหวัด - ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่จังหวัด - กำกับ ดูแล ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัด เพื่อให้การปฏิบัติงาน เป็นไปตามกฎหมาย มีการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมีการ คัดกรองผู้บริโภคด้านสุขภาพ - ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
กรมอาเซียน กระทรวงการ ต่างประเทศ	กรมอาเซียน กระทรวง การต่างประเทศ	<p>การดำเนินงานและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ในฐานะสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ เพื่อดำเนินงานความร่วมมือของอาเซียนให้สำเร็จและบรรลุผลตามมติที่ประชุมสุดยอด และเป้าหมายของการจัดตั้งอาเซียน ตลอดจนกฎบัตรอาเซียน และ เสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการแข่งขันของ อาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ ตลอดจนเพิ่มอำนาจต่อรองของ ประเทศไทยในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยให้มีอำนาจ หน้าที่ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ดำเนินงานในฐานะสำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ โดยมี อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> (ก) เป็นผู้ประสานงานกลางแห่งชาติ (ข) เป็นหน่วยงานระดับชาติซึ่งเก็บรักษาข้อสนเทศในเรื่องทั้ง ปวงเกี่ยวกับอาเซียน (ค) เป็นผู้ประสานงานระดับชาติเกี่ยวกับการอนุมัติข้อตัดสินใจ ของอาเซียน (ง) เป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนการเตรียมการระดับชาติ ของการประชุมอาเซียน

ตารางที่ 17 (ต่อ) หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560

		<p>(จ) ส่งเสริมอัตลักษณ์และความสำนึกเกี่ยวกับอาเซียนในระดับชาติ</p> <p>(ฉ) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาประชาคมอาเซียน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ดำเนินงานและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับคู่เจรจาและองค์กรระหว่างประเทศ ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลภายใต้กรอบความร่วมมือของอาเซียน <p>ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย</p>
สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (องค์กรของรัฐ ตามพระราชบัญญัติ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545)	<p>พันธกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนให้มีระบบหลักประกันสุขภาพที่ครอบคลุมทุกคนที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย - ดำเนินการให้ทุกภาคส่วนมีความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพอย่างถ้วนหน้า - พัฒนาการบริการสาธารณสุขภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ทุกคนเข้าถึงได้ และเป็นที่ยังพอใจของประชาชนและผู้ให้บริการ - สนับสนุนการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ให้บริการ โดยที่เคารพในสิทธิและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของผู้รับบริการ (Human and patient rights) และมุ่งเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน - เสริมสร้างความเท่าเทียมกันระหว่าง 3 กองทุน ทั้งด้านสิทธิประโยชน์ การให้บริการ การจัดสรรงบประมาณและการควบคุมค่าใช้จ่าย
ภาคเอกชน		
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)		ส่งเสริมเด็กและเยาวชนกว่า 300,00 คนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้หรือทักษะในด้านการผลิตอาหาร และ/หรือด้านการบริโภคที่ถูกหลักโภชนาการและปลอดภัย
บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)		<p>การพัฒนาการศึกษาของชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ดำเนินการภายใต้ “โครงการเซ็นทรัลมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษา และ CPN เพาะกล้าปัญญาไทย” ให้กับโรงเรียน 8 แห่ง ใน 6 จังหวัด ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โรงเรียนชลประทานเขื่อนแม่กวง (จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์) อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 2) โรงเรียนวัดป่าข่อยใต้ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 3) โรงเรียนบ้านนาทรายน้ำรอด อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี 4) โรงเรียนบ้านปางแม่ลงวัน (จิราธิวัฒน์อุปถัมภ์) อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ตารางที่ 17 (ต่อ) หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560

		<p>5) โรงเรียนบ้านหนองสองพี่น้อง อ.ห้วยยอด จ.ตรัง</p> <p>6) ศูนย์การเรียนรู้ตชด. บ้านจะนู อ.เมือง จ.เชียงราย (อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง)</p> <p>7) โรงเรียนบ้านนาสะอั้ง อ.หล่มเก่า จ.เพชรบูรณ์ (อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง)</p> <p>โรงเรียนตชด. บ้านหินจอก อ.ปะเหลียน จ.ตรัง (อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง)</p>
บริษัท ธุรกิจเพื่อพัฒนาการศึกษาและชนบท จำกัด (B.R.E.A.D)		เพื่อหารายได้จาก การดำเนินธุรกิจไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น โดยดำเนินการผ่านองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ทางด้านการศึกษาที่เกื้อกูลชีวิตและการพัฒนาชุมชน
อื่น ๆ องค์กรวิชาการ องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรมหาชน องค์กรการกุศล เป็นต้น		
สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน	มหาวิทยาลัยมหิดล	<p>1) สร้างงานวิจัยและนวัตกรรมอย่างมีคุณภาพที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของภาวะสังคมโลก เป็นธรรมและยั่งยืน</p> <p>2) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว ให้เกิดการทำงานอย่างมีพลัง</p> <p>3) จัดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว แก่เด็ก เยาวชนและครอบครัว ผู้ปฏิบัติงาน ผู้กำหนดนโยบายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง</p> <p>4) ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว</p> <p>5) สื่อสารณะวงกว้าง เพื่อนำสู่ค่านิยมสังคมแห่งการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p>
สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)	สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (องค์กรมหาชน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544)	ริเริ่ม ผลักดัน สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม ในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีครบ 4 ด้าน กาย จิต ปัญญา สังคม และร่วมสร้างประเทศให้น่าอยู่
สภาองค์กรเด็กและเยาวชนในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ		<p>มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย</p> <p>1) สิทธิเด็ก ได้แก่ การติดตาม/รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิเด็ก การสนับสนุนอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิเด็ก และการจัดกระบวนการเพื่อเผยแพร่และระดมสรรพกำลังในด้านสิทธิเด็ก</p>

ตารางที่ 17 (ต่อ) หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560

		<p>2) เด็ก/เยาวชนในสภาวะยากลำบาก ได้แก่ การสนับสนุนเครือข่ายการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบาก การช่วยเหลือและพัฒนาเด็กและเยาวชน</p> <p>3) การเสริมพลังเยาวชน ได้แก่ การพัฒนาทักษะด้านการเป็นผู้นำ/ทักษะชีวิต/ความรับผิดชอบต่อสังคม/หน้าที่พลเมือง การสนับสนุนกลุ่มเยาวชนในระดับท้องถิ่น/ประเทศ การจัดเวทีเยาวชน การพัฒนาอาชีพเยาวชน และการเสริมพลังเยาวชน นักพัฒนา/เยาวชนสตรีดีเด่น</p> <p>4) การพัฒนาศักยภาพองค์กรและบุคลากรภาครัฐ/เอกชน ได้แก่ การสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาแกนนำและการเชื่อมโยงเครือข่าย การเผยแพร่ข้อมูลการทำงาน และการพัฒนาบทเรียนการทำงาน</p> <p>การพัฒนาบทเรียน ได้แก่ การดำเนินโครงการนำร่องด้าน อาชีพ/ยาเสพติด/เอดส์/ความรุนแรง/สุขภาพ/คุณภาพชีวิต/การมีส่วนร่วมของเยาวชน/เด็กต่างชาติ/ศีลธรรม จริยธรรม และการพัฒนาต้นแบบและกลไกการขยายผล และการผลักดันระดับนโยบาย</p>
ยูนิเซฟ	ยูนิเซฟ	ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กเพื่อให้อยู่รอดและปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากอันตรายที่อาจมีผลกระทบต่อเด็ก ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ
กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ		มุ่งเน้นช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนาในด้านประชากร <ol style="list-style-type: none"> 1) ช่วยดำเนินการตามนโยบายด้านประชากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของประเทศนั้นๆ 2) ช่วยสร้างเสริมสมรรถนะของแต่ละประเทศในการสนองความต้องการด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว 3) รณรงค์ให้เกิดความตระหนักในปัญหาประชากรและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น 4) บูรณาการแผนการประชากรเข้ากับแผนการพัฒนาด้านอื่นๆ ของประเทศ
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)	ได้รับอนุญาตจดทะเบียนเป็นมูลนิธิถูกต้องตามกฎหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และประกาศจากกระทรวงการคลัง ให้เป็นองค์กรสาธารณกุศล เมื่อปี พ.ศ. 2532	ส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยการทำงานในระดับรากหญ้า ระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อที่จะคิดค้นผลักดันการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย
มูลนิธิสยามกัมมาจล	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนและชุมชน โดยมุ่งมั่นให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ โครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการต่อก้าวให้เติบโต

ตารางที่ 17 (ต่อ) หน่วยงานภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560

มูลนิธิร่มฉัตร		สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการเพชรยอดมงกุฏ
เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ	สนับสนุนจาก แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)	มุ่งเน้นพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก เยาวชน และครอบครัว กระตุ้นระบบสื่อสารมวลชนให้ตระหนัก และหันมาใส่ใจผลกระทบที่ผู้บริโภคได้รับจากสื่อที่ไม่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคม สุขภาวะ

3.3 การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในอาเซียน และเวทีนานาชาติ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ระบุสิทธิในการมีส่วนร่วมไว้เป็น 1 ใน 4 สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก อนุสัญญาข้อ 12-16 กล่าวถึงสิทธิของเด็กในการแสดงความคิดเห็นโดยเสรีในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และสิทธิในการแสดงออก สิทธิในความคิด มโนภาพ และศาสนา สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการสมาคม และการชุมนุมอย่างสงบ ตลอดจนสิทธิที่จะไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการ หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว บ้าน หรือการติดต่อสื่อสาร หรือไม่ถูกกระทำโดยมิชอบต่อเกียรติ และชื่อเสียงของตน ในขณะเดียวกัน กฎบัตรอาเซียนข้อ 1(13) ได้ระบุว่า เป้าหมายหนึ่งของอาเซียนคือการส่งเสริมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งทุกภาคส่วนของสังคมได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการก่อตั้งประชาคมอาเซียน แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้ระบุความมุ่งมั่นของอาเซียนที่จะส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม และการนำสิทธิมนุษยชนมาเป็นส่วนสำคัญของนโยบาย และวิถีชีวิต ซึ่งรวมถึงสิทธิและสวัสดิภาพของกลุ่มประชากรเด็ก โดยดำเนินการภายใต้กลไกอาเซียน 2 กลไก ดังนี้ 1) กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก ระยะ พ.ศ. 2555 - 2559 (ACWC Work Plan ค.ศ. 2012 – 2016) โดย (1) การจัดทำร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็กของอาเซียน (The Draft ASEAN Regional Plan of Action on Elimination of Violence against Children - ASEAN RPA on EVAC) และ (2) การจัดทำร่างแนวทางอาเซียนว่าด้วยการเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง (Guidelines for a Non-Violent Approach to Child – Rearing and Child-Caring in Various Setting in ASEAN) ทั้งนี้ กิจกรรมตามกรอบยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา (SOMSWD’s Strategic Framework and Plan of Action for 2011– 2015) ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ (1) การคุ้มครองสิทธิเด็กในบริบทอาเซียน และ (2) การส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน¹²

ที่ผ่านมา ประเทศไทยดำเนินการเปิดเวทีสมัชชาพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2557 เพื่อเดินทางเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้หัวข้อ "สานพลังเด็กและ

¹² กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2558). การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561 จาก intranet.dcy.go.th/.../การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบความร่วมมือ.

เยาวชน สู่อาเซียน" ซึ่งเป็นการสานให้ทุกภาคส่วนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดตามในเรื่องการพัฒนา นโยบาย ด้านเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นการทบทวนถึงสถานการณ์เด็กและเยาวชน พร้อมทั้ง มีการรับรองมติสมัชชาฯในการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีประเด็น หลัก คือ การพัฒนาศักยภาพโดยมุ่งเน้นเฉพาะเรื่องการศึกษาและภาษา และระบบการคุ้มครองสิทธิเด็กในบริบท อาเซียน มุ่งเน้นกรณีเด็กเคลื่อนย้าย ซึ่งมติที่ได้จากที่ประชุมสมัชชาฯในครั้งนี้ จะนำเสนอต่อประธานกรรมการ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ เพื่อผลักดันสู่การขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้ ได้มีการแลกเปลี่ยนถึงสถานการณ์เด็กและเยาวชนในปัจจุบัน อาทิ ปัญหาเด็กและเยาวชนกับครอบครัว ที่ไม่สมบูรณ์ การตั้งครกในวัยรุ่น เด็กและเยาวชนกับสื่อออนไลน์ ซึ่งมีปัญหาด้านพฤติกรรมทางเพศ และความ รุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่วนของแนวทางการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในวงเสวนา เสนอให้มีการเน้นการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ สร้างความตระหนักกับการตรงต่อเวลา เสริมสร้าง การมีวินัย ส่งเสริมการทำงานและแก้ไขปัญหาเป็นทีม และสร้างนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก¹³

ปี พ.ศ. 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการโครงการศูนย์ข่าวเด็กและ เยาวชน (ASEAN Children News Centre) เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กในประเทศอาเซียนได้ผลิตรายการโทรทัศน์ ชุด "ASEAN Children News Centre" ในหัวข้อ "Children Friendly Media" ซึ่งเป็นการทำงานแบบคู่ขนาน เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้เรื่องสิทธิเด็ก การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็น ของเด็กผ่านสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะเกี่ยวกับสื่อการรู้เท่า ทันสื่อ การใช้ และการผลิตสื่อ โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบของสังคมเป็นสำคัญ รวมทั้งเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและ เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นและสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทำให้เด็กและ เยาวชนเกิดความผูกพัน และความรับผิดชอบต่อประชาคมโลก และมีบทบาทอย่างเข้มแข็งในการพัฒนาประเทศ ของตนเอง ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันอาเซียนมีจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนถึงหนึ่งในสามของประชากรอาเซียน ทั้งหมด สัดส่วนดังกล่าวเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย เยาวชนวัยทำงานจะกลายเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจและรองรับประชากรผู้สูงอายุ จึงจำเป็นต้องให้การศึกษาและการอบรมแก่เด็กและเยาวชน อย่างเหมาะสม และเพียงพอ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถมีบทบาทสำคัญในประชาคมอาเซียน ไม่เพียงแต่เป็น "ผู้รับ" แต่เป็น "ผู้มีส่วนร่วม ในการพัฒนา" อีกด้วย¹⁴

ปีพ.ศ. 2559 อาเซียนร่วมจัดการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนที่รับผิดชอบงานด้านเยาวชน (ASEAN Senior Officials Meeting on Youth: SOMY VIII) และเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน+3 ที่รับผิดชอบงานด้านเยาวชน (SOMY+3) ครั้งที่ 7 ณ เมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา ที่ประชุม SOMY VIII ได้รับรองแผนงานอาเซียนด้าน เยาวชนในการกำหนดทิศทางของเยาวชนอาเซียนในระยะ 5 ปี ระหว่างปีพ.ศ. 2559 – 2563 โดยแผนงานนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 5 ประการแรก ได้แก่ (1) ผู้ประกอบการเยาวชน (2) การจ้างงานเยาวชน (3) เยาวชนตระหนัก รู้ (4) อาสาสมัครและผู้นำเยาวชน และ (5) เยาวชนที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ โดยแผนงานนี้จะถูกส่งไปยังที่ประชุม รัฐมนตรีอาเซียนด้านเยาวชนในช่วงกันยายนนี้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไปขณะเดียวกัน ที่ประชุม SOMY

¹³ เกลื่อนิวส์ออนไลน์. (2557). การเปิดเวทีสมัชชาพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ปี 2557 เพื่อเดินทางเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาเด็กและ เยาวชนสู่ประชาคมอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561 จาก <https://www.dailynews.co.th/regional/254798>

¹⁴ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2558). พม. เปิด “ศูนย์ช่างเด็กและเยาวชนอาเซียน” เพื่อรับ AEC. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561. จาก <http://th.aectourismthai.com/content2/3683>

มีแนวทางส่งเสริมดัชนีการพัฒนาเยาวชนอาเซียน (ASEAN Youth Development Index: YDI) โดย ASEAN YDI จะถูกใช้เป็นแผนงานนำร่องในการกำหนดนโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอาเซียน โดยมีใช้เพียงแผนงานที่จัดการตนเองในอาเซียนเท่านั้น แต่ยังมีลักษณะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ในระดับสากล สำหรับการประชุม SOMY+3 ผู้แทนจากญี่ปุ่นและจีนมุ่งให้ความสำคัญในเรื่องการเพิ่มความสัมพันธระหว่างเยาวชนของแต่ละประเทศ ผ่านความร่วมมือในการประสานความร่วมมือภายใต้โครงการต่างๆ เช่น โครงการเรือเยาวชนอาเซียน-ญี่ปุ่น และการประชุมจีน-อาเซียนเกี่ยวกับผู้ประกอบการเยาวชน เป็นต้น¹⁵

สำหรับในปีพ.ศ. 2560 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในระดับอาเซียนหรือในเวทีระดับนานาชาติของเด็กและเยาวชนไทย มีดังนี้

- งานประกวดผลงานสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กและเยาวชน International Exhibition for Young Inventors (IEYI 2017) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้คัดเลือกและตัดสินผลงานสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่นำมาแสดงจากทั่วประเทศ เพื่อเป็นตัวแทนประเทศไทยไปจัดแสดงและประกวดในเวทีนานาชาติ ในงานประกวดผลงานสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กและเยาวชน International Exhibition for Young Inventors (IEYI 2017) ณ เมืองนาโกย่า ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 25 – 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งการจัดแสดงและประกวดผลงานสิ่งประดิษฐ์นานาชาติครั้งนี้ นอกจากนักเรียนจะมีโอกาสได้แสดงความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์แล้ว ยังเป็นการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งทางวิชาการและศิลปวัฒนธรรมของแต่ละประเทศที่เข้าร่วมการแข่งขันอีกด้วย จึงเป็นโอกาสสำคัญที่นักเรียนจะได้รับประสบการณ์ที่ดีเพื่อพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ส่งสิ่งประดิษฐ์จำนวน 9 ผลงาน เข้าร่วมการประกวด¹⁶ ผลปรากฏว่านักเรียนสามารถคว้ารางวัล 3 เหรียญทอง พร้อมได้คะแนนสูงสุดประเภท อาหารและเกษตรกรรม และ 1 เหรียญเงิน 1 เหรียญทองแดง พร้อมทั้ง 6 รางวัล special award รวมทั้งสิ้น 11 รางวัล¹⁷

- โครงการค่ายเยาวชนอาเซียน – สหภาพยุโรป เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2560 นายวิฑูรย์ ศรีวิฑูรย์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธาน ในพิธีเปิดโครงการค่ายเยาวชนอาเซียน-สหภาพยุโรปเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ณ ห้องนราธิป กระทรวงการต่างประเทศ โดยมีคณะทูตานุทูตจากสถานเอกอัครราชทูตอาเซียนและสหภาพยุโรปเข้าร่วมพิธีเปิด โครงการนี้จัดขึ้นเป็นพิเศษในโอกาสครบรอบ 50 ปีของการก่อตั้งอาเซียน และครบรอบ 40 ปีของการสถาปนาความสัมพันธ์อาเซียน-สหภาพยุโรปซึ่งไทยเป็นประเทศผู้ประสานงานของอาเซียน ผู้แทนเยาวชน 38 คน จาก 19 ประเทศ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่โครงการตามพระราชดำริ ณ จังหวัดเพชรบุรี การอนุรักษ์ธรรมชาติและ

¹⁵ ASEAN Watch สกว. อาเซียนมุ่งสนับสนุนศักยภาพเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2561 จาก <http://aseanwatch.org/2016/08/30/%E0%...>

¹⁶ Dek-keng.com. 9 ผลงาน เด็กไทยลุ้นชิง “สิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์” ที่ญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2561 จาก <https://www.dek-keng.com/2017-07-27/5292/9-...>

¹⁷ _____. สูดยอดเด็กไทยคว้า 3 ทองสิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์นานาชาติ. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.newtv.co.th/news/3825>

สิ่งแวดล้อม ณ จังหวัดชลบุรี และ กทม. รวมทั้ง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา¹⁸

นอกจากนี้ ยังมีโครงการต่อเนื่องที่วางแผนในปีพ.ศ. 2560 และจะดำเนินการในปีพ.ศ. 2561 ทั้งนี้ กรมเด็กและเยาวชน เข้าร่วมการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน+3 ที่รับผิดชอบงานด้านเยาวชน เพื่อเตรียมการสำหรับการประชุมรัฐมนตรีอาเซียน+3 ด้านเยาวชน ครั้งที่ 6 (The Preparatory Senior Official for the Sixth ASEAN Plus Three Ministerial Meeting of Youth) เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทยอินโดนีเซีย โดยได้นำเสนอโครงการในที่ประชุมเพื่อจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเยาวชนอาเซียน+3 กับการเป็นผู้ประกอบการทางสังคม หรือ Young ASEAN + 3 Social Entrepreneurs in Action ซึ่งเป็นโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ประเทศไทยบรรจุไว้ในแผนงานการพัฒนาเยาวชนของอาเซียนในระยะ 5 ปี (ASEAN 5-Year Plan on Youth) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสร้างโอกาสให้เยาวชนเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ มีการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ สร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือของผู้ประกอบการทางสังคมรุ่นใหม่ให้เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน และเพื่อให้ได้รูปแบบและแนวทางสำหรับเยาวชนเพื่อก้าวเป็นผู้ประกอบการทางสังคมเพื่อนำไปขยายผลต่อไป โดยกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 84 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่อาวุโสที่เป็นผู้ประสานงานหลักที่รับผิดชอบด้านเยาวชน (SOMY Focal Point) จากประเทศสมาชิกอาเซียน+3 (จีน เกาหลี และญี่ปุ่น) จำนวน 12 ประเทศ ๆ ละ 4 คน เยาวชนจากประเทศไทย จำนวน 12 คน และผู้บริหาร วิทยากร ผู้สังเกตการณ์ เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน ซึ่งกำหนดจัดระหว่างวันที่ 4-8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง เพื่อให้ได้รูปแบบและแนวทางสำหรับเยาวชนในการก้าวเป็นผู้ประกอบการทางสังคม เพื่อนำไปขยายผลต่อ และสร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่งของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพจากประเทศสมาชิก ASEAN และประเทศคู่เจรจาจากประเทศจีน ญี่ปุ่นและเกาหลี¹⁹

¹⁸กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. ASEAN-EU Youth Camp for Sustainable Development. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561 จาก www.mfa.go.th/asean/th/news/5230/80519-ASEAN-EU-Youth-Camp-for-Sustainable-Development.html

¹⁹กรมกิจการเด็กและเยาวชน. กรมกิจการเด็กและเยาวชนขอเชิญชวนเยาวชนไทยสมัครเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ "Young ASEAN + 3 Social Entrepreneurs in Action". สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2561 จาก http://www.dcy.go.th/webnew/main/news_view.php?id=2254&type=12

ส่วนที่ 4

ผลการบูรณาการของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเศรษฐกิจ ภาควิชาการ และเครือข่ายเด็กและเยาวชน ที่เข้ามามีบทบาท และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามกฎหมาย นโยบายและแผน เพื่อประสานงานกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในทุกระดับพื้นที่ โดยเนื้อหาในส่วนที่ 4 จะกล่าวถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจในการพัฒนาเด็กและเยาวชน บทบาทของภาควิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาเด็กและเยาวชน และการระดมสรรพกำลังแบบเบญจภาคีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดดังนี้

4.1 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาและปฏิรูปประเทศ มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาความพร้อมแก่เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ทั้งในด้านสาธารณสุขการศึกษา สาธารณูปโภค ความมั่นคงปลอดภัย เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการบริการสาธารณะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์สุขของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ และนับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก โดยรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้เกิดความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง²⁰

การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครอง ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มืองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้กำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่นและทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหน้าที่ที่ชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ บทบาทและหน้าที่สำคัญในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญและต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องตามนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้บัญญัติอำนาจ

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, มาตรา 284

หน้าที่ไว้ในหมวด 14 มาตรา 250 วรรคแรกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งกฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

1) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

มาตรา 50 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น”

มาตรา 53 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการตามที่ระบุในมาตรา 50”

มาตรา 54 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา”

มาตรา 56 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 และมาตรา 54”

2) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

มาตรา 67 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- (5) ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น”

3) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 “ให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (14) การส่งเสริมกีฬา

ฯลฯ ”

มาตรา 17 “ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (6) การจัดการศึกษา
- (18) การส่งเสริมการกีฬาจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- (27) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
 ฯลฯ”

ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 7,853 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือ อบจ. จำนวน 76 แห่ง เทศบาลจำนวน 2,441 แห่ง (เทศบาลนคร จำนวน 30 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 178 แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน 2,233 แห่ง) องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. จำนวน 5,334 แห่ง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

มาตรการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับงานเด็กและเยาวชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ในการดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสมตามช่วงวัย รวมทั้งการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาสังคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมประสานเชิงพื้นที่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในและภายนอก ในการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัย และการเฝ้าระวังปัจจัยเสี่ยงในพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งการดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ 1) การส่งเสริม สนับสนุนในจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในรูปแบบต่างๆ 2) กิจกรรมส่งเสริม พัฒนาปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่น 3) การส่งเสริมความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และ 4) การบรรลุกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในแผนปฏิบัติการ (Action Plan)

ที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการพัฒนาบุคลากร ได้รับการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ซึ่งดำเนินการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินการในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ขวบ ให้มี

ความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมสติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน²¹

การดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจ “การส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน” ในระดับท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมส่งเสริมและจัดการศึกษา ตลอดจนพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นให้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างมีคุณภาพ ได้ดำเนินแผนงาน โครงการ ตลอดจนกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน รายละเอียดดังนี้

4.1.1 การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล

ในปี พ.ศ. 2560 ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 หมวด 3 มาตรการส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในกรณีกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ให้มีสภาเด็กและเยาวชนตำบล สภาเด็กและเยาวชนเทศบาล (แล้วแต่กรณี) ซึ่งสมาชิกประกอบด้วย เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลนั้น โดยให้มีคณะกรรมการประกอบด้วย ประธาน 1 คน และผู้บริหารไม่เกิน 20 คน ซึ่งคัดเลือกกันเองจากสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนตำบลหรือสมาชิกสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล (แล้วแต่กรณี) โดยคำนึงถึงผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ให้มีหน้าที่บริหารงานทั่วไปของสภาเด็กและเยาวชน และปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่ รวมทั้งดำเนินการอื่นใดที่จำเป็น ทั้งนี้ ผลการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล มีจำนวน 7,775 แห่ง โดยครอบคลุมทุกพื้นที่ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560)

4.1.2 การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่น

จากการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2560 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก อนุพงษ์ พิพัฒนาสัย) เป็นประธานที่ประชุม พิจารณาดำเนินงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน และพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2560 สำหรับการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนตำบล และสภาเด็กและเยาวชนเทศบาล รวมทั้งงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงหลักการและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาคมในท้องถิ่น ด้วยการตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบเท่าที่จำเป็นและประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น

ดังนั้น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับแจ้งกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด และ/หรือกรณีได้รับแจ้งว่าให้ใช้ฉบับเดิม ให้นำมาเป็นแนวทางในการจัดทำ

²¹ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2560 – 2562) โดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาที่ยืด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เชื่อมโยงทุกมิติทั้งตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมืองอย่าง “มีเหตุผล” ใช้หลัก “ความพอประมาณ” โดยมีการเตรียม “ระบบ ภูมิคุ้มกัน” และนำทุนที่มีศักยภาพในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน (องค์การบริหาร ส่วนตำบลตานิมน, 2560) โดยมีข้อมูลประกอบการพิจารณา ดังนี้

1. ทบทวนจากแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2559 – 2561) โดยนำโครงการที่ยังมิได้ดำเนินการในปี พ.ศ. 2559 และโครงการที่จะดำเนินการในปี พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2561 มาใช้หรืออาจพิจารณาทบทวน โดยการกำหนดรายละเอียด วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณ หรือจัดลำดับความสำคัญของโครงการ ใหม่และเพิ่มเติมโครงการสำหรับปี พ.ศ. 2562

2. ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดย

- พิจารณานำโครงการที่เป็นปัญหาความต้องการของประชาชนจากการจัดเวทีประชาคม ท้องถิ่นมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี ทั้งนี้ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่บูรณาการการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นจุดเชื่อมต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับปัญหา ความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ความเห็นพ้องต้องกันและการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนา ต่าง ๆ ในพื้นที่ ให้เกิดเป็นผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และตอบสนอง ความต้องการของประชาชน

- สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนชุมชนในทุกพื้นที่ โดยการให้คำแนะนำในการจัดทำ ให้ความ ช่วยเหลือทางวิชาการ สนับสนุนข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนชุมชน สนับสนุนการจัดเวทีประชาคมและ พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกับชุมชน หรือโครงการ/กิจกรรมที่เกินขีดความสามารถ ของชุมชนมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี

3. พิจารณานำโครงการ/กิจกรรมจากแผนปฏิบัติการต่างๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ ขึ้นมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี เช่น แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แผนปฏิบัติการเพื่อ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เป็นต้น

4. การพัฒนาตามเกณฑ์ตัวชี้วัดเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ใน 5 มิติ คือ มิติเมืองปลอดภัย มิติ เมืองสะอาด มิติเมืองคุณภาพชีวิต มิติเมืองธรรมาภิบาล และมิติเมืองวัฒนธรรม

5. พิจารณาจากอำนาจหน้าที่ตามภารกิจถ่ายโอน ฯ

แนวทางการบูรณาการการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นใน ด้านต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งในส่วนของการกิจองค์กร และภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วน ราชการอื่น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งภายใต้เป้าหมายการพัฒนา ประเทศไทย 20 ปี ในการบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” การดำเนินการภายใต้กรอบ แนวคิดเชิงบูรณาการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่กรมส่งเสริมการปกครอง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาเป็น ทิศทางการขับเคลื่อนภารกิจขององค์กร ภายใต้ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 - 2569 ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น

โดยกำหนดกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาในรูปแบบของการบูรณาการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างการปกครองท้องถิ่นให้เข้มแข็งด้วยระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 1 สร้างและพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยแก่เยาวชนในสถานศึกษาของท้องถิ่น และเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างหลักประกันประชาธิปไตยของท้องถิ่นในอนาคต

แนวทางการพัฒนาที่ 2 สร้างและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน ระบบการตรวจติดตาม ประเมินผล และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาโรงเรียนประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง เพื่อปลูกฝังการเรียนรู้ประชาธิปไตยแก่นักเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการ ร่วมระหว่างสถานศึกษาของท้องถิ่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ตามแนวทางดังนี้

- สร้างหลักสูตรการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ จัดทำและพัฒนาหลักสูตรภาคพลเมืองให้กับกลุ่มเยาวชน ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาทุกฉบับ

- ปรับปรุงแนวทางการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตย เช่น จัดห้องเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศให้ทุกคนมีส่วนร่วม ครูรับฟังเด็กมากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็น ใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์/ทำงานเป็นทีมในการเรียนการสอนเพิ่มการใช้ Role-play ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตย

- ริเริ่มดำเนินการ “1 โรงเรียนท้องถิ่น 1 ครูท้องถิ่นพันธุ์ใหม่สร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน” โดยคัดเลือกจากคนรุ่นใหม่และมีทัศนคติที่ดี และจัดให้มี “1 ท้องถิ่น 1 โรงเรียนประชาธิปไตย”

- นำโมเดลโรงเรียนผู้สูงอายุมาประยุกต์ใช้เป็น “โมเดลผู้นำโรงเรียนท้องถิ่น” จัดให้มีการคัดสรร “ครูท้องถิ่นพันธุ์ใหม่ มุ่งสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน” โดยให้รางวัลจูงใจ

แนวทางการพัฒนาที่ 4 **ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง** ในการร่วมพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยในสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*ในรูปแบบของภาคีความร่วมมือ ผ่านกลไกการประสานเชิงนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น* ตามแนวทางดังนี้

- สร้างและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นวิทยากรเฉพาะทาง ผู้เชี่ยวชาญเรื่องกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตย ในสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (คล้ายครู D.A.R.E ของ ป.ป.ส./ตำรวจ) พร้อมทั้ง สร้างเครือข่ายการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนเรื่องประชาธิปไตยและวิทยากรร่วมกับ กกต. สพฐ. กศน. สถาบันพระปกเกล้า ฯลฯ

- ส่งเสริม/เพิ่มบทบาทสภาเด็กและเยาวชนโดยกำหนดให้การทำประชาคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมด้วยทุกครั้ง และสร้างสภาเด็กและเยาวชนให้เกิดขึ้นในทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่งเสริม ให้รวมตัวกันเป็นระดับจังหวัดและระดับประเทศ และให้การส่งเสริมให้ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชนในระดับประเทศเป็นตัวแทนในคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎร ในประเด็นด้านการศึกษา ด้านสิทธิสวัสดิการของเด็กและเยาวชน

- สร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยเพื่อต่อยอดการใช้เครือข่ายเยาวชนในการเผยแพร่และพัฒนาประชาธิปไตย และสร้าง “เยาวชนอาสาประชาธิปไตย” ให้เยาวชนเป็นผู้นำความรู้ไปถ่ายทอดให้ผู้ปกครองเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย

- จัดให้มีเวทีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมกระบวนการประชาธิปไตยระหว่างสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการระเบิดจากภายในท้องถิ่น ส่งการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการพัฒนาที่ 3 ศึกษา วิจัย พัฒนาสร้างองค์ความรู้รองรับการสนับสนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนองค์กรสู่มาตรฐานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือและแนวทางในการเชื่อมโยงการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละประเภทและทุกระดับ ตามแนวทางดังนี้

- จัดทำและเผยแพร่ชุดความรู้ ด้านการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยเหมาะสมกับบริบทภูมิสังคมในท้องถิ่นอย่างเข้าถึงประชาชน

- ศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีตัวอย่างความเป็นเลิศในการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ปรับใช้แนวทางด้านองค์ความรู้ การขยายผลเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

แนวทางการพัฒนาที่ 5 เสริมสร้างบทบาทของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในการบูรณาการความร่วมมือ เชิงนโยบายขององค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจท้องถิ่นพอเพียงด้วยกลไกประชารัฐ ตามแนวทางดังนี้

- สนับสนุนให้จัดตั้งสภาชุมชนเพื่อสนับสนุน ขับเคลื่อน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- สร้างกระบวนการความร่วมมือกับภาคเอกชนในพื้นที่หรือสถาบันองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การใช้พลังงานทางเลือก การสร้างตลาดหรือร้านค้าชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย 4.0 สู่ประเทศที่พัฒนาแล้วจากรากฐานของท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างศักยภาพ และขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสรรค์สร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาภารกิจ การบริการในระดับพื้นที่รองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และไทยแลนด์ 4.0

แนวทางการพัฒนาที่ 2 พัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองรับโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และกรอบการพัฒนายั่งยืน ตามแนวทาง **วางมาตรการแนวทางเพื่อพัฒนานักเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่อาชีพ โดยร่วมกับอาชีวศึกษาผ่านความร่วมมือในเชิงนโยบาย** และการเห็นชอบโดยมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้นอกจากการรองรับความจำเป็น

ในการพัฒนาประเทศ และ ความต้องการด้านอาชีพของท้องถิ่น ยังเน้นการเสริมสร้างทักษะอาชีพแก่เยาวชน เป็นสำคัญ เพื่อการหนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ของท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐและธรรมาภิบาลในการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

กลยุทธ์ที่ 1 ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนค่านิยมต้านการทุจริตจากฐานของการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

แนวทางการพัฒนาที่ 6 บูรณาการตรวจสอบภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงเครือข่ายภาคีหน่วยงานเช่น ประชาชน สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานจังหวัด สำนักงานปกครองจังหวัด กระทรวงยุติธรรม กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามแนวทางการสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังในการทุจริต โดยนำเด็กและเยาวชนมาเรียนรู้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมและพัฒนาบริการสาธารณะของท้องถิ่นที่มีคุณภาพเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

กลยุทธ์ที่ 1 ร่วมสนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์ในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นกำลังหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นในการพึ่งตนเอง และรองรับการเปลี่ยนแปลง และการแข่งขัน

แนวทางการพัฒนาที่ 6 บูรณาการตรวจสอบภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา ดังนี้

(1) พัฒนาโรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถทางด้านอาชีพ การมีทักษะสากลของนักเรียน การมีสุขภาพดี แข็งแรง และความสมบูรณ์ในการเป็นผู้นำการพัฒนาตามแนวทางประชาธิปไตย ตามแนวทางดังนี้

- แก้ปัญหาโรงเรียนมีมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาเด็กนักเรียนที่ผู้ปกครองมีกำลังทรัพย์ส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนต่างพื้นที่ ส่งผลให้บางโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนน้อย ได้รับงบประมาณจัดสรรน้อย กำลัง ในการพัฒนาน้อย โดยการใช้รูปแบบการบูรณาการทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่นๆ ร่วมกันของสถานศึกษาในสังกัดของท้องถิ่นในรูปแบบของ Cluster Area

กลยุทธ์ที่ 5 รวมพลังองค์กรภาคีทุกภาคส่วนร่วมหนุนเสริมการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Sustainable Development Goals : SDGs)

แนวทางการพัฒนาที่ 4 บูรณาการความร่วมมือจากองค์กรภาคีทุกภาคส่วนในการร่วมสร้างหลักประกันว่าประชาชนในท้องถิ่นทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ตามแนวทางดังนี้

- แสวงหาความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานด้านการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการสร้างต้นแบบของสถานศึกษาของท้องถิ่น ที่ประสบความสำเร็จในการร่วมสร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคน ในสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสำเร็จการศึกษา

ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ เท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียน ที่มีประสิทธิผลตามเป้าหมายการศึกษาของประเทศ

- สร้างหลักประกันว่าเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนของท้องถิ่นเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพในศูนย์เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาด้วยมาตรฐานการจัดการระดับสากล

- สนับสนุนความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะ ทางเทคนิคและอาชีพ สำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการรองรับการเติบโตและการเข้าถึงของพื้นที่และรองรับการพัฒนาประเทศ

- ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบาง ซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็กในท้องถิ่นบางพื้นที่จะเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ในระบบการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักปฏิบัติสากล

- ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการร่วมสร้างหลักประกันว่านักเรียนของสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถอ่านออกเขียนได้ คำนวณได้ และสร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และในส่วนของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการสนับสนุนสร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศสภาวะและให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรง ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สำหรับนักเรียนทุกคนของสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพของสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระดับประเทศ และระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาที่ 5 สร้างกลไกร่วมเชิงพื้นที่เพื่อให้ภาคีทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อร่วมปฏิบัติภารกิจเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิงในทุกที่ และขจัดความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง ทั้งในที่สาธารณะและที่โรฮูซาน รวมถึงการค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่นที่เป็นปัญหา

แนวทางการพัฒนาที่ 8 สนับสนุนกลไกการพัฒนาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการร่วมส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่ และมีผลิตภาพและการมีงานที่สมควร สำหรับทุกคนในท้องถิ่น ตามแนวทางการสร้างกลไกประชารัฐเพื่อการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุการจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับหญิง

และชายทุกคน รวมถึงเยาวชนและผู้มีภาวะทุพพลภาพ คนสูงอายุ และให้มีการจ่ายที่เท่าเทียมสำหรับงานที่มีคุณค่าเท่าเทียมกัน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ้างคนพิการ คนสูงอายุเข้ามาทำงานมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาที่ 9 สร้างมาตรการ กลไก เพื่อการร่วมทำให้ท้องถิ่นมีความปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน และยั่งยืน ตามแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือจากส่วนราชการในการให้ความพยายามที่จะปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศ และของโลกที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมจัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ปลอดภัย ครอบคลุมและเข้าถึงได้โดยถ้วนหน้า โดยเฉพาะผู้หญิง เด็ก คนชรา และผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย

4.2 บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการสำรวจในเรื่องบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน 72 องค์กร และภาคธุรกิจ 57 บริษัท ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี 2560 โดยสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สอ.ตย.) ทำให้เกิดข้อค้นพบ 7 ประเด็นหลัก คือ 1) ประเภทหรือสถานภาพขององค์กรพัฒนาเอกชน/บริษัท 2) พื้นที่การทำงานหรือพื้นที่ให้การสนับสนุน 3) ประเด็นและสัดส่วนของประเด็นการทำงานหรือการสนับสนุน 4) เหตุผลที่ภาคธุรกิจให้การสนับสนุน 5) ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆของสังคม 6) การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย และ 7) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ดังมีรายละเอียดแยกเป็นการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชน และการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจ ดังต่อไปนี้

การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชน

สถานภาพขององค์กร

สถานภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมี 3 ประเภท ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 สถานภาพขององค์กร

สถานภาพขององค์กร	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ระดับประเทศ	41	56.94
ระดับท้องถิ่น	23	31.94
ระดับระหว่างประเทศ	8	11.12
รวม	72	100.00

จาก 72 องค์กร ที่ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ คือ 41 องค์กร หรือร้อยละ 56.94 มีสถานภาพระดับประเทศ ในขณะที่ 23 องค์กร หรือร้อยละ 31.94 เป็นองค์กรระดับท้องถิ่น และ 8 องค์กร หรือร้อยละ 11.12 เป็นองค์กรระหว่างประเทศ

พื้นที่ดำเนินงาน

องค์กรเอกชนที่ให้ข้อมูลมีพื้นที่การดำเนินงานกระจายอยู่ทั้ง 6 ภาค และกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามตารางต่อไป

ตารางที่ 19 พื้นที่ดำเนินงาน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

พื้นที่ดำเนินงาน	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N=72
กรุงเทพฯและปริมณฑล	54	75.00
ภาคเหนือ	46	63.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	40	55.55
ภาคกลาง	38	52.77
ภาคใต้	24	33.33
ภาคตะวันออก	20	27.77
ภาคตะวันตก	18	25.00

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลจำนวน 54 องค์กร หรือร้อยละ 75.00 มีพื้นที่การทำงานในกรุงเทพฯและปริมณฑล พื้นที่ที่มีองค์กรพัฒนาเอกชนทำงานมารองลงมา คือ ภาคเหนือ จำนวน 46 องค์กร หรือร้อยละ 63.88 ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตกเป็นพื้นที่ที่มีองค์กรพัฒนาเอกชนทำงานน้อยที่สุด คือ 20 องค์กร หรือร้อยละ 27.77 และ 18 องค์กร หรือร้อยละ 25.00 ตามลำดับ

ประเด็นการดำเนินงาน

ประเด็นหลักในการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมี 9 ประเด็น ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานมากกว่า 1 ประเด็นขึ้นไป ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 ประเด็นการดำเนินงาน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเด็นการดำเนินงาน	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N=72
1. การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว	32	44.44
2. การสร้างสุขภาวะ		
● โภชนาการ	38	52.77
● สุขภาพกาย/จิต	48	66.66
● อนามัยเจริญพันธุ์/เพศวิถี	38	52.77
● สร้างความปลอดภัย	40	55.55
● ป้องกันอุบัติเหตุ	34	47.22

ตารางที่ 20 (ต่อ) ประเด็นการดำเนินงาน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเด็นการดำเนินงาน	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N=72
3. การส่งเสริมการศึกษา		
● ทุน/อุปกรณ์	48	66.66
● วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศ	46	63.88
● การศึกษาทางเลือก/ศูนย์การเรียนรู้	40	55.55
● การผลิตสื่อการเรียน การสอน	40	55.55
4. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	44	61.11
5. การส่งเสริมนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	50	69.44
6. การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน		
● สิทธิเด็ก	52	72.22
● การต่อต้านการค้ามนุษย์/ความรุนแรง/สิ่งเสพติดและอบายมุข	40	55.55
● การช่วยเหลือและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบาก เช่น พิกัด ต้องคดี ขาดที่พัก ก่อร่าง ไร้ร้อน ได้รับผลกระทบจากเอตส์ ภัยพิบัติ และ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ฯลฯ	36	50.00
● การให้คำปรึกษาโดยสายด่วน	28	38.88
7. การพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง		
● การพัฒนาอาชีพ	48	66.66
● การสร้างวินัยทางการเงิน	46	63.88
● การสนับสนุนธุรกิจเพื่อสังคม	32	44.44
8. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม		
● การพัฒนาทักษะชีวิต	56	77.77
● การสนับสนุนกลุ่ม/เครือข่ายเยาวชน	58	80.55
● การส่งเสริมจิตอาสา	60	83.33
● การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	40	55.55
● การสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาสังคม	48	66.66
9. การพัฒนาทั่วโลก		
● การออก/ปรับปรุงกฎหมาย	34	47.22
● การพัฒนาบุคลากร	58	80.55
● การเสริมเครือข่ายการทำงาน	46	63.88

ใน 9 ประเด็นการทำงาน ประเด็นที่ 8 คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีจำนวนองค์กรทำงานมากที่สุด โดยเฉพาะการส่งเสริมจิตอาสา ซึ่งมีจำนวนองค์กรทำงานถึง 60 องค์กร หรือร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ ประเด็นการสนับสนุนกลุ่ม/เครือข่ายเยาวชน ซึ่งมี 58 องค์กร หรือร้อยละ 80.55 ส่วนประเด็นที่มีจำนวนองค์กรทำงานน้อยที่สุด คือ การให้คำปรึกษาโดยสายด่วน ซึ่งมีจำนวนองค์กรที่ดำเนินงานด้านนี้เพียง 28 องค์กร หรือร้อยละ 38.88 ถัดไปคือ การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว และการสนับสนุนธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งมีองค์กรดำเนินงาน 32 องค์กร หรือร้อยละ 44.44 เท่ากัน

แนวทางการดำเนินงาน

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลมีแนวทางการทำงาน 8 แนวทาง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 แนวทางการดำเนินงาน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

แนวทางการดำเนินงาน	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N=72
พัฒนาศักยภาพ	58	80.55
สนับสนุนการมีส่วนร่วม	58	80.55
สนับสนุนทุนและทรัพยากร	42	58.33
ให้บริการด้านสงเคราะห์และฟื้นฟู	38	52.77
สร้างองค์ความรู้และต้นแบบ	38	52.77
ศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถานการณ์	18	25.00
ให้บริการด้านป้องกัน	16	22.22
รณรงค์ระดับนโยบายและสาธารณะ	12	16.66

ในจำนวน 72 องค์กร ที่ให้ข้อมูล แนวทางที่องค์กรใช้ในการทำงานมากที่สุด คือ การพัฒนาศักยภาพและการสนับสนุนการมีส่วนร่วม โดยมีถึง 58 องค์กร หรือร้อยละ 80.55 เท่ากัน ส่วนแนวทางที่มีจำนวนองค์กรใช้ในการทำงานน้อยที่สุด 3 ลำดับ คือ การรณรงค์ระดับนโยบายและสาธารณะ ซึ่งมีจำนวน 12 องค์กร หรือร้อยละ 16.66 การให้บริการด้านป้องกัน ซึ่งมีจำนวน 16 องค์กร หรือร้อยละ 22.22 และการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งมีจำนวน 18 องค์กร หรือร้อยละ 25.00 ตามลำดับ

กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมายขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลสามารถจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22 กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงาน

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวนเป้าหมาย	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
เด็ก (อายุ 0 – 18 ปี)	530,452	58.61
เยาวชน (อายุ 19 – 25 ปี)	109,755	12.13
พ่อแม่ ผู้ปกครอง	124,496	13.76
ครูและผู้บริหารสถานศึกษา	120,962	13.36
ผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน	10,472	1.16
สมาชิกและผู้นำชุมชน	8,938	0.98
รวม	905,075	100.00

ในจำนวนกลุ่มเป้าหมาย 905,075 คน ขององค์กรพัฒนาเอกชน 72 องค์กร ที่ให้ข้อมูลนั้น เป็นเด็กอายุ 0 – 18 ปี 530,452 คน หรือร้อยละ 58.61 รองลงมา เป็น พ่อแม่ ผู้ปกครอง คือ 124,496 คน หรือร้อยละ 13.76 ส่วนเป้าหมายที่องค์กรพัฒนาเอกชนทำงานน้อยที่สุด คือ สมาชิกและผู้นำชุมชน คือ 8,938 คน หรือร้อยละ 0.98 ถัดไป คือ ผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน 10,472 คน หรือร้อยละ 1.16 ส่วนเป้าหมายที่เป็นเยาวชนมีจำนวน 109,755 คน หรือร้อยละ 12.13 และครูและผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 120,962 คน หรือร้อยละ 13.36

ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆของสังคม

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลดำเนินงานโดยมีความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆของสังคม 7 ประเภท และทำงานร่วมกับ 5 ภาคส่วนของสังคม ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆของสังคม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ภาคส่วนของสังคม ที่ร่วมมือ/จำนวน	ประเภทของความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น						
	ให้บริการ โดยตรง	ให้ทุน การศึกษา	พัฒนา ศักยภาพ	พัฒนาสื่อ	สนับสนุน การมีส่วนร่วม	สร้าง องค์ความรู้	รณรงค์ นโยบาย/ สาธารณะ
ภาครัฐ 440 หน่วยงาน	14	6	14	10	38	20	22
องค์กรพัฒนาเอกชน 246 องค์กร	20	10	24	10	26	20	10
ภาคธุรกิจ 105 บริษัท	4	14	14	10	26	12	32
เครือข่าย/กลุ่มเยาวชน 135 กลุ่ม	44	6	22	12	22	14	16
สถาบันการศึกษา 2,628 สถาบัน	10	12	28	16	26	30	14

ภาคส่วนที่องค์กรร่วมมือทำงานด้วยมากที่สุด คือ สถาบันการศึกษา 2,628 สถาบัน โดยร่วมมือในประเด็น การสร้างองค์ความรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ภาครัฐ จำนวน 440 หน่วยงาน โดยร่วมมือในด้านการสนับสนุน การมีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกันเองมีจำนวน 246 องค์กร และร่วมมือกันมากที่สุด ในประเภทการสนับสนุนการมีส่วนร่วม นอกจากนี้องค์กรยังร่วมมือกับเครือข่าย/กลุ่มเด็กและเยาวชน 135 กลุ่ม ในการให้บริการโดยตรงมากที่สุด และภาคธุรกิจ 105 บริษัท ในประเด็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมมากที่สุด

การทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ 6 ประเภท ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 การทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

หน่วยงานในพื้นที่	จำนวนองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำงานกับหน่วยงานในพื้นที่	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N=72
สถานศึกษาในพื้นที่	56	77.77
หน่วยงานราชการในพื้นที่	44	61.11
องค์กรภาคเอกชนในพื้นที่	44	61.11
สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	38	52.77
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	30	41.66
สภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่	10	13.88

จำนวนองค์กรที่ทำงานกับสถานศึกษาในพื้นที่มีมากที่สุด คือ 56 องค์กร หรือร้อยละ 77.77 รองลงมา คือ องค์กรเอกชนในพื้นที่และหน่วยงานราชการในพื้นที่ คือ 44 องค์กร หรือร้อยละ 61.11 เท่ากัน ส่วนหน่วยงาน ในพื้นที่ที่มีจำนวนองค์กรทำงานด้วยน้อยที่สุด คือ สภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งมีจำนวนเพียง 10 องค์กร หรือร้อยละ 13.88 ส่วนราชการในพื้นที่ คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนั้นมีองค์กร ทำงานด้วย 38 องค์กร หรือร้อยละ 52.77 และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนองค์กรที่ทำงานด้วย 30 องค์กร หรือร้อยละ 41.66

การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย

ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยนั้น องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลดำเนินงานใน 3 เรื่อง ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 25 การทำงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

การเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N= 72
การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน	27	37.50
การเป็นสังคมผู้สูงอายุ	27	37.50
การเป็นประเทศไทย 4.0	28	38.88

องค์กรให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยและดำเนินงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 คือ 1) การเป็นประเทศไทย 4.0 2) การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน และ 3) การเป็นสังคมผู้สูงอายุ เท่าๆกัน คือ มีจำนวนองค์กรที่ทำงานในด้านนี้สำหรับข้อ 1) จำนวน 28 องค์กร หรือร้อยละ 38.88 และจำนวนองค์กรที่ทำงานในเรื่องการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนและการเป็นสังคมผู้สูงอายุ จำนวน 27 องค์กร หรือร้อยละ 37.50 เท่ากัน

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลแบ่งได้เป็น 4 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ระดับนโยบาย

- 1.1 นโยบายของรัฐไม่ชัดเจนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
- 1.2 การสนับสนุนทรัพยากรจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ
- 1.3 มีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐในการปฏิบัติตามนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2 ระดับองค์กร

- 2.1 ทรัพยากรในการทำงานไม่เพียงพอ การสนับสนุนไม่ต่อเนื่องและลดลงเรื่อยๆ
- 2.2 บุคลากรเปลี่ยนเร็ว คุณสมบัตินี้และทักษะไม่เพียงพอ และหรือ ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน ต้องทำงานหนักเกินไป ไม่ได้ได้รับการพัฒนาศักยภาพเท่าที่ควร และขาดแคลนบุคลากรที่เป็นมืออาชีพ
- 2.3 องค์กรขาดความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการองค์กรและการดำเนินงาน รวมทั้งยังไม่สามารถปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3 ระดับการปฏิบัติงาน

- 3.1 งานด้านเด็กและเยาวชนเป็นงานยากและละเอียดอ่อน ต้องติดตามแก้ไขเฉพาะหน้า และระยะยาวอยู่ตลอดเวลา ทั้งตัวเด็กและเยาวชนเอง และครอบครัว
- 3.2 มีข้อจำกัดในการส่งต่อเด็กและเยาวชนเข้าสถานรองรับและโรงเรียนประจำ รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา
- 3.3 ครูมีภารกิจมาก ดังนั้นการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบ active learning ต้องใช้เวลา และมีความยากลำบากในการดำเนินงาน

4 ระดับกลไกแวดล้อมเด็กและเยาวชน

- 4.1 พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กและเยาวชน

4.2 ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการที่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน

4.3 ภาคส่วนต่างๆของสังคมยังไม่ทุ่มเทและรวมพลังกันอย่างต่อเนื่องในการสร้างความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.4 การสร้างองค์ความรู้ การจัดระบบข้อมูล และการสื่อสารสาธารณะ เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจ

ประเภทของธุรกิจที่ให้ข้อมูล

บริษัทที่ให้ข้อมูลอยู่ในธุรกิจ 10 ประเภท ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 26 ประเภทของธุรกิจ

ประเภทของธุรกิจ	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
การเงิน	15	26.32
ผลิต/จำหน่ายเครื่องอุปโภค/บริโภค	8	14.04
อุตสาหกรรมหนัก	7	12.28
บริการ	6	10.53
อสังหาริมทรัพย์	5	8.76
ขายปลีก/ขายส่ง	4	7.02
ประกันภัย	4	7.02
ผลิตสื่อ	3	5.26
เทคโนโลยีสารสนเทศ	3	5.26
สาธารณูปโภค	2	3.51
รวม	57	100.00

ใน 57 บริษัท ที่ให้ข้อมูลมีประเภทของธุรกิจการเงินมากที่สุด คือ 15 บริษัท หรือร้อยละ 26.32 รองลงมา คือ ประเภทผลิต/จำหน่ายเครื่องอุปโภค/บริโภค คือ 8 บริษัท หรือร้อยละ 14.04 และประเภทอุตสาหกรรมหนัก คือ 7 บริษัท หรือร้อยละ 12.28 ประเภทของบริษัทที่ให้ข้อมูลน้อยที่สุด คือ ประเภทสาธารณูปโภค 2 บริษัท หรือร้อยละ 3.51

พื้นที่การสนับสนุน

บริษัทที่ให้ข้อมูลให้ความสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27 พื้นที่การสนับสนุน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

พื้นที่การสนับสนุน	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N = 57
กรุงเทพ/ปริมณฑล	55	96.49
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	38	66.67
ภาคเหนือ	34	59.65
ภาคตะวันออก	30	52.63
ภาคกลาง	27	47.37
ภาคตะวันตก	25	43.86
ภาคใต้	21	36.84

พื้นที่การสนับสนุนของทั้ง 57 บริษัท ที่ให้ข้อมูล เน้นกรุงเทพและปริมณฑลมากที่สุด คือ 55 บริษัท หรือ ร้อยละ 96.49 รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีจำนวน 38 บริษัท หรือร้อยละ 66.67 ส่วนพื้นที่ที่บริษัท ให้การสนับสนุนน้อยที่สุด คือ ภาคใต้ที่มีจำนวน 21 บริษัท หรือร้อยละ 36.84

ประเด็นการให้การสนับสนุน

บริษัทที่ให้ข้อมูลให้ความสนับสนุนในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน 9 ประเด็น ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 28 ประเด็นและสัดส่วนของประเด็นการสนับสนุน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเด็นการสนับสนุน	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ยสัดส่วนของประเด็น การสนับสนุน (ร้อยละ) N = 57
การส่งเสริมการศึกษา	52	91.22
การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว	33	57.89
การส่งเสริมนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	31	54.38
การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม	30	52.63
การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	29	50.87
การพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง	28	49.12
การพัฒนาภาคการทำงานพัฒนาเด็กและเยาวชน	23	40.35
การเสริมสร้างสุขภาพ	21	36.84
การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบาก	16	28.07

ในประเด็นหลัก 9 ประเด็น ของการสนับสนุนงานด้านเด็กและเยาวชนของ 57 บริษัท ที่ให้ข้อมูลนั้นประเด็นที่มี จำนวนบริษัทสนับสนุนมากที่สุด คือ การส่งเสริมการศึกษาที่มีจำนวน 52 บริษัท หรือร้อยละ 91.22 รองลงมา คือ ประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวที่มีจำนวน 33 บริษัท หรือร้อยละ 57.89 ประเด็นที่มีจำนวนบริษัทสนับสนุน น้อยที่สุด คือ การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสภาวะยากลำบากซึ่งมีจำนวน 16 บริษัท หรือร้อยละ 28.07

เหตุผลของการสนับสนุน

บริษัทที่ให้ข้อมูลมีเหตุผลในการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 29 เหตุผลของการสนับสนุน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

เหตุผลของการสนับสนุน	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N = 57
คืนกำไรสู่สังคม/รับผิดชอบต่อสังคม	48	84.21
ผู้บริหารให้ความสนใจ	42	73.68
ชื่อเสียงของบริษัท	17	29.82
พัฒนาลูกหลานของพนักงาน/เจ้าหน้าที่/คนงาน	15	26.31
ใช้ประโยชน์ทางภาษี	15	26.31
ได้รับการชักชวนจากผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน	7	12.28

จาก 57 บริษัท ที่ให้ข้อมูล จำนวนบริษัทมากที่สุด คือ 48 บริษัท หรือร้อยละ 84.21 ให้เหตุผลการสนับสนุนว่า ต้องการคืนกำไรสู่สังคมและรับผิดชอบต่อสังคม รองลงมา คือ 42 บริษัท หรือร้อยละ 73.68 ที่ให้เหตุผลการสนับสนุนว่า ผู้บริหารให้ความสนใจในงานพัฒนาเด็กและเยาวชน บริษัทจำนวนน้อยที่สุด คือ 7 บริษัท หรือร้อยละ 12.28 ให้เหตุผลว่าได้รับการชักชวนจากผู้ทำงานด้านเด็กและเยาวชน

ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม

บริษัทที่ให้ข้อมูลร่วมมือกับ 5 ภาคส่วนของสังคม ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 30 ความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ของสังคม (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ภาคส่วนของสังคมที่ร่วมมือ	จำนวนหน่วยงาน
สถาบันการศึกษา	118
ภาครัฐ	100
องค์กรพัฒนาเอกชน	56
ภาคธุรกิจ	40
เครือข่าย/กลุ่มเยาวชน	32

หน่วยงานของภาคส่วนต่างๆที่ 57 บริษัท ที่ให้ข้อมูล ระบุว่าได้ร่วมมือทำงานด้วยมากที่สุด คือสถาบันการศึกษา 118 แห่ง รองลงมาคือหน่วยงานภาครัฐ 100 หน่วยงาน องค์กรพัฒนาเอกชน 56 องค์กร และเครือข่ายหรือกลุ่มเยาวชน 32 กลุ่ม นอกจากนี้ยังระบุด้วยว่ามีการร่วมมือทำงานกับภาคธุรกิจด้วยกันเอง 40 บริษัท

การสนับสนุนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย

บริษัทที่ให้ข้อมูลสนใจสนับสนุนการทำงานเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย 3 ประเด็น ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 31 การสนับสนุนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N = 57
การเป็นประเทศไทย 4.0	55	96.49
การเป็นสังคมผู้สูงอายุ	23	40.35
การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน	7	12.28

ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยของภาคธุรกิจทั้ง 57 บริษัทนั้น มีบริษัทที่ให้ความสนับสนุนประเด็นการเป็นประเทศไทย 4.0 ถึง 55 บริษัท หรือร้อยละ 96.49 รองลงมา คือ ประเด็นการเป็นสังคมผู้สูงอายุ 23 บริษัท หรือร้อยละ 40.35 และประเด็นการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน 7 บริษัท หรือร้อยละ 12.28

4.3 บทบาทของภาควิชาการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.3.1 สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญรองลงมาจากสถาบันครอบครัว บทบาทของสถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลาถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและความรู้ไปยังสมาชิกในสังคม ลักษณะของความสัมพันธ์ประกอบด้วย ครู อาจารย์ ลูกศิษย์ เป็นต้น มีบทบาทที่สำคัญ คือปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามและการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกในสังคม ช่วยพัฒนาบุคคลเป็นสมาชิกที่ดี ปลูกฝังทักษะการใช้ปัญญาเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน²² ส่งเสริมให้สมาชิกในสังคมเกิดความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ให้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม รู้จักสิทธิหน้าที่ที่ตนพึงปฏิบัติต่อสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปฏิรูปสังคม²³

แนวทางในการพัฒนาส่งเสริมเด็กและเยาวชนของสถาบันศึกษามีหลากหลายมิติ โดยบทบาทภารกิจหลักของสถาบันการศึกษา คือการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นทักษะและความรู้ นอกจากนี้ การทำหน้าที่ในการเป็นสถาบันเพื่อสร้างรากฐานการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นคนดี มีคุณภาพในสังคม ตามกระบวนการในการขัดเกลาสมาชิกของสังคม (Socialization) ทั้งนี้ นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่โดยตรงในการขัดเกลาเด็กและเยาวชน (Direct Socialization) ซึ่งประกอบด้วย

²² _____ . บทบาทความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2561. จาก <https://sites.google.com/site/reinrukdhmaykiltawrea/bthbath-khwam-sakhay-laea-khwam-sa-phanth-khxng-sthaban-th-thang-sangkham>

²³ จันทนา และคณะ. (2559). สถาบันหลักของสังคมกับการพัฒนาเยาวชน

ปลูกฝังระเบียบวินัย (Basic Discipline) ระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เป็นการฝึกให้มีความอดกลั้นที่จะทำตามความพอใจของตนเองเพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า เช่น เด็กไม่น้อยไม่ชอบเรียนหนังสือ แต่ต้องพยายามเรียนเพราะพ่อแม่บังคับหรือเรียนเพราะอยากได้ความรู้ หรือเป็นทหารต้องฝึกอย่างหนักจะได้เป็นทหารที่มีสมรรถภาพ สามารถป้องกันประเทศได้ดี เป็นต้น ระเบียบวินัยจึงมีผลต่อบุคลิกลักษณะและความประพฤติของบุคคล โดยบุคคลจะเกิดความเคยชินและจะทำได้โดยไม่รู้ตัว เช่น เคยตื่นแต่เช้า พอถึงเวลาจะตื่นขึ้นไม่ว่าอยากตื่นหรือไม่ก็ตาม หรือคนที่เคยรับประทานอาหารเช้าโดยใช้ช้อนกลางจะเกิดความเคยชินและหากไม่มีช้อนกลางจะรับประทานไม่ค่อยลง เป็นต้น

ปลูกฝังความมุ่งหวัง (Aspiration) ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกำลังใจทำตามระเบียบวินัยต่างๆ เช่น อยากได้ปริญญา ก็ต้องเรียนหนังสือ อยากได้เลื่อนขั้นก็ต้องขยันทำงาน ส่วนมากมักจะมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่องหรือถือว่าดีงาม จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คนเรามีกำลังใจ หรือบังคับตัวเองให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตาม เพื่อจะได้ในสิ่งที่ตนเองหวังไว้

รู้จักบทบาททางสังคมและทัศนคติต่าง ๆ (Social Roles and Supporting Attitudes) เป็นการรู้จักแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมตามวาระและโอกาสต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะบทบาทของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงควรที่จะเรียนรู้และทำตามบทบาทของตนให้ดีที่สุด เช่น นายกับลูกจ้าง นักเรียนกับครู ต่างมีบทบาทต่างกัน มีกฎเกณฑ์ ทำที่ บุคลิกภาพ ลักษณะต่างกันออกไป เช่น ครูต้องมีเมตตาอดทนต่อการดื้อรั้นของเด็ก เป็นนักเรียนต้องตั้งใจเรียน ไม่เกียจคร้าน เป็นพ่อต้องเลี้ยงลูก เป็นลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ อบรมสั่งสอนด้วยการทำตัวให้ดีที่สุด เป็นพนักงานขับรถต้องรู้กฎจราจร เป็นนายต้องเฉลียวฉลาด รู้จักสั่งงาน เป็นต้น

ทักษะ (Skills) เป็นการเตรียมบุคคลให้มีความชำนาญเฉพาะอย่าง เช่น การประกอบอาหาร การเขียนจดหมาย การใช้โทรศัพท์ การเป็นวิศวกร การเป็นแพทย์ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การสั่งอาหาร เป็นต้น เพื่อสังคมจะได้รับประโยชน์จากสมาชิกในหลาย ๆ ด้าน เรื่องทักษะนี้เป็นสิ่งที่มีภาระหนักและชัดเจนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นสังคมที่เจริญแล้วหรือล้าหลังก็ตาม โดยในสังคมที่ล้าหลังจะเรียนรู้ด้วยการลอกเลียนแบบหรือสัมผัสกับชีวิตจริง เช่น ล่าสัตว์ ทอผ้า ทำนา เป็นต้น ส่วนในสังคมที่เจริญแล้วจะสอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ด้วยการเรียนจากสถาบันต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร พยาบาล จิตวิทยา ช่างกล ช่างไม้ เป็นต้น ทำให้บุคคลมีความถนัดเฉพาะอย่างในการที่จะประกอบอาชีพหรือช่วยเหลือกันต่อไป เช่น เจ็บป่วยก็ไปหาหมอ รถเสียก็ต้องหาช่างแก้ไข อยากสร้างบ้านก็ต้องหาสถาปนิก เป็นต้น หรือสอนกันเองในครอบครัว เช่น แม่สอนลูกให้ทำกับข้าว เย็บเสื้อผ้า พ่อสอนให้ซ่อมเครื่องใช้ ทำนา ทำไร่ เป็นต้น

แนวทางการบูรณาการการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านการเรียนให้ได้รับผลลัพธ์ที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกมิติ การพัฒนา การดำเนินการด้านการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (ฉบับที่ 2) โดยในหมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ ในมาตรา 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น นอกจากจัดให้มีการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดทักษะ ความรู้ สำหรับนำมาประยุกต์ใช้

แล้ว ในปัจจุบัน ผู้เกี่ยวข้องต่างให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management) เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของเด็ก ซึ่งเป็นความร่วมมือของสถาบันศึกษากับองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นๆ โดยการดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (Moderate Class More Knowledge)” เพื่อสนองต่อความมุ่งหมายและหลักการดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้รับมอบหมายโดยตรง ได้จัดทำโครงการนำร่องโรงเรียนในสังกัด ซึ่งมีแนวทางดำเนินการใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การปรับปรุงเนื้อหาของแต่ละวิชา 2) การเตรียมความพร้อมของครูและสถานศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการนำร่อง 3) รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล โดยยึดหลักไม่ส่งผลกระทบต่อหลักสูตร เนื้อหา การเรียนการสอน ดัชนีที่ใช้ในการประเมินต่างๆ มีการจัดโครงสร้างเวลาเรียนใหม่ในระดับประถมศึกษา ลดเวลาเรียนในชั้นเรียนลง มีการเตรียมความพร้อมของครูและสถานศึกษาที่จะเข้าร่วม รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) Head หรือกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ 2) Heart หรือกิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม 3) Hand หรือกิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพและทักษะชีวิต และ 4) Health หรือกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ มีการประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะๆ และศึกษาแนวทางการดำเนินการจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเพื่อขยายผลการดำเนินการไปยังโรงเรียนอื่นๆ

จากนโยบายดังกล่าวข้างต้น เป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนากิจกรรมเพิ่มเวลารู้ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และยังคงเน้นเป้าหมายการพัฒนา 4H (Head Heart Hand Health) และให้ความสำคัญทั้งการจัดการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ แบบ Active Learning โดยมุ่งเน้นลดเวลาเรียนในลักษณะการรับการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบรรยาย/การอธิบาย เพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีความสุขกับการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการจัดกิจกรรมกีฬาในโรงเรียนหรือกีฬาระหว่างโรงเรียน โดยส่งเสริมให้ใช้กีฬาเป็นเครื่องมือกระตุ้นสร้างคุณธรรมจริยธรรม ความตรงต่อเวลา การทำงานเป็นทีมก็จะเกิดขึ้น²⁴

การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยกรอบแนวทางการจัดกิจกรรมเป็นทางเลือก สนองต่อความสนใจ ความถนัด ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย เรียนรู้หลักการ สร้างความรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม (Process and Content) ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น อิสระ และปลอดภัย ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ (Content and Mentor) และใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย

แนวทางในการจัดกิจกรรมตามนโยบาย โดยผู้บริหารสถานศึกษา 1) เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบาย อำนวยความสะดวก ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติ **ประสานและแสวงหาความร่วมมือ**

²⁴ สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ. **ขยายผล ActivePlay ActiveSchool เพิ่มกิจกรรมขยับให้เด็กไทย.** สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/37552-%...>

จากชุมชน แหล่งเรียนรู้สถานศึกษาและภูมิปัญญาต่าง ๆ มาร่วมในการบริหารจัดการเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมตามนโยบาย นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดเวทีเสวนาทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และนำผลการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน และผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเวลาเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ในส่วนของบทบาทของผู้สอน มีบทบาทในการจัดกิจกรรมตามนโยบาย โดยวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบกิจกรรม จัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมร่วมเสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติ และนำผลมาพัฒนาการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ประเมินและพัฒนานักเรียนเต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ร่วมกิจกรรมและเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียน²⁵

ในการดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการของสถาบันการศึกษาร่วมกับองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้ภารกิจขององค์กรในการสนับสนุนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในปี พ.ศ. 2560 ตัวอย่างเช่น

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ตั้งศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติที่ สสวท. และร่วมมือกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จัดตั้งศูนย์สะเต็มศึกษาภาคในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 13 ศูนย์ เพื่อให้บริการวิชาการ และขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาในระดับภูมิภาค²⁶

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จัดแถลงข่าว ในวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน ในการดำเนินโครงการกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพทางกายในสถานศึกษา ภายใต้แนวคิด “ออกมาเล่น แอคทีฟ 60 นาทีทุกวัน” ซึ่งถือเป็นโครงการต่อยอดการส่งเสริมกิจกรรมทางกายให้ขยายไปในวงกว้าง ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายอย่างต่อเนื่องในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทย อายุระหว่าง 6-14 ปี ให้มีสุขภาพที่ดีเหมาะสมตามวัย และเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ครูและผู้ปกครอง ถึงความสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมทางกายให้เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงเพื่อสานพลังความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน ขยายผลการส่งเสริมกิจกรรมทางกายในวงกว้างต่อสังคมไทย โดยจัดกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาในจังหวัดต่าง ๆ ใน 4 ภาคทั่วประเทศ

4.3.2 สถาบันวิชาการที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการ ทักษะ ความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดขึ้น การศึกษาวิจัยยังเป็นปัจจัย

²⁵ อนุสร หงษ์ขุนทด. กิจกรรมการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.academia.edu/17951146...>

²⁶ **สะเต็มศึกษา** เป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ไปใช้ในการเชื่อมโยงและแก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

สนับสนุนสำคัญต่อการวางแผนเพื่อการพัฒนา ทั้งนี้ สถาบันวิชาการต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งที่สังกัดสถาบันการศึกษา และเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น

1) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว²⁷ สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นองค์กรที่มีภาระหน้าที่ในสถาบันทางวิชาการในการขับเคลื่อนงานด้านพัฒนาสังคม นโยบายทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ในการพัฒนาเด็กและครอบครัว ทั้งนี้ การดำเนินการของสถาบันฯ กำหนดพันธกิจการดำเนินงาน 5 ประเด็น ประกอบด้วย (1) สร้างงานวิจัยและนวัตกรรมอย่างมีคุณภาพที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของภาวะสังคมโลก เป็นธรรมและยั่งยืน (2) เชื่อมต่อข้อมูลความรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว ให้เกิดการทำงานอย่างมีพลัง (3) จัดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว แก่เด็ก เยาวชนและครอบครัว ผู้ปฏิบัติงาน ผู้กำหนดนโยบายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (4) ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ด้านการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก เยาวชนและครอบครัว และ (5) สื่อสารธรรมะวงกว้าง เพื่อนำสู่ค่านิยมสังคมแห่งการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในการดำเนินงานของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ในระยะ พ.ศ. 2558-2561 ภายใต้วิสัยทัศน์ "สถาบันสหวิทยาการชั้นนำระดับอาเซียนด้านการพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภายในปี พ.ศ. 2561" โดยกำหนดยุทธศาสตร์ 5 ประเด็นยุทธศาสตร์ 15 กลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานเพื่อการขับเคลื่อนองค์ความรู้ผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน องค์กรภาคีเครือข่าย ซึ่งการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งให้องค์กร บริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศ ทำงานเชิงบูรณาการให้ความสำคัญต่อการดำเนินการขององค์กรในลักษณะการทำงานเชิงบูรณาการ ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าประสงค์ขององค์กร มีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเป็นเลิศในการวิจัยและวิชาการเชิงสหวิทยาการ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ (1) สร้างผลงานวิจัยและวิชาการที่มีคุณภาพระดับสากล (2) สร้างผลงานวิจัยและวิชาการตอบสนองความต้องการของสังคม (3) กระตุ้นและส่งเสริมจำนวนทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก และ (4) สร้างความร่วมมือด้านวิจัยและวิชาการในการพัฒนาเด็ก เยาวชนและครอบครัว

สำหรับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) เพื่อสร้างและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ในการพัฒนาเด็ก เยาวชน ครอบครัวที่มีอยู่เดิมโดยสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้จัดการต่อสถานการณ์สำคัญจำเป็นเร่งด่วนในสังคมไทยหรือในระดับอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) เพื่อสร้างหรือพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่มีผลต่อการสร้างหรือกำหนดทิศทางในการทำงานหรือในการกำหนดนโยบายในสังคมหรืออาเซียน และ (3) เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ไปสู่สังคมในระดับอาเซียน หรือระดับสากลในรูปแบบของงานวิชาการ หรือการอ้างอิงบทความวิชาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาแบบสหวิทยาการ เพื่อคุณภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ (1) จัดการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตเพื่อสังคมและเป็นปัญญาของแผ่นดิน

²⁷ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว. ยุทธศาสตร์ของสถาบัน. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.nicfd.cf.mahidol.ac.th/th/index.php/vision>.

(2) สร้างผลงานวิจัยและวิชาการที่มีตอบสนองความต้องการของสังคม (3) ประสานเครือข่ายศิษย์เก่าให้มีพลังทางสังคมและเป็นปัญญาของแผ่นดิน

สำหรับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) เพื่อจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อพัฒนาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยจัดกระบวนการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ และสหวิชาชีพ (2) เพื่อสร้างและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาแบบสหวิทยาการที่มีความโดดเด่น (3) เพื่อสร้างกลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และ (4) เพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือในทางวิชาการจากกลุ่มภาคีเครือข่ายด้านการศึกษาและศิษย์เก่า

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนารูปแบบการให้บริการวิชาการ เพื่อการพัฒนาภาคีเครือข่ายและสังคม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ (1) พัฒนารูปแบบของการให้บริการทางวิชาการรูปแบบต่างๆ ที่ได้มาตรฐาน (2) สร้างและพัฒนาคนทำงานเพื่อเป็นแกนนำ เครือข่ายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคม และ (3) เพิ่มมูลค่าของการให้บริการวิชาการ หรือความร่วมมือทางวิชาการ

สำหรับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) เพื่อพัฒนานวัตกรรมในการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ภาคีเครือข่าย (2) เพื่อเชื่อมโยงและพัฒนาภาคีเครือข่ายคนทำงานด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัวทั้งในและต่างประเทศ (3) เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการวิชาการที่สามารถสร้างคุณค่าทางสังคมหรือทางเศรษฐกิจ และ (4) เพื่อสร้างกลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการให้บริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 จัดการและขับเคลื่อนองค์ความรู้สู่สังคมและนโยบายสาธารณะ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ (1) จัดทำระบบฐานข้อมูลและจัดการองค์ความรู้ด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว และ (2) ขับเคลื่อนองค์ความรู้ไปสู่การจัดทำนโยบายสาธารณะผ่านกลไกต่างๆ

สำหรับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลและกลไกการประเมินสถานการณ์ด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว ด้านกฎหมาย นโยบาย จากฐานข้อมูลทางวิชาการด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว และ ใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับชุมชน ท้องถิ่น สังคมไทย และอาเซียน (2) เพื่อขับเคลื่อนองค์ความรู้ทางวิชาการไปสู่การจัดทำเป็นนโยบายสาธารณะหรือการปฏิรูปกฎหมาย และ (3) เพื่อพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนองค์ความรู้ไปสู่สังคมและนโยบายสาธารณะในผ่านกลไกต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 สร้างความเข้มแข็งให้องค์กร บริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศ และมีการทำงานเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ (1) สร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้องค์กรและบุคลากร (2) สร้างและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ และ (3) สร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเชิงบูรณาการ

สำหรับเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) เพื่อสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่มีมาตรฐานบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล และมีกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการที่เป็นระบบได้รับมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ (2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของการทำงานบนพื้นฐานของความรู้ในรูปแบบขององค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์กรแห่งการจัดการความรู้ และ (3) เพื่อสร้างและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยบุคลากรในองค์กรมีความสุขในการทำงาน

2) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นองค์กรที่ดำเนินการวิจัยด้านประชากรและสังคม สร้างองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากร สังคมและเศรษฐกิจในระดับประเทศ ภูมิภาคเอเชีย และอื่นๆ

การทำงานของสถาบันฯ จะทำงานร่วมกับเครือข่ายทั้งในประเทศ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วยงานเอกชน เช่น CP โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ รวมทั้งหน่วยงานต่างประเทศ ซึ่งที่ทำงานร่วมกันในพ.ศ. 2560 เช่น University of Sussex; University of California, Berkeley; Johns Hopkins University; University of Tempere; University of Bonn; Kobe University; INDEPTH Network นอกจากนี้ บุคลากรของสถาบันฯ มีตำแหน่งที่สำคัญในสมาคมทางประชากรระดับนานาชาติ เช่น Member of council ของ IUSSP (International Union for the Scientific Study of Population) ก่อตั้งในยุโรปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 และ Member of council และ Executive Secretary ของ APA (Asian Population Association) และเป็นสถานที่ตั้งของสำนักงาน APA ที่ก่อตั้งในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ในปี ค.ศ. 2004

จากบทบาทหน้าที่ และรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคี เครือข่ายที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ สังคม และเศรษฐกิจ ในการดำเนินการต่อไปของสถาบันฯ คือดำเนินการต่อยอดความสามารถที่เป็นต้นทุน และสร้างองค์ความรู้ใหม่ ภายใต้การบริหารแบบมุ่งเป้า มีธรรมาภิบาล ในรูปแบบเครือข่ายและสหสาขาวิชา และขับเคลื่อนด้วยบุคลากรที่มีความสามารถ ภายใต้ระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีความสุข ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนองค์กร ดำเนินการภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ 28 กลยุทธ์ และ 13 เป้าประสงค์ โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน และกำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในลักษณะของการบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ที่ 1 Excellence in research with global and social impact** กำหนดกลยุทธ์การดำเนินในลักษณะของการบูรณาการ คือ กลยุทธ์ที่ 4 สร้างเสริมความร่วมมือในการทำงานวิจัยกับภาคีเครือข่าย ภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม แหล่งทุน และแลกเปลี่ยนนักวิจัยกับต่างประเทศ และ กลยุทธ์ที่ 5 มีระบบบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนและให้ข้อมูลแหล่งทุนวิจัยจากภาครัฐ เอกชน ทั้งในและต่างประเทศ มีระบบสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานวิชาการระดับชาติและนานาชาติ และกำหนดเป้าประสงค์ ประกอบด้วย (1) เพื่อผลิตผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการเสนอแนะเชิงนโยบายและตอบสนองความต้องการของสังคมไทย (2) เพื่อให้มีผลงานวิจัยที่มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากล และ (3) เพื่อให้มีผลงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมทางสังคม **ยุทธศาสตร์ที่ 3 Excellence in professional services and social engagement** กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาให้เป็นสถาบันชั้นนำทางด้านระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางประชากรศาสตร์ และการวิจัยประเมินผลโดยร่วมมือกับสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Collaboration Center for Monitoring & Evaluation) กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมให้มีการทำงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และให้เกิดประโยชน์กับชุมชน (หมู่บ้านในโครงการเฝ้าระวังทางประชากรกาญจนบุรี) กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมความร่วมมือของหน่วยงานภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดการบริการทางวิชาการแบบสหวิทยาการ และ กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาเครือข่ายกับผู้รับบริการวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเป้าประสงค์ ประกอบด้วย (1) เพื่อให้มีความเป็นเลิศในการให้บริการวิชาการ ที่ได้มาตรฐานสากล และ (2) เพื่อให้มีผลงานที่ขับเคลื่อนและตอบสนองต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามความต้องการของสังคมอย่างมีส่วนร่วม โดยเฉพาะด้านสุขภาวะ

และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 Excellence in management for sustainable organization กลยุทธ์ที่ 1 ร่วมงาน และมีผลผลิตร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชากรและสังคมระดับโลก และกลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนให้นักวิชาการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ เพื่อให้ผลงานของสถาบันฯ เป็นที่รู้จักใช้สื่อผสมผสานหลายช่องทางเพื่อการเผยแพร่ภาพลักษณ์และองค์ความรู้ของสถาบันฯ

3) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)²⁸ เป็นองค์กรขนาดเล็กของรัฐ ภายใต้กำกับของสำนักนายกรัฐมนตรีที่มีได้ใช้ระบบราชการเป็นกลไกควบคุมองค์กร ถือกำเนิดอย่างเป็นทางการเมื่อรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบตราพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการวิจัย พ.ศ. 2535 เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยใช้การวิจัยเป็นกลไกสร้างฐานความรู้สำหรับการแก้ปัญหาให้แก่สังคม

ในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) สกว. กำหนดวิสัยทัศน์องค์กร “สานพลังการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเปลี่ยนประเทศไทยสู่ประเทศพัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใน 20 ปี” ดำเนินการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์ ซึ่งสนับสนุนการดำเนินงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ สกว. เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการวิจัยท้องถิ่น ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สนับสนุนทุนและการบริหารจัดการงานวิจัยและพัฒนาในประเด็นสำคัญ มุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรมที่ก้าวทันหรือก้าวนำการเปลี่ยนแปลงของโลก สร้างนโยบายและต้นแบบการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น พื้นที่ และประเทศ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างนักวิจัยใหม่และพัฒนาศักยภาพนักวิจัย บุคลากรวิจัย เครือข่ายวิจัย และองค์กรวิจัยในทุกระดับให้เข้มแข็ง เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 สนับสนุนการพัฒนาาระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ร่วมในการปฏิรูประบบวิจัย บูรณาการกับหน่วยงานบริหารงานวิจัยและหน่วยงานในระบบวิจัยทุกภาคส่วนของ ประเทศ พัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานบริหารงานวิจัยนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการผลงานวิจัยให้มีการนำไปใช้ประโยชน์และสื่อสารสังคม จนเกิดผลกระทบในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลลัพธ์ ผลกระทบของงานวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและออกแบบสถาปัตยกรรมองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

สกว. กำหนดบทบาทหลักที่สำคัญขององค์กร คือ สร้างคน สร้างองค์ความรู้ ผ่านกระบวนการสนับสนุนทุนวิจัย และบริหารจัดการงานวิจัย โดยไม่ทำวิจัยเอง เน้นการบริหารจัดการแบบครบวงจรผ่านเครือข่ายการทำงานที่มีอยู่ทั่วประเทศ สนับสนุนการสร้างและพัฒนากำลังคนและนักวิจัยมืออาชีพสูงส่งคมที่อาศัยความรู้ในการแก้ปัญหา ผลักดันการใช้ประโยชน์จากการวิจัยด้านเกษตร อุตสาหกรรม บริการ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น รวมถึงผลักดันให้เกิดการร่วมทุนกับภาคเอกชน หน่วยงานในประเทศ และต่างประเทศ ทั้งนี้ นวัตกรรมของ สกว. คือ ยกระดับมาตรฐานของการวิจัย สร้างเส้นทางอาชีพนักวิจัยและนักวิจัยอาชีพ สร้างนักวิจัยคุณภาพสูง เพื่อรองรับอนาคต สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน

²⁸ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2561 จาก <https://www.trf.or.th/trf-background>

ผ่านงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น นวัตกรรมการบริหารงานวิจัยโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการบูรณาการ และสร้างมาตรฐานใหม่ของหลักสูตรปริญญาเอกในประเทศเทียบเท่านานาชาติ

จากบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินการโครงการวิจัย สกว. กำหนดพันธกิจขององค์กรประกอบด้วย (1) สนับสนุนทุนวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ นโยบาย นวัตกรรม ทรัพย์สินทางปัญญา และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น (2) สนับสนุนการสร้างการพัฒนานักวิจัยและองค์กรวิจัย เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมของประเทศ (3) สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ (4) สนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และ (5) การพัฒนารูปแบบ ระบบและวิธีการ ในการติดตามและประเมินผลงานวิจัย

นอกจากนี้ ในการวิจัยเพื่อพัฒนาประชากรของประเทศ สกว. มีหน่วยวิจัยมนุษยศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างแรงบันดาลใจ และสร้างความรู้เกี่ยวกับความดี ความงาม และความจริงในการใช้ชีวิตของมนุษย์ (2) สร้างกลไกการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับวงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และ (3) พัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ ทั้งในสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ทั้งนี้ ในการดำเนินการของหน่วยวิจัยฯ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “สร้างความรู้เกี่ยวกับความดี ความงาม ความจริงในการใช้ชีวิตของมนุษย์ และพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่ดีงาม” ขับเคลื่อนการดำเนินการภายใต้ 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) การสนับสนุนทุนวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ (2) การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ และ (3) การสร้างพื้นที่สาธารณะ และจัดรูปแบบในการนำเสนองานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์ ซึ่งกิจกรรมของหน่วยวิจัยฯ ประกอบด้วย (1) สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อสร้างความรู้ต่อสังคม ทั้งด้าน R&D และวิชาการ (2) สนับสนุนทุนเผยแพร่ผลงาน ได้แก่ การประชุมวิชาการ Public Forum และการตีพิมพ์ผลงาน และ (3) สนับสนุนทุนวิจัย MAG ปริญญาโท ปีละ 40 ทุน

จากบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลก ยุคไร้พรมแดนในปัจจุบันของสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญรองลงมาจากสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่วางรากฐานการเรียนรู้ เสริมสร้างองค์ความรู้จากระบบและหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา เตรียมความพร้อมด้านทักษะการใช้ชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน แนวทางหนึ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงเกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการต่างร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักต้นแนวทางการพัฒนาของเด็กและเยาวชนที่หลากหลายรูปแบบ โดยในปี พ.ศ. 2560 รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งได้กำหนดกลไกการขับเคลื่อนโดยบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาในการผลักดันการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งพัฒนาแนวทางการร่วมมือในการพัฒนาจากหน่วยงาน/องค์กรภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ สำหรับการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการการดำเนินงานภายใต้นโยบายตามบทบาทภารกิจขององค์กรตั้งที่กล่าวไว้ในข้างต้น

สำหรับองค์กรวิชาการที่สนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังที่ยกตัวอย่างในเบื้องต้น เป็นองค์กรวิชาการที่มีภารกิจด้านการศึกษา ทั้งนี้ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งในด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ผ่านมาจากระบบการศึกษาวิจัยมาเป็นฐานความรู้

สำหรับการวางแผนการดำเนินการ รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งองค์กรวิชาการที่ศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนองค์กรภายใต้ยุทธศาสตร์ โดยมุ่งให้ความสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมทั้งภายในประเทศ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงการสร้างร่วมมือกับองค์กรภายนอกประเทศ ซึ่งผลผลิตขององค์กรดังกล่าวเหล่านี้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

4.4 บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

บทบาทของสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทางด้านสื่อ ได้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ และให้สื่อได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งแนวทางปฏิบัติต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของสื่อ เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งสะท้อนสถานการณ์ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนสู่สังคมเพื่อกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เกิดทัศนคติต่อเด็กและเยาวชนที่ถูกต้อง

ทั้งนี้ จากความหลากหลาย สู่การทำงานเชิงบูรณาการเพื่อการรวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย คณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์แห่งชาติ มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จัดงาน “รวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย” ในวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ณ ห้องวายุภักษ์แกรนด์ บอลรูม ชั้น 4 โรงแรมเซ็นทารา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายสื่อและเยาวชน ในการบูรณาการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันระหว่างหน่วยงานทั้งในเชิงงานนโยบาย งานสนับสนุน และงานปฏิบัติการ เพื่อการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ มีหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย

- หน่วยงานรัฐ ได้แก่ สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมกิจการเด็กและเยาวชน สภาผู้ชมและผู้ฟังรายการ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการส่งเสริมสันติสุข สถาบันพระปกเกล้า (สสส.7) และบริษัท อสมท จำกัด

- ภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมผู้ประกอบการแอนิเมชันและคอมพิวเตอร์กราฟิกส์ไทย สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ สมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มูลนิธิฟรีดิช เนามัน ประเทศไทย และทรูปลูกปัญญา มีเดีย บมจ. ทรู คอร์ปอเรชั่น

- ภาคประชาสังคม ได้แก่ เครือข่ายศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เครือข่ายครอบครัว เฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เครือข่ายยุวทัศน์ กรุงเทพมหานคร เครือข่ายหุ่นเยาวชนไทย เครือข่ายพิพิธภัณฑ

ท้องถิ่นล้านนา (ภาคเหนือ) เครือข่ายจิตอาสา (กลุ่มช่างภาพอิสระ) ศูนย์สื่อสารวัฒนธรรมชุมชน (มอญ) และโครงการ Thailand Animator Festival

- สถาบันการศึกษา ได้แก่ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ (รายการภาษามือ) เครือข่ายมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์สังคมเพื่อประเทศไทยที่น่าอยู่

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่มีบทบาทด้านสื่อในการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA กระทรวงดิจิทัล เศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) เป็นหน่วยงานหลักมีหน้าที่ดำเนินการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าเชื่อถือ สร้างโอกาสและความเท่าเทียมให้กับทุกคน ที่มีภารกิจหลักคือ การศึกษา การวิจัย และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือสำหรับภาคประชาชนที่จะช่วยในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศ

ในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้จัดโครงการ ETDA School Camp ภายใต้กิจกรรม Fun and Safe in Cyberspace ร่วมกับ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยปลูกฝังและสร้างการรับรู้ให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตให้ปลอดภัยและสร้างสรรค์ รู้สิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อสังคม พร้อมชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการใช้ดิจิทัลเพื่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ กลุ่มเป้าหมายของโครงการ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษภาคภาษาอังกฤษ (The English Program for Talented Students: EPTS) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 70 คน และผู้ปกครองผู้สนใจอีก 35 คน เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทย รวมถึงผู้ปกครองตระหนักถึงการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย และใช้อย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อประกอบด้วย 4 ฐาน คือ 1) อินเทอร์เน็ตกับอาชีพที่เกี่ยวข้อง 2) บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมออนไลน์ การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ และการใช้สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ก (Norm & Cyberbullying & SNS) 3) การเรียนรู้เรื่องภัยคุกคามออนไลน์ 4) เกมอินเทอร์เน็ต แอคทีฟเกี่ยวกับการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งเนื้อหาของแต่ละฐานกิจกรรม จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กสามารถท่องโลกไซเบอร์ยุคปัจจุบันได้อย่างปลอดภัย รู้จักใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ (สุรางคณา วายุภาพ, ETDA, 2560: ออนไลน์)

4.4.2 เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ

เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ เกิดจากการรวมตัวของครอบครัวอาสา มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็ก เยาวชนและครอบครัวและกระตุ้นระบบสื่อสารมวลชนให้ตระหนักและหันมาใส่ใจผลกระทบที่ผู้บริโภคได้รับจากสื่อที่ไม่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสุขภาวะ

4.4.3 สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.)

สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.) เกิดจากการรวมตัวกันของนักวิชาการ องค์กรการทำงานด้านเด็กและเยาวชน และนักจัดรายการวิทยุสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว ที่เห็นความสำคัญของช่องทางในการนำเสนอสื่อสร้างสรรค์ที่หลากหลายในรูปแบบของเครือข่าย โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพรายการวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน (สสย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เดิมจัดตั้งเป็น "ชมรมวิทยุเด็ก เยาวชน และครอบครัว" เปิดตัวอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2552 โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชมรมฯ ต่อมาได้จดทะเบียนเป็น "สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสดย.)" เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2555 โดยมีเป้าหมายในการผลักดันให้เกิดพื้นที่สื่อวิทยุที่มีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวเพิ่มขึ้น รวมถึงเกิดการพัฒนาคูณภาพสื่อวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน ให้เหมาะสมกับความต้องการในการเรียนรู้ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาสุขภาวะของเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัย ตลอดจนเป็นฐานกำลังสำคัญในการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน และเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน เช่น นิทาน เพลงเด็ก รายการวิทยุต้นแบบเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน และจัดหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะผู้ผลิตรายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น (สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน, 2561)

4.4.4 กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2558 เกิดขึ้นมาโดยภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งประชาชน ที่เล็งเห็นถึงสถานการณ์สื่อที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนโดยช่วงแรกเป็นการจัดทาระเบียบ ข้อบังคับและโครงสร้างการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อรองรับภารกิจของกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ซึ่งกองทุนฯ มีบทบาทในการสนับสนุนสื่อที่มีคุณภาพ และส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ให้มีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อ ตลอดจนการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์

ทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นปีแรกที่กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ได้ดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณประจำปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการจัดสรรทุน 2) การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โดยสำนักงานกองทุนฯ และ 3) การดำเนินงานเพื่อสร้างสรรค์ความเข้มแข็งของสำนักงาน และการสนับสนุนงานคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานต่าง ๆ ซึ่งผลการดำเนินงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ในปีงบประมาณพ.ศ. 2560 ภายใต้งบประมาณจำนวน 171.98 ล้านบาท การดำเนินงานทั้ง 3 ส่วนของกองทุน จำแนกเป็น 6 แผนงานรวม 16 โครงการ ทั้งนี้ แผนงานและโครงการที่มีความเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของกองทุนฯ (สำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2560) มีรายละเอียดดังนี้

แผนงานที่ 2 การส่งเสริม สนับสนุน การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ จำนวน 3.31 ล้านบาท มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ 1) การสื่อสารเชิงประเด็นเพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตสื่อได้รับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อด้วยนวัตกรรมสื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ 2) การสื่อสารความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

ผ่านการจัดเวทีสาธารณะจำนวน 3 ครั้ง 3) การสร้างการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยพลังสารคดี 5 ครั้ง ใน 4 ภูมิภาค 4) การสร้างกลไกรับเรื่องร้องเรียนสื่อไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ ผ่านแอปพลิเคชันเพื่อเฝ้าระวังสื่อไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์

แผนงานที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเครือข่าย ให้รู้เท่าทันสื่อและเฝ้าระวังสื่อ โดยมีโครงการ ได้แก่ 1) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อเฝ้าระวังและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสื่อออนไลน์ ภายใต้การดูแลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน 2) สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ “ซัวร์ก่อนแชร์” ร่วมกับภาคีเครือข่าย 26 แห่ง และสื่อสารผ่านช่อง MCOT 3) สนับสนุนสมาชิกเด็กและเยาวชนจนเกิดมติสมาชิกเด็กและเยาวชนว่าด้วยสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ 2 ฉบับ มีกลไกภาคีขับเคลื่อน 12 เครือข่าย 4) ส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อในเด็ก เยาวชน ผ่าน “ค่ายคิดมันทันสื่อ” เกิดผลงานสื่อสร้างสรรค์ 17 ชิ้น และเกิดเครื่องมือต้นแบบสำหรับส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับเด็ก เยาวชน ที่ชื่อว่า “การ์ดเกมส์สื่อ” โดยมีเครือข่ายร่วมเผยแพร่ 30 เครือข่าย

แผนงานที่ 4 ส่งเสริมสนับสนุนการผลิต พัฒนาและเผยแพร่สื่อ จำนวน 6.08 ล้านบาท มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น 1) สนับสนุนการผลิตภาพยนตร์สั้น “ถอดรหัสคำพ้อสอน” 15 เรื่อง เผยแพร่ผ่าน YouTube และโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ประมาณ 200 ช่อง และสื่อแอนิเมชันหนังสือสั้น คุณธรรม 9 ประการเพื่อก้าวอย่างตามรอยพ่อ เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ และสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส 2) สนับสนุนการผลิตหนังสือภาพ “สื่อแรงบันดาลใจเพื่อพ่อ” ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์กองทุนฯ 3) สนับสนุนการผลิตและเผยแพร่ “บทเพลงพระราชนิพนธ์” ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เผยแพร่ผ่านภาคีเครือข่ายของกองทุนฯ 4) เผยแพร่ข่าวสาร ประกาศสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีพระบรมศพและโครงการตามพระราชดำริ ด้วยภาษามือสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน ผ่านสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส และช่องทางออนไลน์

ดังนั้นบทบาทของสื่อในการบูรณาการต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยภาพรวม พบว่า สื่อมีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจในการนำเสนอสื่อ หรือเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทัน มีวิจารณญาณ ตลอดจนมีภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่อให้สามารถใช้สื่อได้อย่างปลอดภัย ซึ่งทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา ร่วมดำเนินการ ได้แก่ 1) ร่วมกันผลักดันให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ 2) ร่วมกันส่งเสริมให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรู้เท่าทันและฉลาดใช้ 3) ร่วมผลักดันให้เกิดกลไก และการบูรณาการระหว่างภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิดสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ และ 4) ร่วมกันสนับสนุนให้เกิดองค์ความรู้ในเรื่องสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และการนำองค์ความรู้นั้นมาก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนและสังคมโดยรวม

4.5 บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

อาสาสมัคร (volunteer) หมายถึง ผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แห่งประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน คุณสมบัตินี้สำคัญของอาสาสมัครมี 3 ประการคือ ทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่ด้วยการถูกบังคับหรือเป็นเพราะหน้าที่เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน และสังคมหรือสาธารณประโยชน์ และทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงิน หรือสิ่งของมีมูลค่าแทนเงิน

งานอาสาสมัครเป็นงานที่มีคุณค่าต่อสังคม และบุคคลที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครได้เสียสละเวลาอันมีค่าตลอดจนความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นหรือทำประโยชน์ให้แก่สังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน บทบาทของอาสาสมัครในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 มีกรณีตัวอย่างของอาสาสมัครที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่

4.5.1 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก, 2561)

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 31 มีนาคม พ.ศ. 2525 ได้รับอนุญาตจดทะเบียนเป็นมูลนิธิถูกต้องตามกฎหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และประกาศจากกระทรวงการคลัง ให้เป็นองค์กรสาธารณกุศล เมื่อปี พ.ศ. 2532 ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เลขที่ 179 หมู่ 6 ต.สำโรงเหนือ อ.เมืองสมุทรปราการ จ.สมุทรปราการ มูลนิธิฯ เป็นองค์กรที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยการทำงานในระดับรากหญ้า ระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อที่จะคิดค้นผลักดันการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

ในช่วงแรก มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการ 4 โครงการหลัก คือ โครงการแต่น้องผู้หิวโหย โครงการแรงงานเด็ก โครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา และโครงการส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก ทั้งนี้ บทบาทการดำเนินการของมูลนิธิฯ ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องเป็นกิจกรรมหลักของมูลนิธิฯ มีรายละเอียดดังนี้

1) การป้องกันและช่วยเหลือ สนับสนุนทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพ และทุนโครงการเกษตรเพื่ออาหารทุกมื้อ ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ความคิด ศักยภาพ ของเด็กและครอบครัว สงเคราะห์ เบื้องต้นกับครอบครัวที่ประสบปัญหาและอยู่ในสภาวะยากลำบากให้ช่วยเหลือตนเองได้ในระยะยาว

2) การคุ้มครองสวัสดิภาพ รับแจ้งเหตุ สงเคราะห์ ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือเด็กและที่พักชั่วคราว สำหรับเด็กกลุ่มเป้าหมายที่ประสบปัญหา เช่น เด็กถูกละเมิดสิทธิ ถูกทารุณกรรม ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่ได้รับค่าจ้าง จากการทำงาน

3) ศึกษา วิจัย และเผยแพร่ปัญหาเด็กในชนบทและในชุมชนเมือง ที่เกิดขึ้นจากครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมกันคิดและพัฒนารูปแบบในการแก้ไขปัญหาเด็ก อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

4) การสร้างนวัตกรรมการพัฒนาเด็ก โดยกระบวนการ “พื้นที่สร้างสรรค์” และ “สื่อสร้างสรรค์” สำหรับเด็ก ได้แก่ กิจกรรมการเล่นเพื่อการพัฒนาเด็ก และส่งเสริมกระบวนการอบรมพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก ไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนทั่วประเทศ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทั่วประเทศผลิตสื่อสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างคุณค่าในตนเอง

5) เสริมความเข้มแข็งของชุมชน และสร้างอาสาสมัครชุมชน ผู้ปกครอง อาสาสมัครเด็กช่วยเด็ก ส่งเสริมบทบาท “กลไกชุมชนปกป้องเด็ก” เพื่อดูแลปกป้องเด็กในชุมชน

6) การผลักดันกลไกและนโยบาย พัฒนากฎหมายและกระบวนการคุ้มครองเด็ก รมรณรงค์สร้างการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็ก

การดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ของมูลนิธิฯ โดยศูนย์ประสานงานมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินโครงการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้ โดย

- ดำเนินโครงการธนาคารใจอาสา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

- จัดกิจกรรม "บทบาทเยาวชนและชุมชน เพื่อเป็นกลไกการปกป้องคุ้มครองเด็ก" ภายใต้โครงการพัฒนาทักษะ การทำงานของแกนนำเยาวชนบ้านตะบึงตี่ง ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2560 ณ บ้านตะบึงตี่ง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

- กิจกรรม “ค่ายเสริมความพร้อม เยาวชนจิตอาสา สะท้อนเสียงเพื่อสันติภาพอย่างสันติ สร้างสรรค์” ระหว่างวันที่ 12-14 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

- วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2560 ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กใน "โครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ โรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้" ของโรงเรียนบ้านสายน้ำทิพย์

- วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2560 สโมสรนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล มอบเงินหลังหักค่าใช้จ่ายจากกิจกรรม MUIC Food Fair Vol. 2 และสิ่งของ สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กของมูลนิธิฯ

- วันที่ 23 พฤศจิกายน 60 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็กลงพื้นที่บ้านบาโงปะแต อำเภอรีอเสาะ จังหวัดนราธิวาส นายฮัมดี ชาวสะอาด เพื่อสรุปการใช้เครื่องมือพื้นที่สร้างสรรค์ กลไกชุมชนปกป้องคุ้มครองเด็กในชุมชนร่วมกับแกนนำอึ้งกะปังกและผู้ปกครองเด็กและเยาวชน

- ฯลฯ

นอกจากนี้ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนของมูลนิธิฯ เป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่อง ได้แก่ทุนเพื่อการศึกษาเด็กที่ยั่งยืน เกษตรเพื่ออาหารเด็กทุกมื้อ เป็นต้น

4.5.2 มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน

มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนได้จดทะเบียนจัดตั้งกับคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 และจดทะเบียนจัดตั้งกับกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 เป็นองค์กรเอกชนสาธารณกุศลด้านส่งเสริมการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย สำนักงานของมูลนิธิตั้งอยู่ที่เลขที่ 161 ซอยประเสริฐมนูกิจ 14 ถนนประเสริฐมนูกิจ แขวงจระเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร (มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน, 2561)

บทบาทภารกิจดำเนินการของมูลนิธิฯ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส มีดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส ให้มีการศึกษาและได้รับการอบรมพัฒนาปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

2. ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยอาศัยชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการอนุรักษ์และประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตพื้นบ้านและภูมิปัญญาไทย

3. ส่งเสริมด้านการศึกษา และลดช่องว่างความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท โดยมีแผนดำเนินงานและการวัดผลในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และมีระบบการจัดการที่ดี

4. ส่งเสริมงานวัฒนธรรม

5. เพื่อดำเนินการเพื่อสาธารณะประโยชน์ หรือร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์

6. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

7. สนับสนุน ร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและองค์กรภาคประชาสังคมในการสร้างและส่งเสริมกลไกการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคและการเข้าถึงบริการของรัฐ

ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการโครงสร้างและแผนจัดการเรียนรู้ ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชนบทชนชาติบ้านห้วยพ่าน จ.น่าน เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ซึ่งที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2555 มูลนิธิฯ ได้เป็นองค์กรที่ร่วมจัดสร้างศูนย์ฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายและชาวบ้านในชุมชน

4.5.3 มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) (มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม, 2561)

มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) ก่อตั้งมานานกว่า 30 ปี จัดทะเบียนเป็นมูลนิธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สำนักงานตั้งอยู่ที่ เลขที่ 409 ชั้น 2 ซอยประชากรราษฎร์บำเพ็ญ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ มอส.ให้คุณค่าต่อกระบวนการเรียนรู้ และหวังได้ว่าปลูกจิตวิญญาณอาสาสมัครเพื่อสังคมให้เกิดขึ้นในหัวใจของคนหนุ่มสาวผ่านการทำงานเพื่อผู้อื่น คุณค่าที่สำคัญที่สุดที่ มอส. เชื่อว่าคนหนุ่มสาวที่ผ่านกระบวนการของ มอส. จะได้จากเรา คือ “จิตสำนึกอาสาสมัคร” จิตสำนึกแห่งการรับและแบ่งปัน ด้วยหัวใจ ด้วยเจตนาอันดีงามต่อเพื่อนมนุษย์ อย่างน้อยคุณค่านี้จะนำไปสู่การตรวจสอบตนเองอยู่เสมอว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์ใคร สิ่งที่เรากระทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ยกระดับคุณค่าความเป็นมนุษย์ทั้งต่อตัวเราเองและคนอื่นหรือไม่? หากไม่แล้วเราจะทำอย่างไร? . สำนึกนี้จะคอยนำทางเราไปสู่ความจริง ความดี และความงามในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ด้วย มอส. เชื่อว่าหากสังคมใดมีความเป็นธรรม สังคมนั้นย่อมมีสันติภาพ และเราทุกคนสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการเปลี่ยนแปลงนี้ร่วมกันได้

มอส. ดำเนินการด้านอาสาสมัครเพื่อสังคมผ่านงานที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญคือ “เยาวชนคนหนุ่มสาว” กับการทำงานสร้างสรรค์สังคม อาทิ โครงการอาสาสมัครเพื่อสังคม โครงการนักสิทธิมนุษยชน โครงการพัฒนาคู่มือใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม โครงการครูอาสาเพื่อสังคม

บทบาทและภารกิจของมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) มีดังนี้

1. เป็นเวทีสร้างการเรียนรู้ อุทิศตน พัฒนาทัศนคติและความสามารถในการทำงานอาสาสมัครให้กับคนหนุ่มสาวที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ อยากรับพลังหนึ่งของสังคมที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือการทำงานเพื่อผู้ด้อยโอกาส
2. สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพ ศักยภาพในการทำงานโดยการจัดอบรม สัมมนาศึกษาดูงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อยกระดับและพัฒนาทักษะ ความคิด ความเข้าใจให้กับคนทำงานรุ่นใหม่
3. ส่งเสริมความร่วมมือและประสานงาน ทั้งในระหว่างองค์กรพัฒนาสังคมและหน่วยงานของรัฐ
4. แสวงหาแนวทางการพัฒนาสังคมร่วมกับบุคคล หน่วยงาน ฯลฯ ทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมที่ยั่งยืน มีความยุติธรรม และมีสันติสุข

การดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนของมูลนิธิฯ ในปี พ.ศ. 2560 เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยจัดกิจกรรมอาสาสมัครหลายประเภท ซึ่งเป็นสื่อกลางในการเพื่อสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็น เพื่อศูนย์เด็กด้อยโอกาสและศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ซึ่งทำมาต่อเนื่องตลอดทั้งปี เนื่องจากยังมีศูนย์เด็ก โรงเรียนขนาดเล็กที่ด้อยโอกาสและศูนย์เรียนรู้ในชุมชนมากมาย ขาดแคลนปัจจัยจำเป็น เช่น ของใช้จำเป็นประจำวัน อาหาร ข้าวสาร อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ของกินของใช้ที่จำเป็นอื่นๆ ตลอดจนการสนับสนุนใหญ่ๆ เช่น สร้างอาคารเรียน สนับสนุน

บุคลากรด้านการศึกษา เป็นต้น โดยกิจกรรมเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ร่วมสร้างพลังอาสา เรียนรู้กลุ่มผู้ด้วยโอกาสในสังคมเพื่อการแบ่งปัน และได้ร่วมแบ่งปันแก่เพื่อนร่วมสังคมเดียวกัน

4.5.4 หน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกา ประเทศไทย

หน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกา ประเทศไทย เป็นอาสาสมัครหน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกา ที่ได้ปฏิบัติงานในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 เป็นองค์กรที่ดำเนินการโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาชนบท การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยโครงการต่างๆ ของหน่วยสันติภาพฯ ดำเนินงานภายใต้ข้อตกลงระดับทวิภาคีกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศและข้อตกลงเฉพาะโครงการกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการ ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่หน่วยสันติภาพฯ และอาสาสมัคร จะมีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการ การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ปฏิบัติงาน และการปรับแนวทางและขอบเขตการทำงานของอาสาสมัคร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยอย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. 2560 หน่วยสันติภาพฯ ได้ดำเนินงานภายใต้ 2 โครงการ ซึ่งมุ่งเน้นไปในการเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนไทยในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) โครงการเพื่อนครูเพื่อการพัฒนา และ 2) โครงการสร้างเยาวชนเพื่อการพัฒนา ในการดำเนินงานภายใต้โครงการทั้ง 2 โครงการ อาสาสมัครจะทำงานเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน และหน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่น ทำงานด้านการสาธารณสุข การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และการพัฒนาทักษะชีวิต (หน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกา, 2561)

4.5.5 สมาคมอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม (ดาหลา)

“กลุ่มดาหลา” ได้รวมกลุ่มกันขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 โดยเพื่อนผู้รักงานอาสาสมัครทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จัดกิจกรรมค่ายอาสาสมัครขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2548 และได้จดทะเบียนเป็นสมาคม โดยใช้ชื่อว่า “สมาคมอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม (ดาหลา)” เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2551 สำนักงานตั้งอยู่ที่บ้านโคกเหียง อ.คลองหอยโข่ง จ.สงขลา

กลุ่มดาหลาได้ดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกันเข้าสู่ปีที่ 13 เริ่มก้าวเข้าสู่วัยแห่งการเรียนรู้ รววันเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแรงและเพียบพร้อมด้วยประสบการณ์ ที่จะร่วมกันสร้างสรรค์สังคมโลกให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น ด้วยเจตนารมณ์ของความปรารถนาดีต่อสังคมร่วมกัน นอกเหนือจากการจดทะเบียนเป็นสมาคมในประเทศไทย ในเครือข่ายระหว่างประเทศนั้น กลุ่มดาหลาได้ร่วมเป็นสมาชิกของคณะกรรมการประสานงานเพื่ออาสาสมัครนานาชาติ (CCIVS) ซึ่งมีกลุ่มองค์กรเครือข่ายงานเกี่ยวกับอาสาสมัครทั่วโลก และกลุ่มองค์กรเครือข่ายในเอเชีย เครือข่ายอาสาสมัครเพื่อการพัฒนาเอเชีย (NVDA) ซึ่งทั้งสองเครือข่ายนี้ เป็นเสมือนตัวกลางในการประสานงานเพื่อการจัดส่งหรือแลกเปลี่ยนอาสาสมัครนานาชาติเข้าร่วมโครงการที่ทางกลุ่มดาหลาและหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกันจัดขึ้น (สมาคมอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม, 2561)

การดำเนินงานของกลุ่มฯ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดำเนินการโดยจะประสานกลุ่มคน 3 กลุ่มเข้าด้วยกันคือ คนในชุมชน อาสาสมัคร/เยาวชนไทย และอาสาสมัครนานาชาติ โดยกลุ่มผู้มีส่วนร่วมทั้งสามกลุ่มนี้

ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนการดำเนินงานและทำงานด้วยกัน ยึดหลักเกณฑ์ความเสมอภาค เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความสมดุลและสอดคล้องกับพื้นที่นั้นๆ โดยการดำเนินงานจะมี 2 ลักษณะ คือ

- ค่ายระยะสั้น เป็นกิจกรรมที่ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ในการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาสาสมัครไทย และอาสาสมัครนานาชาติจะทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานที่สนใจ ลักษณะกิจกรรมจะครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น ค่ายเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างสร้างสรรค์ ค่ายกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน ค่ายเรียนรู้วิถีเกษตรพอเพียง ค่ายสร้าง เป็นต้น

- ค่ายระยะกลางและระยะยาว (Middle and Long-Term Volunteer) โดยส่วนมากค่ายระยะกลางใช้เวลาประมาณ 1-6 เดือน ส่วนค่ายระยะยาว หมายถึงตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป ในค่ายประเภทนี้จำนวนอาสาสมัครจะจำกัดแค่ 1-6 คน แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละโครงการ ในค่ายระยะกลางและระยะยาว อาสาสมัครจะได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ในแต่ละโครงการ และกิจกรรมที่อาสาสมัครจะต้อง รับผิดชอบ จะมีลักษณะเป็นกิจวัตรประจำวัน ทำงานร่วมกับเจ้าของโครงการ (Project Host) และบางค่ายอาจจะมีผู้ประสานงาน (Coordinator) ทำกิจกรรม ร่วมด้วย และเนื่องจากอาสาสมัครจะต้องอยู่ในค่ายเป็นเวลานาน ดังนั้น อาสาสมัครควรเตรียมพร้อมในเรื่องของภาษา เพื่อการสื่อสารกับอาสาสมัครอื่นๆที่เข้าร่วมโครงการ หรือเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ของประเทศนั้นๆ รวมทั้งแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมไทย ในระหว่างที่อยู่ในค่ายด้วย

ในปี 2560 - 2561 นี้ กลุ่มฯ มีการจัดกิจกรรมค่ายระยะสั้นในทุกๆ เดือน คือ ค่ายครอบครัววาทา (ครบรอบ 13 ปี) จัดกิจกรรมร่วมกับเด็กเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ เก็บเกี่ยวข้าว แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมอาหารนานาชาติ ค่ายภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น โดยจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กที่บ้านโคกเหียง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เกาะบุโหลน จังหวัดสตูล และเกาะที่เกาะสุกร จังหวัดตรัง

4.5.6 เครือข่ายจิตอาสา (เครือข่ายจิตอาสา, http://www.volunteerspirit.org/?page_id=22895)

เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนทำงานภาคสังคมที่เห็นความสำคัญของงานอาสาสมัคร และต้องการสืบสานกระแสพลังน้ำใจที่มีอาสาสมัครจำนวนมาก เดินทางไปช่วยผู้ประสบภัยสึนามิในช่วงต้นปี 2548 เครือข่ายมุ่งประสานความร่วมมือ และเสริมพลังการทำงานขององค์กรที่ทำงานด้านอาสาสมัคร และการให้ เกี่ยวกับจิตอาสา ที่ตั้งสำนักงาน ตั้งอยู่ที่อาคาร Happy Workplace ชั้น42044/23 ถ.เพชรบุรีตัดใหม่ บางกะปิ ห้วยขวาง กรุงเทพฯ

บทบาทและภารกิจของเครือข่ายจิตอาสา (เครือข่ายจิตอาสา, 2561) ได้แก่

1. การเป็นตัวกลาง เชื่อมประสานงานอาสาสมัคร ดำเนินการรวบรวมฐานข้อมูลจากทุกภาคส่วน ทั้งข้อมูลงานอาสาสมัคร (Volunteer Opportunities) และคนที่ต้องการเป็นอาสาสมัคร (Volunteer) โดยผ่านการสื่อสาร บนเว็บไซต์ www.volunteerspirit.org เป็นตัวกลางเชื่อมประสานงานอาสาสมัครให้เกิดขึ้น
2. การรณรงค์ เผยแพร่ ผลิตสื่อทั้งแบบ online และ offline เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและแนวคิด เกี่ยวกับงานอาสาสมัคร อาทิ การจัดทำแผนที่ทำดี (Volunteer Map) การผลิตคลิปวิดีโอ การทำ E-Newsletter การจัดงานตลาดนัดอาสาสมัคร (Volunteer Street Fair) เป็นต้น

3. การสร้างเครือข่ายและพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกลุ่ม/องค์กรอาสาสมัครต่างๆ สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงานเรื่องจิตอาสาทั่วประเทศ โดยการจัดเวทีพบปะหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในภาคส่วน หรือกลุ่มต่างๆ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบายระดับประเทศต่อการส่งเสริมงานอาสาสมัคร

4. การบริหารจัดการอาสาสมัคร ดำเนินงานบริหารจัดการอาสาสมัครผ่านกิจกรรม อาสาสมัครทั้งที่ดำเนินการเองและร่วมมือกับองค์กรภาคีอื่นๆ อาทิ ศูนย์บริหารจัดการอาสาสมัครสำหรับมหรกรรมดนตรีคนพิการ เอเชีย-แปซิฟิก ร่วมกับมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2560 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนของเครือข่ายจิตอาสาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จิตอาสาเพื่อน้องบนภูเขาห่างไกล รมณรงค์งานวันเอดส์โลก อาสาทำดี ทาสี หอระฆัง วัดเกาะเสม็ด เก็บขยะ ยิงหนังสติ๊กปลูกป่า จังหวัดลพบุรี อาสาทำดี พื้นที่โรงเรียน “หลังน้ำท่วม” ร.ร.วัดกลาง (ปากกรณสามัคคี) อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาสา 2in1 ปลูกป่า และ ป่าชายเลน ผจญภัย ลอดถ้ำ เกาะปูด สร้างฝายขยายป่า อาสาไปด้วยกัน ธรรมเสวนาสุภาพวิถีไท และอบรมสุขภาพเพื่อการพึ่งตนเอง อาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง (ปลูกปะการังชายฝั่ง) โครงการอาสาฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง คืนความอุดมสมบูรณ์ ให้ทะเลไทย อาสาชิงเมลิ็ดพันธุ์พืช สร้างฝายชะลอน้ำ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

4.5.6 จิตอาสาพลังแผ่นดิน

จิตอาสาพลังแผ่นดิน เป็นโครงการที่สนับสนุนโดย กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ และกลุ่มองค์กร เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานอาสา สืบสานพระปณิธานตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนโครงการ โดยแบ่งงานอาสาออกเป็น 9 หมวดหมู่ โครงการนี้จะเป็นศูนย์กลางการเข้าถึงงานอาสา สร้างเสริมประสบการณ์ทำความดี และบอกเล่าแบ่งปันเรื่องราวกิจกรรมทำความดีที่ได้ทำมา ดังเช่นที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้ทรงกระทำแบบอย่างให้ชาวไทยได้เห็นมาตลอด 70 ปี (จิตอาสาพลังแผ่นดิน, 2560)

การดำเนินงานอาสาสร้างการเรียนรู้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม และมุ่งหวังสร้างแรงบันดาลใจในการส่งต่อการทำความดีอย่างไม่สิ้นสุด โดยมี 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) ลงแรง งานจิตอาสา : สัมผัสประสบการณ์ตรงในการทำความดีผ่านงานอาสา ที่สามารถเลือกงานได้ตรงกับความสนใจ ทักษะ และเวลาว่าง

2) จองวัน 365 วันทำดี : ให้องค์กร บุคคลทั่วไป ได้แสดงวันสำคัญ 1 วันลงในปฏิทิน 365 วันทำดี พร้อมระบุชื่อกิจกรรม เป็นกิจกรรมทำความดีตามรอยในหลวง ร.9 และทำให้เกิดการเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ

3) ปันของ แบ่งปันทรัพยากร : เป็นช่องทางที่องค์กรไม่แสวงผลกำไรประกาศขอรับบริจาคสิ่งของโดยผู้บริจาคจะได้รับความมั่นใจว่าให้ถูกคน ถูกที่ ถูกเวลา และตรงความต้องการ

การดำเนินงานของจิตอาสาพลังแผ่นดินในปี พ.ศ. 2560 มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเด็กและเยาวชน เช่น

- จัดงานนิทรรศการ “ความดี” ตามพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในวันที่ 16 ตุลาคม 2560 ตั้งแต่เวลา 10.00 – 19.00 น. ณ ลานอีเดน 2 ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานอาสาประกาศความตั้งใจที่จะแบ่งปันเวลาให้กับสังคม จัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาเพื่อพ่อหลวงชวนผู้สนใจ ร่วม “วาดรูปบนพัดขาว ส่งต่อความดีเพื่อพ่อ” และมีกิจกรรมการขับร้อง และการร้องประสานเสียง บทเพลงพระราชนิพนธ์โดย เยาวชนและศิลปิน จากเครือข่ายศิลปินจิตอาสาพลังแผ่นดิน
- จัดกิจกรรม Happy Dolls Project ในวันที่ 17 ธันวาคม 2560 ที่ ชั้น 7 Education Zone เซ็นทรัลพลาซ่า แจ้งวัฒนะ เป็นกิจกรรมส่งต่อความรักด้วย Happy Dolls
- เป็นต้น

4.6 การระดมสรรพกำลังแบบเบญจภาคีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ที่ผ่านมา การดำเนินการผ่านกระบวนการพัฒนาภายใต้แนวคิด “เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำ ผู้ใหญ่หนุน” เกิดขึ้นเพียงด้านเดียว เส้นทางเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างหลากหลายมิติ กลไกการพัฒนา มุ่งแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องจากข้อจำกัดในด้านการบริหารจัดการ ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้ก่อให้เกิดช่องว่างทางระหว่างเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเด็กและเยาวชน

เพื่อลดช่องว่างในกระบวนการดำเนินการพัฒนาดังกล่าว ซึ่งได้ก่อให้เกิดจุดอ่อนในเด็กไทย 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ขาดการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตที่ทันต่อสถานการณ์ 2) ขาดการส่งเสริมระบบการศึกษาที่เหมาะสม และ 3) ขาดโอกาสจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนที่ผ่านมา กลไกการพัฒนาถูกกำหนดและดำเนินการโดยผู้ใหญ่ ตั้งแต่กระบวนการคิด การลงมือทำ การแก้ปัญหา ซึ่งล้วนแต่เป็นมุมมองการพัฒนาที่เกิดขึ้นเพียงด้านเดียว²⁹

การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์ “เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัย เป็นพลเมืองสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนา” กำหนดกรอบทิศทาง การพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยให้ความสำคัญกับตัวเด็กและเยาวชน บริบทแวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน อาทิ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา สังคม และสื่อ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคม การระดมสรรพกำลังของภาคีทุกระดับ และการออกแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้ เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และเครือข่ายเด็กและเยาวชนทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและดำเนินการตามภารกิจขององค์กรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน³⁰ ดังนั้น การขับเคลื่อนการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้บรรลุผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระบวนทัศน์ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม การบูรณาการจากหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งการมีส่วนร่วม

²⁹ ฐานเศรษฐกิจออนไลน์. มธ. ผนึก 4 ภาค ส่งเสริมเด็กกำหนดทิศทางสังคม. สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.thansettakij.com/content/311673>

³⁰ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ.(2560). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564.

จากเด็กและเยาวชน จึงเป็นรูปแบบและกระบวนการที่นำมาเป็นกลไกการขับเคลื่อนของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผลลัพธ์ในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนครอบคลุมในทุกมิติ

การดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 ซึ่งให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อเป็นพลังให้สามารถเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน กระบวนการและรูปแบบการดำเนินการจึงได้นำหลักการระดมสรรพกำลังแบบ “เบญจภาคี” ซึ่งเป็นความร่วมมือจากหน่วยงาน/องค์กรทุกระดับจาก 5 ภาคส่วน ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเศรษฐกิจ ภาควิชาการ และเครือข่ายเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน/องค์กร ทั้ง 5 ภาคส่วนดังกล่าว ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบูรณาการเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรูปแบบเบญจภาคี มีรายละเอียดดังนี้

องค์กรภาครัฐ (Government Organization) ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทภารกิจ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยการสร้างระบบและกลไกการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร ระบบข้อมูลสารสนเทศ กฎ ระเบียบ และกฎหมาย เป็นต้น เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักให้เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีความเข้มแข็งทางร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมือง กล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตย และมีความสุข

องค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organization) บทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ จัดเวทีการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการผลักดันวาระผ่านการทำงานร่วมกับภาครัฐหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจในเชิงนโยบาย หรือการเข้าไปใช้ทรัพยากรในพื้นที่

องค์กรภาคเศรษฐกิจ (Corporate Economics Organizations) ประกอบด้วย ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการทรัพยากร รวมทั้งองค์ความรู้ในการพัฒนาในพื้นที่ เช่น ทรัพยากรบุคลากร งบประมาณ ความรู้ความเชี่ยวชาญ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอันจะไม่เป็นอันตราย หรือเกิดความเสียหายต่อเด็กและเยาวชน

องค์กรภาควิชาการ (Academic Organizations) เป็นหน่วยงานหลักที่มุ่งส่งเสริม แนวคิด หลักการ วิธีการ รวมทั้งแนวทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนผ่านนวัตกรรมการพัฒนา ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การศึกษาวิจัย การจัดทำหลักสูตรการพัฒนา ชุดความรู้ แผนงาน/โครงการ เป็นต้น ตลอดจนการติดตามประเมินผลการทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559 – 2560 ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ภาคเด็กและเยาวชน (Children and Youth) เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stekholder) และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้น จึงเป็นกลุ่มที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลผลิต ผลลัพธ์ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนา นอกจากนี้ ยังเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญต่อการกำหนดทิศทางและรูปแบบการพัฒนา ทั้งนี้ บทบาทสำคัญของเด็กและเยาวชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผ่านการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น และความต้องการ สะท้อนมายังเครือข่ายเด็กและเยาวชน เพื่อร่วมรับฟัง ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของสังคม

ส่วนที่ 5 งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การศึกษาเกี่ยวกับงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 มุ่งศึกษางบประมาณของภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย งบประมาณรัฐบาล งบประมาณนอกภาครัฐราชการ และงบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ ทั้งนี้ ทำการศึกษาทบทวนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5.1 งบประมาณรัฐบาล

การศึกษางบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานภาครัฐ ในปี พ.ศ. 2560 มุ่งพิจารณาการจัดสรรงบประมาณในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน โดยได้รับการจัดสรรจำนวนรวมทั้งสิ้น 231,894.35 ล้านบาท จากงบประมาณจัดสรรทั้งหมดของประเทศในปี 2560 จำนวน 157,155.5324 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นแผนงานยุทธศาสตร์ จำนวน 18,096.23 ล้านบาท และแผนงานพื้นฐาน จำนวน 213,798.12 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาในภาพรวม การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 รวมทั้งสิ้น 20,516.7113 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.85 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 หรือคิดเป็นร้อยละ 13.06 ของงบประมาณจัดสรรทั้งหมด ซึ่งในการศึกษาจะพิจารณาโดยจำแนกตามงบประมาณตามหน่วยงานที่มีบทบาท ภารกิจ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนตามยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ ที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงบประมาณ ทั้งนี้ งบประมาณที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการจัดสรรเพื่อดำเนินการโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาคน รวมทั้งเด็กและเยาวชน รายละเอียดดังตารางที่ 25

ตารางที่ 32 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หน่วยงาน	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน	สัดส่วนที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3	สัดส่วนที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากงบประมาณทั้งหมด
1) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	1,549.0538	0.99	0.67
2) กระทรวงศึกษาธิการ	13,210.0000	8.41	5.70
3) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	62.5427	0.04	0.03
4) กระทรวงสาธารณสุข	2,436.9300	1.55	1.05

ตารางที่ 32 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หน่วยงาน	งบประมาณที่ได้รับ การจัดสรรเพื่อดำเนิน โครงการส่งเสริมและ พัฒนาเด็กและเยาวชน	สัดส่วนที่ได้รับ การจัดสรรงบประมาณ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3	สัดส่วนที่ได้รับ การจัดสรรงบประมาณ จากงบประมาณทั้งหมด
5) กระทรวงมหาดไทย	1,216.0100	0.77	0.52
6) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1,216.0100	0.77	0.52
7) กระทรวงวัฒนธรรม	602.4890	0.38	0.26
8) กระทรวงยุติธรรม	3.4500	0.00	0.00
9) กระทรวงแรงงาน	15.1177	0.01	0.01
10) อื่น ๆ (หน่วยงานส่วนราชการไม่อยู่ใน สังกัดกระทรวงใด)	205.1081	0.13	0.09
รวม	20,516.7113	13.06	8.85

รายละเอียดจำแนกตามหน่วยงานดังนี้

1) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 1,549.0538 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.67 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3

โดยดำเนินการภายใต้แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น โดยส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด/ปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการ รวมทั้งเพิ่มคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ส่งเสริมเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมเด็กวัยรุ่น/นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน มีภูมิคุ้มกันพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพแรงงานคนพิการ สนับสนุนแรงงานนอกระบบเข้าสู่ความคุ้มครองภายใต้กฎหมายประกันสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว และความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.2 จำนวนทั้งสิ้น 1,549.0538 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 20.34 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 6 โครงการ 6 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 32)

ตารางที่ 33 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 / โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชากรเป้าหมายมีความมั่นคงในชีวิต		
โครงการประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การสร้างความมั่นคง และพัฒนาทักษะชีวิต	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	67.7987
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชากรเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพ		
โครงการประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาใหม่ มีความมั่นคงในชีวิต	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	1,208.27
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชากรเป้าหมายได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง		
โครงการประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	52.9094
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชากรเป้าหมายมีความมั่นคงในชีวิต		
โครงการประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาใหม่ มีความมั่นคงในชีวิต	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	176.4552
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชากรเป้าหมายได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง		
โครงการประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม	กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	24.9755
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชากรเป้าหมายมีความมั่นคงในชีวิต		
โครงการประชากรเป้าหมายทุกช่วงวัยได้รับการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การสร้างความมั่นคงและพัฒนาทักษะชีวิต	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	18.6450
รวม		1,549.0538

2) กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อดำเนินการ จำนวนทั้งสิ้น 13,210.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 5.70 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 4 แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น โดยส่งเสริมการเลี้ยงดู

เด็กแรกเกิด/ปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการ รวมทั้งเพิ่มคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมเด็กวัยรุ่น/นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน มีภูมิคุ้มกันพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพแรงงานคนพิการ สนับสนุนแรงงานนอกระบบเข้าสู่ความคุ้มครองภายใต้กฎหมายประกันสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว และความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.1 จำนวนทั้งสิ้น 4,684.59 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 56.83 จำนวน 7 โครงการ ใน 6 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

(2) แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการปรับปรุงระบบการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบประเมินคุณภาพการศึกษาและคุณภาพสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศให้สามารถรองรับบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลนและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งพัฒนาระบบการเทียบโอน เพื่อยกระดับวุฒิการศึกษาของผู้อยู่ในวัยเรียนและกำลังแรงงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 8,243.6146 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.2 จำนวนทั้งสิ้น 7,635.45 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 92.62 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 30 โครงการ 18 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

(3) แผนงานที่ 3.3 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีสุขภาพที่ดี ได้รับการด้านสาธารณสุขที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างทั่วถึงและเสมอภาค สนับสนุนการผลิต พัฒนาและกระจายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้เหมาะสมสอดคล้องกับการให้บริการประชาชน ควบคู่กับการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ รวมทั้งพัฒนาระบบบริการระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิเพื่อลดความแออัดของสถานบริการระดับตติยภูมิสนับสนุนมาตรการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุกอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.3 จำนวนทั้งสิ้น 196.938 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 9.28 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

(4) แผนงานที่ 3.5 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน โดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้าน

สาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก และส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 213,798.1202 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.5 จำนวนทั้งสิ้น 693.024 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.32 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 33)

ตารางที่ 34 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงศึกษาธิการ

แผนงาน / โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชน มีคุณภาพและพัฒนาการสมวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาความรู้และทักษะชีวิต ทักษะการทำงานและสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง		
โครงการพัฒนาคนตลอดช่วงวัย	สนง. เลขาธิการสภาการศึกษา	4,618.65
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชน มีคุณภาพและพัฒนาการสมวัย ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาความรู้และทักษะชีวิต ทักษะการทำงานและสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง		
โครงการพัฒนาศักยภาพคนไทย	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	60.0969
โครงการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	0.2443
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนมีการเตรียมพร้อมทั้งก่อนและหลังมีบุตร ความรุนแรงที่มีต่อเด็กพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นมีลดลง ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพ		
โครงการสร้างความมั่นคงในชีวิต	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	0.0986
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนมีการเตรียมพร้อมทั้งก่อนและหลังมีบุตร ความรุนแรงที่มีต่อเด็กพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นมีลดลง ผู้สูงอายุ ได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพความมั่นคงในทุกช่วงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าถึงสวัสดิการสังคม		
โครงการสร้างความเข้มแข็งและความอบอุ่นของครอบครัวไทย	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	0.882
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนมีโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงเพื่อโอกาสการทำงานและการสร้างความมั่นคงในทุกช่วงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าถึงสวัสดิการสังคม		
โครงการสร้างความเข้มแข็งและอบอุ่นของครอบครัวไทย	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	4.0255
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนมีโอกาสทางการศึกษาในระดับสูงเพื่อโอกาสการทำงานและการสร้างความมั่นคงในทุกช่วงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้าถึงสวัสดิการสังคม		
โครงการสร้างความมั่นคงในชีวิต	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	0.5968
รวม		4,684.59

ตารางที่ 34 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงศึกษาธิการ

แผนงาน / โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม		
โครงการปรับปรุงการเรียนรู้	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	510.0170
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพผู้เรียน		
โครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา		2.7119
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดาวเทียม โครงข่ายสื่อสาร เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา		
โครงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา		15.4020
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม สนง. เลขาธิการสภาการศึกษา		
โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต		17.4262
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาหรือใช้บริการทางการศึกษาจาก		
โครงการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะฯ ลังคนของประเทศ	สนง. เลขาธิการสภาการศึกษา	1.4006
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม		
โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	2,688.9110
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง		
โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	197.1175
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพผู้เรียน		
โครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	209.3676
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดาวเทียม โครงข่ายสื่อสาร เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา		
โครงการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	2,462.9999
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม		
โครงการขยายโอกาสการศึกษาวิชาชีพและพัฒนาทักษะวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน		331.0175
โครงการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร		9.4820

ตารางที่ 34 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงศึกษาธิการ

แผนงาน / โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
โครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	281.1828
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพแบบบูรณาการเพื่อสร้างโอกาสสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ประชาชน	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	86.7169
โครงการวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	86.7169
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพผู้เรียน		
โครงการพัฒนาระบบการประเมินและการประกันคุณภาพอาชีวศึกษาแบบออนไลน์สู่มาตรฐานสากล (APACC)	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	15.0000
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาหรือใช้บริการทางการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพ		
โครงการขยายและยกระดับอาชีวศึกษาทวิภาคี	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	48.8530
โครงการยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อเป็นศูนย์กลางคุณนวิชาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	11.2000
โครงการอาชีวศึกษามาตรฐานสากล	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	10.8960
โครงการส่งเสริมสถานศึกษาอาชีวศึกษาใหม่มีความเป็นเลิศเฉพาะทาง	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	198.8362
โครงการยกระดับมาตรฐานกำลังคนอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีระดับปฏิบัติการ	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	52.9170
โครงการความร่วมมือผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาตอบสนองภาคการผลิตและบริการใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก	สนง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา	24.6940
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถเข้าถึงสื่อและฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดาวเทียม โครงข่ายสื่อสาร เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา		
โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา	125.0000
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาหรือใช้บริการทางการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพ		
โครงการปรับยุทธศาสตร์อุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ	สนง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา	20.0000
โครงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สถาบันการศึกษา และแหล่งเรียนรู้	สนง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา	14.4070
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม		

ตารางที่ 34 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงศึกษาธิการ

แผนงาน / โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
โครงการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา	12.8500
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาหรือใช้บริการทางการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพ		
โครงการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา สถาบันการศึกษาและแหล่งเรียนรู้	สนง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา	0.2400
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม		
โครงการพัฒนาศักยภาพทางภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศกับนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา	สนง. คณะกรรมการการอุดมศึกษา	3.5000
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา ได้มีการเรียนที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม		
โครงการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา สถาบันการศึกษาและแหล่งเรียนรู้	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	34.4523
โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	24.5000
โครงการปรับการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอนของครูวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ตามแนวทางสะเต็มศึกษาในทุกจังหวัด และทุกเขตพื้นที่การศึกษาทุกสังกัด	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	137.6370
รวม		7,635.4523
แผนงานที่ 3.3 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้รับการศึกษา และรักษาพยาบาล จากสถาบันการแพทย์และการศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานอย่างครบวงจร		
โครงการอาคารปรีคลินิกและศูนย์วิจัย สถาบันการแพทย์ จักรีนฤพดินทร์		196.9380
รวม		196.9380
แผนงานที่ 3.5 แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสิทธิที่กาหนดไว้		
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในพื้นที่	349.5255
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : กำลังคนระดับกลางและระดับสูง มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถแข่งขันได้ในระดับสากลและที่มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ		
โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง		343.4985
รวม		693.024
รวม		13,210.00

3) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 62.5427 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 2 แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น โดยส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด/ปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการ รวมทั้งเพิ่มคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ส่งเสริมเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมเด็กวัยรุ่น/นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน มีภูมิคุ้มกันพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพแรงงานคนพิการ สนับสนุนแรงงานนอกระบบเข้าสู่ความคุ้มครองภายใต้กฎหมายประกันสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว และความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.1 จำนวนทั้งสิ้น 47.5427 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.62 ของงบประมาณภายใต้แผนงาน สำหรับดำเนินการ 2 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

(2) แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการปรับปรุงระบบการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบประเมินคุณภาพการศึกษาและคุณภาพสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศให้สามารถรองรับบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลนและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งพัฒนาระบบการเทียบโอน เพื่อยกระดับวุฒิการศึกษาของผู้อยู่ในวัยเรียนและกำลังแรงงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 8,243.6146 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.2 จำนวนทั้งสิ้น 15.0000 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.18 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 34)

ตารางที่ 35 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : การนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ไปใช้พัฒนาศักยภาพคนไทยให้มีคุณภาพและมีพัฒนาการสมวัย		
โครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดตาม ฝ้าระวังสุขภาพเด็ก	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	15.8692
โครงการพัฒนาการอ่านและเขียนของนักเรียนพิการด้วยการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	31.6735
รวม		47.5427
แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : การพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อยกระดับการศึกษาการทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต		
โครงการพัฒนาทักษะคุณ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกับเส้นทางอาชีพ	สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ	15.0000
รวม		15.0000
รวม		62.5427

4) กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 2,436.93 หรือคิดเป็นร้อยละ 1.05 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 2 แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น โดยส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด/ปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการ รวมทั้งเพิ่มคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถจบการศึกษาคะทัดรัดและมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมเด็กวัยรุ่น/นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน มีภูมิคุ้มกันพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพแรงงานคนพิการ สนับสนุนแรงงานนอกระบบเข้าสู่ความคุ้มครองภายใต้กฎหมายประกันสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว และความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.1 จำนวนทั้งสิ้น 566.0264 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 7.43 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 12 โครงการ 10 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

(2) แผนงานที่ 3.3 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีสุขภาพที่ดี ได้รับการด้านสาธารณสุขที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างทั่วถึงและเสมอภาค สนับสนุนการผลิต พัฒนาและกระจายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้เหมาะสมสอดคล้องกับการให้บริการประชาชน ควบคู่กับการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์ รวมทั้งพัฒนาระบบบริการระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิเพื่อลดความแออัดของสถานบริการระดับตติยภูมิสนับสนุนมาตรการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุกอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.3 จำนวนทั้งสิ้น 1,924.9840 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 25.28 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 7 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 35)

ตารางที่ 36 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงสาธารณสุข

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต		
โครงการประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการดูแลสุขภาพที่เหมาะสม	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	176.2611
โครงการประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการด้านสุขภาพเพื่อการสร้างความเข้มแข็งและอบอุ่นของครอบครัว	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	66.5608
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : เครือข่ายเป้าหมายมีศักยภาพการให้บริการ การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค		
โครงการพัฒนาบริการสุขภาพประชาชนตามช่วงวัย	กรมการแพทย์	34.1832
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว		
โครงการพัฒนาขับเคลื่อนกฎหมายและเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพในกลุ่มวัยรุ่น	กรมควบคุมโรค	6.0000
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต		
โครงการสนับสนุนการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในกลุ่ม วัยเด็ก	กรมควบคุมโรค	7.0000
โครงการพัฒนาขับเคลื่อนกฎหมายและเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพในกลุ่มวัยรุ่น		

ตารางที่ 36 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงสาธารณสุข

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต		
โครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและพัฒนาทักษะชีวิตในกลุ่มวัยเรียน	กรมควบคุมโรค	10.0000
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว		
โครงการ สร้างความเข้มแข็งและความอบอุ่นของครอบครัวไทย	กรมสุขภาพจิต	25.5070
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต		
โครงการประชาชนได้รับการเสริมสร้างศักยภาพตามช่วงวัย	กรมสุขภาพจิต	45.9768
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : เครือข่ายเป้าหมายมีศักยภาพการให้บริการ การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อและสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค		
โครงการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมาย	กรมอนามัย	31.6275
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว		
โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งทักษะในชีวิต	กรมอนามัย	59.8500
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต		
โครงการพัฒนาและบริการส่งเสริมสุขภาพประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม	กรมอนามัย	103.0600
รวม		566.0264
แผนงานที่ 3.3 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนทุกคนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องได้รับการควบคุมป้องกันโรค		
โครงการทศวรรษแห่งการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	1,156.4658
โครงการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพ	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	36.1906
โครงการประชาชนได้รับการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม	สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	200.1282
โครงการองค์ความรู้ด้านสุขภาพได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม	กรมการแพทย์	63.6088
โครงการเร่งรัดกา จัดโรคไข้มาลาเรีย วัณโรค และยุติปัญหาเอดส์	กรมการแพทย์	281.3830
โครงการ ประชาชนได้รับการสุขภาพจิตที่สอดคล้องกับนโยบาย	กรมการแพทย์	114.4960
โครงการพัฒนาและบริการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่โครงการพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติ	กรมอนามัย	18.6272
รวม		1,870.90
รวม		2,436.93

5) กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 21.1094 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 1 แผนงาน

แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการปรับปรุงระบบการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนา คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบประเมินคุณภาพการศึกษาและคุณภาพสถานศึกษาที่มีความ เชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศให้สามารถรองรับบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลนและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม เป้าหมายผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งพัฒนาระบบการเทียบโอน เพื่อยกระดับวุฒิการศึกษาของผู้อยู่ในวัยเรียนและกำลัง แรงงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 8,243.6146 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.2 จำนวน ทั้งหมด 21.1094 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.26 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 2 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 36)

ตารางที่ 37 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงมหาดไทย

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน/โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้มีมาตรฐาน สู่ความเป็นเลิศ		
โครงการส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอ่านไม่ออก และเขียนไม่ได้ของนักเรียนในสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น(หนุนน้อยอ่านออกเขียนคล่อง)	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	4.2207
โครงการมีความสุข สนุกกับ 4H (Head Heart Hand Health)		3.4239
โครงการจัดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ การประกันคุณภาพนักเรียน (NT) ประจำปีการศึกษา 2559		13.4648
รวม		21.1094

6) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 3,599.97 หรือคิดเป็นร้อยละ 1.55 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 2 แผนงาน ประกอบด้วย

(1) แผนงานที่ 3.4 แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและจิตใจที่ดีให้เด็ก เยาวชนคนพิการ และประชาชนด้วยการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และร่วมกิจกรรมนันทนาการอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านกีฬาทุกระดับสู่ความเป็นเลิศและอาชีพ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬา ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาด้านพลศึกษา การกีฬาและนันทนาการ รวมทั้งองค์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาและนันทนาการ ตลอดจนส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางกีฬานานาชาติ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 116.0299 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.4 จำนวนทั้งสิ้น 116.0299 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 100.0 ของงบประมาณแผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

(2) แผนงานที่ 3.5 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนโดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก และส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 213,798.1202 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.5 จำนวนทั้งสิ้น 1,099.9753 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.51 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 37)

ตารางที่ 38 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.4 แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน/นักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษด้านการกีฬาสู่ความเป็นเลิศ		
โครงการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาสู่ความเป็นเลิศ	สถาบันการพลศึกษา	116.0299
แผนงานที่ 3.5 แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ออกก่า ลังกาย เล่นกีฬา และเข้าร่วมเป้าหมายการให้บริการกระทรวง : กิจกรรมนันทนาการเป็นประจำ เพื่อการมีสุขภาพและสมรรถภาพทางกายที่ดี		
เด็ก เยาวชน และประชาชนได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ด้านกีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬา	กรมพลศึกษา	1,099.9753
รวม		1,099.9753
รวม		1,216.0100

7) กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 545.6890 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.24 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 2 แผนงาน

แผนงานที่ 3.5 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนโดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกย่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก และส่งเสริมและพัฒนากีฬาและนันทนาการ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 213,798.1202 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.5 จำนวนทั้งสิ้น 1,099.9753 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.51 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 3 โครงการ 3 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 38)

ตารางที่ 39 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงวัฒนธรรม

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.5 แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : นักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา		
ผู้สำเร็จการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	452.2066
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสิทธิที่กำหนดไว้		
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	93.4824
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะชีวิตและวางรากฐานคุณธรรม		
โครงการศาสนิกชนกลุ่มเป้าหมายได้นำพลังบวก (บ้าน วัด โรงเรียน) เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม	กรมการศาสนา	56.8000
รวม		602.489

8) กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรม ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 3.4500 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.001 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 1 แผนงาน

แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น โดยส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด/ปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการ รวมทั้งเพิ่มคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ส่งเสริมเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมเด็กวัยรุ่น/นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน มีภูมิคุ้มกันพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพแรงงานคนพิการ สนับสนุนแรงงานนอกระบบเข้าสู่ความคุ้มครองภายใต้กฎหมายประกันสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว และความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.1 จำนวนทั้งสิ้น 3.4500 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.05 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 2 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 39)

ตารางที่ 40 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงแรงงาน

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลได้รับการพัฒนาเป็นไปตามช่วงวัย		
โครงการสร้างปัญญา พัฒนาอาชีพ	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	0.8000
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบำบัดทางจิตวิทยาในเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาสุขภาพจิตหรือปัญหาซับซ้อนรุนแรง	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	2.6500
รวม		3.4500

9) กระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 539.7353 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.23 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 1 แผนงาน

แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาศักยภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่น โดยส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด/ปฐมวัยให้เหมาะสมกับพัฒนาการ รวมทั้งเพิ่มคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ส่งเสริมเด็กวัยเรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถจบการศึกษาภาคบังคับและมีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งเสริมเด็กวัยรุ่น/นักศึกษาให้มีทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน มีภูมิคุ้มกันพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเข้าสู่ตลาดแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพแรงงานคนพิการ สนับสนุนแรงงานนอกระบบเข้าสู่ความคุ้มครองภายใต้

กฎหมายประกันสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว และความมั่นคงในชีวิตผู้สูงอายุ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 7,614.6624 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.1 จำนวนทั้งสิ้น 15.1177 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.20 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 40)

ตารางที่ 41 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ กระทรวงแรงงาน

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.1 แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : บุตรของผู้ใช้แรงงานได้รับสวัสดิการจากกระทรวงแรงงาน		
โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยศูนย์เด็กเล็กวิทยาเขตสิรินธร ราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์	กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	15.1177
รวม		15.1177

10) อื่น ๆ (หน่วยงานส่วนราชการไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง)

หน่วยงานส่วนราชการไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการโครงการเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 29.3477 หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 1 แผนงาน

(1) แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการปรับปรุงระบบการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบประเมินคุณภาพการศึกษาและคุณภาพสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศให้สามารถรองรับบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลนและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม เป้าหมายผลิตและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งพัฒนาระบบการเทียบโอน เพื่อยกระดับวุฒิการศึกษาของผู้อยู่ในวัยเรียนและกำลังแรงงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 8,243.6146 ล้านบาท

ทั้งนี้ หน่วยงานส่วนราชการไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.2 จำนวนทั้งสิ้น 29.3477 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.36 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 1 โครงการ 1 เป้าหมายการให้บริการ

(2) แผนงานที่ 3.5 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนโดยสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและ

สร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก และส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 213,798.1202 ล้านบาท

ทั้งนี้ หน่วยงานส่วนราชการไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.5 จำนวนทั้งสิ้น 190.8781 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.89 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 2 ผลผลิต 2 เป้าหมายการให้บริการ รายละเอียด (ดังตารางที่ 41)

ตารางที่ 42 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ หน่วยงานส่วนราชการไม่อยู่ในสังกัดกระทรวง

แผนงาน/โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ล้านบาท)
3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต		
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : หน่วยงานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (สทช.)		
โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ใน รร. ตชด.	สำนักงานตรวจแห่งชาติ	14.2300
รวม		14.2300
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : เสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพคน		
แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	5.1244
เป้าหมายการให้บริการกระทรวง : ประชาชนได้ประโยชน์จากนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม		
ข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	185.7537
รวม		190.8781
รวม		205.1081

งบประมาณที่จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 30 (4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า เพื่อให้การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการ

จัดบริการสาธารณะในระดับพื้นที่ (Area) และสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยจะมีการเสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ที่จัดเก็บเองเพิ่มขึ้น จึงเห็นควรจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนร้อยละ 29.36 ของรายได้สุทธิของรัฐบาล (ไม่รวมเงินกู้) เป็นจำนวน 687,891.6175 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณพ.ศ. 2559 จำนวน 31,391.7384 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 4.8 โดยจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 246,091.6175 ล้านบาท

ตารางที่ 43 การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

หน่วย : ล้านบาท

ลักษณะการจัดสรร	ปีงบประมาณ		+ เพิ่ม / - ลด	
	ปี 2559	ปี 2560	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลเก็บให้และแบ่งให้	397,940.0	441,800.0	43,860.0	11.0
2. เงินอุดหนุน	258,559.9	246,091.6	-12,468.3	-4.8
2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล	240,461.1	224,527.6	-15,933.5	-6.6
2.2 กรุงเทพมหานคร	16,510.4	19,975.0	3,464.6	21.0
2.3 เมืองพัทยา	1,588.4	1,589.0	0.6	0.0
รวมทั้งสิ้น	656,499.9	687,891.6	31,391.7	4.8

ที่มา : สำนักงบประมาณ, 2560

การจัดสรรงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชน

1) การสนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ

ตารางที่ 44 การจัดสรรรายได้ให้แก่สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ

โครงการ	กิจกรรม	สภาเด็กและเยาวชน ตำบล/เทศบาล	สภาเด็กและเยาวชน อำเภอ	สภาเด็กและเยาวชน จังหวัด
1. โครงการความเข้มแข็ง สภาเด็กและเยาวชน	ตามกฎหมายและ กิจกรรมที่สร้างสรรค์ตาม สถานการณ์ในพื้นที่	7,775 แห่ง ๆ ละ 20,000 บาท	878 อำเภอ ๆ ละ 30,000 บาท	11,680,000 บาท ตามขนาดจังหวัด 100,000 – 320,000 บาท
	กิจกรรมป้องกันเอดส์ / อนามัยเจริญพันธุ์	-	-	76 จังหวัด ๆ ละ 50,000 บาท
2. โครงการเยาวชนไทย หัวใจใสสะอาด	กิจกรรมป้องกัน แก้ไข การทุจริตคอร์รัปชัน	-	878 อำเภอ ๆ ละ 12,500 บาท	76 จังหวัด ๆ ละ 30,000 บาท

งบประมาณจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน

1. การกิจส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล จำนวน 7,775 แห่ง ๆ ละ 20,000 บาท
2. การกิจส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ
  - 2.1 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ จำนวน 878 แห่ง ๆ ละ 30,000 บาท
  - 2.2 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนอำเภอ ในการทำกิจกรรมป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน (โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด) อำเภอละ 12,500 บาท
3. การกิจส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด
  - 3.1 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง จัดสรรให้ตามขนาดจังหวัด
    - จังหวัดที่มี 3-5 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 100,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 6-8 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 120,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 9-11 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 140,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 12-14 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 170,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 15-17 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 190,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 18-20 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 210,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 21-25 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 230,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 26 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 260,000 บาท
    - จังหวัดที่มี 32 อำเภอ จัดสรรจังหวัดละ 320,000 บาท
4. การกิจส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนเขต
  - 4.1 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนเขต จำนวน 50 แห่ง ๆ ละ 30,000 บาท
5. การกิจส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร
  - 5.1 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร จำนวน 500,000 บาท
  - 5.2 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ในการทำกิจกรรม ป้องกันเอดส์/อนามัยเจริญพันธุ์ จำนวน 50,000 บาท
  - 5.3 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ในการทำกิจกรรม ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน (โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด) จำนวน 30,000 บาท
6. การกิจส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการของสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
  - 6.1 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จำนวน 660,000 บาท
  - 6.2 สนับสนุนงบประมาณให้แก่สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ในการทำกิจกรรมป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน (โครงการเยาวชนไทยหัวใจใสสะอาด) จำนวน 50,000 บาท
7. การกิจการจ้างเจ้าหน้าที่ติดตามผล/รายงานผลและการจัดทำฐานข้อมูลสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (งบดำเนินงาน) จำนวน 16,020,000 บาท ค่าจ้างคนละ 15,000 บาท/เดือน จำนวน 12 เดือน (1 ต.ค.60 – 30 ก.ย.61)
8. การกิจการจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด จำนวน 1,410,000 บาท (ตามขนาดจังหวัด)

9. การกิจกรรมประชุมเพื่อเสริมสร้างความรู้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน (ครู ข) จำนวน 11,355,000 บาท (ตามขนาดจังหวัด)

10. การกิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ (งบบริหารจัดการ) จำนวน 1,695,000 บาท (ตามขนาดจังหวัด)

5.2 งบประมาณนอกภาคราชการ

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด การดำเนินการโดยหน่วยงานองค์กรนอกภาคราชการ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ในการจัดตั้ง หน่วยงานองค์กรดังกล่าวขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้ ประโยชน์ทรัพยากรและบุคคลได้อย่างสูงสุด รวมทั้งมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานบริหาร และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และกองทุนและ เงินทุนหมุนเวียน

จากการศึกษาเอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 หน่วยงานภาคนอกราชการได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายสำหรับดำเนินการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแผนงานที่ 3 5 แผนงานพื้นฐานด้านการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำนวนทั้งสิ้น 8,714.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 3.76 ของงบประมาณรายจ่ายภายใต้ ยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยดำเนินการภายใต้ 2 แผนงาน

(1) แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยการปรับปรุงระบบการเรียนรู้ การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูและ บุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบประเมินคุณภาพการศึกษาและคุณภาพสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความ เป็นเลิศให้สามารถรองรับบุคลากรในสาขาที่ขาดแคลนและทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายผลิตและ พัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการศึกษาให้ครอบคลุมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอด ชีวิต รวมทั้งพัฒนาระบบการเทียบโอน เพื่อยกระดับวุฒิการศึกษาของผู้อยู่ในวัยเรียนและกำลังแรงงาน ได้รับการ จัดสรรงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 8,243.6146 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.2 จำนวน ทั้งหมด 126.8421 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.54 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 5 โครงการ 3 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง

แผนงานที่ 3.5 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก มีวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินการกิจกรรมตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนโดยสนับสนุนการ พัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและ สร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก และส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน ทั้งหมด 213,798.1202 ล้านบาท

ทั้งนี้ กระทรวงฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการโครงการภายใต้แผนงานที่ 3.5 จำนวนทั้งสิ้น 8,587.15 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 4.02 ของงบประมาณภายใต้แผนงานฯ สำหรับดำเนินการ 4 ผลผลิต และ 2 โครงการ 6 เป้าหมายการให้บริการกระทรวง รายละเอียด (ดังตารางที่ 44)

ตารางที่ 45 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ ของหน่วยงานนอกภาครัฐ

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
แผนงานที่ 3.2 แผนงานบูรณาการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต		
เป้าหมายการให้บริการ : การพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองตลอดทุกช่วงวัย		
โครงการพัฒนาสมองเพื่อการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย	สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)	9.2236
เป้าหมายการให้บริการ : การพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองตลอดทุกช่วงวัย		
โครงการพัฒนาสมองเพื่อการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย	สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)	9.2236
เป้าหมายการให้บริการ : นักเรียน นักศึกษา ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพผู้เรียน		
โครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	100.0000
โครงการต้นแบบสุขภาพคนคนอาชีวะ	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	6.1711
โครงการส่งเสริมคุณธรรมความซื่อตรงของผู้นำนักศึกษา	คุณธรรม (องค์การมหาชน)ศูนย์	2.2238
รวม		126.8421
แผนงานที่ 3.5 แผนงานพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน		
เป้าหมายการให้บริการ : เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่คนฐานราก		
กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต	กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน	6,500.0000
เป้าหมายการให้บริการ : ประชาชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีมาตรฐานคุณภาพ		
กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ	กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน	
เป้าหมายการให้บริการ : ประชาชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีมาตรฐาน คุณภาพ		
ต้นแบบแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ในด้านต่าง ๆ	สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)	353.4786
เป้าหมายการให้บริการ : นักเรียน นักศึกษา ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพผู้เรียน		
โครงการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา	สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)	100.0000
เป้าหมายการให้บริการ : พระภิกษุ-สามเณรได้รับการศึกษาพระปริยัติธรรมสายสามัญ (นโนบาย)		
โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	1,483.6761

ตารางที่ 45 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคน จำแนกตามแผนงาน โครงการ ของหน่วยงานนอกภาครัฐ

แผนงาน/ โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรร (ล้านบาท)
เป้าหมายการให้บริการ : ประชาชนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีมาตรฐานคุณภาพ		
กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ	กองทุนและเงินทุนหมุนเวียน	150.0000
รวม		8,587.15
รวม		8,714.00

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีแผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2560 ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 มาตรา 21 (2) และ (3) รวมถึงการประชุมคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ครั้งที่ 8/2557 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบ “แนวนโยบายแผนหลัก 3 ปี (2558 - 2560)” เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2558 – 2560 และในการประชุมคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ครั้งที่ 4/2559 เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2559 ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบ “หลักการและกระบวนการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560” ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรม พ.ศ. 2559

ในการจัดสรรงบประมาณสำหรับแต่ละแผน สสส. ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับแนวนโยบายในการจัดทำแผนหลัก 3 ปี (พ.ศ. 2558 - 2560) และกรอบนโยบายและแนวทางการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 รวมถึงความจำเป็นเร่งด่วนของประเด็นปัญหาสุขภาพตามลำดับของภาระโรค และความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น งบประมาณส่วนใหญ่เป็นการจัดสรรเพื่อสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลัก ได้แก่ การควบคุมยาสูบ การควบคุมแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด การจัดการความปลอดภัยและปัจจัยเสี่ยงทางสังคม การลดเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัยในวัยรุ่นรวมถึงเสริมสร้างปัจจัยบวก ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย และการส่งเสริมอาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 37 ของงบประมาณทั้งหมด เนื่องจากการกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2560 คณะอนุกรรมการนโยบายทางการเงินดำเนินการทบทวนตามข้อบังคับกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรม ปี พ.ศ. 2559 ข้อที่ 5.3 (1) โดยได้ผ่านการทบทวนเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ที่ประชุมคณะอนุกรรมการนโยบายทางการเงินได้เห็นชอบให้เสนอกรอบวงเงินงบประมาณสนับสนุนโครงการของกองทุนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำหรับอนุมัติโครงการใหม่เป็นจำนวน 4,165 ล้านบาท และมีรายจ่ายบริหารสำนักงานรวมถึงรายจ่ายอื่นจำนวน 373 ล้านบาท รวมกรอบวงเงินงบประมาณทั้งสิ้น 4,538 ล้านบาท (ดังตารางที่ 45)

ตารางที่ 46 สถานทางการเงินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 – 2560

หน่วย: ล้านบาท

สถานทางการเงิน	2555	2556	2557	2558	2559**	2560**
รายได้ภาษี	3,561	3,812	3,982	4,221	4,474	4,500
รายได้อื่น	208	261	267	223	218	38
รายได้รวม	2,770	4,073	4,249	4,444	4,692	4,538
ค่าใช้จ่ายอุดหนุนโครงการ	3,224	3,485	4,363	4,626	4,772	4,522
ค่าใช้จ่ายบริหารโครงการ	113	144	116	123	125	182
ค่าใช้จ่ายอื่น	194	214	259	269	272	373
ค่าใช้จ่ายรวม	3,531	3,842	4,738	5,018	5,129	5,077
รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่าย	238	231	-489	-575	-437	-539
สถานะเงินลงทุนปลายงวด	2,732	2,962	2,474	1,900	1,463	1,367
วงเงินอนุมัติ	3,956	4,700	4,800	5,100	4,870	4,165

ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560

หมายเหตุ : **ปีงบประมาณพ.ศ. 2559 – 2560 เป็นค่าประมาณการการเบิกจ่ายโครงการใหม่ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำนวน 1,466 ล้านบาท และจะมีการเบิกจ่ายโครงการต่อเนื่องซึ่งเป็นการอนุมัติจากปีก่อนจำนวน 3,056 ล้านบาท

สำหรับการดำเนินงานในงบประมาณประจำปีพ.ศ. 2560 ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้คำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบายในการจัดทำแผนหลัก 3 ปี (2558 - 2560) รวมถึงความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหาสุขภาพอันเป็นปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ การควบคุมยาสูบ การควบคุมแอลกอฮอล์ และสิ่งเสพติด การจัดการความปลอดภัยและปัจจัยเสี่ยงทางสังคม การลดเพศสัมพันธ์ไม่ปลอดภัยในวัยรุ่น รวมถึงเสริมสร้างปัจจัยบวก ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย และการส่งเสริมอาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด คือ แผนสุขภาพะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ซึ่งจัดสรรงบประมาณใน ปี พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งสิ้น 253 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.074 ของงบประมาณทั้งหมด (ตารางที่ 46)

ตารางที่ 47 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำแนกรายแผน

หน่วย: ล้านบาท

ลำดับ	โครงการ	จำนวน	ร้อยละ
1	แผนควบคุมยาสูบ	360	8.643
2	แผนควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด	360	8.643
3	แผนการจัดการความปลอดภัยและปัจจัยเสี่ยงทางสังคม	260	6.242
4	แผนควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ	200	4.802
5	แผนสุขภาพะประชากรกลุ่มเฉพาะ	244	5.858
6	แผนสุขภาพะชุมชน (รวมบูรณาการเชิงพื้นที่)	472	11.333
7	แผนสุขภาพะเด็ก เยาวชน และครอบครัว	253	6.074

ตารางที่ 47 (ต่อ) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 จำแนกรายแผน

ลำดับ	โครงการ	จำนวน	ร้อยละ
8	แผนสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กร	161	3.866
9	แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย	212	5.090
10	แผนระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา	232	5.570
11	แผนสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาวะ	270	6.483
12	แผนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ	100	2.401
13	แผนพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ	239	5.738
14	แผนอาหารเพื่อสุขภาวะ	192	4.610
15	แผนส่งเสริมการเรียนรู้สุขภาวะ	430	10.324
16	งานพัฒนาและจัดการกลุ่มงานกลาง	180	4.322
17	งานบริหารจัดการกองทุนและสำนักงาน	288	-
รวมงบประมาณสนับสนุนโครงการ		4,165	100.00

ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560

หากพิจารณาแผนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้ดำเนินงานตามกลุ่มแผนงานเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ ซึ่งในงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2559 มีการสนับสนุน 3 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) กลุ่มแผนงานสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) กลุ่มแผนงานสนับสนุนการพัฒนา ระบบ กลไก นวัตกรรม และนโยบายสาธารณะ และ 3) กลุ่มแผนงานสนับสนุนงานวิชาการ ติดตามและประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพภาคี สำหรับการดำเนินงานในงบประมาณประจำปีพ.ศ. 2560 โดยแบ่งการสนับสนุนเป็น 4 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) กลุ่มแผนงานสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว 2) กลุ่มแผนงานสนับสนุนการพัฒนา ระบบ กลไก นวัตกรรม และนโยบายสาธารณะ 3) กลุ่มแผนงานสนับสนุนงานวิชาการ ติดตามและประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพภาคี และ 4) กลุ่มแผนงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน

ทั้งนี้ในงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบว่า แผนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้รับงบประมาณลดลงจำนวนทั้งสิ้น 253 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่ได้รับจำนวนทั้งสิ้น 310 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 18.38) เมื่อจำแนกตามกลุ่มแผนงาน พบว่า กลุ่มแผนงานสนับสนุนการพัฒนา ระบบ กลไก นวัตกรรม และนโยบายสาธารณะ ได้รับการจัดสรรงบประมาณลดลงจำนวน 40 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่ได้รับจำนวนทั้งสิ้น 70 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 42.85) รองลงมาคือ กลุ่มแผนงานสนับสนุนงานวิชาการ ติดตามและประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพภาคี ได้รับการจัดสรรงบประมาณลดลงจำนวน 30 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่ได้รับจำนวนทั้งสิ้น 50 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 40.00) และกลุ่มแผนงานสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้รับการจัดสรรงบประมาณลดลงจำนวน 153 ล้านบาทเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ที่ได้รับจำนวนทั้งสิ้น 190 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 19.47) ตามลำดับ

ตารางที่ 48 งบประมาณตามกลุ่มแผนงานหลักของแผนงานหลักของแผนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ประจำปี พ.ศ. 2559 – 2560

หน่วย : ล้านบาท

ลำดับ	โครงการ	2559	2560	ปีงบประมาณ 2559 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2560
1	กลุ่มแผนงานสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว	190	153	-19.47
2	กลุ่มแผนงานสนับสนุนการพัฒนา ระบบกลไก นวัตกรรม และนโยบายสาธารณะ	70	40	-42.85
3	กลุ่มแผนงานสนับสนุนงานวิชาการ ติดตามและประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพภาคี	50	30	-40.00
4	กลุ่มแผนงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน	-	30	-
รวม		310	253	-18.38

ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2560

5.3 งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ

ข้อค้นพบจากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลงบประมาณการพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรพัฒนาเอกชน 72 องค์กร และภาคธุรกิจ 57 บริษัท มี 2 ส่วน คือ 1) งบประมาณการดำเนินงาน/การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน 2) ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศต่อการดำเนินงาน/การสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

5.3.1 งบประมาณขององค์กรพัฒนาเอกชน

งบประมาณที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีตั้งแต่ 100,000 จนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 49 งบประมาณดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

งบประมาณดำเนินงาน (บาท)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ต่ำกว่า 100,000	-	-
100,000 – 500,000	6	8.33
500,001 – 1,000,000	9	12.50
1,000,001 – 5,000,000	14	19.45
5,000,001 – 10,000,000	8	11.11

ตารางที่ 49 (ต่อ) งบประมาณดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน

งบประมาณดำเนินงาน (บาท)	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
มากกว่า 10,000,000	22	30.56
มากกว่า 50,000,000	8	11.11
มากกว่า 100,000,000	5	6.94
รวม	72	100.00

มีองค์กรถึง 5 องค์กร หรือร้อยละ 6.94 ที่มีงบประมาณดำเนินการมากกว่า 100,000,000 บาท ส่วนองค์กรที่มีงบประมาณน้อยที่สุด คือ 100,000 – 500,000 บาท มีจำนวน 6 องค์กร หรือร้อยละ 8.33 ในขณะที่องค์กรจำนวนมากที่สุด คือ 22 องค์กร หรือร้อยละ 30.56 มีงบประมาณมากกว่า 10,000,000 บาท และถ้ารวมองค์กรที่มีงบประมาณระหว่าง 1,000,001 ถึง 10,000,000 บาท จะมีจำนวน 22 องค์กร หรือร้อยละ 30.56 เท่ากับจำนวนองค์กรที่มีงบประมาณมากกว่า 10,000,000 บาท

ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศ

องค์กรพัฒนาเอกชนที่ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศในลักษณะต่าง ๆ กัน 6 ประการ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 50 ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤต	จำนวนองค์กร	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ) N=72
ได้รับเงินสนับสนุนน้อยลง	48	66.66
ต้องปรับงบประมาณและบุคลากรเพราะเงินไม่พอสำหรับบริหารจัดการ	34	47.22
ต้องหยุดการดำเนินงานบางส่วนเนื่องจากไม่มีทรัพยากรสนับสนุน	12	16.66
ไม่ได้รับผลกระทบเลย	10	13.88
ไม่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ ดังเช่นเคย	10	13.88
ทำงานได้ไม่เต็มที่	6	8.33

องค์กรส่วนใหญ่ คือ 48 องค์กร หรือร้อยละ 66.66 ได้รับเงินสนับสนุนน้อยลง ในขณะที่อีก 34 องค์กร หรือร้อยละ 47.22 ต้องปรับงบประมาณและบุคลากรเพราะเงินไม่พอสำหรับบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังมีจำนวนหนึ่งคือ 12 องค์กร หรือร้อยละ 16.66 ต้องหยุดการดำเนินงานบางส่วนเนื่องจากไม่มีทรัพยากรสนับสนุน และอีก 10 องค์กร หรือร้อยละ 13.88 ทำงานได้ไม่เต็มที่ อย่างไรก็ตามมี 10 องค์กร หรือร้อยละ 13.88 ที่ระบุว่า ไม่ได้รับผลกระทบเลย

5.3.2 งบประมาณสนับสนุนของภาคธุรกิจ

งบประมาณสนับสนุนจากบริษัทที่ให้ข้อมูลมีตั้งแต่ 100,000 จนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 51 งบประมาณสนับสนุนจากภาคธุรกิจ

งบประมาณสนับสนุน (บาท)	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
100,000 – 500,000	2	3.51
500,001 – 1,000,000	16	28.07
1,000,001 – 5,000,000	19	33.33
5,000,001 – 10,000,000	6	10.53
มากกว่า 10,000,000	7	12.28
มากกว่า 50,000,000	4	7.02
มากกว่า 100,000,000	3	5.26
รวม	57	100.00

ในปี 2560 ภาคธุรกิจ 57 บริษัท ที่ให้ข้อมูล มีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่ 100,000 บาท ขึ้นไปจนถึงมากกว่า 100,000,000 บาท แต่ส่วนใหญ่ คือ 19 บริษัท หรือร้อยละ 33.33 มีงบประมาณสนับสนุน 1,000,001 – 5,000,000 บาท รองลงมา คือ 16 บริษัท หรือร้อยละ 28.07 ที่มีงบประมาณสนับสนุน 500,001 – 1,000,000 บาท มี 7 บริษัท หรือร้อยละ 12.28 ที่มีงบประมาณสนับสนุนมากกว่า 10,000,000 บาท มี 6 บริษัท หรือร้อยละ 10.53 ที่มีงบประมาณสนับสนุน 5,000,001 – 10,000,000 บาท และ 4 บริษัท หรือร้อยละ 7.02 ที่มีงบประมาณสนับสนุนมากกว่า 50,000,000 บาท นอกจากนี้ยังมี 3 บริษัท หรือร้อยละ 5.26 ที่มีงบประมาณในการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนมากกว่า 100,000,000 บาท และมี 2 บริษัท หรือร้อยละ 3.51 ที่มีงบประมาณสนับสนุนน้อยที่สุด คือ 100,000 – 500,000 บาท

ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤต

ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตต่อการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคธุรกิจ ปรากฏในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 52 ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตของประเทศ

ผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤต	จำนวนบริษัท	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)
ไม่ได้รับผลกระทบเลย	53	92.98
ต้องลดงบประมาณพัฒนาสังคม	4	7.02
ต้องชะลอการใช้งบประมาณพัฒนาสังคม	-	-
รวม	57	100.00

57 บริษัท ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตในปี 2560 ที่เกิดขึ้นกับการสนับสนุนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนี้ จำนวน 53 บริษัท หรือร้อยละ 92.98 ไม่ได้รับผลกระทบเลย จำนวน 4 บริษัท หรือร้อยละ 7.02 ต้องลดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาสังคม และไม่มีบริษัทใดที่ต้องชะลอการใช้งบประมาณพัฒนาสังคม

ส่วนที่ 6 บทสรุปและบทวิเคราะห์

รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนประจำปี พ.ศ. 2560 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในบริบทสังคม เศรษฐกิจ ความท้าทาย และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง (ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ) ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ ศึกษาสภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน ผลการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน การใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเพื่อวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มของปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอนาคต ดำเนินการโดยการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนของประเทศไทย ประจำปี 2560 (มกราคม - ธันวาคม 2560) ในบริบทสังคม เศรษฐกิจ ความท้าทาย และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่าง ๆ สรุปผลสิ่งที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ได้ ดังนี้

ส่วนแรกว่าด้วยการดำเนินการเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีตั้งแต่ในระดับนโยบายไปจนถึงระดับกิจกรรมโครงการ อันได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 – 2564 พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560 – 2564 มีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนและนักศึกษา และการแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนบูรณาการตลอดช่วงวัย คณะทำงานชุมชนคุ้มครองเด็ก และโครงการต่อเนื่อง เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด

ในส่วนของจำนวนประชากรเด็กและเยาวชน อายุ 0 – 25 ปี พบว่า ลดลงจากปี พ.ศ. 2559 อยู่ 21,227,381 คน คิดเป็นร้อยละ 32.07 ของประชากรทั่วราชอาณาจักร ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากครอบครัวในประเทศไทยส่วนใหญ่มีบุตรน้อยลง ครอบครัวมีขนาดเล็กลงเป็นครอบครัวเดี่ยว และโครงสร้างประชากรในประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การขยายตัวของเขตเมือง การพัฒนาเทคโนโลยี ความแตกต่างของคุณลักษณะตามตามเจเนอเรชัน(Generation) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ และอุบัติภัยรูปแบบใหม่ และการเคลื่อนย้ายถิ่นของประชากรที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในส่วนสถานการณ์ช่วงปฏิสนธิ – 2 ปี ที่สำคัญ พบว่าโดยภาพรวม หญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ก่อนหรือเท่ากับ 12 สัปดาห์ได้รับการฝากครรภ์ในเวลาที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 66.55 ซึ่งผลจากการได้จัดสิทธิประโยชน์บัตรทอง ปี พ.ศ. 2560 โดยดูแลครรภ์ให้หญิงตั้งครรภ์ต่อเนื่องอย่างน้อย 5 ครั้ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ครั้งที่ 1 จำนวน 1,200 บาทต่อคน และครั้งที่ 2 – 4 จำนวน 400 บาทต่อครั้งต่อคน รวมทั้งแนวโน้มการได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีนของหญิงตั้งครรภ์เพิ่มมากขึ้นทุกปีสำหรับอัตราการตายของทารกอายุ ≤ 28 วัน

ผลงานเป็น 4.41 ต่อทารกเกิดมีชีวิต 1,000 คน โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2559 มีอัตราการตายของทารกอยู่ที่ 3.94 ต่อทารกเกิดมีชีวิต 1,000 คน

ข้อมูลในช่วงเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี พบว่าร้อยละของเด็กอายุ 0 – 5 ปี มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 95.86 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการคัดกรองมีพัฒนาการล่าช้าแล้วได้รับการกระตุ้นพัฒนาการจนมีพัฒนาการสมวัย (TEDA4I) ร้อยละ 51.92 ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้วยเครื่องมือ TEDA4I (Work Load) ร้อยละ 26.67 ที่กระตุ้นแล้วปกติ ผลมาจากการส่งเสริมการเกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพของเด็กอายุ 0 – 5 ปี สูงดีสมส่วน ฟันไม่ผุ มีสถานการณ์ดีขึ้น คือ เด็กอายุ 3 ปี เริ่มปราศจากฟันผุ

ในเด็กช่วงวัย 6 – 12 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยเรียน พบว่า การพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) ของเด็กไทย มีความสามารถทางสติปัญญายังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เด็กไทยมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติขึ้นไป ส่วนการเจริญเติบโตทางร่างกายของเด็กวันเรียนมีส่วนสูงและรูปร่างสมส่วนระดับดี สำหรับเรื่องอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มีอัตราการเสียชีวิตเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักไปที่พัฒนาการด้านสติปัญญา (IQ) และการเจริญเติบโตทางกาย ความเจ็บป่วยการจมน้ำ เป็นต้น ส่วนข้อมูลด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านที่จับต้องได้ยาก เช่น ด้านคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ข้อมูลครอบครัว ฯลฯ ยังไม่มีการนำมารายงานให้เห็นชัดเจนในช่วงวัยนี้

ช่วงวัย 13 – 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น พบว่า โดยส่วนใหญ่ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ความเสี่ยงในการเกิดโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นไทยอายุ 10 – 19 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมจนเกิดปัญหาการติดเกมและพนันออนไลน์

ช่วงวัย 18 – 25 ปี พบว่าช่วงวัยที่มีความต้องการการพัฒนาขีดความสามารถ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ประชากรกลุ่มอายุ 15 – 24 ปีหรือกลุ่มเยาวชน มีความต้องการการพัฒนาขีดความสามารถมากที่สุด (ร้อยละ 13.4) รองลงมา กลุ่มอายุ 25 – 34 ปีร้อยละ 11.3 กลุ่มอายุ 35 – 44 ปีร้อยละ 10.9 กลุ่มอายุ 45 – 54 ปี ร้อยละ 9.2 กลุ่มอายุ 55 – 59 ปีร้อยละ 7.0 และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 2.1

ในประเด็นเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ ที่สำคัญในช่วงปี พ.ศ. 2560 คือ เด็กในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และการตั้งครุฑแทน หรือการรับจ้างตั้งครุฑ ซึ่งพบว่า ผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งทางตรงโดยเกิดการสูญเสียสมาชิกในครอบครัวละคนในชุมชน เกิดภาวะทุพพลภาพ มีเด็กพิเศษในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้น จำนวนเด็กที่เสียชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบมีจำนวนเพียง 2 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำที่สุดในรอบ 14 ปี เป็นผลจากเครือข่ายที่ทำงานด้านเด็กกว่า 23 องค์กร ได้เข้ามาร่วมดำเนินกรตามหลักมนุษยชน โดยเฉพาะเรื่องของสิทธิที่เด็กจะมีชีวิตรอดมากขึ้น

และผลกระทบทางอ้อมต้องประสบกับข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะด้านสาธารณสุข ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมของการให้บริการ การเข้าถึงบริการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งเด็กและเยาวชน เป็นต้น ก่อให้เกิดปัญหาภาวะโภชนาการ สภาวะทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นต้น สำหรับเรื่องปัญหาจากการตั้งครุฑแทน ที่ส่งผลโดยตรงต่อเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษนั้น จากการศึกษาทบทวนการดำเนินการในด้านดังกล่าวพบว่า มีข้อมูลน้อยมาก รวมทั้งไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนการดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน อาทิ สัดส่วนของเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษที่ได้รับการเข้าถึงบริการพื้นฐาน อัตราการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ภายหลังที่มีการบัญญัติกฎหมายสำหรับการตั้งครุฑแทน พบว่ายังมีการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามมาตรา 24 ซึ่งในปัจจุบันมีการ

รับจ้างตั้งครุฑ ซึ่งอาจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนต่อไป รวมทั้งอาจเป็นช่องทางที่ก่อให้เกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ได้

กรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ ซึ่งปัจจุบันได้มีการจัดทำทำเรียบเด็กอัจฉริยะที่สร้างชื่อเสียงในระดับโลก เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ ดนตรี เป็นต้น ส่วนการดำเนินการพัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจโดยตรง ได้พยายามที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จัดประชุมสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) ครั้งที่ 19 เรื่องการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษสู่ศักยภาพการแข่งขันของประเทศ เพื่อพัฒนาเด็กอัจฉริยะให้ตรงจุด เหมาะสมแก่ตัวเด็กและประเทศชาติที่สามารถเป็นแรงในการแข่งขันโลก นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) เพื่อเน้นพัฒนากลยุทธ์ความคิดระดับสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดเชิงเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ให้แก่เด็กปฐมวัย ประถมศึกษา ที่มีความสามารถพิเศษ

การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน มีการดำเนินการจัดตั้งในทุกระดับ ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (8,781 แห่ง) เพื่อการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกระดับให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชนและสังคม รวมทั้งเป็นตัวแทนของเยาวชนในการประสานกับกลุ่มเครือข่ายหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ทันกับสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการจัดกิจกรรม/โครงการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเด็กและเยาวชนได้มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในฐานะผู้ขับเคลื่อน และดูแลชุมชนและสังคมอย่างเป็นระบบ ตลอดจนผลักดันให้เครือข่ายเด็กและเยาวชนเป็นหนึ่งในเบญจภาคีสำหรับการเป็นตัวแทนในเวทีทั้งระดับชาติ ภูมิภาค และสากลต่อไปในอนาคต

เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคท้องถิ่นและภาคส่วนต่าง ๆ มีกิจกรรม/โครงการการพัฒนาเด็กจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ โครงการสภาเด็กและเยาวชน อาสาทำความดีเพื่อสังคม กิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ โครงการสภาเด็กและเยาวชนต้นแบบ ด้านยาเสพติดป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และป้องกันการตั้งครุฑในวัยรุ่น โครงการสภาเด็กและเยาวชน หัวใจใสสะอาด เป็นต้น สังเกตได้ว่า โครงการเหล่านี้มุ่งพัฒนาด้าน “จิตใจ” เป็นหลักซึ่งดูจะเป็นด้านที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจมากนักในอดีต นอกจากนี้ยังพบว่ากระแสการระดมสรรพกำลังในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มีการผนึกกำลังกันแบบ “เบญจภาคี” มากขึ้น ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเศรษฐกิจ ภาควิชาการ และเครือข่ายเด็กและเยาวชน เพื่อเสริมสร้างพลังการทำงานที่แข็งแกร่งของแต่ละหน่วยงานโดยใช้ความถนัดของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มุ่งสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ ซึ่งการผนึกกำลังเช่นนี้ยังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทวีคูณในการทำงานและสร้างรูปแบบการทำงานใหม่ที่เป็นบูรณาการอย่างแท้จริง

ผลการบูรณาการของหน่วยงานที่ร่วมกันแบบเบญจภาคี มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทางด้านสื่อได้มีโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กและเยาวชนรู้เท่าทันสื่อ และให้สื่อได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้แก่ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เครือข่ายครอบครัวเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ สมาคมวิทยุและสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน (สสคย.) และกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

ที่มีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจในการนำเสนอข่าวสาร หรือเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก และเยาวชนรู้เท่าทัน มีวิจารณญาณ ตลอดจนมีภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่อให้สามารถใช้สื่อได้อย่างปลอดภัย

ในด้านของอาสาสมัครในการพัฒนาเด็กและเยาวชนก็เช่นกัน ประเทศไทยมีอาสาสมัครที่ทำงานด้านเด็ก หลากหลาย อาทิ มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.) สมาคมอาสาสมัคร นานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม (ดาหลา) เครือข่ายจิตอาสา จิตอาสาพลังแผ่นดิน ที่ร่วมกันส่งเสริมให้เด็กและ เยาวชนได้รับอย่างครอบคลุมทุกมิติ โดยเฉพาะด้าน สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งอันที่จริงแล้วยังมีอาสาสมัครอื่น ๆ อีกมาก แต่อาจจะไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำงานของอาสาสมัครเหล่านี้ไว้เลยทำให้ไม่เห็นภาพรวม ทั้งหมดของงานจิตอาสาที่เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาเด็ก

ในประเด็นด้านงบประมาณปีพ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นช่วงแรกในการดำเนินงานของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 โดยการจัดสรรงบประมาณที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเด็กที่ปรากฏใน ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ซึ่งจัดสรรงบประมาณรายจ่ายจัดสรร งบประมาณรายจ่าย เพื่อพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาด้านสาธารณสุขและสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุก ส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาและนันทนาการ ทั้งนี้ ในภาพรวม การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในปี พ.ศ. 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 3 โดยจัดสรรให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 กระทรวง และหน่วยงานส่วนราชการที่ไม่สังกัดกระทรวง รวมทั้งสิ้น 20,516.7113 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.85 ของงบประมาณภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3 หรือคิดเป็น ร้อยละ 13.06 ของงบประมาณจัดสรรทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานนอกภาครัฐที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้ง หน่วยงานองค์กรดังกล่าวขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนราชการ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้ ประโยชน์ทรัพยากรและบุคคลได้อย่างสูงสุด รวมทั้งมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานบริหาร และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) กองทุนและ เงินทุนหมุนเวียน และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อย่างไรก็ตามจาก การสรุปสถานการณ์จากรายงานฉบับนี้ยังคงเห็นโอกาสการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ใน เชิงนโยบายและการทำงานในการพัฒนาเด็กและเยาวชน นำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ตลอดจนมีความเป็นพลเมือง สร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วน ร่วม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเด็กและ เยาวชนฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งการดำเนินการพัฒนาเด็กและตามช่วงวัยยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ อย่างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาการทางสติปัญญา (IQ) ของเด็กไทยมีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ใน ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ปัญหาการฆ่าตัวตาย ความเสี่ยงในการเกิดโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นไทยอายุ 10 – 19 ปี มีจำนวน เพิ่มขึ้น เป็นต้น ประเทศไทยผลักดันนโยบายต่าง ๆ ในด้านการป้องกันแก้ไขปัญหา อาทิ การให้เงินอุดหนุนเพื่อ การเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดจาก 1 ปี (12 เดือน) เป็น 3 ปี (36 เดือน) เดือนละ 600 บาท จนอายุครบ 3 ปี ซึ่งได้กำหนด

เงื่อนไข/คุณสมบัติผู้มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนเฉพาะครอบครัวยากจนหรือเสี่ยงจน หรือสมาชิกในครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน ต้องมีผู้รับรองและผ่านการอนุมัติการขอลงทะเบียน เป็นเหตุให้เกิดภาวะการณ 2 รูปแบบ คือ “ภาวะรั่วไหล” หรือคนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายแต่ได้รับเงิน (Inclusion error) และ “ภาวะตกหล่น” หรือการเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง (Exclusion error) ดังนั้นควรมีระบบคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ

2. ในส่วนเด็กและเยาวชนที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษยังเป็นกลุ่มที่รัฐต้องให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเด็นเรื่องเด็กที่กระทำความผิด และเด็กถูกระทำความรุนแรง เพราะในที่ผ่านมาข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงที่เด็กกระทำความผิด และเด็กถูกระทำความรุนแรงมีเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นมาตรการหรือนโยบายต่าง ๆ ที่เข้ามาให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ตัวอย่างเช่น ทวีปยุโรปใช้การบริการสังคม, กักขังตัวที่บ้าน, ฝรั่งเศส โปแลนด์ ใช้เครื่องติดตามตัว กำไร EM สำหรับผู้กระทำความผิดที่พักการลงโทษ หรือช่วงประกันตัว การไกล่เกลี่ย ใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ และการจ่ายค่าปรับ เป็นต้น

3. การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชน โดยภาพรวมมีผลการจัดตั้งได้ครบครอบคลุมทุกระดับ ตำบล เทศบาล อำเภอ เขต (กรุงเทพมหานคร) และจังหวัด อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ยังเผชิญเรื่องของข้อจำกัดของกฎหมายในเรื่องอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ตัวอย่างเช่น บางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมื่อดำเนินโครงการไปแล้วกลับถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแย้งกลับว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของ อบจ. ส่งผลให้ถูกเรียกเงินคืน แย้งกลับว่าไม่ใช่อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่งผลให้ถูกเรียกเงินคืน จึงเป็นเหตุทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดหลายแห่งไม่สามารถจัดโครงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนทั้งด้านการศึกษาและกีฬาได้ ในประเด็นเพิ่มเติมเรื่องสภาเด็กและเยาวชนพบว่าขาดการบูรณาการแผนงานเกี่ยวกับเด็ก ทั้งภารกิจ บุคลากร และงบประมาณ รวมทั้งข้อจำกัดทางกฎหมายที่กำหนดให้ อบจ. ทำงานเกี่ยวกับเด็กได้เฉพาะภาพรวมระดับจังหวัดเท่านั้น ดังนั้น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกระทรวงมหาดไทย ควรร่วมกันออกเป็นระเบียบหลักเกณฑ์ที่ระบุอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อทำแผนส่งเสริมการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนได้ โดยไม่ขัดต่อกฎหมายทั้งภารกิจและงบประมาณ

4. การพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยฐานข้อมูลที่ถูกต้อง มีสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งประเทศ ในส่วนข้อมูลเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมีหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน แต่การจัดทำฐานข้อมูลยังไม่เป็นระบบ ดังนั้น กรมกิจการเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานหลัก จึงควรจัดทำฐานข้อมูลเด็กและเยาวชนจัดทำระบบสถิติเด็กและเยาวชนที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนได้อย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2560 สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2561 จาก
http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat60.html
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. 2560. ยกร่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564).
 [Online] สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2561 จาก
http://www.dcy.go.th/webnew/main/news_view.php?id=1492&type=12
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2560). เอกสารการดำเนินกิจกรรมเวทีสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ
 ประจำปี 2560 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2561 จาก
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2559). รายงานการประเมินผลกลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเด็กและ
 เยาวชนพ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสัย.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2559). รายงานประจำปี 2559. สมุทรปราการ. บริษัท เอส.บี.เค จำกัด.
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560. แนวทางการจัดให้มี
 สภาเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 และที่
 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560). สืบค้นเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จาก
http://tpso4.msociety.go.th/images/DatabaseTPSO4/News_TPSO/Activities/2560/knowledge_th_20170308195227_1.pdf
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2558). โครงการสภาเด็กและเยาวชน อาสาทำความดีเพื่อสังคม, 5 สิงหาคม 2560.
 สืบค้นจาก http://www.dcy.go.th/webnew/main/news_view.php?id=631&type=4
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). แนวทางจัดให้มีสภา
 เด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม
 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560, 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก http://www.chiangrai.msociety.go.th/?wpfb_dl=265
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2559)
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2560). จำนวนคดีจำแนกตามฐานความผิด. 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก
<http://www2.djop.go.th/warroom2/warroom4-5.htm>
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2560). ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ
 และแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560. 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก
<http://www.djop.go.th/Djop/images/pp-60-thai.pdf>

- กองทุนสุขภาพตำบล. (2560). โครงการสภาเด็กและเยาวชนต้นแบบ ต้านยาเสพติดป้องกัน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, 7 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <http://localfund.happynet.org/paper/20773>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.พ.) **มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.tlg.rmutt.ac.th/wp-content/uploads/2011/11/15-Download>
- กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. (ออนไลน์ที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2560) สืบค้นเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.koratpao.go.th/module/web/songserm/index.php/2017/10/16/25600825/>
- คณะกรรมการกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2561). **รวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2561 จาก https://www.m-culture.go.th/surveillance/ewt_dl_link.php?nid=1465
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คาสปาร์ พิค วาสนา อิมเอม และรัตนภรณ์ ตังธนเศรษฐ์. (2559). **รายงานสถานการณ์ประชากรไทย พ.ศ. 2558 โฉมหน้าครอบครัวไทยยุคเกิดน้อย อายุยืน**. กรุงเทพฯ: กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เครือข่ายจิตอาสา. (2561). **.เกี่ยวกับเรา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก http://www.volunteerspirit.org/?page_id=22895
- จิตอาสาพลังแผ่นดิน. (2561). **ที่มาโครงการ จิตอาสาพลังแผ่นดิน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.palangpandin.com/aboutus>
- จุฑามาศ น้ำเงิน. (2559). **ความรับผิดชอบทางอาญากรณีรับตั้งครรภ์แทน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5601031627_6254_5060.pdf
- ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2560). **เปิดเวทีสภาเด็กและเยาวชนทุกระดับขับเคลื่อนงานแก้ปัญหาในพื้นที่ : เสริมพลัง "พลเมืองคุณภาพ"**, 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/1111834>
- เทศบาลนครตรัง. (2561). **โครงการอบรมพัฒนาสภาเด็กและเยาวชนเทศบาลนครตรัง**, 7 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <http://trangsportday.trangcity.go.th/index.php/24-2017-08-02-14-09-54/798-2018-03-06-13-41-53>
- บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดตราด. (2560). **สรุปสาระสำคัญ พ.ร.บ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ**, 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/tratshelter/photos/a.1446675085388979.1073741858.1303544196368736/1446675108722310/?type=3&theater>

- จันทนา อุดม หะริน สัจเคย์ นงนุช ไพบูลย์รัตนานนท์ และไพโรจน์ บุตรชิวัน. (2559). **สถาบันหลักของสังคมกับการพัฒนาเยาวชน**. Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences) Vol.11 No.2 (July - December 2016) หน้า 227-237.
- มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน. (2561). **รู้จักเรา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.cyfthai.org/>
- มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม. (2561). **มอส.คือใคร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.thaivolunteer.org/>
- พนัส หนันมมานะ. (2559). “เด็กเร่รอนปัญหาสังคมที่เกิดจากความล่มสลายของสถาบันครอบครัว” เมืองไทย. [Online] ; สืบค้นจาก <https://panusmanm.wordpress.com>. 18 ตุลาคม 2559.
- พระราชกิจจานุเบกษา. (2560). พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560, 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/063/1.PDF>
- ภัสรา พงษ์สุขเวชกุล. (2555). เทคโนโลยีสื่อใหม่กับการสื่อสารในครอบครัวในเขตกรุงเทพมหานคร. นิเทศสยามปริทัศน์. 11 (12), 19-35.
- รังสิมา ลิ้มปิสวัสดิ์. (2555). เด็กเคลื่อนย้าย มุมมองใหม่ในการทำงานคุ้มครองเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาศาสตร์เด็กเคลื่อนย้าย.
- ลดาวี๋ย คำภา. 2557. การพัฒนาภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศพลิกวิกฤตสู่โอกาส. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2561. จาก file:///C:/Users/Nidapoll/Desktop/%E0%B8%AA%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD/20141216_cc_06_crisis_opportunity.pdf
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2560). รายงานสถานการณ์เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วันที่ 24 สิงหาคม 2561. จาก <https://deepsouthwatch.org/th/dsid?page=2>
- สมาคมวิทย์และสื่อเพื่อเด็กและเยาวชน. (2561). **ที่มาของภาคีโดยสังเขป**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.healthymediahub.com/affiliate/detail>
- สมาคมอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม. (2561). **โครงสร้างองค์กร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก <http://www.dalaa-thailand.com/wordpress/index-thai>
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2561). จังหวัดอำนาจเจริญ จัดกิจกรรมโครงการสภาเด็กและเยาวชน หัวใจใสสะอาด ประจำปี พ.ศ.2561, 7 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก http://thainews.prd.go.th/website_th/news/news_detail/WNSOC6103090010082
- สำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2560). **รายงานประจำปี 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์.

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ. (2560). แผนการดำเนินงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์เสริมสุขภาพ สำนักงานประมาณ สำนักงานนายกรัฐมนตรื, 2560. เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 4 งบประมาณประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- สำนักงานประมาณ, 2560. งบประมาณจำแนกตามกลุ่มปีงบประมาณ 2559 – 2560. <http://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=2591&mid=311&catID=0>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.พ.).แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 สืบค้นเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2561 จากhttp://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560 แผนงานบูรณาการการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย สืบค้นเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2560 จาก https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/download/article/article_20160805124952.pdf
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). รายงานการติดตามและประเมินสภาเด็กและเยาวชนอำเภอ / จังหวัด ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร, 5 สิงหาคม 2560. สืบค้นจาก <https://motofin.files.wordpress.com/2011/02/e0b8a3e0b8b2e0b8a2e0b887e0b8b2e0b899e0b881e0b8b2e0b8a3e0b895e0b8b4e0b894e0b895e0b8b2e0b8a1e0b981e0b8a5e0b8b0e0b89be0b8a3e0b8b0e0b980.pdf>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรื. (2560). พม. เน้นย้ำ อุ่มบุญ ผิดกฎหมาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2561 จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/4838>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรื. (2560). ศธ.นำเด็กและเยาวชนดีเด่นฯ เข้าพบนายกรัฐมนตรื สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2561 จาก <http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/1313>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). จำนวนประชากร. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2561 จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>
- สำนักงานอนามัยการเจริญพันธ์. (2560). อัตราคลอดของหญิงอายุ 15 - 19 ปี ต่อประชากรหญิง 15 - 19 ปี 1,000 คน สืบค้นเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2561 จาก http://rh.anamai.moph.go.th/download/all_file/index/RH@2559.pdf
- หน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกา. (2561). หน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกา ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2561 จาก <https://www.peacecorps.gov/thailand/peace-corps-thailand/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลตานิมน ตำบลตานิมน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2560. การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติ. จาก <http://tanim.thaitamboldb.com/home/index-id-462.htm>

Unicef. (2560). Unicef of every child. สืบค้นจาก <https://www.unicef.org/thailand/tha/unicef-organization-profile-final-thai.pdf>